YASEMİN MORİ • MARVIN GAYE • JULIANA HATFIELD • PİLLİ BEBEK • GECE • SUN CITY GIRLS

ISSN: 1307-4628

ROLL 133

112480 **eylül-ekim** 2008/09 **6** YTL

ÇİFTE KAPAK
İSTER ÖYLE İSTER BÖYLE
BAYİNİZDEN İSTEYİNİZ

YASEMİN MORİ • MARVIN GAYE • JULIANA HATFIELD • PİLLİ BEBEK • GECE • SUN CITY GIRLS

ISSN: 1307-4628

ROLL 133

112480 **eylül-ekim** 2008/09 **6** YTL

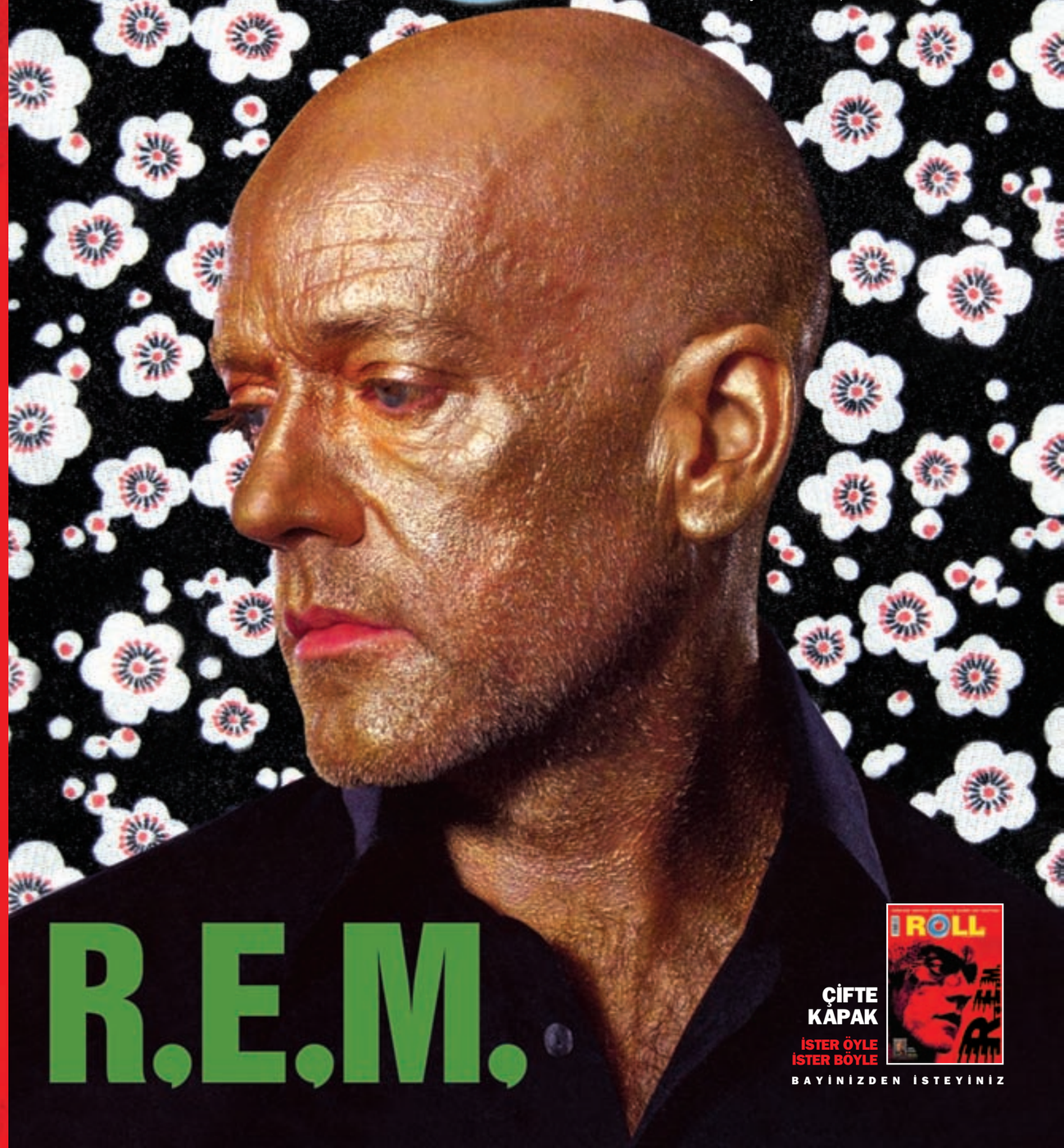

R.E.M.

ÇİFTE KAPAK
İSTER ÖYLE İSTER BÖYLE
BAYİNİZDEN İSTEYİNİZ

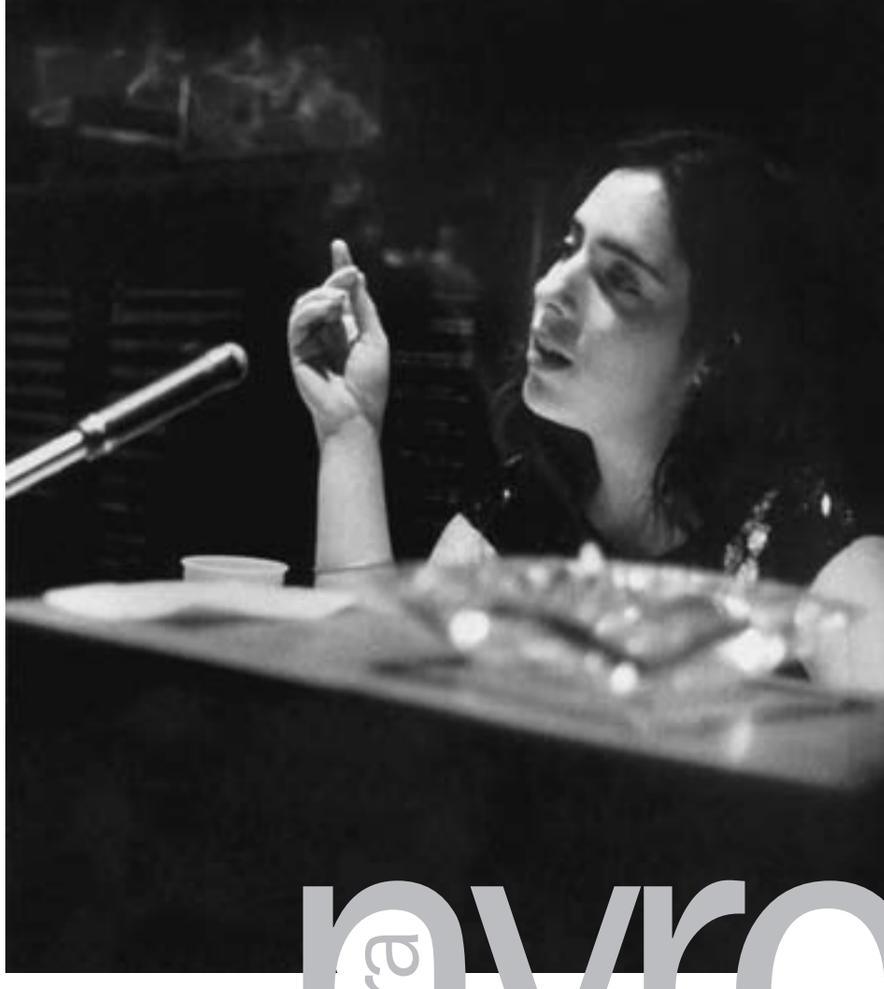

laura nyro

VAHŞİ BİR DOĞA PARÇASI
Tarçın tepeler
Güzel çocuk
Ve mavi fısıltı dalgaları
Yeryüzü seni çağırıyor
Her gün her şekilde

Annen küçük bir
Çarpışma için
Savaş boyaları
Sürüyor yüzüne
Neden diyorsun
Savaşmalısın çünkü özgürlüğün için
Kimi zaman her gün
Her şekilde

Yanından geçip gidiyor birçok insan
Roller ve kurallar arasında
Sıkışıp kalmışlar
Bir sürü nehir özgürce akıp duruyor
Ne senin içindeki
Güzel çocuk
Ne de kendi içimdeki
Vahşi doğa parçasını
Ezmek istemiyorum
Ama her ikisini aynı anda canlı tutmayı
Nasıl başarabiliriz?
Bir şekilde hayatta kalabilmeliler
Hayatta kalabilmeliler bir şekilde

Değişen mevsimler arasından ilerliyoruz
Ateşten kalpler
Biliyorsun, dünyanın ihtiyacı var buna
Her gün, her şekilde

Güzel çocuk
Bum!

Yeryüzüne dokun güzel çocuk
Yeryüzü ve gökyüzüne dokun

RUHUMDA NOEL
Ülkemi seviyorum, gözlerimin önünde ölürken • Acı ve savaş içinde • Saygısızlığın siyasetin günahı • Günahın siyaseti haline geldiği caddelerde yürüyorum • Merhametsizlik ruhumu karartıyor • Noel günü •• Yaprakların üzerinde • Kırmızı ve gümüş • Ağaçların arasında ahenkle düşen beyaz kar • Cehennem savaşları karşısında ağlıyor Meryemler • Mumları söndürüyorlar, kuşatıyorlar Noel'i • Unutulmuş aşk • Dünyanın bir ucundan bir diğer ucuna çınlıyor • Noel günü •• Hapiste tutulan Kara Panter kardeşlerim • Chicago Yedilisi ve adaletin terazisi • Manhattan adasının evsiz Yerlisi • Tanrının bütün çocukları mahkemeye gittiler • Eskimiş kaldı tüm sevgisi tanrının • Noel günü •• Şimdi sıra geldi o büyük sevgi kitabındaki • Kanunları bulmaya, ey kör insanlar • Halk kendisi için • Amerika'ya itibarını kazandırmak zorunda • Adalet âlemi görsün diye •• Ruhumda Noel • Ruhumda Noel • Dünya sevince boğulsun

SEÇME HAKKI
Baylar, bana verdiğiniz
Seçme hakkı için
Teşekkür ederim
Eminim benim de gırtlağımdan
Bir ses çıktığının farkında değildiniz
Şimdi şöyle bir bakalım
Oyumu 'A'ya mı vermeliyim, 'B'ye mi?
'A'da bir dolu laf var
Ama bana hitap etmiyor
'B' ise savaş istiyor
Tek derdi öldürmek ya da işten kaytarmak
Seçimleri unutalım
Ben çıkıp sarhoş olacağım

Bir kadının yerinin
Beklemek ve hizmet etmek olduğu söylenir
Peçesinin ardında
İtaatkâr ve sevilesi
Benim yerimse
Beni bu cehennemden çekip çıkaracak
Bir uzaygemisinde

Meleklerle dolu
Büyük ataerkil dinler
Nasıl da bağışlayıcı nasıl da adiller
Düğmeye basıp
Havaya uçururken bir yeri
Daha değerli buldukları bir ırka
Alan açıyor da olabilirler

Bir kadının yerinin
Beklemek ve hizmet etmek olduğu söylenir
Peçesinin ardında
İtaatkâr ve sevilesi
Benim yerimse
Beni bu cehennemden çekip çıkaracak
Bir uzaygemisinde

Özgürlük ülkesinde
Bütün renkler bir ırk yarışında
Tüm kadınlar perhizde
Bense açım
Ya sen?
Ben açım
Barış ve sükûnete

Kısacası baylar
Bana verdiğiniz seçme hakkı için
Teşekkür ederim
Mikrodalga
Ve eskimiş vizon ceket için de
Bir kadının yerinin
Beklemek ve hizmet etmek olduğu söylenir
Peçesinin ardında
İtaatkâr ve sevilesi
Benim yerimse
Beni bu cehennemden çekip çıkaracak
Bir uzaygemisinde

TEKİNSİZ OYUN BAHÇESİ
Kalp ve ruh yolunu yürüyorum • Evler dikerek kazanıyorum hayatımı • Hayal gücümle müzikten inşa ediyorum onları • Ses yapı malzemeleri kullanıyorum • Patronum Esin Perisi •• Tekinsiz oyun bahçesi, hayatımın müziği için üzerinde durduğum • Tekinsiz oyun bahçesi, gündüz ya da gece • Kalp ve ruh yolunu yürüyorum • Müzikle, kutlamalarla, ses mimarisi, gül ve blues'la • Kazanmaya çalışıyorum hayatımı • Patronum Esin Perisi •• Tekinsiz oyun bahçesi, üzerinde çalıştığım ve oynadığım • Tekinsiz oyun bahçesi, gece ya da gündüz • Daha fazlası sıkıntı ve gerilimden • Çok daha fazlası kazançtan kârdan • Müziği yollayın o halde bana • Kendiliğinden uçuracak kanatlar gibi •• Tekinsiz oyun bahçesi, hayatımın müziği için üzerinde durduğum • Tekinsiz oyun bahçesi • Hayatımın müziği için buradayım ben

Türkçesi: Bayer Donat

ROLL 133 eylül-ekim '08

09 Yasemin Mori
14 Gece
18 Pilli Bebek
22 Mehmet Ali Sanlıkol
28 Dali İstanbul'da
32 R.E.M.
38 Juliana Hatfield
40 Sun City Girls
46 Karaburun Şenliği
57 Marvin Gaye

04 Ajans
17 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
45 Kıraathane
48 Gayd
50 Kısa dalga

The Kills, Silver Jews, The Walkmen, Leila, Señor Coconut, Ron Sexsmith, Aimee Mann, The Ting Tings

52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Adnan Uludağ, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Aslı Özgen, Ayşegül Oğuz, Banu Güven, Baran Özdemir, Bilge Ceren Şekerciler, Burçin Tuncer, Cem Sorguç, Ceyda Karamürsel, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Deniz Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra İpekçi, Fatih Özgüven, Fevzican Abacıoğlu, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Mehmet Ali Meram, Mehmet Erdoğan, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Olgu Aytaç, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Seda Niğbolu, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, V. Can Yazıcı, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Züal Kalkandelen **baskı:** Ezgi Matbaacılık [Sanayi cad. Altay sok. No: 10 Yenibosna-İstanbul Tel: 0212 452 23 02] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Eylül 2008 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Süslü Saksı Sok. No:5-3 Beyoğlu İstanbul **tel-faks** 0212 251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 12 **sayı** 133 **eylül-ekim** '08 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)

ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Şiire bakkaldan başlamak

25 Temmuz 1955,
SAKARYA SOKAĞI BALADI:
Bilmem söyledim mi, sıra Sakarya Sokağı'nda diye. Daha "Paul Klee'de Uyanmak"ı bitirmemiştim, birden Sakarya Sokağı'nın şiirini düşündüm. İçim ışıdı. Beni, çokluk, önce konular sarar, şiire öyle başlarım. Öylesine yaşarım ki konuları, kimi yazamayacağım diye korkarım. Bir-iki kere oldu bu, yazamadım. Dirim serüvenimin bir yönü var ki o güzel. Yazmayı, doğrusu, o gerektiriyor. Yazmayı da, ben, yaşamaya enikonu bağlarım. Diyeceğim, bir kere Sakarya Sokağı'nı sevdim, onu yazmak istedim ya, "Paul Klee" düşünü bozmamak için, salt onun için, bir zaman Sakarya Sokağı'ndan geçmedim artık. Şimdi "Paul Klee" şiiri biteli bir aya yaklaştı. Ben artık her gün Sakarya Sokağı'ndayım. Ankara'nın en güzel sokağı Sakarya Sokağı. Sabahları deliler gibi Çavuşağa'nın kahvesine koşuyorum. Kendimi bildim bileli, hiçbir sabahı kaçırmamışımdır. Sabahları nasıl severim, anlatamam. Çavuşağa'nın kahvesi avuç kadar bir yer. Ama Çavuşağa'nın kahvesinde şöyle biraz oturmadıkça, Sakarya Sokağı'nı anlayamazsınız. Ya da, Sakarya Sokağı değildir o baktığınız sokak, bir sokaktır, o kadar. Sonra, sonra bu da yetmedi, yaşamamı daha bir çoğaltmam gerekti, şiir için yaşamanın anlamı apayrı şey çünkü. Şiir için yaşamada, kendinizden kurtulmak, onun için yaşamak var. Onun, bir onun için yaşamak. Örneğin, peklik sevmem bakkalları, ya da büyük bakkalları. Fukaralığın o içi ışıtan tadı yoktur onlarda. Fukara soluğunda, hep mi hep bir yücelik bulmuşumdur ben. Ama bir sokağın serüvenine girmek gerekiyor, o serüvenin içinde de bakkallar, hiç sevmediğim tuhafiyeciler var. Bir aydır her şeyi onlardan alıyorum. Yaşamayı ben, bir bakkala, bir tuhafiyeciye bir şey verip almakla, bir-iki söz olsun etmekle anlıyorum. O düşü başka türlü kuramam çünkü. Bunun için bakkallardan da başlamak gerekti. Oysa ne güzel insanları vardır o sokağın. Çavuşağa başta geliyor bir kere. Sonra boyacı Osman, balıkçılar, canım balıkçılar, manavlar, oyuncakçı Rıza, sonra Misuri, sonra küçük satıcılar. Onlarla her vakit selamlaşılabilir, el sallanılabilir. Ötekilerle şiir adına yapacaksınız bunları.
Sakarya Sokağı'nın büyük bir bölümünü yazdım bile. Ama adı ne olacak bilmiyorum daha. Kimi adı da önemli bir şiirin, yazdıktan sonra değil, yazarken kişiyi ısıttığı oluyor da ondan. Önemli dediğim bu benim. Bu şiirde, bir biçim işi beni enikonu sardı. Bunu isteyen konu elbet. Benim de bir çabam var belki, ama pek önemli değil.
Benim bir çabam varsa, bu, salt bu şiirimin ötekilere hiç benzememesini istememdir, o kadar. Kişi bunu deyince bir kere, öyle konular arar oluyor, yaşayışını ona uyduruyor. O konular da yeni biçimi getiriyor elbet. Bir Sakarya Sokağı'nı sevmekle de bitmiyor iş. Bir şiiri yazmanın ikinci ulu serüveni kuruluş düzenini sevmek. Kimi bir biçim, kimi bir anlam beni sarar. Sevdiğim bir şiirin düzenine bakar dururum. Duvara asarım, o sayfayı açık bırakır, günlerce gider gider bakarım. Bu şiirde de bu serüven gerekti. Şimdi bir aydır "Maldoror Şarkıları"nı okuyorum. Lautrámont, sanırım Sakarya Sokağı'nın havasına en çok giden şair. Sakarya Sokağı'nı Çavuşağa, Osman, balıkçılar, Misuri kadar o da ışıtıyor. Onun için de onu bırakamıyorum. Bir öykü bile diyeceğim geliyor bu şiire. Ama bilinmez daha, bitirmedim çünkü. Bakarsınız, sıkıverir bu sözler beni, değiştiririm. Pek az mısra var bu şiirde.
Bir yerde şöyle diyorum:
"Sen yoksun ya seninle binlerce yerim yok."
Bir yeri daha var, göğe, bildiğimiz gökyüzüne bir ad veriyorum.
İlhan Berk, "Elyazılarına Vuruyor Güneş"

Balo Sokağı ile Abanoz Sokağı'nın uzantısında güzeller güzeli Süslü Saksı Sokağı vardır. Bu sokak Sakızağacı Sokağı ile birleştiğinde, küçük, güzel bir alan oluşturur. Karşılıklı evlerle de bir tiyatro dekoru kurar ki, Pera'da bunun bir benzeri yoktur. Bu küçük alan bugün yalnızlığın, bırakılmışlığın o acı burukluğunu yaşar. Bu burukluk giderek bu sokağın bir parçası da olmuştur. Hem belki de bugün Süslü Saksı Sokağı'nı asıl süsleyen de bu burukluktur. Kim bilir? İlhan Berk, "Pera"

Rastlantıdan kaçma. Rastlantının kucağına düş, o senden akıllı. **OKTAY RİFAT**

Sohbet büyük ölçüde insanın söylemediği şeylerden oluşur. **CEES NOOTEBOOM**, İşte Şu Hikâye

Masumiyet Müzesi, İstanbul'da öpüşecek bir yer bulamayan aşıklara sonsuza kadar açık kalacaktır. **ORHAN PAMUK**, Masumiyet Müzesi

Aslında bu dünyada kilise ayinleri ve kötü tiyatrodan daha uzun süren başka hiçbir şey yoktur. Eğer yaşamın çok hızlı geçtiğini duyumsarsanız kiliseye ya da tiyatroya gidin. Zaman durur ve siz saatiniz bozuldu sanırsınız. **INGMAR BERGMAN**, Büyülü Fener

İyilikseverler kendilerine minnet borçlu olanları, kendilerine iyilik etmiş olanları sevdiklerinden daha fazla seviyorlar sanki. **ARISTOTELES**

Neşe, insanın daha az bir yetkinlikten daha büyük bir yetkinliğe geçişidir. **SPINOZA**

MAKİNA YOLA KOYULDU

Evvela bir sıcak mücadele haberi: 28 Ağustos'ta Denver'da toplanan Demokrat Parti kongresinin yakınlarında Irak işgaline karşı bir konser veren Rage Against The Machine, daha sonra sekiz bin izleyiciyle beraber protesto yürüyüşü yaptı. Kortejin başını çeken Zack de la Rocha ve Tom Morello, Rage turnesi haricinde solo çalışmalarını da sürdürüyorlar. De la Rocha, Mars Volta'nın davulcusu Jon Theodore'la beraber kurduğu One Day As A Lion'la ilk EP'sini yayınladı bile. İlk single "Wild International"la dikkat çeken EP, Rage'i anıştıran, sert bir rock, mücadeleci sözler ihtiva ediyor. Tom Morello'nun tek tabanca projesi The Nightwatchman'in ikinci albümü "The Fabled City"nin kayıtları da neredeyse tamam, ekime yetişiyor. Serj Tankian ve Shooter Jennings'in de misafir olduğu albümden "Whatever It Takes"i MySpace sayfasından dinlemek mümkün. Şimdi sıra geldi Rage'in yeni şarkılarına. Tam da Amerikalıların, dolayısıyla bütün dünyanın onlara ihtiyacı varken...

KINGS OF LEON'un yeni albümüyle ilgili detaylar netleşti. 23 Eylül'de yayınlanacak "Only By The Night"dan çıkacak ilk single "Sex On Fire" olacak.

Başrollerinde Tim Curry, Susan Sarandon ve Meat Loaf'un oynadığı 1975 yapımı ünlü müzikal **"THE ROCKY HORROR PICTURE SHOW"**un yeniden filme çekilmesi söz konusu.

KEANE Berlin, Paris, Londra ve Los Angeles'da kaydettiği yeni albümü "Perfect Symmetry"i ekimde çıkarıyor. Grubun solisti Tom Chaplin de **ANNIE LENNOX** için bir şarkı yazdı. "Pattern Of My Life," Lennox'un solo şarkılarından oluşan toplaması "The Annie Lennox Collection"da yer alacak. Kapak fotoğrafını Bryan Adams'ın çektiği albüm için Lennox, Ash'in "Shining Light"ını da yorumluyor.

TALLAN "T-MAN" LATZ'ın gece kulüpleri, barlar ve festivallerde sahne alması Wisconsin eyaletince yasaklandı. Yasağın sebebi, Les Paul ve Jackson Browne'la da çalan, kendine Joe Satriani'yi örnek alan bu "dâhi" blues gitaristinin henüz sadece 8 yaşında olması!

THE CLASH cephesi hareketli. Grubun, The Who'yu desteklediği 1982 tarihli Shea Stadium konseri CD olarak yayınlanıyor. Ayrıca, Don Letts'in ekibin bilinmeyen performanslarından derlediği DVD'si ve orkestra elemanlarıyla yapılan söyleşilerden oluşan "The Clash By The Clash" adlı kitap da çok yakında raflarda olacak.

Başrollerini Die Toten Hosen solisti Andreas "Campino" Frege ile "Ölüm" rolündeki Dennis Hopper'ın paylaştığı yeni **WIM WENDERS** filmi "Palermo Shooting" kasım sonunda gösterime giriyor. Soundtrack elbette göz kamaştırıcı: Iron & Wine, Calexico, Beirut, Jason Collett, Can'den Irmin Schmidt, Will Oldham, Beth Gibbons ve Portishead, Grinderman, Velvet klasiği "Some Kinda Love"la Lou Reed bu yol filmi boyunca müzikleriyle arz-ı endam edecek isimlerden bazıları.

Bugünlerde üçüncü albüm üzerinde çalışan Arctic Monkeys'in davulcusu **MATT HELDERS**'in seçtiği şarkılardan mürekkep bir toplama yayınlanıyor. "Late Night Tales" adındaki albümde Goblin, Black Keys, Modeselektor, Coral, Simian Mobile Disco, Rapture, Mos Def, Stooges parçaları yanında, Helders'in cover'ladığı Livin' Joy'un 1994 tarihli hiti "Dreamer" da yer alıyor.

Aretha Franklin, Ray Charles, Willie Nelson gibi isimlerin ünlü prodüktörü **JERRY WEXLER** 15 Ağustos'ta hayata gözlerini yumdu. 91 yaşındaki Wexler, Bob Dylan'a ilk Grammy'sini kazandıran "Slow Train Coming"in de yapımcısıydı. Müzik hayatına Billboard dergisinde muhabir olarak başlayan, yazılarında "race records" yerine kullandığı "rhythm and blues"u müzik terminolojisine sokan sanatçı, ilerleyen yıllarda Atlantic Records'a ortak olup Rolling Stones ve Led Zeppelin'le teşrik-i mesai etmiş, '80'leriyse George Michael, Dire Straits ve Carlos Santana'yla çalışarak geçirmişti.

ABD başkan adayları Blender dergisine en sevdikleri on şarkıyı açıkladılar. **BARRACK OBAMA**'nın ilk onunda Fugees'den "Ready Or Not", Marvin Gaye'den "What's Going On", Bruce Springsteen'dan "I'm On Fire", Rolling Stones'dan "Gimme Shelter", Frank Sinatra'dan "You'd Be So Easy To Love", Kanye West'den "Touch The Sky" ve U2'dan "City of Blinding Lights" gibi parçalar var. **JOHN MCCAIN**'in favori şarkılarıysa ABBA'dan "Dancing Queen" ile "Take A Chance On Me", Roy Orbison'dan "Blue Bayou", Beach Boys'dan "Good Vibrations", Louis Armstrong'dan "What A Wonderful World", Frank Sinatra'dan "I've Got You Under My Skin", Neil Diamond'dan "Sweet Caroline", The Platters'dan "Smoke Gets In Your Eyes"... Bu arada REM, Pearl Jam, My Morning Jacket, Ok Go, Jackson Browne, Trent Reznor gibi isimler ikiliyi Louisiana'daki kasırga felâketinin izlerini nasıl sileceklerini internet üzerinden anlatacakları bir organizasyona çağırdılar. Henüz iki aday da çağrıya yanıt vermedi.

GNARLS BARKLEY "Gnarls Barkley: Live From Soho" adıyla bir EP yayınladı. Albümün içinde "Run (I'm A Natural Disaster)", "Who's Gonna Save My Soul", "Surprise", "Crazy" ve "A Little Better"ın konser yorumları yer alıyor.

ASIAN DUB FOUNDATION 6 Ekim'de çıkacak yeni albümü "Punkara"da Iggy Pop'u ve Gogol Bordello'dan Eugene Hutz'ü misafir ediyor. ADF, Iggy Pop'la Stooges klasiği "No Fun"ı cover'layacak.

BİR KUTU LEONARD COHEN

Kapağı Zippo çakmaklar gibi tepesinden açılan, ağırlığı 300 gram çeken, kan kırmızısı, çok şık mukavva bir kutu var elimizde: "The Collection". İçinde beş adet Leonard Cohen CD'si, yani anlı şanlı Cohen tarihinin neredeyse yarısı: İlk albüm "Songs of Leonard Cohen" (1967) ve sondan evvelki dört albüm, "Ten New Songs" (2001), "The Future" (1992), "I'm Your Man" (1998), "Various Positions" (1988)... Binlerce şarkının bir i-pod'a tıkıştırıldığı bu tuhaf çağda, bu onurlu kutuyu odanızın baş köşesine koyar, arasıra tozunu alır, canınız çektikçe dinleyip hülyalara dalarsınız...

© 2008 Converse Inc. All Rights Reserved.

CONVERSE.COM.TR

Acıyı akıl yönetmez, ortadan kaldırmaz da, beslemez de. Acı insana sonradan verilmiş yaşama gücüdür. Eskiden, yaşamak için ruh gücüne gerek yoktu. Ruh, yalnızlığın akrebidir. **MELİH CEVDET ANDAY**

Yaşamak ki bir sokaktı, yaşandı / Aşılıp geçildi o da / Kalırım bir çağ gelir anarlar / Kalırsam eğer kâğıtlarda **İLHAN BERK**

Müşterilerine bir Avrupa şehrinde oldukları izlenimini altını çok çizmeden vermek isteyen bu lokantalara Ambassador, Majestik, Royal gibi Batılı ve iddialı adlar yerine, Batı'nın kenarında İstanbul'da olduğumuzu hatırlatan Kulis, Merdiven ve Fuaye gibi adlar verilirdi. Daha sonraki kuşak aynı zenginlerin gösterişli mekanlarda anneannelerinin pişirdiği yemekleri tercih etmeleriyle, gelenek ve gösterişi birleştiren Hanedan, Paşa ve Vezir gibi pek çok yer açıldı ve Fuaye unutulup gitti. **ORHAN PAMUK**, Masumiyet Müzesi

KARATREN: AHMET SEZGİN, ISAAC HAYES, ŞABAN BAYRAMOVİÇ

Balkan müziği tutkunlarına gecikmiş bir başsağlığı... Şaban Bayramoviç 8 Haziran'da, 72 yaşında kalp krizi sonucu hayatını yitirdi. Kusturica filmlerinde ve Bregovic albümlerinde "Djindji Rindji Bubamara", "Maki Maki" gibi en kıyak şarkıları seslendiren, Mostar Sevdah Reunion, Fanfare Ciacorlia gibi gruplarla şarkı söyleyen, Paskaljeviç'in "Andjeo cuvar" filminde boy gösteren Bayramoviç, Roman müziğinin taçsız kralıydı. Şarkı söylemeyi sokaklarda öğrenen sanatçı, kız meselesi yüzünden askeriyeden firar edince hapse düşmüş, bu hayat üniversitesinden beş senede mezun olmuştu. '60'lardan bugüne düğün derneklerde olduğu kadar Tito'dan Nehru'ya devlet başkanlarının önünde de bariton sesini konuşturdu, "Mesecina" (Djeli Mara) dahil 700'e yakın bestesi kadar kavga dövüş, kumar, içki tutkusuyla da nâmı yürüdü. Bayramoviç, Sırbistan'da, doğduğu Niş kentinde, cenaze namazının ardından 10 bin kişinin katıldığı bir törenle toprağa verildi.

10 Ağustos'ta soul ve funk müziğinin en şöhretli seslerinden Isaac Hayes, 66 yaşında hayata gözlerini yumdu. İki yıl önce geçirdiği felce bağlı olarak tedavi altında tutulan Hayes, '70'lerin başlarında "Hot Buttered Soul", "Black Moses" albümleriyle siyah müziği diskoya götüren yolu açmış, "Shaft" filminin unutulmaz müzikleriyle ödülden ödüle koşmuştu. Uzun yıllar "South Park"taki Şef karakterini seslendiren sanatçı, dinî ve vicdanî gerekçelerle (Scientology tarikatı üyesiydi) diziden olaylı bir şekilde ayrılmıştı. Hayes'in kendini canlandırdığı Malcolm D. Lee filmi "Soul Men"in bu yıl içinde vizyona girmesi bekleniyor.

Türk halk müziğinin '60'lı ve '70'li yıllardaki yıldızlarından Ahmet Sezgin 12 Ağustos'ta, 72 yaşında bağırsak kanserine yenik düştü. İstanbul ve Ankara radyolarında yetişen sanatçı, pek çok 45'lik yayınlamış, folklor ekibi gibi yenilikleri sahnelere getirmişti. '60'ların sonlarında genç Orhan Gencebay'ın bağlamasının eşliğinde sahne alan sanatçı, "Deryada Bir Salım Yok" isimli Gencebay bestesini okuyarak büyük sükse yapmış, böylece dikkatlerin bu genç besteci üstüne çevrilmesine de yol açmıştı. "Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır", "Küp içinde ayranım" gibi onlarca türküyü derleyerek repertuara kazandıran da Ahmet Sezgin'den başkası değildi.

İsveç Kralı tarafından verilen Polar Müzik Ödülü, bu sene **PINK FLOYD** ve Amerikalı soprano **RENEE FLEMING**'e lâyık görüldü. Ödül törenine Pink Floyd adına Roger Waters ve Nick Mason katıldı. 17 yıldır verilen ödülü daha önce alanlar arasında Paul McCartney, Joni Mitchell, Bruce Springsteen, Ray Charles, Elton John, Burt Bacharach, Led Zeppelin gibi isimler var.

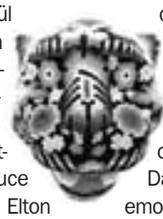

MORRISSEY yeni albümü "Years Of Refusal"ın çıkışını 2009'a erteledi. Albümün çıkışı prodüktör Jerry Finn'in beyin kanaması geçirerek hastaneye kaldırılması yüzünden gecikmiş olabilir.

Nashville'li indie rock ekibi **BE YOUR OWN PET** ağustos sonu çıktığı küçük bir İngiltere turnesinin ardından dağıldı.

Aralarındaki kişisel ve müzikal anlaşmazlıklar neticesinde davulcu ve basçısını kaybeden **WOLFMOTHER** yola yeni elemanlarla devam edecek, gidenler de yeni grup kuracak.

Bat For Lashes ve Dandy Warhols **THE CURE** tribute albümü "Perfect As Cats" için Cure şarkıları cover'ladı. İki CD'lik albümde Army Navy, Hecuba, Voyager One ve Kaki King gibi isimler de yer alıyor. "Hypnagogic States" adlı EP'deyse My Chemical Romance, 30 Seconds to Mars, 65 Days Of Static ve Fall Out Boy gibi emo grupları grubun parçalarını remiksliyorlar... Albümden elde edilecek gelir Uluslararası Kızıl Haç örgütüne aktarılacak.

THE SHORTWAVE SET "Replica Sun Machine"i izleyecek üçüncü albümünü de Danger Mouse ile birlikte kaydedecek.

MTV'de üç sene boyunca yayınlanan "The Osbournes" dizisinden üç sene sonra, **OZZY OSBOURNE** ve ailesi bir televizyon programı için yeniden topluca ekran karşısına geçiyor.

JESU iki mini albüm yayınlıyor. İlki "Why Are We Not Perfect?", diğeri Battle of Mice ile A ve B yüzlerini paylaştıkları, sınırlı sayıda basılacak "Jesu/Battle of Mice Split" adındaki EP.

Paul Weller, Duffy ve Mark Ronson'dan mürekkep stüdyo grubu **THE DAP-KINGS** İngiltere'de 1970'lerde cereyan eden, bugünlerde Amy Winehouse sayesinde dünyayı yeniden kasıp kavuran Northern Soul akımını konu alan bir film için soundtrack hazırlıyor. "Souled Out"da Ken Loach'un "Sweet Sixteen"iyle tanınan genç oyuncu Martin Compston rol alıyor.

CHUCK PALAHNIUK'un "Choke" adlı kitabından beyazperdeye uyarlanan Clark Gregg filminin soundtrack'inde **RADIOHEAD** de bir şarkıyla yer alıyor, filmi "In Rainbows"dan "The Reckoner" kapatıyor. "Fight Club"ın da yazarı olan Palahniuk'ın romanını yazarken en çok dinlediği şarkılardan biri de Radiohead'in "Creep"iymiş.

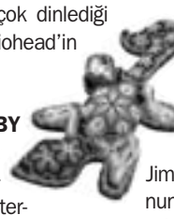

Caz davulcusu **BOBBY DURHAM** 71 yaşında dünyadan ayrıldı. Sanatçı, özellikle Oscar Peterson, Ella Fitzgerald, Count Basie Big Band gibi isimlerle yaptığı performanslarla, incelikli tekniğiyle, bileğinin kıvraklığıyla tanınıyordu.

PETER, BJÖRN AND JOHN'un yeni albümü "Seaside Rock" eylülde çıkıyor. Plak önceden duyurulduğu gibi tamamıyla enstrümantal olmayacak. Zira grubun doğup büyüdüğü topraklara adadığı "Seaside Rock"taki üç parçada Norsjö'lü yerel bir saksofoncunun, Vika'lı bir büyükbabanın ve Piteå'lı bir kuaförün okuduğu üç monologla işin içine insan sesi de giriyor.

SNOW PATROL yeni albümü "One Hundred Million Suns"ı tamamladı. Kanadalı ekip **THE DEARS** yeni albümü "Missiles"i 20 Ekim'de çıkarırken, **THE VINES**'ın "Melodia"sı ekim başında piyasada olacak.

U2 ilk konser vidosunu DVD formatında yayınlıyor. Grubun konser kaydı "Under A Blood Red Sky"la birlikte yayınlanacak olan "Live At Red Rocks" eylül sonu çıkacak.

YO LA TENGO filmlere yaptığı müziklerden oluşan bir koleksiyon yayınlıyor. "They Shoot, We Score"da grubun "Old Joy", "Junebug", "Game 6", "Shortbus"a yaptığı toplam 27 şarkı yer alıyor. Grup en son Ryan Reynolds filmi "Adventureland" için müzik yapmıştı.

İrlandalı folk grubu Dubliners'ın kurucu üyesi ve uzun süreli solisti **RONNIE DREW** 73 yaşında vefat etti. Bu yılın başında U2, Sinead O'Connor, Shane MacGowan ve Christy Moore bir araya gelmişler ve Drew'un şerefine "The Ballad Of Ronnie Drew" adlı bir şarkı kaydetmişlerdi.

Alex Kapranos'un açıklamalarına göre, ocakta çıkması planlanan yeni **FRANZ FERDINAND** albümü öncekilere oranla daha "vahşi", temposu diskoya benzeyecekmiş. Sağolsunlar, yeni çıkan single'ları "Lucid Dreams"deki İstanbul selâmını da aldık.

Ohio'lu indie-rock grubu **TIMES NEW VIKING** "Stay Awake" adında bir EP yayınlıyor.

DJ Hyper ve eskilerde Prodigy, yenilerde Pitchshifter gitaristi Jim Davis'in kurduğu **HYPER** grubunun ilk albümü "Suicide Tuesday" yakında yayınlanıyor. İkiliye eski Prodigy vokalisti Leeroy ve Subways basçısı Charlotte Cooper da bazı parçalarda eşlik ediyor.

06→

Yaşamın hakiki ölçüsü bellektir. Geriye doğru bakarak, yaşamı şimşek gibi kat eder. **WALTER BENJAMIN**	Küçük deniz sığ deniz / ben zavallı denizleri sevdim hep **OKTAY RİFAT** Herkesin bildiği bir kapitalizm vardır –burada insanlar çalışır ve sömürülürler. Ama bir de insanlar arası ilişkilerde işçi-patron bağlantısından uzak bir kapitalizm vardır. Kadınlarla erkekler arasında, babalar ve oğullar arasında... Belki Amerikan filmlerindeki Amerikan ailelerini gördüğüm zaman bu yüzden boğulur gibi oluyorum. **WIM WENDERS**	Merhamet Apartmanı'nı, Birinci Dünya Savaşı sırasında şeker ticareti yapan karaborsacı yaşlı bir zengin, vicdan azabıyla yaptırmaya başlamıştı. Adamın apartmanını vakfedip gelirini fakirlere dağıtacağını anlayan iki oğlu (birinin kızı ilkokulda sınıf arkadaşımdı), babalarının bunadığını doktor raporuyla kanıtlayıp onu düşkünler evine atmışlar, binaya el koymuşlar, ama çocukluğumda benim tuhaf bulduğum adını değiştirmemişlerdi. **ORHAN PAMUK**, Masumiyet Müzesi

MY CHEMICAL ROMANCE, Alan Moore'un resimli romanı "Watchmen"den uyarlanacak bir film için Bob Dylan şarkısı "Desolation Raw"u yorumlayacak.

Geçen sene çıkardığı son albümü "The Unfairground"u 15 senelik bir suskunluğun ardından yayınlayan İngiliz psychodelia'sının anıt isimlerinden **KEVIN AYERS**, bu süre zarfında boş durmadığını bu ay yayınlayacağı "What More Can I Say..."le ispat ediyor. Robert Wyatt, Mike Oldfield gibi isimlerin de katılımıyla yapılan kayıtlar, fazla elden geçirilmeden dinleyiciye sunulacak. "Songs for Insane Times" isimli dört CD'lik bir derleme de, biri konser olmak üzere, Ayers'in 1969-80 arasındaki bazı işlerini toparlayacak.

GRATEFUL DEAD'in Obama kampanyası için bir araya geleceği yazılıp çiziliyor. Büyük ihtimalle ekim ayında grubun orijinal kadrosundan hayatta kalan dört eleman sahnede olacak.

Mark Ronson **THE RUMBLE STRIPS**'in ikinci albümünün prodüktörlüğünü yapacak. Ünlü yapımcı hamisi de olduğu grupla çalışmaya ekibin Amy Winehouse cover'ı "Back To Black"i dinleyip çok beğendikten sonra karar vermiş.

BİRİLERİ YİNE SARHOŞ

Belçikalı rock'çu Arno, 20 yıllık solo müzik hayatındaki cover kayıtlarından 20 tanesini bir albümde topladı: "Covers Coctail". Bazıları çeşitli albümlerine serpişmiş duran, kimi ilk kez gün yüzü gören, kimiyse yeni kaydedilen bu yorumlarda Queen'in "I Want To Break Free"sinden Brel'in "Voir un ami pleurer"sine kadar neler neler var... Bowie, Dutronc, Nougaro, Nino Ferrer, Dick Annegarn, Captain Beefheart, Abba, Rolling Stones, Beatles, Melanie, Gainsbourg, Moustaki, Nina Simone, Kinks bu nefis kokteylin diğer lezzetleri. Tom Waits ötesi buruş buruş bir sesten piiz şarkıları...

DR. DRE'nin oğlu evinde ölü bulundu. Ölüm sebebi açıklanmayan Andre Romelle Young Jr. henüz yirmi yaşındaydı.

Folk ekibi **HORSE FEATHERS** yeni albüm "House With No Home"u eylülde yayınlıyor.

TV on the Radio'dan **TUNDE ADEBIMPE**, Jonathan Demme'in yeni filmi "Rachel Getting Married"de rol alacak.

'90'ların başında **THE REPLACEMENTS**'ın davulcusu olan **STEVE FOLEY** 49 yaşında öldü. Sebep, aşırı doz.

JOAN BAEZ'in beş yıl aradan sonra ilk stüdyo albümü "Day After Tomorrow" bu ay yayınlanıyor. Albüme adını veren şarkı Tom Waits'e ait. Ayrıca, Elvis Costello, Patty Griffin ve albümün prodüktörlük koltuğunda oturan Steve Earle'den de birer şarkı var.

Geffen'le sözleşmesi sona eren **SONIC YOUTH**, yirmi yıl aradan sonra yeniden "indie" kimliğine bürünüyor. Çalışmaları süren yeni albümün nereden yayınlanacağı belli değil, ama üzerlerinde hiç şirket baskısı olmadığı kesin. Grup, 1988 tarihli albümü "Daydream Nation"la ilk büyük sözleşmesini yapmıştı.

Babası John Bonham'in davul taburesine oturan Jason Bonham, Jimmy Page ve John Paul Jones'la beraber bazı şarkı fikirleri üzerine çalıştığını söyledi. Robert Plant de nazlanmazsa, elinize yepyeni bir **LED ZEPPELIN** albümü geçecek bilin.

Sırbistan'ın güneydoğusunda bulunan Banatski Sokolac köyüne **BOB MARLEY**'in heykeli dikildi. Marley'in omzuna asılı gitarı, yumruğunu kaldırarak görüldüğü heykelin açılışına Sırp ve Hırvat müzisyenler eşlik etti.

Üçüncü albümlerinin kayıtları için Kaliforniya'yı mesken tutan **ARCTIC MONKEYS**, sertleşecek gibi gözüküyor. Zira prodüktör olarak başvurdukları isim Queens Of The Stone Age'den Josh Homme.

BOB DYLAN kendi armonika serisine imza atıyor. Hohner'in üreteceği armonikaların üzerinde Dylan için özel tasarlanmış bir de logo bulunacak.

DAVE MATTHEWS BAND'in saksofoncusu **LEROI MOORE**, 46 yaşında hayata gözlerini yumdu. 1991'deki kuruluşundan beri grupta yer alan ve geliştirilen sound'da yadsınmaz bir payı olan Moore, geçtiğimiz ay çiftliğinde kaza geçirmiş, yaralarının durumu giderek kötüleşmişti.

e-press

sayı 87

HAKAN TAHMAZ'DAN KANDİL VE PKK İZLENİMLERİ
REALİTEYLE YÜZLEŞMEK

KEY ÖDEMELERİNİN PERDE ARKASI
ULUFENİN MAYASI TUTMADI

SİNOP'TA NÜKLEER TEHDİDİ SÜRÜYOR
İŞSİZLİKLE NÜKLEER TERBİYESİ

KENTSEL DÖNÜŞÜM MAMAK'TAN DÖNDÜ
KAMU GÜCÜYLE TÜCCAR DAVRANIŞI

NİŞANYAN HADİSESİ VE FEMİNİSTLERE TEPKİ
FEMİNİZMİ HARCAMAK KOLAY MI?

ZİZEK'TEN KARADZİÇ MİLLİYETÇİLİĞİ
ASKERİ-ŞİİRSEL KOMPLEKS

WILLIAM SAROYAN 100 YAŞINDA
PENCERENİN GÖZYAŞLARI

ABDULLAH AYSU'YLA TARIMIN GİDİŞATI ÜZERİNE
ŞİRKETLERE KARŞI BİLGE TARIM

MAHMUD DERVİŞ'İN ARDINDAN
ANNEM, KIZKARDEŞİM, KIZIM...

Abonelik: expressroll@gmail.com

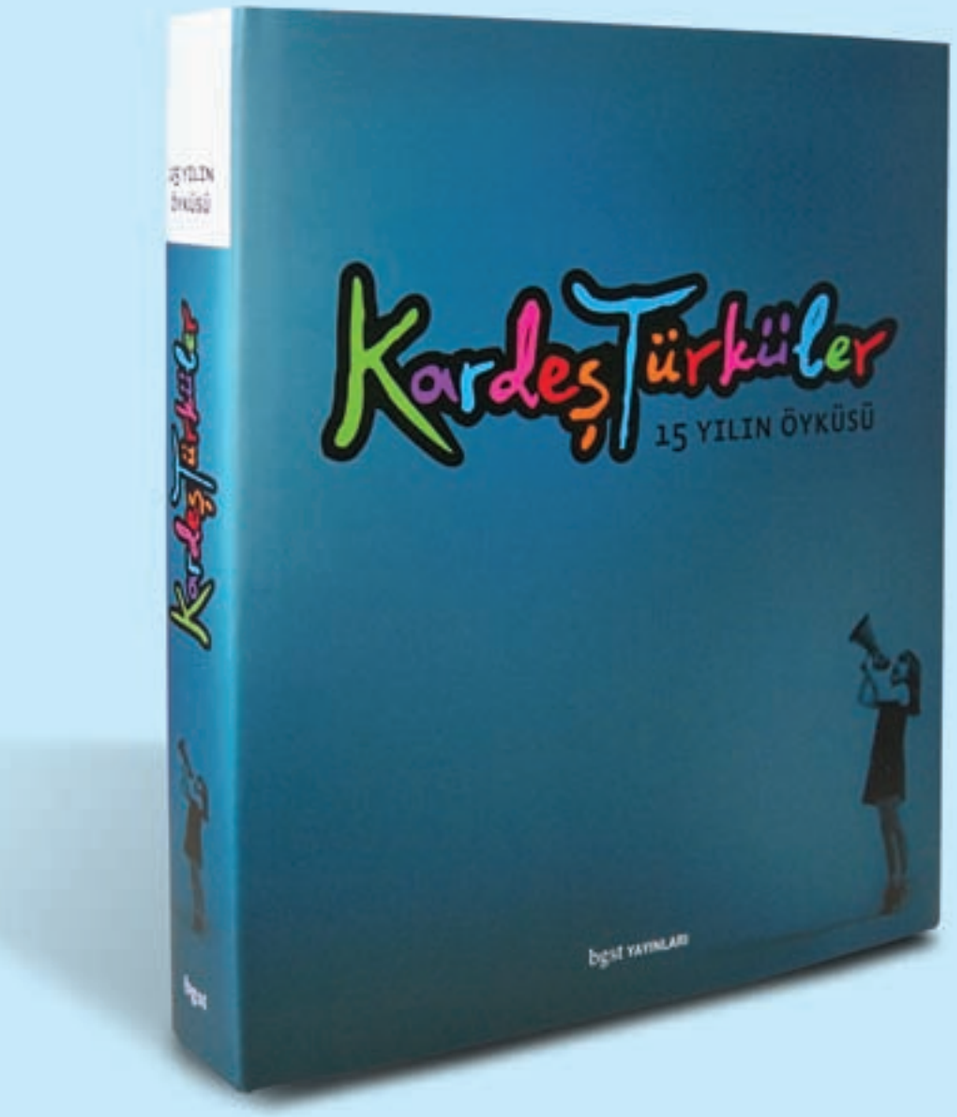

15 YILIN ÖYKÜSÜ ÇIKTI

Kardeş Türküler, bu topraklarda yüzyıllarca bir arada yaşamış farklı kimlik ve kültürlerin arasından sesleniyor. Binalar, sokaklar, kaldırımlar, müzikler, masallar, deyimler, danslar, yemekler... Yüzyıllar öncesinden kök salmış ve bugüne kadar gelmiş "kültürel çoğulluk" gerçeğini görmezden gelip yok saymak mümkün değil!

İşte Kardeş Türküler'in yaptığı, bir hatırlatmadır...

İlkokulda, barış bize iki savaş arasında yapılan antlaşmalara atılan bir imza olarak öğretildi. Kardeşlik ise hep çocuklara özgüydü; büyüdükçe ne oluyorsa oluyor ve sözcük dağarcıklarından siliniveriyordu...

Kardeş Türküler, barış ve kardeşliğin sürekli kılınabileceğine olan inançtır...

Kardeşlik, geçmişte yaşanan güzel günlere bir gönderme olduğu kadar, geçmişi yanına alıp bütün kimlik ve kültürlerin eşit ifade hakkına sahip olduğu özgür yarınlara akan bir gelecek olmalıdır.

Kardeş Türküler, yarınlara yönelik bir arayıştır...

Kardeş Türküler 15 Yılın Öyküsü 4 farklı kapak rengiyle karton kapaklı; mavi kapak rengiyle hem karton hem sert kapaklı olarak basılmıştır. İçerik açısından aralarında bir fark yoktur.

Tel. 0212 251 19 21 www.bgst.org

bgst YAYINLARI

[YASEMİN [MORİ

Son yıllarda, memleket rock'u konusunda, Ankara'nın sazı sözü gümüş, taşı toprağı altın... Ne güzel bir tesadüf: Yasemin Mori, Gece ve Pilli Bebek sağolsunlar, bu ayki Roll'u "Ankara Özel Sayısı"na çevirdiler... Yasemin Mori'nin "Hayvanlar" adlı ilk albümü, hem şarkı yazarlığı hem sound açısından ciddi bir "açılım" ve "atılım" örneği, ritm ve kelime hazinesi... Henüz albümü yayınlanmamıştı, "Aslında Bir Konu Var"ı Myspace'te ıskalasak da, televizyonda yakaladık. Böyle bir klip, böyle bir şarkı, böyle bir "sarhooş" demek görülmemiştir! Peki devamı? Birkaç hafta dişimizi sıktık, albümün tamamını dinleyince boşa umutlanmadığımızı anladık. Hemen Yasemin'le buluşup daldan dala atladık...

sen DAVULa, DAVUL saNA

Ankara'dan son dönemde bir sürü müzisyen ve grup çıkıyor, nedir bunun sırrı?

Yasemin Mori: Ankara bir öğrenci şehri. Orada okuyorsan, kendi kendine başka bir şeyler daha yapman gerekiyor, çünkü şehrin sana verecek hiçbir şeyi yok. Festivaller, konserler az. O yüzden kendi ortamını kendin yaratmalısın. İnsanlar daha çok kendi içlerine dönüyor ve kendi seslerini arıyorlar, en azından benim deneyimimde böyle oldu.

Björk İzlanda için, Portishead'çiler de Bristol için böyle bir portre çizer...

Filizlenmenin olmadığı, karanlık sayılabilecek yerlerde insanlar daha fazla üretme dürtüsü hissediyor. Ankara'da herkes öğrenci, bir refah, makûl bir standart var. Yeraltı müziği pek yok. Daha çok öğrencilerin kendi kendine oluşturduğu bir kültür...

Sakarya'da bira içer miydin ya da SSK İşhanı'ndaki barlara takılır mıydın?

Uğrak müşterilerinden değilim, ama oralara da gitmek, müziğe bakmak iyi oluyor. Bir türkü bar, hemen yanında da bir rock bar var mesela. Türkü bara gidip orada takılıyorsun, sonra öbür tarafa gidiyorsun. Ben evde takılmayı daha çok seviyorum. Bir de Tunalı taraflarındaki Likya'da arkadaşlarımla buluşurdum. "Tüm kediler gri" diye bir DJ setim de vardı, orada çalıyordum.

Neler çalıyordun?

O dönem Manchester etkisi altındaydım. Çok da yeraltına inmeden, biraz da eğlence olsun diye Joy Division, Happy Mondays, Smiths çalıyordum. Ama Velvet Underground da çaldığım oluyordu.

Demin fotoğraf çekilirken de Velvet Underground söylüyordun.

(gülüyor) Velvet Underground'un şarkıları küçük küçük gelir ve o trip'te takılır gidersin... "I'll be your mirror" diye bütün gün ortalıkta dolanırsın.

Albüm almaya gittiğin belirli dükkânlar var mıydı?

Tunalı Pasajı'ndaki Shades'ten, Süleyman (Özyıldırım) abiden alınıyordu genellikle. Bazen oraya gidip bende fazla olan CD'leri bırakır, onları satmasını beklerdim, sonra da onların parasıyla başka CD'ler alırdım. Bir ara büyük bir Queen hayranı olduğum için herkes bana Queen CD'si hediye ediyordu. Bazıları aynıydı, hemen gidip onları bozduruyordum Süleyman abide. *(gülüyor)*

Punk Batının bulduğu bir şey değil ki, ondan çok önce var. O tavrı Pistols çok iyi canlandırdı diye onlara maletmemiz gerektiğini kabul etmiyorum. Punk is good, punk is Turkish.

İstanbul'dan bakınca Ankara sıkıcı bir yer gibi gözükür. Ankara'da herkes bir şeyler çalıp söyler, biraz da Kadıköy gibidir, müzik bir yerde takılır kalır. Aynı parçalar çalınır, dinlenir...

Öyle bir garip durumu var Ankara'nın, bu yüzden orada duramıyorsun zaten. Ama sen araştırıyorsan, evinde internet varsa, her şey yolunda. Bu arada artık şu Youtube yasağını kaldırırlarsa çok sevineceğiz...

Birlikte bir proje yaptığınız Sıfır'dan Zafer Aracagök'le Ankara'da mı tanıştınız?

Evet, Bilkent'te hocamdı. Zafer hoca ilginç bir karakterdir, sürekli müzik üreten biri. Bir şekilde denk gel-

dik, böyle işler yapmaya çalıştığımı biliyordu. "Bir takım şarkılar var, onlara vokal yapar mısın" dedi. Okuldaki ilk senemdi. Tam olarak beraber çalıştık diyemem, onun müziklerini alıp dinledim, üzerine bir şeyler yazdım ve Manhattan'da sahnede eşlik ettim. O gece Murat Ertel de çıkmıştı sahneye.

Sıfır'ın albümlerini sever misin?

Çok severim. "Alo, tren müdürlüğü mü, alo, beyin tramvayı geçirmek istiyorum" gibi sözleri var. Çok zihin açıcı buluyorum.

→09

Şarkı sözlerin şiirden besleniyor, ama düzyazı gibiler. Nasıl yazıyorsun?
Anlatmak istediğim şey üzerine yoğunlaşıyorum ve bunu nasıl anlatabilirim diye düşünüyorum, sonra patır patır çıkıyor.
"Hayvanlar"ın ilk şarkısı "Aslında Bir Konu Var"da "yine onu vurdular / yine ona bam!" sözlerini ilk duyduğumuzda Hrant Dink'i düşündük, sonra başkalarına da benzer bir çağrışım yaptırdığını öğrendik.
Böyle bir çağrışım uyandırması çok güzel geldi. Aslında o şarkının ana temasını "üçgen gezegenleri, meşru cinayetleri" kısmı veriyor gibi geliyor bana. Orada yanlış bir yaşama şeklini ve yanlış bir bilinci eleştiriyorum. Şarkıyı yazarken bazı mitler üzerine düşünüyordum. Piramitler, Murdoklular, üçgen şeklinde altınlar, Amerikalılar... "M.Ö. 10.000" diye bir film vardı, şu anda yaşadığımız sosyal gerçeklikle fazlasıyla örtüşüyor. Filmde, piramitlerin yapımı sırasında köleler diye bir sınıf oluşturuyorlar ve kölelerle istedikleri gibi oynuyorlar, onları öldürüyorlar. Kölelere bunu yapmak meşru! Bu miti araştırıyordum o sırada. Marduk efsanesiyle ilgili de çok şey okudum. Niye varız ve ne oluyor, her şeyi bilmek istiyorsun bir şekilde.
"Nereden geliyoruz", "ne yapıyoruz" sorularıyla ilgili misin çok?
Çok ilgiliyim. Siz hiç merak etmiyor musunuz? Marduk efsanesine göre 2012 dünyanın sonu. Yanlış olduğunu hissetmiyor musunuz yaşadığımız halin?.. Hong Kong'la ilgili bir belgesel seyrettim. Adamlar feng shui'ye göre acayip binalar inşa etmişler. Bir adam konuşuyor, "her şeyi bu göle doğru tasarladık, çünkü bu göl para demek" falan diyor. Adamların tek anladığı şey bu, varolmaktan çok para mühim onlar için. İroni zannettim başta. Halkın bu bilince nasıl tepki verdiği gösteriliyor, çocukların elinde plastik balonlar var, takılıyorlar. Her şey çok parlak ve çok güzel. Böyle bir dünyada yaşamak istemiyorum, bu bana zavallılık gibi geliyor, o yüzden tepkiliyim her şeye. Varoluşumuzu değiştirecek ne varsa onlarla ilgilenmek istiyorum. Yaşadığımız, bir geçiş dönemi. Ne tarafta durmak istediğin, neyi savunduğun çok önemli. Kimse nasıl bir dünyada yaşamak istediğiyle ilgili konuşmayacak ve zaman akıp gidecek gibi geliyor.

Ben de kendi ritüelimi yaratmayı öğreneceğim. Kendimi keşfetmeye başlamadan önce yapılmış bir albüm "Hayvanlar", bir şeylerin başlangıcı.

Geçmişe dönüp özellikle yaşamak istediğin bir dönem var mı?
Sanki daha önce hiç bu kadar çamur değilmiş dünya. İdeal bir dönem yok bence, insanın içinde yaşadığı dönem önemli. Ama '60 sonları ve '70 başları insanlar temiz hissediyorlardır kendilerini ve gerçekten çok büyük bir kanal açtıklarını farkediyorlardır. Onun heyecanını tahmin etmek çok zevkli. O dönemde spiritüellik de artıyor. Benim için spiritüellik şimdi de çok önemli. Dünyadaki en büyük eksiklik bu. Her şey madde üzerine, değil mi? Spiritüelliği unutturdular. Medyadan, her şeyden şikâyetçiyim. Ayrıca spiritüel olmak bile grupla ilgili, mesela bir grupla yoga dersine gidiyorsun. Grup psikolojisini bir yenebilsek! Birey olduğunu unutuyorsun ve sana öğretilen bir şeyin parçası olmaya çalışıyorsun, ama niçin, orası belli değil... Aslında müzikle ilgilenen insanların içlerindeki spiritüel yanı keşfetmesi kolay. Zaten yaptığın iş spiritüellikle ilgili. Mesela davul çalıyorsun, sen ona vuruyorsun, o sana vuruyor ve bir anda müzik oluşuyor, büyüyor, büyüyor...
"Aslında Bir Konu Var" için yaptığınız klip bayağı ses getirdi.
Klibi Fatih Kızılgök çekti. Onun "Toz" adındaki kısa filmini seyredip çok beğenmiştim, gidip buldum kendisini. Klipte, sanki manyetik bir alan yaratıyoruz ve insanlar uçuyor! O kadar acayipti ki, klip çekilirken bunun gerçekten olduğuna inandım. Saatlerce birbirimize değerek o oyunu oynadık. Tam havalanılacağı zaman kendimi bayılacak gibi hissettim, çok acayipti. Seda İşça'nın koreografisiyle çalıştık. Teknik olarak ipler bağlandı, dansçılar iplerle çekildiler. Sonra da bilgisayarda ipler silindi ve bu hale geldi.
Şarkılarında hikâyeci bir üslûp var ve genellikle kendi ilişkilerine dair hikâyeler anlatıyorsun.
Çok fazla enerji vardı içimde, bir şey yapmaya ihtiyacım vardı. Kendi kendime yazmaya, üretmeye çalışıyorum sürekli. Sonra Emre Irmak'la karşılaştık ve Emre eski kayıtlarımı dinleyince buna bir şey yapmak lâzım dedi. Böyle hikâyeler anlatasım varmış ki bunlar çıkıyor. Biraz müziğin akışına da bırakıyorsun kendini. Ama bunun nasıl gideceğini bilmiyo-

Foto: Şahan Nuhoğlu

rum. Her şey olabilir, bu benim kendi deneyimim ve kafamı olabildiğince açık bırakmak istiyorum. Bundan sonraki albümde hikâye anlatmayabilirim ya da sahnede hikâyeleri başka enstantanelerle birleştirip ortaya başka bir şey koymaya çalışabilirim. Ben de kendi ritüelimi yaratmayı öğreneceğim. Kendimi keşfetmeye başlamadan önce yapılmış bir albüm bu, bir şeylerin başlangıcı.

Ölüm teması çok sık geçiyor şarkılarında.

Ölüm ile sanat arasında yakın bir ilişki var. Zaten sanat, ölüm duygusunu yenme noktasında başlıyor. Bu bir itici güç. Mağaraya yapılan resimler bile ölümü büyüterek onu yenmek gibi bir anlam taşıyor. Çünkü ancak ölürsen yeniden doğabilirsin. Sanat seni soyut bir dünyaya çağırıyor. Ölmenin o kadar da ölmek olmadığını ya da insanın kendi içinde ölüp ölüp dirilebildiğini anlatıyor. Ölelim ki yeniden olalım!

Konserlerin nasıl olacak? Neye hazırlayalım kendimizi?

Ekimden sonra başlıyor konserler. Bütün düzenlemeyi tek bir set gibi, akıp gidecek bir şey haline getirmeye çalışıyorum. Moddan moda geçen bir şey değil, bittiğinde bir bütün olarak hatırlayabileceğimiz bir şey. Şarkılar tamamen başka türlü icra edilecek. Bu albümde bu enstrümanları kullandım, ama biraz da maddî imkânsızlıklar nedeniyle böyle oldu. Çok daha farklı enstrümanlarla renkli bir şeylerin döndüğü bir albüm olmasını tercih ederdim. O yüzden vurmalılara yönelip bazı parçaları olabildiği kadar ritm üzerinden götürmek istiyoruz.

Seyredip de unutamadığın konserler neler?

Patti Smith konserinden çok etkilenmiştim, Patti Smith sevmemek ne mümkün! Kings of Convenience konserinde de ağladığımı hatırlıyorum. Yanımda da bir arkadaşım oturuyordu, onun da gözleri doldu. Biz halliydik o konserde, gerçekten yoğun yaşadık. Rahatlamak için dans etmem gerekiyordu, kendimi sahneye atıp dansettim.

Gitarist oğlan çocukları bu işe kızların ilgisini çekmek için başladıklarını söyler. Senin öyle bir çıkış noktan var mı?

Kesin öyle içgüdüsel bir itiş olmuştur, daha çok beğenilmekle ilgili. Şarkı söylerken çok özel bir şey yaptığımı düşünmüyorum aslında. Basit bir şey, herkes şarkı söyleyebilir ve lütfen söyleyelim, çünkü çok rahatlatıyor insanı! Ama bunu bir yaratıcılığa dönüştürmek, oturup beste yapmak başka bir şey, onu niye yaptığımı tam hatırlamıyorum. Ama şarkı söylemeye başlamak, belki de annemlerin ilgisini daha çok çekebilmek içindi. Beni çok yalnız bırakırlardı, ben de onlara süper bir insan olduğumu kanıtlamak isterdim. *(gülüyor)* "Siz öyle takılıyorsunuz, ama bakın ben 'Aynı Çatı Altında'yı söyleyebiliyorum." O şarkıyı seviyorlardı, ben de evde söylerdim. Bir de insanlarla bağlantı kurmak için şarkı söylüyorsun, "bak, ben bir şeyler yapıyorum, sen ne yapıyorsun, bir şeyler yapabiliriz beraber" demek gibi. Ama sonra, "bir dakika durun, çekilin, beste yapıyorum, kopya çekmeyin"e dönmüş olabilir. Şaka! *(gülüyor)*

Mori adı nereden geliyor?

Aslında "mori" küçüklüğümden beri hep duyduğum bir laf. Anneannem Edirneli. Annem, teyzemler ve onların arkadaş grubunda adım "Yasemin Mori" diye geçer. Yasemin Kız! Bir ara Jim Morrison'dan çok etkilenmiştim, Yasemin Morrison diye geçiyordu adım. *(gülüyor)* Sonra Yasemori'ye döndü, okulda herkes bana Yasemori derdi. Bloglarımı o isimle tutuyordum. Albüm çıkartırken, "çok net, kesinlikle Yasemin Mori'yim" diyerek bu adı kullandım. Ailenin kökenlerini tam bilmiyorum, aslında anneme sordum, biraz anlattı, ama unuttum. Bulgaristan'dan göçmüşler. Çok da enteresan bir konu olduğunu düşünmedim nereden geldiğimin.

Bana hep zırdeli derler. Delilikte bir sakınca yok. Dali galiba "gerçek bir deliyle benim aramdaki tek fark, delinin deliliğini bilmemesidir" gibi bir şey söylüyor.

Sen daha ziyade insanlığın nereden geldiğini merak ediyorsun, öyle mi?

Evet, insanlık niye var? *(gülüyor)* Bir garibiz. İnsanlığın her şeyin üzerinde güç kurup ondan sonra da hırsla, "evet, ne yapıyorduk, niçin yapıyorduk bunu? Hmm, evet, cep telefonu için..." gibi bir halde olması tuhaf.

Balkanlarla, Balkan müzikleriyle hiç ilgilenmiyor musun? Kan çekmiyor mu?

Onlar beni pek cezbetmiyor, dansın bir türü gibi. Ben insanı yolculuğa çıkaran şeyleri seviyorum. Mesela Çingene ruhunu ortaya çıkartacak şeyleri severim. Ayaklarımı yere basmak istiyorum müzikal anlamda. Dünyada ritm konusunda en önemli yerlerden birinde oturuyoruz. Arkadaşım Nezih Ünen "Anadolu'nun Kayıp Şarkıları" diye bir belgesel yaptı, müthiş şeyler var.

Albümdeki şarkıların ne kadarı eski, ne kadarı yeni?

"Arjantin"le "Kuzgun" daha yeni. Diğer şarkılar da aşağı yukarı üç yıllık.

"Arjantin" şarkısının adı nereden

doxa
mekân tasarım eleştiri
SAYI 6
Temmuz 2008

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak Akal C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 351 83 24
www.norgunk.com / doxa@norgunk.com

geliyor? Ülke mi? Ankara'daki cadde mi? Bira bardağı mı? Sulandırılmış bira mı?
Emre'yle stüdyoda ritm bakıyorduk. Emre bir fikir buldu, onun üzerine bir şey çaldı ve "ne kadar Arjantin havası oldu" dedi. Benim de çok hoşuma gitti. "Bir dakika, Arjantin harika bir yer, o havayı koruyalım" diye düşündük. Arjantin'e gitmedim hiç, bir yandan Türkiye'ye çok benziyor. Arjantin'le İngiltere arasındaki savaşa dair "Fuckland" diye bir film seyretmiştim. O filmle de beraber her şey birleşti ve Arjantin üzerine bir şey söylemek istediğime karar verdim.
Albümün son şarkısı, "Bırak şu rock'n'roll'u, geceleri ve kızları". İlk gözümüzde canlanan elli küsur yaşlarında barda kız kesen bir adam...
Rock'n'roll'un içinden çıkılamaz bir hali olduğuna inanıyorum. Sonuçta o da bir yaşam stili ama, sevdiğin birinin öyle bir hayat tarzını benimsemesi olasılığından korkuyorsun. "Al güzel olanları, bırakıp yalanları" da diyor şarkı. O adamlara "in aşağı, in sahneden" diyor. Rock'n'roll sonuçta hepimizin kabul ettiği çok eğlenceli bir şey. O da gelişip büyüdü, değişti, aynı kalmadı. Mesela Björk de rock'n'roll yapıyor, ama punk da yapıyor.
Punk'la aran nasıl?
Punk iyi bir şey. Ben her şeyi punk zannediyorum bu arada. Sex Pistols benim için daha az punk mesela Björk'ten. Punk benim için bir tavır herhalde.
Clash mi, Sex Pistols mı?
Clash'i çok severim. Sex Pistols'un bu tavrı yerleştirme biçimi çok hoşuma gidiyor. O tavrı alıp çerçeve gibi "işte budur punk" diye asmış gibi geliyor. Ama Clash daha dinlenesi geliyor bana. Daha melodik.
Şarkıdaki "Mutsuz Punk" sen misin?
Evet benim, buyrun. *(gülüyor)* Benim ama, punk'ı canlandırıyorum o sırada. Canlandırdığım bir şey.
Şarkının sözlerinde olduğu gibi gerçekten kırmızı at çizer miydin?
Hiç kırmızı at çizmedim, ama o şarkıyı yazarken kafamda çizdim. Ben gezegenler ve hayvanlar çiziyorum, ama çok garip hayvanlar.
Albümünün adı neden "Hayvanlar"? Pink Floyd'un da "Animals"ı vardı.
Albümün adını koyduktan sonra fark ettim. Pink Floyd'un albümünü biliyordum tabii, ama tamamen unutmuştum. Albümün adı hayvanlardan çok, içgüdüsel şeylerle ilgili.
Evde, senden 10 yaş büyük ablanın plaklarıyla çok ilgiliymişsin. Neler vardı içlerinde?
Önceleri kapaklarıyla falan ilgileniyordum. Mesela bir yerden duymuş olduğum Pink Floyd'a, bu neymiş acaba deyip bakıyordum. Ablamla aramızdaki o ilişki, bana ilkokul üçüncü sınıftayken Queen'i dinletmesiyle başladı.
Odasında poster var mıydı?
Onun odasında yoktu, ama benimkinde vardı. Küçüklük dönemimde The Cure, Smiths gibi şeyler, daha geç dönemde Pink Floyd'un "Dark Side Of The Moon" posteri oldu.
Annen-baban neler dinlerdi evde?
Opera dinlerler. "Carmina Burana" falan dinliyorlardı, ben de ezberliyordum bazen... Babamlar eskiden solcu olan ve bu uğurda mücadele eden insanlar. Ama Özal'la beraber her şeyi unutmak istemişler. Evde bu konular hiç konuşulmazdı, babamın hep bir çekincesi vardı. Uzun süre ben de ilgilenmedim politikayla, ama şimdi ilgiliyim.

Yaşadığımız, bir geçiş dönemi. Neyi savunduğun çok önemli. Kimse nasıl bir dünyada yaşamak istediğiyle ilgili konuşmayacak ve zaman akıp gidecek gibi geliyor.

Ailede şarkı söyleyen var mı?
Babam söylüyormuş, ama biz duymadık. Annemin dediğine göre kadife gibiymiş sesi. Babamın etkisi olabilir sesimde. Her şarkıda başka türlü oluyor aslında. Şarkıya göre nasıl söylemem gerektiğini düşünüyorum, bir sürü şekilde kullanabilirsin sesini.
Sahnede hiç cover yaptın mı?
Bu zor bir şey. Çok fazla şarkı seviyorsun, bir sürü şey dinlemişsin ve o şarkıları söylemek de istiyorsun... O şarkıları söylemek, bana "niye kendimize ait olamıyoruz" sorusunu sorduruyor. Bence İngilizce cover yapmak kötü bir fikir. Ama o şarkılarla büyümüş, onları sevmiş bir nesildenim. O kültürü fazla yüceltmek istemiyorum. Biz de çok önemli bir kültürün içerisinde yaşıyoruz ve aslında bendeki o duygu gitgide daha çok güçleniyor. Buradan, bu taraftan alabileceğimiz neler var? Kendimden ya da topraklarımdan alabildiğim şeyleri aktarmak bana daha uygun bir şeymiş gibi geliyor. Aktarım zaten her yerde, her dakika var. Bütün cover grupları bir şey çalıyor ya da yabancı bir müzik söylüyorlar. Bu bana ters gelmeye başladı. Kendi kültürümden bir şeyler buldukça cover yapmak istiyorum.
Buradan kimi cover'lamak istersin mesela?
Değişik şeyler keşfetmek, bulunmamış güzel şeyleri ortaya çıkartmak istiyorum. Mesela geçen gün Alevi türküleri söyleyen Hüseyin Uğurlu'yu dinledim. Adam inanılmaz söylüyor. Acayip punk, yaptığı müzik de öyle. Dumçaka dumçaka dumçaka diye gidiyor. Bir başlıyor şarkı söylemeye, acayip bir şey yaratıyor. Allah, diyorsun. Onları bulmak istiyorum, çünkü onları söyleyebileceğime inanıyorum... Bir şeyi çok çılgın

bir duruma sokabilirim.

Alevi türküsünü tarif ederken Batı referansıyla punk benzetmesini kullandın.

Punk Batının bulduğu bir şey değil ki. Punk ondan çok önce var. Mesela punk Hüseyin Uğurlu'nun şarkı söyleyiş tarzıdır. O tavrı Sex Pistols çok iyi canlandırdı diye onlara maletmemiz gerektiğini kabul etmiyorum. Punk is good, punk is Turkish. *(gülüyor)*

Memleketten hangi grupları dinliyorsun?

Peyote'ye gidiyorum. Orada çıkan grupların hepsi heyecan verici oluyor. O ham hali bazı gruplarda çok iyi alıyorsun, tamamen müzik yapmak için müzik yapıyorlar. Amatör gruplar ilgilendiriyor beni daha çok.

Türkü barlara da sık sık gidiyor musun?

Hep gidiyorum, bana açık yerler. Eğer bir şey söylemek istiyorsam, oturup Türk sanat müziği söylerim ya da "Haydar Haydar" mesela. Oralara gidip onları söylemeye çalışmak güzel. Çok türkü bilmiyorum, ama severim türküleri, en çok Erkan Oğur'un yaptığı türküleri biliyorum, çok değerli bir iş yapıyor. Her şeyi dinlemeye çalışıyorum. Bir insanın çok fazla şey öğrenmeden, ilkel bir şekilde müzik yapma hali beni çok etkiliyor. Evet, armoni şudur, şöyle gider, kuralları var. Ama herkes bir şeyler yapmış ve onlardan çok etkileniyorsun ister istemez. Ama ilkel bir insan olarak benim müzik yapma halim her şeyden daha önemli. İçinden geldiği gibi müzik yapmaya çalışan insanlar beni her zaman çok etkiler. Türkü barlarda o hissi duyarsın, adam müthiş bir şarkıyı müthiş bir şekilde söyler, güzel çalıyordur bağlamasını, kaybolur içinde.

Arap müziğiyle aran nasıl? Biraz önce konserlerini anlatırken sözünü ettiğin orkestrasyon, güçlü ritmler ve vokal Arap müziğinde ziyadesiyle rastlanan bir şey.

Şu an en çok ilgimi çeken şey Arap müziği. Bu ara Ümmü Gülsüm ve Feyruz dinliyorum. Lübnan, Cezayir, Mısır... Ümmü Gülsüm çok acayip bir ses. O yol beni daha çok cezbediyor, kendimi orada çok daha rahat hissediyorum. Orada çok ilkel bir şey yapıyorsun ve yaptıkça daha da ilkel olmaya başlıyorsun, her şey ortaya seriliyor. Rachid Taha'nın konserine gitmiştim, çok beğenmiştim. Bu aralar Last FM'e "Arabic beats" diye yazıyorum, oradan bakıyorum. *(gülüyor)*

İnternette senin için en çok kullanılan sıfatlardan biri "zırdeli".

Öyle mi diyorlar? Niye acaba? *(gülüyor)* Bana hep öyle derler.

"Nolur Nolur Nolur"da öyle bir "bak ben zırdeliyim" diyorsun ki, inanası olmasa da inanır insan.

(gülüyor) O şarkıyı yaparken hakikaten kendimi öyle hissediyordum. İnsan kendine "ben zırdeliyim" diyemez aslında. P dergisi geçen sayısını "Delilik ve Sanat"a ayırmış, sayfaları biraz karıştırdım. Delilikte bir sakınca yok. Dali galiba "gerçek bir deliyle benim aramdaki tek fark, delinin deliliğini bilmemesidir" gibi bir şey söylüyor.

Eylülde Dali sergisi açılacak. Miró gidiyor, Dali geliyor. Ne diyorsun?

Ne güzel, keşke daha çok olsa. Hiçbirini görmeden yetişen insanlarız. Bunu grafik tasarım okumaya başladığımda hissettim. Bu yapıtların hepsini küçük kitaplardan küçük halleriyle ya da internetten görüyoruz. Resme bakmak önemli. Nasıl üretilmiş, ne boyutta yapılmış, fırça darbeleri nasıl? Burada onların hiçbirini görmeden, insanların nasıl ustalaştığını bilmeden resim yapmaya kalkıyoruz.

Hangi ressamları seviyorsun?

Van Gogh'u çok severim. Naif ve müthiş şeyler yapıyor. Edvard Munch müzesine gitmiştim, bayağı etkilenmiştim. Francis Bacon'ı seviyorum. Goya'nın resimleri de çok acayip. Her şeyi başlatan adamlardan bir tanesi Goya. Deliliği başlatanlardan biri olabilir.

Neler okuyorsun?

Eskiden daha çok okuyordum. Edebiyattan ne bulduysam okumaya çalıştım. Thomas Mann, Dostoyevski... Son zamanlarda okuduğum Haruki Murakami de çok acayip bir yazar, duygusu müthiş.

Albümde "spoken word" diyebileceğimiz, konuşmalı, resitatif bölümler de var.

"Bir şeyler yapabiliriz beraber" demek için şarkı söylüyorsun. Ama sonra, "bir dakika durun, çekilin, beste yapıyorum, kopya çekmeyin"e dönmüş olabilir. Şaka!

Bu işin en çok sevdiğim taraflarından biri o. Haiku'lar da yazıyorum: Sahneden onları okumak da güzel olur. Simdi size bir şiir seslendireceğim: "Al bir kalpak giymişti alll, al bir ata binmişti allll." Küçükken okumadım değil bu şiiri. *(gülüyor)*

Müsamelerde şiir okuyor muydun?

Andımızı, Gençliğe Hitabe'yi falan okumayı severdim. Mikrofona geçerdim, başlardım, arkamdan söylerlerdi: "Ey Türk gençliği", "Eyy Türk gençliğiii", "birinci vazifen!", "birinci vazifeen!.." Ve bir anda benim için alkışlar kopuyor. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Çiğdem Öztürk - Cem Sorguç***

Hayatın içinden kitaplar hakkında...

Edebiyatımızın metinler içi gezgini İshak Reyna **Ha Hayat Ha Edebiyat** adlı bu deneme kitabında da okurlarını peşi sıra sürüklüyor. Edebiyatla hayatın iç içe geçtiği ve tam da tükenmiş gibi göründüğünde yeniden başlayan yolculuklarında okuru yedeğine alan Reyna, şaşırtıcı yaklaşımı ile ilginç bir okuma serüveni yaşatıyor.

Türkçeye en çok emek veren aydınlarımızdan biri olan Feyza Hepçilingirler, "Türkçe Günlükleri"nin bu üçüncü cildinde, Türkçenin sorunlarını tartışmaya, günlük yaşamdaki kullanımlarına ayna tutmaya devam ediyor. Sorularla ve bu sorulara verilmiş doyurucu yanıtlarla bir ortak çalışma, imece tadı sunuyor.

EVEREST YAYINLARI Ticarethane Sk. No: 53 34410 Cağaloğlu/İSTANBUL Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 513 33 76 E-posta: everest@sifakitap.com www.everestyayinlari.com

EVEREST

GECE

Gece'nin şarkıcısı, güftecisi, bestecisi ve C'si Can Baydar'a grup ruhunun mânâ ve ehemmiyetini sorduk, "bir araya gelip voltran oluşturmak gibi çok erkeksi bir tarafı var, grup insanı naifleştiriyor, egoları törpülüyor" diye cevapladı, "sadece müzik için bir araya gelmiş değiliz, günlük hayatta da birlikte vakit geçiriyoruz". Ankara'nın bağrından çıkmış dört delikanlıyı bir araya getiren dinamikleri ve modern rock'la örülü "İçinde Saklı" adlı ilk albümlerini Can anlattı, biz dinledik.

GÜNDÜZ YALANLARI

Yol yorgunusun. Ankara-İstanbul arası sürekli mekik dokuyorsunuz galiba.

Can Baydar: Gece otobüste pek uyuyamadım. Son altı ay içerisinde, Ankara-İstanbul arası bizden daha fazla gidip gelen yoktur herhalde. Ama dört ay önce İstanbul'a yerleştik, Çiftehavuzlar'da, kayıt yaptığımız Stüdyo 18'e yakın bir ev tuttuk. Direkt bekar evi. Rock'n'roll'un doruklarındayız. *(gülüyor)* Ankaralı olduğumuz için denize yakın bir yer çok iyi geldi. Ankaralılar deniz kenarında olduklarında deliriyorlar.

Aileleriniz Ankaralı mı, yoksa okumak için mi Ankara'daydınız?

Hepimiz Ankaralıyız. Davulcumuz Eren'le (Çilalioğlu) ikimiz liseden tanışıyoruz. Sonra o Bilkent İç Mimarlık'a gitti, ben Bilkent İletişim-Tasarım'a. Gökçe (Balaban), Hacettepe'de Uluslararası İlişkiler okuyordu, Bilkent'te de master yaptı... Önce Eren'le lise grubu olarak başladık. Hiçbirimiz enstrüman çalmayı bilmiyorduk. Stüdyoya girip saatlerce gürültü yapıyorduk ve çok iyi çaldığımızı sanıyorduk. Lisede kötü bir öğrenciydim. Benim bölüme yetenek sınavıyla aldıkları için üniversiteye girebildim. Konuşmayı ve kompozisyon yazmayı severim çünkü.

İlk ne zaman bir gitarın oldu?

Babam, doğumgününde kız kardeşime piyano almak istiyordu. Babalar kızlarını daha çok sever. *(gülüyor)* Ona piyano alınırken müzik markette kendime siyah, ucuz bir heavy metal gitarı bulup aldırdım. Deli gibi Megadeth, Iron Maiden dinliyordum zaten. Kardeşim piyanoya dokunmadı bile, hiç sevmedi. Ama ben sürekli gitar çalmaya devam ettim.

Son yıllarda sükse yapan grupların çoğu Ankaralı. Bu bereketi neye borçluyuz?

Ankara küçük bir yer olduğu için müzisyenler birbirlerini kolayca bulabiliyor. Ankara müzik dinleyicisinin İstanbul'dakilere göre daha seçici olduğuna inanıyorum. İstanbul'da gece dışarı çıktığımızda, sahnede beste çalan grup bulamadık. İstanbul'da barların tamamen eğlenceye yönelik bir yaklaşımı var. Ankara'da her grup kendi bestelerini çalabiliyor. Manhattan'da iki sene çaldık, en aşağı yedi-sekiz beste söylüyorduk sahnede. Limon Bar'da Manga, Çilekeş, Seksendört, Deja Vu gibi bir sürü grup vardı ve hepsi cesur ve dürüst bir şekilde sahnede kendi bestelerini çalıyorlardı.

Acaba sırada hangi grup var Ankara'dan?

Teneke de Ankaralı bir grup, onları beğeniyoruz. Dört şarkılık bir EP'leri var, yakında albüm yapacaklar.

Cover çala çala insanın yaratıcı tarafı köreliyor mu sence?

Biz hiçbir şey çalmayı bilmiyorken de beste yapıyorduk. Belki dünyanın en kötü şarkılarıydı, ama yine de gayret ediyorduk. Puzzle yapmak gibi. Bir sürü şey toplanıyor, kelimeler havalarda uçuşuyor, onun eğlencesine vardığın zaman gerisi geliyor. Albümde "Bar" diye bir şarkımız var mesela. Nakaratı çok basit. Biz onu barda çalarken, insanlar bizimle birlikte söylemeye başladılar. Bardaki 400 kişinin 300'ü şarkıyı biliyordu. O zevk size çok şey katıyor, itici bir güç oluşturuyor.

İlk defa Manhattan'da mı sahneye çıktınız?

Hayır, önceleri Limon'da çalıyorduk. O dönemler, death metale kadar çatır çatır sert müzik çalınan bir bardı. Bütün erkekler uzun saçlıydı ve hepsi oraya sert müzik dinlemeye geliyordu. İlk gece, sahneye çıkıp Kylie Minogue çalmaya başladığımız anda, bar boşaldı. İnsanların teker teker çıkışını izledik. *(gülüyor)* Orada bir sene çaldıktan sonra, bir akşam bar sahibi bize "burada hiç kimse yok, gelmeyin artık" dedi...

Sen hayatında Iron Maiden'dan Kylie Minogue'a nasıl geçtin?

Aslında öyle bir geçiş olmadı. Hâlâ Megadeth'in albümünü sabah uyanır uyanmaz son ses dinliyorum ve çok hoşuma gidiyor. Hepimiz bestenin çok önemli olduğuna inanıyoruz. Bir şarkıyı akustik gitarla tek başınıza çaldığınızda, o şarkı ayakta durabiliyorsa, o iyi bir şarkıdır. Müzik tarzı farklılıkları, yalnızca şarkının nasıl sunulduğuyla ilgili bir durum. Çok iyi pop şarkıları da var, çok iyi rock ya da caz şarkıları da var, ama önemli olan bestenin özü.

Ailen ne dinler?

Annem-babam Beatles'ı, Led Zeppelin'i çok sever. Annem bana hamileyken, teybi karnına dayayıp Beatles dinletiyormuş.

Senin müziği çok sevdiğini fark ettiğin ilk an neydi?

Metallica'dan "Enter Sandman"i dinlediğim ilk ânı unutamam. İlkokuldaydım, şarkı başladığı anda inanılmaz bir şey hissettim. O yıllarda her şeyden çok kolay etkilenirsiniz, müziğin enerjisi vücudunuzdan çok daha rahat geçer. Ondan sonra Nirvana benim için çok önemliydi.

Gruptaki arkadaşlarınla zevkleriniz ortak mı?

Gitaristimiz Erdem (Başer), İngiliz müziğini sever, henüz albümü bile olmayan alternatif toplulukları bulur, dinler. Gökçe, bas virtüozlarının albümlerini de çok sever. Eren bize göre daha çok Amerikan müzikleri seviyor. Ben hepsine göre daha fazla pop dinlerim.

Müziğiniz daha çok Erdem'in zevklerine paralel gidiyor. Düzenlemelerde onun sözü mü geçiyor?

Yo, hayır. Buluştuğumuz pek çok grup da var: Incubus, Strokes, Interpol, Arctic Monkeys, Klaxons, Queens Of The Stone Age... Ben diğerlerine göre en az müzik dinleyenim. Onlar yeni çıkan her şeyi bana getirip dinletiyorlar... Son dört sene de hepimizin kendine en yakın hissettiği müzik, İngiliz indie müziği.

Bu yeni gruplar, eskinin üzerine yeni bir şey koymadan, geçmişi tekrar ettikleri yönünde eleştirilere maruz kalıyorlar.

Önemli olan tek şey şarkı. Şarkı güzelse, onun önünde duramazsınız. Sonuçta dört tane enstrümanla bir şey yaratıyorsunuz ve eşsiz bir şey yapmak kolay değil. Nirvana öyle yaptı. "Smells Like Teen Spirit"i yaptılar ve bütün gidişat değişti. İşte o zaman gerçekten efsanevî bir grup oluyorsunuz. Ama mesela Blur'ün "Song 2"su çok yenilikçi bir şarkı değildir, tamamen bir punk şarkısıdır. Ama çok güçlüdür, o şarkıdan kaçamazsınız.

Damon Albarn'un bugün ulaştığı çizgi sana nasıl geliyor?

İnsan, yaşıyla paralel bir değişime uğruyor ve bu değişimi sanata entegre edebilmek önemli bir iş. Damon Albarn şu anda sahneye çıktığı zaman, üzerine yakışacak işler yapıyor.

Brit-pop ona yetmedi.

Haklısın. Mesela "Out Of Time" şarkısında kanun solosu var.

Damon Albarn sizin müziğinizi dinlese ne derdi?

Damon Albarn'ın ilgisini Türk rock müziğinden ziyade, bu topraklarda yetişmiş müzikler çekerdi. Sonuçta bizim müziğimiz, onun yaşadığı ülkeden gelen bir müzik. Açıkçası dördümüz de Türkiye'de yapılan halk müziğinden, pop müziğinden beslenen, bunları dinleyen insanlar değiliz. Büyük şehirlerde yaşıyoruz. Etrafımızdaki insanlar bu ülkede yapılan müziğin hepsinden çok sıkılmışlardı. Ben de buradaki müzik kanallarından nefret eden biriyim.

Dördünüz gece dışarı çıktığınızda illâ rock bara mı gidersiniz?

Rock bara gideriz, ama meyhaneye de gideriz.

Meyhanede masanıza udçu, kemancı abiler yanaştığında ne yapıyorsunuz?

Çok hoşumuza gidiyor. Rakı sofrası muhabbetini çok severiz.

Hep beraber söyler misiniz meyhane şarkılarını?

Hayır. Meyhaneye gitmek bizim için daha çok turistik bir gezi gibi. Genellikle rock barlara gideriz, ama gittiğimiz mekân bizle ne kadar alâkasız ve uç olursa, o kadar çok eğleniriz.

İnsanın kendi memleketinde turist gibi eğlenmesi tuhaf değil mi?

Turist gibiden kastım şu: Yanımızda udî çaldığı zaman çok eğleniyoruz, ama ona babamın eşlik ettiği gibi eşlik edemiyoruz.

"Benim gönlüm sarhoştur yıldızların altında"yı baştan sona söyleyemez misin?

Söyleyebilirim. Üç duble patlatıp hep beraber söyleyebiliriz. "Acayip rock'çıyız" gibi kalıplarımız yok.

Evde nasıl vakit geçiriyorsunuz? Televizyonu açıyor musunuz?

Damon Albarn'ın ilgisini Türk rock müziğinden ziyade, bu topraklarda yetişmiş müzikler çekerdi. Türkiye'deki halk müziğinden, pop müziğinden beslenen insanlar değiliz.

En sevdiğimiz programlar, en kalitesiz ve en saçma programlar. Ahmet Çakar'ın yarışma programında çok eğlenebiliyoruz.

Haberi nerden alıyorsunuz? Eve gazete giriyor mu?

Ben bakkal gazeteleri okumayı daha çok severim. Erdem ve Gökçe, daha detay haber veren, olaya kendi perspektifinden bakan gazeteleri okumayı severler.

Dördünüzün ortak beğendiği bir film var mı?

"28 Hafta Sonra" ve "28 Gün Sonra" filmlerini çok sevdik. Eren ve Erdem, "Geleceğe Dönüş" serisini çok tutar. "Dogville"i de beğeniriz. Erdem ayrıca "Duvara Karşı"yı çok seviyor, ben de seviyorum.

"İstanbul Hatırası"nı izledin mi?

Çok azını izledim. Ceza'nın ve hamamda şarkı söyleyen kızın olduğu kısımları hatırlıyorum.

Böyle müzikli bir filmi vizyona girdiği gün izleme isteği sende neden oluşmadı? Bu bir eksiklik değil mi?

Bence değil. Biz kendini çok donatma, sanatın göbeğinde yer alma, her şeyi absorbe edip her şeyden beslenme hırsında değiliz. Rock müzik entelektüel olmalı, insanların hayatını değiştirecek mesajlar vermeli gibi bir düşünce var. Ben o kadar ciddi bakmıyorum. Biz her şeyi içgüdüsel bir biçimde yapıyoruz.

Sanatı takip etmek veya entelektüel olmak hırs meselesi değil ki. O da içgüdüsel bir durum.

Tabii tabii. Kuşakla ilgili bir fark da olabilir. Bence bizim kuşağın arkasında durabileceği bir şey yok. İnandığı bir politik görüş, inandığı bir felsefe, bir akım yok. Herkes çok bireyci, ama bu bütün dünyanın gidişatıyla ilgili bir durum. Galiba eski jenerasyonlar bize bakıp gıcık oluyorlar. Dünyaya bakıp arkasında durabileceğimiz, saf, dürüst bir şey bulamıyoruz. Sorun etmiyorum, çünkü bunu biz yapmadık. Eleştirmekten başka bir şey gelmez elimizden. Mesela albümdeki "Kırmızı"nın sözleri tamamen medyaya eleştirel gözle bakıyor. Kırmızı renk, "dikkat!" diyen, otoriteyi temsil eden bir anlama sahip. Ülkemizde, televizyon karşısında çok çaresiz kalan büyük bir kesim var. Onlara sunulanlara karşı kendilerini koruyacak mekanizmaları yok. Yine de kendimizi her şarkıda böyle şeyler söylemek zorunda hissetmiyoruz. O an içimizden geldi ve söylememiz gereken sözü söyledik.

Demin yazmayı sevdiğini söyledin. Dille ilişkin nasıl?

Evde tek başımayken, elime kalemi alıp bir şeyler yazmayı seviyorum. Ortaokulda ve lisede Türkçe dersinden nefret ederdim, halbuki o dersi bana o kadar çok sevdirebilirlermiş ki. Bana vermeleri gereken tek şey sözlükmüş. Ben bir sözlükle hayatımı mutlu bir şekilde geçirebilirim. İnsanın düşünme kapasitesi de dili kullanma becerisiyle doğru orantılı. Bir şeyi ifade edebildiğiniz zaman, onun gerçekten ne olduğunu anlayabiliyorsunuz. Dili bu yüzden önemsiyorum. Cemal Süreya'yı çok seviyorum. Onun aşk ve cinsellikle ilgili yazdıklarına bayılıyorum.

Bu ilgi, şarkı sözlerini de tetikliyor mu?

Şarkıda, dilsel olarak yoğunlaşmaktan çok, kelimeler ve melodi arasındaki uyum ilgilendiriyor beni. Bir şarkı, melodi ve sözler aynı şeyi anlattığında başarılı oluyor. Ama ikisi birbiriyle tezat oluşturduğu zaman da keyifli bir şey çıkıyor. "Aşık mıyız?"ın sözleri tamamen negatif, ama melodi çok pozitif. Sözlerle melodi arasında bir ironi var. Sevgilinin arkasından ağlak bir şarkı yapmak ilgimizi çekmiyordu. Albüm baştan sonra tempolu şarkılarla dolu, öyle başlıyor ve bitiyor. Sanırım albümümüzün piyasadaki albümlerden ayrıştırılabilecek özelliği bu.

Kreş'in albümü de öyle. Hem sözünü ettiğin tezatlık, hem de tempo açısından.

Evet, ama Kreş'in yaptığı müzik daha diskovari. Biz onlara göre daha indie kalıyoruz.

Türkiye'den kendinizle paralellik kurduğunuz gruplar var mı?

Athena'yla enerjilerimizin benzediğini düşünüyorum. Biz bu albümdeki şarkıların beşini 20-22 yaş arasında yaptık, diğer beşiniyse 22-24 yaş arasında. Albümde o genç enerji hissediliyor.

Şarkı sözlerinde kelime seçimlerin ilginç. "Dua kadar dürüst" diyorsun, bir şarkıda "haram"ı kullanıyorsun. Batılı sound'la tezat oluştursalar da, kulağa güzel geliyor. "Kız"da da "tırtıklı" kelimesi geçiyor. Orada ne anlatıyorsun?

Bir arkadaşımın sesinin kendi içinde bir tıkanıklığı vardı, kız sesi gibi değildi. Kırçıllı, tırtıklı bir ses... Ben tırtıklı yüzeyleri de severim. Bir çakmağı sırf tırtıklı dokusu için almışlığım vardır.

En sevdiğin kelime ne?

Bilmem. Bugünlerde "kompliman" dikkatimi çekiyor. Çok kullanılan bir kelime değil, ama ağızdan bu kelime çıktığı zaman değişik bir etkisi oluyor. Le Beouf diye bir Fransız futbolcu var. İsmi çok ilginç geliyor. Algımızı aşan saçma bir şey olduğunda "Çüş artık, Löböf" diyoruz kendi aramızda. *(gülüyor)*

Sevdiğin Türkçe bir kelime söyle.

Şimdi aklıma gelmiyor.

"Yakamoz", geçenlerde Almanya'da bir enstitü tarafından, tüm dillerde, dünyanın en güzel kelimesi seçildi. Hem söylenişi, hem anlamı bakımından.

Sahiden güzel bir kelime.

"Gece" güzel bir kelime mi?

En karmaşık partisyonları yazmaya çalışıyorduk. Peter Murphy "yapabileceğinizi en basit şekliyle algılamaya çalışın" dedi. Ne kadar doğru söylediğini sonra anladım.

Gece: Gökçe, Erdem, Can, Eren

Evet, çok seviyoruz. “Gece”nin insanları birleştiren bir havası var. Ben 18 yaşımdaydım, Eren 17 yaşındaydı, geceleri barlarda çalmaya başlamıştık. Eren’in yaşı tutmuyordu hatta. Gece, insanı olmadığı bir şeye de dönüştürebiliyor, öte yandan özüne de döndürebiliyor. Güneş doğduğunda bu birleşmenin ne kadar yalan olduğu da ortaya çıkabiliyor... Biz grubun adını Gece koyduk, birkaç ay geçti, bir arkadaşımız geldi, “isimlerinizin baş harfi ‘gece’yi oluşturuyor” dedi. Farkında bile değildik. O zaman Ejder diye bir gitaristimiz vardı, sonra o çıktı, Erdem geldi, gene bir sinerji oluştu. *(gülüyor)* Üniversitede, dördüncü sınıfta seçmeli ders olarak Farsça almıştım. Farsçanın fonetiği çok güzel. Yazmayı tamamen unuttum, sadece “baba”nın nasıl yazıldığını hatırlıyorum: Tersten jojo yazar gibi yazıyorsun. Çok güzel gözüküyor.

Ortaokulda ve lisede Türkçe dersinden nefret ederdim, halbuki o dersi bana o kadar çok sevdirebilirlermiş ki. Bana vermeleri gereken tek şey sözlükmüş.

Farsçada en sevdiğin kelime?
Türkçeye de geçmiş çok kelime var: Pervane, çapraz, ebru, kırmızı, dürüst, çarşamba, perşembe...
Türkçe söz yazımında özellikle ilgini çeken biri var mı?
Harun’un (Tekin) sözlerini çok severim. Albümde bize çok destek oldu, onunla geceler boyu konuştuk. Geçen gün Hande Yener’in son albümünü dinliyordum. Özellikle bir şarkının sözleri çok hoşuma gitti. Meğer Harun yazmış. O anda şunu düşündüm: Demek ki ben bu adamın yazdığı sözleri Hande Yener söylese bile sevebiliyorum... Teoman’ın aşk üzerine yazdıkları da gerçekten iyi.
“Başak” şarkısında “tipik sıkıcı başak burcu erkeğiyim” diyorsun. Şarkıda burcunu söylemek kimsenin aklına gelmez, iyi bir sürpriz.
Eğlenceli bir şarkı, bir yandan da çok kişisel. Yalnızca beni anlatıyor. Kendinle ilgili yazmak çok gıcık bir şey de olabilir. Sahilde oturmuş gitar çalıp kendini anlatan aptal bir çocuğa dönüşme riski de var. O dengeyi kurabilmek önemli.
Şarkıda başka birilerinin öyküsünü anlatmak ilginç gelmiyor mu?
O durum “İçinde Saklı” şarkısında var. İnsanlar birbirlerinden çok farklı hayatlar yaşıyorlar. Sokakta yaşayan da var, profesör olan da var, mankenlik yapan da var, uyuşturucu bağımlıları da var. Ve toplumda herkes birbirini bilmeden iç içe yaşıyor. Bizim toplumumuz, içinde olmadığı bir şey hakkında çok kolay yorum yapabiliyor. Şarkı bunu anlatıyor: Benim hakkımda yorum yapma, çünkü sen aynı koşullarda benim hayatımı yaşamadın!
Birkaç sene öncesine kadar Peter Murphy de Ankara’da oturuyordu. Hiç tanıştınız mı?
Biz Ankara’da bir stüdyoda kayıt yaparken, Peter Murphy de aynı stüdyoda kayıttaymış. Onun da orada olduğunu duyunca delirdik, ama kayıtlarımız o kadar kötüydü ki, dinletmeye utandık. Fakat oturup konuştuğumuz zaman, büyük bir sabırla müziğimizle ilgili yorumlar yaptı, tavsiyelerde bulundu.
Neler dedi?
Biz dördümüz yazabileceğimiz en karmaşık partisyonları yazmaya, çalabileceğimiz maksimum düzeyde çalmaya çalışıyorduk. Stüdyoda can çekişen dört çocuk halindeydik. Peter Murphy bizi “less is more” anlayışına yönlendirdi, “yapabileceğinizi en basit şekliyle algılamaya çalışın” dedi. Birkaç sene sonra ne kadar doğru söylediğini anladım. Bu albümü kaydederken, söylediği her şey kafamızdaydı. Çok pozitif ve egolarından arınmış bir insan. Hatırlıyorum, benim sesimi John Lennon’a benzetti diye çok mutlu olmuştum.

Söyleşi: ***Derya Bengi - Fevzican Abacıoğlu***

Komik ve dehşetli bir masumiyeti kaybediş öyküsü

Reklamcı Nedir? sadece anlattıklarıyla değil,
anlatma biçimiyle de devrimci, benzersiz bir kitap.

İlyas Başsoy, *Reklamcı Nedir?* ile hem reklam dünyasına,
hem de genel olarak **“iş hayatı”**na bakıyor.

Bir yanıyla öğrencilerin **“ders kitabı”** olarak okuyabileceği bir kitap.

Öte yandan reklamcı olsun olmasın, herkes kendinden bir şeyler bulacak.

“Akıllı” *ve* ***“iyi”*** *bir insan, nasıl* ***“aptal”*** *ve* ***“kötü”*** *olur?*

Günışığının değerini gündüzden biliyor muyuz?

Gitgide sığlaşan bir suda boğulmaya hazır mısınız?

İş hayatının ezici temposunda **“kendinden geçen”**,
“kendini kaybeden” ve bir daha da **“kendine gelemeyen”**ler için...

“Kendini bilmez” bir reklamcının sert kaleminden.

Emrah Ablak’ın çizgileriyle.

ÇIKTI
9,90 YTL

LİTERATÜR®

eşya

bir kenara atılmış eşyanın sesi var mı? metalin, kumaşın, plastiğin içinde dönüp duran maddenin...

leke, çizik ve pas yürürken içten içe, zamanın törpüsü devinirken pütürlü satıhlarda

titreşen dalgalar dolar mı kulağa? hangi mekâna, hangi boşluğa toplanır bu şeylerin cılız uğultusu?

dünya ki görünmez odalarla dolu; suskun ağıtlar, duvarları aşamayan şarkılarla...

PİLLİ BEBEK

'90'lı yıllardan bugüne, üniversiteyi Ankara'da okuyup Pilli Bebek'le tanışmamış bir rock'çu yoktur herhalde. Artık biraz durulmuş olsalar da, on yıldan fazla bir zaman ağır sahne işçiliğini sürdüren, yüzlerce, binlerce konser veren, arada iki de albüm (1999'da "Uyandırmadan", 2007'de "Olsun") yayınlamayı ihmal etmeyen ekip, şimdilerde bir cover albüm için hazırlık yapıyor. Cem Kısmet'in kâh bas bas bağırarak, kâh bas bas fısıldayarak söylediği Anadolu rock'n'roll'larından baladlara uzanan macerasını merakla ve can kulağıyla dinledik... Pilli Bebek'le rötarlı bir Roll randevusu...

AFİYETLE KÖPEKBALIĞI

"Olsun" albümünün kartonetinde Oyuncak Müzesi'nde çektiğin bir sürü etkileyici oyuncak fotoğrafı var. Buna neden ve nasıl karar verdin?
Cem Kısmet: Albümü Ankara'da bitirmiştik, ama son çalışmalarını İstanbul'da daha rahat yaparız diye düşünüyorduk, Ankara'da çok debeleniyorduk çünkü. Dört yıl sürdü bu arada albüm kayıtları. Gelişimizin ilk ayında eşim Oyuncak Müzesi'nden bahsetti. Oyuncak tarihi gibi bir şey kurgulamış Sunay Akın; dünyanın değişik yerlerinden bir sürü parça toplamış. İlk yapılan seramik bebeklerin imitasyonlarından '70'lerin, '80'lerin oyuncaklarına kadar uzanıyor...
Küçükken evinde olan bir şeylere de rastladın mı orada?
Küçükken Matchbox arabalara meraklıydım, onların benzerlerini gördüm. Bir de, varoş işi teneke baskı polis arabaları vardır, önde iki tane tip görünür... *(gülüyor)* Güzel bir yer Oyuncak Müzesi.
Şimdi organik oyuncakçılık büyük bir sektör haline geliyor...
Evet, Çin'in dünya piyasasını mahvetmesinden sonra...
Geçenlerde böyle organik bir oyuncak akordeon aldık, ama körüğü felâket kokuyor.
Ama körük kokar zaten. Benim ilk enstrümanım akordeondu, hatırlıyorum o kokuyu. Trabzon'daki evimizde vardı. Körüğün kokusu geçmez. Cilt bezi gibi bir şey kokar.
Orhan Pamuk "Masumiyet Müzesi" isimli romanını yayınladı, hakiki müzeyi de açacak. Aslında bir oyuncak müzesi de, başlı başına bir masumiyet müzesi gibi düşünülebilir.
Sahiden öyle... O fotoğraf çekimleriyle 15 gün uğraştık. Önceleri, oyuncakları camekanlardan çıkaralım da ışığı biz tasarlayalım diye düşünmüştük, ama olmadı, çünkü oyuncaklar çok değerli, bir yerini tutsan dağılacak durumda birçoğu. Ama camekanların dışından çekmek de farklı bir atmosfer kattı, sanki soft filtre gibi bir şey oldu.

Pilli Bebek biraz şehir efsanesi gibi büyüdü. İlk baştaki halimiz hakikaten de dedikleri kadar vardı: Deliler gibi, zilzurna sahneye çıkıyorduk, her gece kavga gürültü...

Grubun adı Pilli Bebek olmasaydı, yine böyle oyuncak resimli bir kartonet yapar mıydınız?
Bilemiyorum, ama oyuncakları hâlâ seviyorum, evde oyuncak arabalar biriktiriyorum. Trenlere karşı da özel bir merakım var. Çocukluğumda Trabzon'da cadde üzerinde bir oyuncakçının vitrininde bir Märklin tren vardı, iyi markalardan biridir, o yıllarda vurulmuştum o trene. Annem söz vermişti, "ilkokulu bitirdiğinde sana tren alacağım" diye. Almadı, hâlâ trenim yok. *(gülüyor)*
Pilli Bebek adını nasıl koymuştunuz?
Televizyonun eve ilk gelişini hatırlıyorum. TRT'de, paket yayında "Pilli Bebek Torchy" isminde bir karton dizi vardı. Şimdiki çocukların hiçbiri öyle ilkel bir şeyi izlemez. O dönem esnaf dükkânını kapatır, herkes eve koşup televizyonun karşısına dikilirdi, "Pilli Bebek" de seyredilirdi... Ankara'da çalmaya başladığımızda da biraz erken, akşam 8'de falan başlıyorduk, millet işten çıktıktan sonra direkt bara geliyordu. Sanki ilk zamanların televizyon-insan ilişkisi gibi bir şeydi. Zaten '70'lerin pop parçalarını aranje edip rock olarak çalıyorduk. Çocukluk yıllarımızla, biraz bilinçaltımızla örtüşen bir şeydi Pilli Bebek ismi.
Okumak için mi gittin Trabzon'dan Ankara'ya?
Kaçtım aslında. Trabzon'da sırf üniversite olsun diye işletme, iktisat gibi anlamsız şeyler okumaya çalıştım, sonra müzik bölümüne geçtim. İki-üç gitar beraber, sağda solda çaldığımız Ganita isminde bir grubumuz vardı, fakat herkes çok be-

Pilli Bebek'in as elemanı Cem Kısmet (foto: Şahan Nuhoğlu)

ğeniyordu. Kısır bir döngüdür o dar çevre ilişkisi. Daha çocuktum ama, çaldığım yerde kral gibiydim, ama yeterli gelmiyordu, gelişemiyordum. İstanbul'da akrabalarımız vardı, geliyordum, sağa sola bakıyordum, çalanları dinliyordum, millet çok başka bir yerdeydi. İstanbul'a gelmeye de maçam yemedi, kolay kaybolunacak bir şehirdi. Bu yüzden Ankara'ya gittim. Ankara Gazi'nin müzik bölümünü bahane ettim, ama Trabzon'dan müzik yapmak için çıktım.

Demin akordeondan bahsettiğine göre, enstrümanlı bir evde büyümüşsün. Trabzon'da nasıl bir çocukluğun oldu?

Keyifliydi çocukluğum. Eski, büyük, bahçeli bir konakta doğdum. Oyuncaklarım da vardı ama, bahçe olunca iş çok değişiyordu, ağaçlar, hayvanlar... Hâlâ da bu hangi ağaçtır, şu hayvan nasıl beslenir, böyle meraklarım devam ediyor... Rum kökenliyiz. Çok çabuk asimile olmuşuz, dedemin dedesi zamanında hop diye her şey birdenbire değişmiş. İçlerinde tapu, nüfus kayıtlarıyla İngiltere'ye giden meşhur beş tane gemi var, herhalde bizimkilerin de soyu sopu o arada karışmış, kaybedilmiş. Dedem hacca gitmiş bir adamdı, ama keman çalardı, Stainer marka iyi bir kemanı vardı. Babam da akordeon, mızıka çalıyordu. Rum kültürü bizim ailede biraz uzamıştı yani.

Hiç Rumca sözcük var mıydı konuşmalarda?

Hayır, hiç yoktu. Rum arkadaşlarım var, ama ben bir kelime bile bilmem.

Konak duruyor mu?

Durmuyor, Trabzon'da o evlerin hiçbiri kalmadı. Çocukluk zamanımdan bazı şeyleri hatırlıyorum, mesela yazlık sinemada gece 1 seansı vardı, cümbür cemaat gidilirdi. Trabzon'a en son iki yıl önce gittim, sokağa çıkılmaz durumda. Acayip değişmiş, her yer gibi. Sonuç olarak, başımızdaki genel belâ işte. Zaten birazcık vasfı olan insanların hiçbiri Trabzon'da kalmıyor, büyük kentlere gidiyor... Trabzon'a yakın Zafanos köyünde, dedelerden kalma bir evimiz var. O evi çok seviyorum. O bölgedeki köylerin çoğu hâlâ Rum isimleriyle anılıyor. Dedem doğu ladini ekmiş, çok görkemli bir ağaçtır, evin etrafı hep onlarla çevrili. Çok dışa açık bir adam değilim, şehrin dışında, toprakta yaşama isteği duyuyorum. Sebebi, o evdeki anılarım olabilir...

Karadeniz kültürünü aldın mı? Balığa çıkar mısın mesela?

Balıkçılık yapıyorum hâlâ, ama kişisel meraktan. İstanbul'da haftada bir-iki gün Adalar'ın arkasına gidiyoruz, şimdi izmarit zamanı mesela. Bazen köpekbalığına da gidiyoruz. *(gülüyor)* Köpekbalığının eti güzeldir, tavsiye ederim. Bir gün önceden sosa yatırıyorum, ertesi gün yenebilir duruma geliyor. İstanbul'a geldikten sonra halet-i ruhiyem de biraz düzeldi. Deniz çocuğu olduğumu bile unutmuşum. Ankara'da 15 yıl kaldım, civarda ne kadar göl, nehir, baraj varsa hepsini gezdik. Tatlısu balıkçılığını öğrendim, iyi de oldu. *(gülüyor)*

Kısmet soyadını nasıl almışsınız?

Bilmiyorum. Aziz Nesin'in o dönemlerle ilgili çeşitli yazıları var, bir tanesi bugünlerde internette çok dolaşıyor: Kim kendinde neyi eksik görüyorsa onunla ilgili bir soyadı almış kendine. "Türklüğü karışık olanlar, ırkçılığı anlatan soyadlarını kapışıyordu" diye yazıyor, "Ben de kendime 'Nesin' soyadını aldım, herkes 'nesin' diye çağırdıkça, ne olduğumu sorgulamak istedim" diyor. Bizim Kısmet de kısmetsizlikle alâkalı bir şey olabilir belki. *(gülüyor)*

Yeni albüm çok daha iyi, ama eskisi daha çok seviliyor. Yumuşamak, sertleşmek meselesinden ne kastettiklerini algılayabiliyorum, ama müzik anlayışıma uymuyor.

Trabzon'da aile içinde müzik icra edilir miydi?

Babamla abim çalardı. '70'lerde abimle ablam plak alırdı. Beatles, Abba, Boney M, Baccara... Annem ve babamsa sanat müziği dinlerdi. Benim de yatkınlığım sanat müziğinedir. Çocukken "Bir ihtimal daha var", "Unutturamaz seni hiçbir şey", "Ben gamlı hazan" gibi şarkıları akordeonla tango gibi çalıyordum. Ablam öğretmen okulundaydı, solcuydu, Zülfü Livaneli, Cem Karaca, Edip Akbayram dinlerdi. Her şey dinlenirdi evde, '50'lerin klasik caz plaklarının, Charlie Parker'ların filan da olduğunu hatırlıyorum. Bu çeşitlilik bana çok fayda sağladı, hâlâ o dönemin ekmeğini yiyorum denebilir. Bir sürü şeyle besleniyoruz artık, ama bugünkü beğenilerimizi de o eski sevdiklerimiz oluşturuyor.

Sülâle Trabzon'da mı hâlâ?

Annem-babam Trabzon'da. Abim İstanbul'da yaşıyor. Ablam ihtilâlden sonra gidenlerden, Kanada'ya yerleşti, iki sene önce vefat etti. Ben küçük yaştayken aile dağıldı, herkes başının çaresine baktı.

FOTOĞRAF >

"Herhangi bir insanın vahşetin en amansız boyutlarını gösteren fotoğraflarla ilk defa karşılaşması, bir tür ifşadır, bir bakıma modern bir ifşa. Ben kendi payıma bu ifşayı, Temmuz 1945'te bir kitapçıda tesadüfen gördüğüm Bergen-Belsen ve Dachau kamplarının fotoğraflarını görünce yaşadım. O güne değin fotoğraflarda -ya da gerçek hayatta- görmüş olduğum hiçbir şey, içimi bu denli keskince, derinden ve anında deşmemişti."

FOTOĞRAF ÜZERİNE
Susan Sontag
Türkçesi: Osman Akınhay

ROMAN >

Fransız yazar Philippe Sollers, bu hem bir felsefe metni kıvamında hem de deneme metni tadında okunabilecek olan romanında, iki kadınla bir arada keyifli bir hayat sürerken, Nietzcshe'nin kitapları, hayatı, hayal kırıklıkları ve deliliği üzerinden günümüz dünyasının toplumsal ve kültürel ortamına da sivri iğneler batıran, fantastik ve "lanetli" bir roman kuruyor...

TANRISAL HAYAT
Philippe Sollers
Türkçesi: Ender Bedisel

FOTOĞRAF >

Ortak kitapları olarak Türkçe'de daha önce *Anlatmanın Başka Bir Biçimi* ve *Yedinci Adam*'la bilinen yazar John Berger ile fotoğrafçı Jean Mohr'un fotoğraf-deneme türündeki bu kitabı, esas itibariyle toplumsal gözlem ile tıp felsefesini birleştiren bir metindir; ayrıca, idealist bir köy doktorunun hayatından yola çıkan, nefis bir tefekkür metnidir...

TALİHLİ BİR ADAM
John Berger-Jean Mohr
Türkçesi: Osman Akınhay

SİNEMA >

Müslüm Yücel'in Kürtçe'nin yasak olduğu yıllarda, asimilasyon politikalarının kökenlerini ve gelişimini de ele alan bu kitabı, Türk sinemasında yer alan Kürt karakterlerin ve Kürt coğrafyasının izini sürerek, Kürtçe'nin Türkçe'nin içerisine nasıl gizlendiğini ve Kürt karakterlerinhangi bakış açısıyla işlendiğini ortaya koymaktadır...

TÜRK SİNEMASINDA KÜRTLER
Müslüm Yücel

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

İlk besteni ne zaman yaptın?
Sözüyle, müziğiyle ilk şarkı yaptığımda 11-12 yaşımda filandım. Bir yağmur damlasıyla yaprağın hikâyesini anlatmıştım, damla yaprağa aşık oluyor filan. *(gülüyor)*
Şarkı sözlerinde hâlâ yağmur ve ıslak sokak var.
Öyle oluyor zaten. *(gülüyor)* Çocukluktan kalanların üstüne başka şeyler de katıyorsun tabii.
Ankara'ya gider gitmez grup kurmanın yollarını mı aradın?
Grup hemen kuruluyor. Gazi, öğretmenden çok, piyasaya adam yetiştiren bir okul. Gittiğimin ikinci haftasında bir grup kurduk, bir buçuk sene çaldık. Basçımız Serhat bir motosiklet kazasında öldü, altı ay müzikten uzaklaştım. Sonra da Pilli Bebek geldi, o gün bugündür devam ediyor.
İkinci albümde baladlara, akustiğe dönüş gibi bir hal var. "Uyandırmadan" daha genç işi, daha rock, üniversite çevresini daha tarif eden bir albümken, "Olsun"da sanki arkadaşlarla evde kendi kendine çalıp söyleme keyfi hissediliyor.
Öyle gelişiyor şarkılar. Bazen gitarla, bazen piyanoyla, bazen hiçbir enstrüman kullanmadan yapıyorum. Son zamanlarda udla, cümbüşle yaptığım şeyler de oluyor, onları gitara uygulamaya çalışıyorum. Erkan Oğur birçok şeyi yapıp etmiş tabii ama, ben de perdeli gitarda farklı bir çalma tekniği geliştirmeye uğraşıyorum.
Erkin Koray'ın gitarı nasıl geliyor sana?
İlk olduğu için değerli, ama bir sürü tarafı çiğ kalıyor. Bu konularda ülkede büyük bir kopukluk, eksiklik var. Türkiye'nin müzik eğitimine baktığımız zaman, bir tarafta klasik müzik var, bir tarafta caz, bir tarafta Türk müziği, ama bunların ortaklaşa bir sonuca doğru yönelmesi için öğrencilere anlatılan hiçbir şey yok. Ben kültür eşittir müzik gibi görüyorum. Müziğin oluşturulma sürecinde kültürle mutlaka bir ilişkisi olması gerekiyor, öbür türlü yaptığınız iş havada kalıyor. Söz yazan için de, enstrüman çalan için de, stüdyoda kaydı yapan için de aynı şey geçerli.
İki albüm arasında sence ne gibi farklar var?
İlk albümdekilerin çoğu '90'ların başında yazdığımız parçalardı, dönemin düzenleme fikirlerine sadık kaldık. Bu da vicdanî bir borçtu, çünkü albümü o dönemde yapmayı düşünüyorduk, ama '99'da fırsat bulduk. Yeni albüm eskisine göre bence çok iyi, ama eskisi daha çok seviliyor.
Belki '90'ların Ankara kitlesi o şarkıları her gece yaşadığı içindir. "Sakarya" diye enstrümantal bir parça var mesela ilk albümde.
Biraz Sakarya caddesiyle ilgili, biraz da 17 Ağustos depremiyle...
İlk albüm için biraz heavy metal sound'u diyebilir miyiz? İkinci albümde de herhalde yumuşadınız diye bozuk attılar...
Aynen öyle. *(gülüyor)* Bu yumuşamak, sertleşmek meselesinden ne kastettiklerini algılayabiliyorum, ama benim müzik anlayışıma uymuyor. Sert denilen müziği yapmak son derece basit. Beat'lerin üzerine gitarın loop'larını oturtursun, davulun, basın aranjesini ona göre yaparsın, beş dakikada ortaya bir şey çıkarırsın...
Hep distorsiyonlu gitarlarla, heavy metale yaklaştırarak mı cover yapmayı tercih ediyordunuz eskiden? İlk albümdeki "Malabadi Köprüsü" cover'ında orijinal parçanın özgün swing'i tamamen yok olmuş...
Dediğim gibi, ilk albüm '91 yılının kafasıydı, sonra da çok sorgulamadık. Bizim sahnedeki sound'umuzun tam karşılığı değil o albüm. Sahnede ciddi bir heyecan vardı, ateş çıkıyordu çaldığımız yerden, insanları etkilememizin birinci sebebi buydu. Büyük bir heyecanla, büyük, hacimli sound'larda çalıyorduk. İlk albümün kayıtlarında sesimiz biraz küçüldü aslında. Baştan savma da yapmadık gerçi. Ama malûm şeyler, herkesin kafası bi'dünya. O kafayla "vay baba, ne güzel oldu" diyorsun, üç gün sonra dinliyorsun, "şöyle de olabilirmiş" demeye başladığın anda işin içinden çıkamıyorsun.
"Malabadi Köprüsü"nün sözleri neden yanlış? "Karar hakkı şeyhteydi, Fatma'nın babasında" dizesi "Kara Tahtlı Şeyh derler Fatma'nın babasına" olmuş mesela.
Çocukken İstiklâl Marşı'nı "Korkma sönmez Mustafa" diye söyleyenler vardır ya, ben de öyleydim biraz. *(gülüyor)* "Malabadi Köprüsü"nü ilk dinlediğim zamanlardan aklımda kalan sözleri, öyle koymak istedim. Selçuk Alagöz de itiraz etmedi, "bunları niye farklı yazmışsın" dedi, "küçükken öyle duyuyordum" dedim, güldü o da. *(gülüyor)*

Udla, cümbüşle yaptığım şeyleri gitara uygulamaya çalışıyorum. Erkan Oğur birçok şeyi yapmış tabii ama, ben de perdeli gitarda bir teknik geliştirmeye uğraşıyorum.

İlk albümünüz Turgut Berkes'in "Kara Kutu"suyla aynı plak şirketinden çıkmıştı, Turgut Berkes'le ne gibi bir bağlantınız oldu?
İlk albüm sırasında tanıştık, ondan beri de kopmadık. Bozburun'a yerleşti geçenlerde. Abimizdir, çok severiz. Tam bir "rock'çı"dır aslında. En sevdiği gruplar Tool falandır hâlâ.
Senin en sevdiğin gruplar hangileri bu aralar?
Çok var valla. 10-15 yıldır hiç kopmadan albümlerini takip ettiğim birkaç gruptan biri Radiohead. '80'lerin başından beri Metallica dinliyorum, bütün eleştirilere rağmen hâlâ fanlarıyım. Rammstein'ı çok severim, fikir olarak hoşuma gidiyorlar. Coldplay'in özellikle "Parachutes" albümünü çok seviyorum, son albümümüzü yaparken eşref saatimizde çaldığımız albümdü. Aphex Twin, Squarepusher gibi yarı atonal, biraz drum'n'bass olan adamları takip etmeye çalışıyorum. Enstrümanlar değişiyor. Binlerce yıl önceki anlayışla ağaçtan veya deri kullanılarak yapılan enstrümanlar bir yana, bugün geldiğimiz noktada turntable'ı da bir enstrüman olarak görüyorum.
Sendeki bu kalın sesi neye borçluyuz?
Genetik. *(gülüyor)*
Türk rock'unda çok rastlamadığımız bir ses seninki, ama şarkıya çok yakışan bir ses.
Tam bas bir ses, hatta bazı yerlerde kontrbas. Stüdyoda uzun süre çalıştığım için, duyulan ana sesin dışındaki harmonikleri de gözetiyorum. Hem tiz hem bas frekanslara doğru çıkardığın harmoniklerdir bunlar; hani puslu ses deriz, Kibariye'nin sesi gibi mesela, ses tellerinin birbirine yaklaşması sırasında bir açıklık kalır, çıkan nefesle birlikte harmonik aralığınız genişler. Stüdyoda bunları tecrübe ede ede, harmonik aralığı geniş tutarak sesi nasıl daha görkemli bir hale getirebilirim diye tasarladım aslında. İşin geri kalanı genetik, abim de, dayım da bastır, babamsa bariton. Bas ses kullanmak pop müzikte dezavantajdır aslında.
Niye?
17-18 yaşındaki bir çocuk için, baba ya da dede sesi gibi tınlayabiliyor... Aslında İslâm geleneğinin uzantısı olarak, bugün "yapılan" değil de, "yakılan" müzikler, daha tiz sesler, kendini paralayan, bağıra çağıra şarkı söyleyenler tercih ediliyor. Hafız tekniği denebilir. Hafız Burhan bunların en iyi örneği. Bir basın şarkı söylemesinde iş çok değiş-

şiyor. Yılların operacısı Ayhan Baran çok değerli bir bas ses, ama onu beş dakika dinleyemiyorum, çok ezen bir ses çünkü. Ama Leonard Cohen bas ses için iyi bir örnektir. Nick Cave ve Peter Murphy ise bariton örnekleri... Ben sesimle daha sakin söylediğim zaman harmonikler daha rahat duyuluyor, belki daha derine etki ediyor, ifade gücü yükseliyor, nüanslar artıyor. Sonuç olarak 20. yüzyılın müziği üç temel sacayak üzerinde duruyor: Ritm, melodi ve armoni. Sacayağın bu üç parçası çok iyi tasarlanmış bile olsa, mutlaka nüans üzerine kurulu olması gerekiyor. "Müzikalite" geyiği var ya, "kaliteli müzik" gibi algılanıyor, halbuki müzikalite, müziğin içindeki bütün nüansların yerli yerinde seslendiriliyor olması demek. Eskiden sesi yüksek volümle çıkarmak, daha domine ederek söylemek daha cazip geliyordu bana, şimdi gelmiyor. Evvelden makamsal bir şey söylediğim zaman, aman sanat müziği gibi duyulmasın, şan tekniği kullanayım diye düşünürdüm, yeni yeni rahatladım. İkinci albümdeki "Halvet" enstrümantal bir parça, ama bütün yapısı makam geçkileri üzerine kurulu.

Daha önceki söyleşilerinde, ikinci albüm şarkılarını açıklarken "barkarol" örneğini vermişsin.

Barkarol, geçmişte Portekizli denizcilerin, bir forma bağlı kalmadan, içlerinden geldiği gibi söyledikleri şarkılar. Doğaçlama gibi değil, az-çok bir tema var, temanın varyasyonlarını söylüyorlar. 1700'lerde, Romantik dönemde Venedikli gondolcuların dilinde, Venedik pastoralliğiyle de örtüşüyor. Su üzerinde söylenen şarkılar işte, biraz serbest salınımda. Habire balığa çıkıyoruz, su üzerindeyiz diye, öyle bir bağ kurmuştuk. Maksat söyleşilerde konuşacak lafımız olsun. Aslında biraz kofti bir mevzu. *(gülüyor)*

Ama ikinci albümdeki vokalinde, şarkıların yapısında tıpkı böyle akan, salınan bir şey var...

Evet, öyle... İlk başta albümün konseptini uygarlık tarihi üzerine kurmuştuk. Defalarca Hititlerin başkenti Hattuşa'ya gittik, yiyip içtik, takıldık, fotoğraf çektik, taşların dokusuna baktık, tarihlerini okuduk... Uygarlık insanlığın vazgeçemeyeceği bir şey değil diyorduk. Bugünü bir uygarlık olarak değerlendirmeli miyiz, emin değilim. Bugünün insanını çölün ortasına bıraksak ne yapar, ne eder, meçhul. Mesela "Olan Biten", uygarlık dediğimiz bu noktada, sokakta yatan bir deli için yazılmış bir şarkı. Ankara'da sahafların olduğu Olgunlar Sokak'ta Mehmet diye bir adam yaşardı, ona Müdür derdi herkes. Şarkıda, kitapçılarla o evsiz adam arasındaki ilişkiye bakmak istedik. Hititler kütüphanecileri devlette en üst seviyeye çıkarmışlar, ama bugün bir kitapçı bir deliyle ilişki kuramıyor! Ancak sopayla kurduğu bir ilişki var, hem de deli ona hiçbir şey yapmadığı halde.

Hümeyra'nın "Beyhude"sini, bu anlamda, uygarlık tarihi konseptiyle örtüşüyor diye mi cover'ladınız?

Evet, örtüşüyor, ama çok daha önce, dinler dinlemez "bu şarkıyı cover'layalım" demiştik.

"Olsun" şarkısı bir tür "Let It Be" hissi veriyor...

Annem çok kullanırdı "olsun" lafını. Edilgen bir olgunluktur "olsun" hali. Artık pek kullanılmayan bir kelime, halbuki insan ilişkilerinde barışçı bir hali gösteriyor.

Bir zamanlar en çok konser veren grup olarak haklı bir ününüz var... Üstelik sadece Ankara'da değil, Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde...

Evet, öyle. İlk albüm daha çıkmadan, bir sürü yere gidiyorduk. Denizli'ye, Adana'ya, Edirne'ye, Antep'e, Diyarbakır'a... Pilli Bebek biraz şehir efsanesi gibi büyüdü. Televizyonda yok, gazetelerde tek tük haberler var. Ankara, Anadolu'nun her yerinden gençlerin okumaya geldiği bir yer. Orada uzun soluklu bir bar çalışması yaptığımız için, gelen insanlar bir şekilde Pilli Bebek'i sahiplendi. Ankara'da okudular, memleketlerine geri döndüler ve grubu oralarda efsanevî bir şekilde anlattılar. İlk baştaki halimiz hakikaten de dedikleri kadar vardı: Deliler gibi, zilzurna sahneye çıkıyorduk, her gece kavga gürültü... Beğenmediğim insanları bardan dışarı attırıyordum, sert bir dönemdi.

Sesim tam bas bir ses, hatta kontrbas. Bas ses pop müzikte dezavantajdır aslında. 17-18 yaşındaki bir çocuk için, daha çok baba ya da dede sesi gibi tınlar.

Neden, nasıl attırıyordun insanları dışarı?

Şöyle: Gündüzleri 11-12 gibi içmeye başlıyorduk, akşam 8'de kafam bi'dünya oluyordu. Sahneye çıkıp bir bakıyordum, "şu masa, şu masa, sen, sen, dışarı çıkın" diyordum. Gerekirse ana avrat küfür de ederdim.

Kalanlar da kendilerini seçilmiş kitle gibi mi hissediyordu?

Aynen öyle. Bir zaman sonra "haftanın yedi günü çalar mısınız" demeye başladılar bize. Biz de kabul ettik. Bar her gün ağzına kadar doluyordu.

Niye attırıyordun ki insanları? Ne gıcığın vardı?

İstek yapıyorlardı, bakıyorsun, peçeteyle bir şey gelmiş. Resmen taciz ediyorlardı. O adamlar aslında senin yaptığın müziği sevmiyor. Pavyon kültüründen adamları uzak tutmaya çalışıyorduk.

Elitist bir tavır değil mi bu?

Hayır, elitist değil. Ben kendim de taşra çocuğuyum zaten. İnsanların müziğimizi daha rahat dinleyebilmesi için bir ortam yaratma girişimiydi benimki. Kendi yaşama alanımızı kurmaya, korumaya çalışıyorduk... Kirli sakallı, çeneye kadar bıyıklı, takım elbiseli, elinde tesbih... Bugünün "Kurtlar Vadisi" tipi yani. Ön masaya oturmuş, gözünün içine bakıyor... "Emmoğlu" şarkısını isteyenler yüzünden bir gece barın tümüyle birbirine girdiğini hatırlıyorum. "Çalacaksın", "çalmam" diye birbirimize girdik, silah çekenler oldu. Bu insanları ayıklamak kudret istiyordu, onu da yapabilecek olan, elinde mikrofon olan adamdı, bendim. Barın sahibi bile bir şey yapamıyordu. Milletin kafasına ampli, davul, her şeyi fırlattığımı hatırlıyorum. Birkaç kere de acile kaldırıldım. *(gülüyor)* Çoktandır alkolü azalttım, ama o dönemin samimiyetini de sorgulamak istemiyorum. Efsane öyle öyle büyüdü işte.

Ankara barlarını bir yana bırak, Anadolu konserleri temelde ne öğretti sana?

Büyük şehir ve yabancılaşma ilişkisinin Anadolu'da çok daha düşük dozlarda yaşandığını anladım. Aynı kökenden gelen insan profilinin büyük şehirde yaşayanıyla kendi toprağında yaşayanı arasında ciddi davranış farkı oluyor. Oraya gittiğinde, onların misafirisin. Ama aynı adam Ankara'da sürekli savunma halinde. Albümün hemen sonrasında yaptığımız turnede çok şaşırdığımı hatırlıyorum: Çok büyük kalabalıklar, Adana'da altı bin kişi, Antep'te, Denizli'de beş bin kişi...

Kaç satmıştı ki ilk albüm?

10 bin basıldı, yirmi günde 10 bini de satıldı, bir daha da basılmadı. Kaydıydı, aranjesiydi, bir sürü bileşeni eksik olmasına rağmen hâlâ acayip bir albüm muamelesi görüyor, ben de bunu anlamıyorum. Müzik, dinleyici için ânı ifade ediyor, şarkıyı dinlediği anda çevresinde bulunan şeylerle örtüştürüyor ve hafızasına öyle kodluyor. Muhtemelen Pilli Bebek'in de böyle bir durumu var.

Söyleşi: ***Derya Bengi - Merve Erol***

Mehmet Ali Sanlıkol

Kalan Müzik'in bu yılki güzelliklerinden "Kıbrıs'ın Sesi / Music Of Cyprus" albümü, adanın gerçek sesinin ne salt Türk, ne de Rum ezgilerinden ibaret olduğunun altını çiziyor, tarihin kötü şakasından evvel, düğünlerde birlikte sirtaki yapmış, yan yana halay çekmiş, aynı türküleri aynı müzikle kâh Rumca, kâh Türkçe söylemiş iki halkı yeniden buluşturuyor. Audiofact grubundan tanıdığımız Mehmet Ali Sanlıkol, hem dünü anlatan, hem bugüne ışık tutan, "öteki"yle "beriki"nin birbirine karıştığı umut dolu bu dünyanın, Theodoulos Vakanas'la birlikte iki yaratıcısından biri. Sanlıkol'la "Kıbrıs'ın Sesi"nin ve kişisel müzikal geçmişinin izlerini Kıbrıs'ta sürdük...

ULEN NEDİR BU ZİLİGURTİ?

Bursa'nın biraz dışında, bodrum katı enstrümanlarla dolu bir evde doğmuşsunuz...

Mehmet Ali Sanlıkol: Büyüdüğüm ev, Uludağ yakınlarında bir apartman dairesiydi. İki tane piyanomuz vardı. O zamanların Türkiye'si için, piyanolu ev biraz uçuk kaçıyordu. Daha sonra İstanbul'a gittiğimde, ailem yine şehir dışında bir eve taşındı. O evin alt katında bir odayı babam müzik odasına çevirmiş. Babam da, annem de müzikle iç içe yaşayan insanlar. Seyahati de çok severler. Malezya, Brezilya filan, her gittikleri ülkeden yerel enstrümanlar toplayarak kendilerine bir hobi odası yaratmışlar.

Annenizden piyano dersi almaya gelen öğrenciler, dersten önce ısınmak için bu odayı kullanırmış. Sizin müzisyenliğinizde bu odanın etkisi oldu mu?

Aslında olmadı, çünkü ben büyürken o evde değildim. Ben, '80'lerin Bursa'sında büyüdüm. Rock müziği açısından tuhaf bir patlama yaşanmıştı o dönemde Bursa'da. Şebnem Ferah, yani bizim Şebo arkadaşımdı, ortaokulda yan sınıfımdaydı. İlk konserimize birlikte çıktık. Onların grubu Volvox, bizimki Symphony'ydi. Ben ondan önce Bohem diye bir grupta çalıyordum. O zamanlar Deep Purple, Led Zeppelin gibi gruplara hastaydım. Klasik piyanodan çok etkilendiğim için, daha senfonik rock yapan gruplara ilgim vardı. Bursa Açıkhava Tiyatrosu'nda rock konserleri veriyorduk.

Mehmet Ali Sanlıkol, Türk geleneklerinin dünyanın başka gelenekleriyle etkileşime girmesini amaçlayan Boston'daki Dünya isimli vakfın kurucularından. "Kıbrıs'ın Sesi" albümü de bir Dünya projesi.

"Kıbrıs'ın Sesi"yle adanın geleneksel müzik kültürünü belgeledik. Bu albümün diyaloğu gündeme getireceğini düşünüyoruz. Sorunlar birbirini tanımadan aşılamaz.

Hıbır'ın ilk çıktığı yıllar, Aptulika köşelere yazardı bizim konserleri. "Bursa, the rock city of Turkey" filan diye.

Başka tanıdık isimler çıktı mı o dönemden?

Tarkan Gözübüyük, annemden piyano dersi alırdı ben küçükken. Bursa'nın bu "rock city" fenomeninden çıkıp İstanbul veya Ankara yerine Amerika'ya giden bir tek ben oldum. Aslında hepimizin hayaliydi. Tabii bunun sebebi, benim caz müziğine çok merak salmamdı. Tarkan ve Şebnem rock'ta kaldılar. Kalmak derken, yanlış anlaşılmasın, Türkiye'de klasik trip'ler vardır, "abi, onu aştım ben" gibi. Hiç öyle bir şey yok, hâlâ Deep Purple dinleyip acayip havaya girerim. Benim yelpazemde bir başka renktir. Caz müziğinden zevk almak için bu bir evrimdi. Ben bundan geçtim. 17-18 yaşımdayken de caza atladım.

Berklee'ye gidişiniz nasıl oldu?

Bir kaset yapıp göndermiştim. Kabul geldi, ama babam göndermedi: "Sen çok küçüksün, gönderemem." Şansıma, bir arkadaşım, "Aydın Esen diye biri var, Türkiye'ye dönmüş. Müthiş bir adam, Tanrı" filan diye anlattı. Televizyonda gördüm, hakikaten ağzımın suları aktı. Sonra ders almaya başladım ondan. Bir gün annemlerle Aydın Esen'in konserine gittik. Konserden sonra onları kandırıp backstage'e götürdüm, hadi gelin bir tebrik edelim diye. Orada Aydın abi kafaladı onları. "Gönderin, bu çocuğa yazık olacak" dedi. Öylece gittim Berklee'ye.

Annenizden biraz daha konuşalım. Müzikle nasıl bir ilişkisi varmış?

İşte o tam bir Kıbrıs fenomeni. Çünkü Kıbrıs'ta bir Royal School of Music geleneği vardır. Köy gibi yerlerde bile insanlar çocuklarını piyano derslerine gönderip Royal School of Music sınavlarına sokuyor hâlâ. Bu, İngiliz yönetimi zamanından kalma bir gelenek. Kıbrıslıların içine işlemiş. Çok tuhaf. Hatta anneannemin (Leman Necati Özkan) jenerasyonunda, Osmanlı'daki "müzik entertainment" geleneği hâlâ devam ediyordu. Kocalarını veya etraftaki eşini, dostunu eğlendirmek için müzik yapardı kadınlar. Anneannem bize ud çalardı mesela. *(Kıbrıs aksanıyla söylüyor)* "E hadi be çal" dediklerinde, "çalayım madem" diye alırdı udu, başlardı çalmaya. Hep birlikte şarkılar söylerdik. O dönem, uddu entertainment sazı. Ama onun kızı, yani annem piyano çalıyordu. Anneannem kabiliyetli olduğu için, eserleri de bilirdi. "Moonlight Sonata" filan, duyduğu zaman tanırdı. Hatta bu oldu, şurası olmadı diyebilecek kadar... "Burayı beceremediğn, gaçırttın gendini"... *(güllüyor)* Annem de işte Kıbrıs'ta Royal School of Music sınavlarına girmiş, sekizinci dereceye kadar almış. Bu bir müzik diploması değil, ama Türkiye'nin 1970'lerdeki durumuyla kıyaslarsan epey önemli... Bursa'da tekti annem. Tek piyano hocasıydı.

Kıbrıs'ta da halen bazı Osmanlı geleneklerinin sürdürüldüğüne tanık oluyoruz...

Evet, ama çok çarpık bir şekilde. Bazı şeyler daha çabuk yok olurken, bazıları daha uzun kalmış. Mesela Lefkoşa'daki Mevlevi tekkesi aracılığıyla, Sufi geleneği burada Türkiye'dekinden uzun sürmüş. Bazı yemek geleneklerinde de aynı durum göze çarpıyor. 16. yüzyıl Osmanlı saray mutfağından bir tatlı, "dedeğin bayram yemeğidir bu!" diye önünüze konabilir. Ama bakıyorsun, Türkiye'de yok olup gitmiş bu yemek. Bazı şeyler de, İngiliz etkisinden dolayı çabuk unutulmuş. Uddan piyanoya geçilmesi gibi.

İlk müzik dersinizi kimden aldınız?

22→

Anne mi, anneanne mi?
Annemden. Anneannem mahallî bir udîydi.
Anneannenizin plajda çekilmiş bir fotoğrafı "Kıbrıs'ın Sesi" albümünün kartonetine de girmiş. Plajlarda toplanıp ud çalmak da bir Kıbrıs geleneği miymiş?
Mutlaka. Ama tabii gördüğün gibi orada da hepsi kadın ve çocuk. Ben plajda söylediğimizi hatırlamıyorum. Tabii ben anneannemin daha yaşlılık dönemlerine denk geldiğim için, plaja ud götürmemiş olabilir... Mesela yengem, ben, iki kuzenim oturuyoruz. Yengeme eser, sohbet ederken, "e hadi be, al udunu da çal gendini" der. Veya, "hadi be Lemaanım, çal da söyleyelim seniglan" denir. Tabii onun da gönlü olursa, indirir udunu duvardan, biz de onunla birlikte başlarız söylemeye. Bayağı bildiğin fasıl; "Süt Kardeşler"deki fasıl sahnesi gibi. *(gülüyor)*
Hiç bestesi var mı?
Yok, hayır. Öyle birisi değildi. Ama mesela uçuk bir şey olarak şunu hatırlıyorum: Udla Türk tangosu çalardı. *(mırıldanıyor)* "Kemanımla sana bir ses verebilseydim eğer..." Tabii böyle bir Kıbrıs şivesiyle: "Kemanımlağn sana bir ses verebilseydim eyer..."
Bursa'daki evinizde de bu tür eğlenceler olur muydu?
Bizde acayip klasik bir ortam vardı. Mozart, Chopin, Beethoven filan çalınırdı sürekli... Babam da opera ve klasik müziği daha çok sever. Zaten benim müzikal gelişimimde bütün bunların tuhaf bir rolü var. TRT radyosu, televizyondaki arabesk kültürü, Kıbrıs'taki mahallî müzik kültürü, derken '80'lerin rock fenomeni, derken caz...
Bunlar birbirinin yerine geçerek değil de, birbirine eklemlenerek yer etmiş herhalde...
Tabii... Ben asla şu müzik kötüdür,

Sanlıkol'un anneannesi Leman hanım, babaannesi Saadet hanım ve akrabaları Vesime hanım, Kıbrıs'ta Püsküllü sahilinde

Kadınların ud öğrenmesi Osmanlı elitist kültürüyle alâkalı. Anneannem udla Türk tangosu çalardı. "Kemanımlağn sana bir ses verebilseydim eyer..."

şu müzik iyidir diye düşünmem. Her müzik türünün iyisi ve kötüsü var. Arabesk bile. Bazı stillerin ticarîleşmeden dolayı kötüsü daha çok olabiliyor. Ama pop ticarî bir müzik olduğu halde, orada da iyi müzik yok mu? Var tabii, bir sürü var. Belki klasik müzikle kıyasladığında daha az... Mesela klasik Türk müziğinin kötüsü daha azdır hakikaten. Ben değişik müzikal tarzları farklı diller gibi görüyorum. Mesela bir Çingene çocuk, müziği, küçücükken, bir dil öğrenir gibi öğrenir.
İlk çaldığınız enstrüman piyano galiba. Piyanodan sonra ne gibi enstrümanlar çaldınız?
Piyanoyla başladım. Rock dinlemeye başlayınca gitar öğrendim.
Genelde çocuklar aile zoruyla piyano dersi alır. Sizde de böyle mi oldu?
Annem "çalman lâzım" diyordu sürekli. Zaten o yüzden belki de rock biraz daha önümü açtı. Ama piyanoyu da hiç bırakmadım. Gitar öğrendim ama, piyanoda da hemen blues filan çalmaya çalıştım kendi başıma. Daha Türkiye'deyken rahatça piyano, gitar, bas ve davul çalabiliyordum. Amerika'ya gittikten sonra trompete merak saldım. Babam zaten biraz üflerdi, vardı evde bir trompet, ama çalmayı denememiştim. Orada bir trompet kiraladım ve söktüm. Ne zaman ki master bitti, doktora başladı, o zaman Türk müziğiyle de ilgilenmeye başladım.
Sizi Türk müziğine iten neydi? Audiofact döneminde bu ilgi iyice belirginleşmişti galiba.
1993 yılında Berklee'ye gittim, 1997 yılında da Audiofact'i kurduk. 1997 ile 2003 arasında, altı sene boyunca Audiofact'le gezmediğimiz yer kalmadı. Arjantin, Brezilya, ABD'nin çeşitli yerleri, üç kez İstanbul Caz Festivali, iki kez Ankara Caz Festivali, İzmir, Bursa, Kıbrıs... Audiofact'in son konserleri 2003 yılındaydı. Bense 1999 yılında Türk müziğine iyice girmiştim. 1993'le 1996 arasında Türk müziğinde olup bitenleri takip etmeye başlamıştım. Kulağım delikti diyelim. Arada sırada düzenlemeler de yapıyordum. Mesela "Dillirga"nın düzenlemesini Audiofact için yaptım.
Audiofact'le sadece iki albüm çıkardınız, ama hâlâ adından bahsettiriyor grup.
Beyoğlu'ndaki bazı müzik marketlerde hâlâ satılıyor albümler. Özellikle ikinci albümümüz "Asitane", underground bir kitle tarafından çok tutulmuştu. Güzel bir konsept albümüydü. "Asitane"de, Türk müziği ve caz bileşkesinde uzun uzun açıklamalar da vardır. Ben bugün türkülerin direkt olarak alınıp yorumlanmasına neredeyse karşıyım artık. Al, altına akor koy, hadi yallah çal! Türkü, zaten oldukça basit bir melodi. Bunun altına sonsuz değişik akor yazabilirsin; yemin ediyorum, sonu yok. Hepsinin farklı lezzeti olabilir. Ama bugün ortaya garip bir durum çıkıyor. Adeta Starbucks'tan alınan kahveler gibi, fast food mantıklı şeyler. Çok çok nadir temalar, bir şekilde, "they work"! Mesela "Dillirga" benim gözümde öyle. "Bursa'nın ufak tefek taşları" gibi türküleri de yapmıştım, çöpe attım onları. Olmuyor çünkü. "Dere geliyor dere"yi yaptım ikinci albümde. Ama onu yeniden bestelemek gibi bir misyonla yola çıktım. Yani "Dere geliyor dere"nin temalarını alıp bir caz kompozisyonunun içine yedirdim. Bence ciddi sentez budur. Mesela Mercan Dede filan gibi adamları pek sevmem. Kimse hakkında negatif demeç vermek istemiyorum, ama bir takım şeyleri sevmediğimi de söyleyebilirim herhalde. Birbiriyle hiç alâkası olmayan adamların gelip de "hadi abi, çalalım" diye çalmalarını sevmiyorum. Bence funk, caz gibi müzikleri varoş, getto, Çingene müzikleriyle sentezlemeye çalışmak doğru bir misyon, oldukça mantıklı. Çünkü funk dediğin olay, oranın sokak müziği; Çingene buranın sokak müziği. Doğru bir yaklaşım, ama ikisine de eşit derecede hâkim olan adamların bu işi yapmaları gerek. Gerçek sentez böyle olmalı. Yapıştırma, yama olaylar çıktı uzun bir süre meydana. Yine de bunlar bir çeşit yeni sound'lar da oluşturdular, onu da reddetmiyorum. Bence, akademik anlamda bir sentez istiyorsan, Batı müziğine dört yıl çalıştıysan, otur, Türk müziğine de bir üç sene ayır. Makam denilen şeyi derinlemesine öğren. Türkü fenomenini, Anadolu folklorünü biraz araştır. Eğer hakikaten yapmak istediğin buysa. Ama mesela, pop babında, belli dönemlerde, enteresan bir şekilde, daha

Sol, Kendi Adına Konuşmalı

Mesele, Eylul 2008, Sayı 21

- 12 Eylül Tutuklusunun Gözleri... *(Osman Akınhay)*
- Toplama Kampları ve Edebiyat *(Jorge Semprun)*
- Benim Yazarım: Paul Auster *(İlknur Özdemir)*
- 100 Soruda Fethi Naci *(İlhan Durusel)*
- Fethi Naci: Türkiye'nin İlk Eleştirmeni *(Müslüm Yücel)*
- Edebiyat Eleştirisi Siyasal Bir Meseledir *(Ahmet Oktay'la söyleşi)*
- Sol, Kendi Adına Konuşmalı *(Şükrü Argın'la söyleşi)*
- Javier Marias: Gölgeye Çekilen Yazar *(Pınar Savaş)*
- Nazlı Eray Romanları: Sisli ve Gölgelik Kentlerin Fantezileri *(Müge Karahan)*
- AB-ABD: Kıbrıs'ın Yeni Sömürgecileri *(Tarık Ali'yle söyleşi)*
- Sosyal Patlamalar Dünya Varoşlarında Yaşanacak *(H. Ahmet Tonak'la söyleşi)*
- Abdüllatif Şener: Atıl Siyaset Esnafının Dümen Suyunda *(Yüksel Taşkın)*
- Mustafa Suphi'lerin Katli: 'Kırmızı Yanlışlan'mı Çok Severim *(Sait Çetinoğlu)*
- Neo-Liberalizm: Muhalif Bir Seçki *(Senem Çakmak Şahin)*
- Siyasal Bir Dil ve Metafor Olarak Namus *(Ahu Parlar)*

Yönetim Yeri: Agora Kitaplığı Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti. • Yazışma Adresi: Osmanlı Yokuşu, Muhtar Kamil Sok. No: 5/1 Taksim/İSTANBUL
• e-mail: mesele@agorakitapligi.com • Tanıtım-Reklam-Abone: tanitim@agorakitapligi.com

Mehmet Ali Sanlıkol ve Theodoulos Vakanas

minimalist “approach”larla, bunu yapmadıkları ya da daha az yaptıkları halde başarılı işler de çıkabiliyor. Anadolu rock fenomeni mesela. Çok uçuk bir fenomen. Çok fazla olmasa da, bazı örnekleri klasikleşmiş durumda.

Kimler mesela?

Hepsi değil, çoğunun bazı şeyleri. Mesela Barış Manço’nun bazı şeyleri abuk subuk müzikler. Ama her plakta güzel örnekler de var. “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa”. “Wow, what a concept!” Aşık Veysel ağzıyla söz yazıyor, alt taraf funk. It works, çünkü narrative works. Anadolu’nun göbeğinden çıkmış bir narrative var çünkü orada.

Psychedelic örnekler de var yine o dönemde...

Erkin olayları çok uçuk. Enteresan bir adam Erkin Koray. Cem Karaca filan. Bu heriflerin tüm diskografisine bakıyorsun, yüzlerce şarkı var, ama aradan on tanesi “vay be” dedirtiyor. Konsepte bakıyorsun, konsept sağlam çünkü. Adam diyor ki, ben rock yapacağım, ama içine o narrative’i getireceğim. Esasında dahiyane bir düşünce. *(Barış Manço gibi söylemeye başlıyor)* “Dağlar dağlar...” Başında bir kemençe var, ama esasında şarkının türküsel bir melodisi de yok. *(melodiyi mırıldanıyor)* Ne kadar türkü gibi söylemeye çalışsan da, bir türkü öyle başlamaz. Anadolu’nun göbeğinden gelen, dağlar dağlar diyeceğin bir şey, esasında tizden başlar. Anatolian blues budur esasında. Belki içgüdüsel filan, ama olmuş. Herifler bir şekilde yakalamış. Ama en dahiyane fenomen, yakın Anadolu tarihinden, arabesktir tabii. O bir gerçek. ‘80 öncesi arabesk tabii. Ama arabesk daha doğarken öldü. Orhan Gencebay’ın bir altı-yedi senelik yükselme devresi var, arabeskin altın tarihi de odur yani. Ama darbeden sonra serbest piyasa girdiği vakit, Unkapanı’nı bir kuruyorlar, gitti abi. Arabesk ondan sonra bitiyor. Ama birisi şimdi çıkıp da akademik bir ortamda bunu gerçekleştireceğim, sentetik bir ortamda yapacağım derse... Sentetikten kasıt ne? Bak şimdi, bir Çingene klarnetçi, mesela Hüsnü Şenlendirici. Hiç kimse onu motive etmeseydi, Brooklyn Funk Essentials’la kendi kendine gidip buluşsaydı, onlarla bir beş sene çalsaydı, o organik bir buluşma olurdu. Ama Doublemoon bunları aldı, ikisini bir stüdyoya koydu, “hadi siz bunu yapın, siz de bunu yapın” dedi. Bir sound çıkarttılar, eyvallah, ama büyütüldüğü kadar bir proje değildi. Bir Anadolu rock fenomeniyle, bir arabesk fenomeniyle karşılaştırırsam, Orhan Baba’nın her plağı onları alır, cebinden yüz kere çıkarır, sokar, çıkarır, sokar. Gelelim bize... Ben kendime insaniyet namına hiç değilse şunu söyleyebilirim: Ben altı sene oturdum, caz müziğine kafayı taktım, yıllarca klasik müzik çaldım. Sonra dedim ki kendime, hiç değilse hakkını verip bu makam denilen şeyi üç-dört sene çalışmam lâzım ve yaptım. “Bilingual” olmak dediğim de budur. İki dil, belki üç dil konuşabiliyorum müzikte. Alıp neyimi o üslûpta üfleyebilirim, udumu o üslûpla çalabilirim, onu koyarım bir kenara, otururum piyanoya, ikinci bir dil konuşabilirim.

İkisini de konuşabiliyorum dediğiniz bu müzik dilleri, yıllarca Türkiye’de birbiriyle kavgalıydı.

Biliyorum, ama ben bunların dışındaydım. Zaten Amerika’daki müzik okullarında uzun yıllar açık düşünceye sevkedildim. Özellikle Türk müziğinin zenginliğini de keşfedince, önümde hiçbir engel kalmadı.

“Kıbrıs’ın Sesi” isimli albümünüz, Kıbrıs adasının çokkültürlülüğünü yansıtan bir derleme niteliğinde. Böyle bir albüm yapma fikri nasıl bir motivasyondan doğdu?

Her şeyden önce, dünyada bugüne kadar Kıbrıslı Türk ve Rumların böyle bir çalışmayı birlikte yapmamış olması adanın genelinin kültürel kimliğinin arşivlenmesinde ciddi bir problem olarak karşımıza çıkıyordu. Bir etnomüzikolog olarak Kıbrıs adasının bunu hak ettiğine inanıyorum. Tek başına Türklerin veya Rumların birçok çalışması var, ama bu çalışmalar adanın tamamını yansıtmadığı gibi, malûm problematik, politik yaklaşımlardan ötürü, ortaya akademik olarak taraflı kültürel kimlik yansımalarını da çıkarıyor. Rum ve Türk toplumları arasında hümanist bir diyaloğun başlaması için böyle bir projenin etken olacağı düşüncesi beni en başından beri motive etti.

Hüsnü Şenlendirici Brooklyn Funk Essentials’la kendi kendine buluşsaydı, organik bir buluşma olurdu. Orhan Baba’nın her plağı onları alır, cebinden yüz kere çıkarır, sokar, çıkarır, sokar.

Albümün sizinle birlikte temel taşlarından biri Theodoulos Vakanas, Lefkoşa doğumlu bir müzisyen. ‘60’lardan itibaren başlayan çatışma dönemlerinden önce, Rum-Türk karışık müzik grupları var mıymış adada?

Çok emin değilim. Ama Türk müzisyenlerin gidip Rum düğünlerinde çaldığını veya tam tersinin olduğunu biliyoruz. Mesela bir Rum köyünde yaşayan üç-beş Türk aile var, adam kemanî, zaten daha çok Rumca konuşuyor ve gidiyor Rum düğünlerinde çalıyor. Ama atışmaların karma olduğunu biliyoruz. Mesela Rum-Türk atışmaları var. Bildiğin âşık atışmaları gibi. Rumca-Türkçe gibi değil, Rumca-Rumca veya Türkçe-Türkçe. Birbirlerine karşılıklı maniler söylüyorlar. Belki Pile’de hâlâ yapılıyor bile olabilir.

Kıbrıs, 1960’lara kadar ciddi bir iki toplumlu kültüre sahip. Ama siz 1974 doğumlu olduğunuz için, Kıbrıs’ın o dönemini hiç yaşamadınız. Yine de ailenizin hatıralarından ve savaş sonrası dönemden aklınızda kalan bir şeyler var mı?

Çok küçük yaşlardan itibaren Kıbrıs’a her yaz gidip en az üç-dört ay kalmak suretiyle adayla derin bir bağ kurdum. Hatta daha sonra rahmetlik anneannemle yaklaşık bir buçuk yıl kadar oturdum, orta 1. sınıfın tamamını Kıbrıs’ta okudum. Kıbrıs şivesini kusursuz bir şekilde konuşabildiğimi belirtmek isterim. Babam Girneli ve Rum mahallesinde büyümüş, Rumcası var. Anneannem ve annemin dilinde de çok fazla Rumca kelime vardı. “Be, ziligurtini çıkarasın be!” Ulen nedir bu ziligurti? Bir tek bizim evin içinde söyleniyor! Rumca kelime haznem çok geniştir yani. Belki iki toplumlu dönemi yaşamadım, ama evimizde iki dilli bir hava vardı. Şimdi zaten Rumca öğreniyorum. Ama dilin ötesinde, Kıbrıs gelenekleriyle büyüdüm ben. Bursa’dayken de biz, evde molehiya pişerdi. Börülce, çiçek dolması, magarina bulli *(tavuklu makarna)*, hellim. “Hellim ilen peksimet yiycen?” Pazar sabahları biz Bursa’da gabira *(sacda kızartılmış ekmek)* yerdik. “Gabiracık yaptım size anneciğim” derdi annem. Halen daha kokusunu aradığım bir şey var mesela. “Nazara geldi çocuk, dökünün be” deyip zeytin yaprakları toplanır, tütsü gibi yakılıp nazar değen kişinin başında gezdirilir. Güzel bir kokusu vardır.

Kıbrıs sorunu sizin eve nasıl yansıyordu?

“Bak şu Rumun yaptığına” lafını çok duydum. Çünkü o jenerasyon bunu negatif olarak yaşadı. Bu bir gerçek.

Kıbrıs, Rumlar açısından da, Türkler açısından da ekonomik, kültürel ve siyasî olarak anakaralara bağlı, hatta birçok açıdan bağımlı bir ada. Bu bağ, müzikal açıdan ne seviyede?

Farklı dönemlerde farklı şekillerde yaşanıyor bence. Her dönemde, Osmanlılar tarafından ilk alındığı tarihten itibaren, anakarayla kıyaslayabiliriz. Kıbrıs’ın Osmanlı fethinden sonra başlayan Alevi göçünün adadaki müziğe etkisi eminim büyüktü. Yörüklerin Toroslardan sık sık Kıb- →

Macera için KUTUPAYISI size yeter!

SALEWA
"İtalyan Efsanesi"

Süper Set!

SALEWA - SCOUT III ÇADIR, POWDER II Sırt Çantası, KAMBAYA Uyku Tulumu

~~229~~ EURO **159 EURO**

SALEWA - SCOUT III ÇADIR
Dünyanın en çok tercih edilen çadırı. Dört mevsim kullanabileceğiniz çift tenteli, hafif, dayanıklı ve uzun ömürlü.

~~119~~ EURO **99 EURO**

SALEWA - POWDER II Sırt Çantası
Kısa süreli kamplar için ideal. Mükemmel sırt-bel taşıma sistemi sayesinde konforlu ve dayanıklı.

~~70~~ EURO **49 EURO**

SALEWA - KAMBAYA Uyku Tulumu
-11 dereceye kadar sizi koruyacak ve her koşulda kullanabileceğiniz bakımı kolay, konforlu ve benzersiz bir uyku tulumu.

~~40~~ EURO **29 EURO**

SALEWA - SPACE DRIFTER
Hafif. Günlük kullanım için ideal.

~~109~~ EURO **69 EURO**

www.kutupayisi.com

SALEWA - VIPER ENDURANCE
Soft Shell GORE-TEX gövde, %100 su yalıtımlı ve nefes alır. Şok emici taban ve Hyper-Lock kavrama sistemi sizi şaşırtacak!..

~~145~~ EURO **105 EURO**

BUFF®

BUFF - En geniş BUFF koleksiyonu yüzlerce çeşidi ile KUTUPAYISI mağazaları ve "www.kutupayisi.com" de sizleri bekliyor.

TUSA DIVING EQUIPMENT · STANLEY · Lowe alpine · SALEWA · BEUCHAT · ASOLO · Aladdin · TREK

KUTUPAYISI
Doğa Sporları Malzemeleri
www.kutupayisi.com

BEYOĞLU MAĞAZA
Tarlabaşı Bulvarı No:117
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 2 430 430
beyoglu@kutupayisi.com

KADIKÖY MAĞAZA
Dere Gazino Sk. No:4
Kadıköy - İstanbul
Tel: 0216 337 80 67
kadikoy@kutupayisi.com

OLİMPOS MAĞAZA
Kadir's Tree Houses
Olimpos - Antalya

Cem Mutlu (kudüm), Mehmet Ali Sanlıkol (ud) ve Panayiotis League (kemençe) "Kıbrıs'ın Sesi" albümünün provalarında

rıs'a geldiğini biliyoruz. Mesela "Kıbrıs'ın Sesi" albümündeki "Kartal" melodisini Anadolu Toros melodisi olarak duyuyorum. Tek farkı, 7/8'lik olması. Genelde Toroslar'da 9'dur Teke zortlatmaları. Bir de 9 olsa, tam bir Teke zortlatması gibi.

Zeybeğin de Ege'yle yakın bağları var zaten...

Evet, ama zaten zeybek daha çok Rum kültürüyle alâkalı. Hatta Ege'deki zeybek müziğini oradaki Rum kalıntısıyla açıklamak mümkün. Peki ya anneannelerimizin ud öğrenmesine ne demeli? O da Osmanlı elitist kültürüyle alâkalı. Konaklarda, ileride kocasını eğlendirsin diye kızlara ud öğretiliyor. Burjuva bir Osmanlı kültürü belli ki. Bu da başka bir dönemin etkileşimi. Dönem dönem anakarayla etkileşimler farklı yani, Rumlar için de, Türkler için de.

Çalınan enstrümanlar açısından da farklılıklar var mı?

Mutlaka. İki toplumu da birbirine bağlayan tarz ve enstrüman kesinlikle keman. Kemanı hakikaten çok aynı çalıyorlar. Kıbrıs'ta kemanın adaya has bir tarzı vardır, aynı Kıbrıs sesini iki toplum da çıkarıyor kemanda. Rumlarda her zaman bir lavta olayı var; bizdeyse, özellikle son zamanlarda bir ud veya cümbüş kullanımı dikkat çekiyor. Ama geçmişte tambura dedikleri şeyi lavta yerine daha çok çalıyorlarmış anlaşılan. Fakat enteresandır, adada bir saz izi yok. Hiçbir yerde saza rastlamadım. Ama mutlaka vardı; Alevi ya da bir Yörük, yanında sazını getirmedi mi?

"Kıbrıs'ın Sesi" albümü Kıbrıs'tan binlerce kilometre uzaklıkta, Amerika'nın Boston kentinde kaydedilmiş. Bu çalışma sırasında hiç Kıbrıs'a gelme fırsatı buldunuz mu?

Elbette. Son olarak geçen yaz Kıbrıs'ı altüst ettim. Altı-yedi yıldır sürekli hem güneyden hem kuzeyden materyal topladım. Bunun yanısıra eş, dost, akrabanın da sürekli yardımlarıyla adadan uzak olduğum zaman bile bu çalışma devam etti.

Repertuarı oluştururken nelere dikkat ettiniz? Nasıl bir eleme yöntemi izlediniz?

Eleme yönteminden çok gruplama yöntemi desek daha doğru olacak. Yaptığım klasifikasyon zaten kendi kendine bir eleme gerçekleştirdi ve Kıbrıs adasının geleneksel müziklerine de taze bir bakış açısı getirmemi sağladı.

Albümdeki şarkılar "Düğün Müzikleri", "Aşk Şarkıları", "Dinî Müzik", "Köy", "Geçmişe Yolculuk", "Zeybek" ve "Kıbrıs'ın Sesi" gibi başlıklar altında toplanmış.

Adanın geleneksel müzikleri sadece dans müziklerinden ibaret değil. Genel yaklaşım ise maalesef bu... Geleneksel Kıbrıs müziğinin ögelerini albümdeki sınıflandırmayla net bir şekilde açıkladığımıza inanıyorum. Bunun içindeki etkenlere gelince, bu karmaşık bir sorun. Elbette Türkler adaya Türkiye'den müzikal gelenekler getirdiler, ama bu etkiler geçtiğimiz yüzyıllar içinde eridiler, kaynaştılar ve işte ortaya "Kıbrıs'ın Sesi" çıktı. Aynı mantığı Yunanistan ve hatta Venedik ve Luzinyenlerle de kurmalıyız...

Müzisyenler arasında sizin ve Theodoulos Vakanas'ın dışında Kıbrıs'la bağlantısı olan kimse var mıydı?

Yok. Ama bu biraz da bilinçli bir hareketti. İki Kıbrıslının yanısıra, "anakaralardan" iki müzisyen ve nihayet projenin uluslararası boyutunu da vurgulamak üzere Ortadoğu müziklerinde uzman olan iki Amerikalı albüme daha fazla mânâ kattı.

"Sabahın seher vahdında" türküsündeki şu dizeler çok çarpıcı: "Sabahın seher vahdında / Aman oturmuş İncil okur / Ben o dilden ağnamazdım / Aman zanneddim bülbül şakır." Buradaki hoşgörü, farklı olanı anlama ve onunla birlikte yaşamaktan alınan haz, sizce Kıbrıs'ta ne zaman yok olmaya başladı?

Osmanlı'nın çöküş yıllarında, Yunan ihtilâlinin patlak vermesi ve nihayet İngilizlerin adada "böl ve yönet" politikasıyla başladı. Bugün Kuzey Kıbrıs'ın kültürel değişimi güneye göre çok daha çarpıcı ve hızlı. Biz bu albümle adanın tamamının geleneksel müzik kültürünü dengeli bir biçimde belgeledik. Simdi önemli olan, "Kıbrıs'ın Sesi" projesinin Birleşmiş Milletler veya Avrupa Birliği gibi kurumlar tarafından duyurulması ve bu karma ekibin dünyada Kıbrıslıların yoğun olduğu bölgelerde turne yapmasıdır. Böyle bir hareketlenmenin adaya, özellikle Kuzeye müzikal bir çerçeve içinde genel bir kültürel bilinçlenme getireceğini umuyoruz. Müzikal ve hümanist bir diyalog her zaman insanlarda "ötekine" bakışta ciddi farklılıklar yaratır. Bu albümün, malûm sorunların aşılmasında bir numaralı etken olan diyaloğu gündeme getireceğini düşünüyoruz. Sorunlar birbirini tanımadan aşılamaz.

Çocukluğunuzun Kıbrıs'ı, o zamanki Türkiye'ye göre çok değişik bir dünyaydı. Çocuk gözünüzle ne gibi farklar gözlemliyordunuz?

Çikolata. Flakes, Smarties... "Ismartiscik isteyn?", "Fileyks yiycen be?" *(gülüyor)* Çikolata çocuk için en önemli şey. O dönemde Türkiye'de yoktu o çikolatalar.

Anadolu rock çok uçuk bir fenomen. "Sarı Çizmeli Mehmet Ağa". "Wow, what a concept!" Aşık Veysel ağzıyla söz yazıyor, alt taraf funk. Belki içgüdüsel filan, ama olmuş.

Söyleşi: ***Burçin Tunçer - Aslı Özgen***

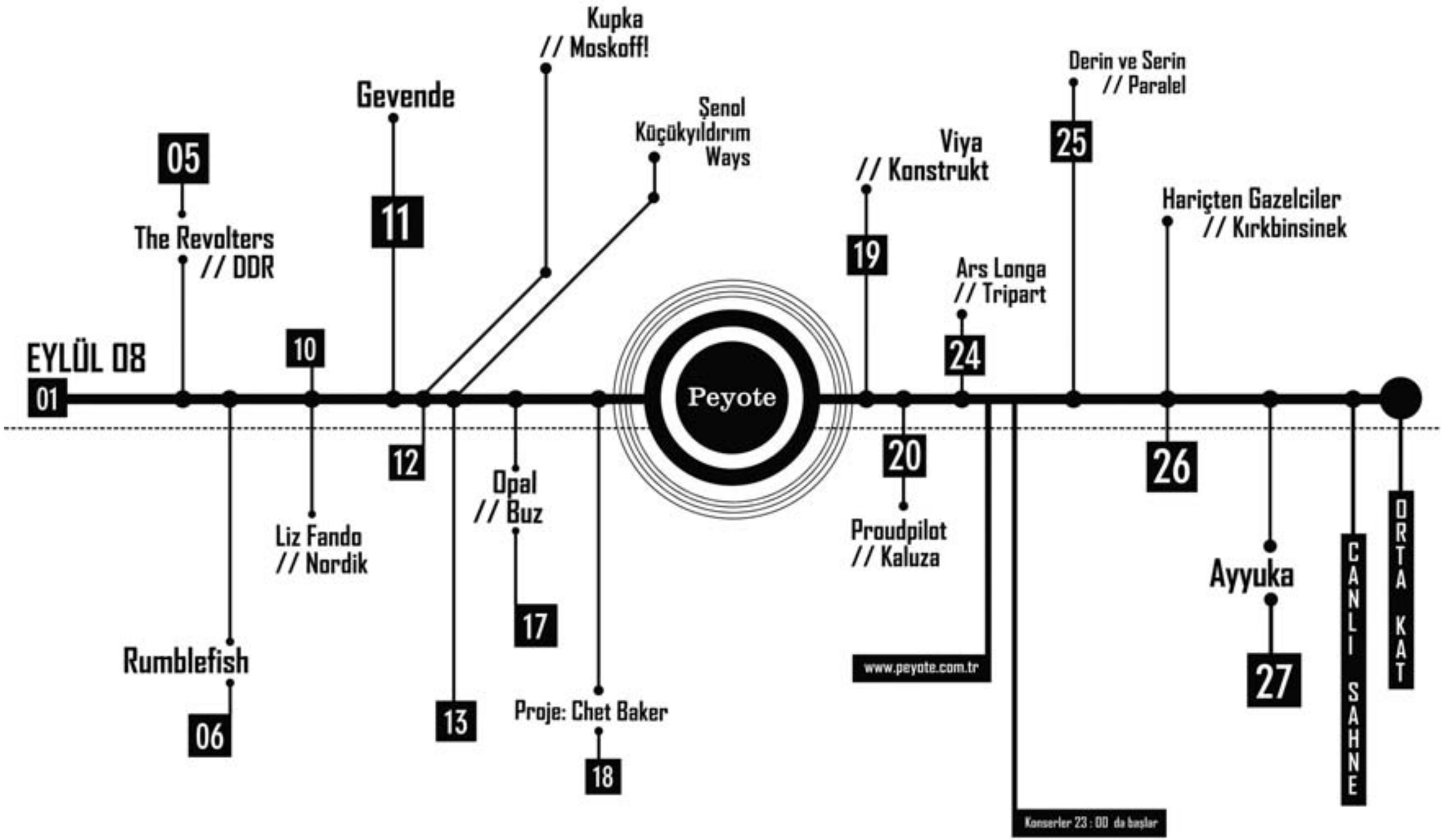
EYLÜL 08
01
05
The Revolters
// DDR
10
Liz Fando
// Nordik
Gevende
11
12
Kupka
// Moskoff!
Şenol
Küçükyıldırım
Ways
13
Opal
// Buz
17
Proje: Chet Baker
18
Peyote
19
Viya
// Konstrukt
20
Proudpilot
// Kaluza
24
Ars Longa
// Tripart
25
Derin ve Serin
// Paralel
26
Hariçten Gazelciler
// Kırkbinsinek
27
Ayyuka
Rumblefish
06
www.peyote.com.tr
Konserler 23 : 00 da başlar
CANLI SAHNE
ORTA KAT

DALİ İSTANBUL'DA: KOMET VE ARGUN OKUMUŞOĞLU ANLATIYOR

19 Eylül'de, Sakıp Sabancı Müzesi'nde İstanbul Salvador Dali'yle buluşuyor. Büyük sergi öncesi, Dali'nin sanat tarihindeki (ve sosyetesindeki) rolünü biraz deşmek için iki usta ressama, Komet'e ve Argun Okumuşoğlu'na mikrofon tuttuk, ayrıca "tarihten bir yaprak" mahiyetinde ünlü Fransız şarkıcı Françoise Hardy'nin tanıklığına başvurduk... Sayfalarımızda Dali'nin kendisine ne yazık ki söz düşmüyor. Ama bir küçük alıntı yapacak kadar yerimiz var... Dali'ye en sevdiği müzisyeni sormuşlar, "hiçbiri" diye cevap vermiş, "müziği sevmem!"

FAŞO ANARŞİST

Komet: Ben Dali'yi sevmem. Yalancı, sahte deli. Kralcı, Frankocu, ama bu konuda da yalan söylüyor olabilir. Büyük provokatör. Skandalları da hep aşırı sağcı, kralcı tavırdan yana kullandı. Solcu gibi olmadı hiç. Anarşist aslında, ama faşist. Marksist ya da komünist anarşistler olduğu gibi, anarşist faşistler de var. O da biraz faşo bir anarşist, ama o konuda da yalancı.

İstediği kadar yalan olsun, provokasyon yapsın, insan çok iyi bir sanatçı ya da ressamsa duyarsız kalamaz etrafına. Söylediklerine inanmasa bile, aksi olsun diye söylese bile yine kötü, daha da kötü.

İstanbul'daki sergi de insanlarımızın, büyük halk kitlelerinin resme, sanata ilgi duymasını sağlayabileceği için önemli. Çünkü basit. Böyle bir sergi Picasso'dan sonra iyi. Ne de olsa konusuna giriliyor, dili resim dili değil, görsel bir dil değil. Dali'nin resminin fotoğrafı daha iyiymiş gibi görünür.

Bu tip ressamların orijinal resimleri daha kötü olur. Dali'nin orijinal resimlerini, Paris'e gittiğimde müzede gördüm. Ayak şeklinde bir bot resmi vardı, güzeldi. Pentür olarak kötü bir ressam; boyası iyi değil, piktüral olarak zayıf. Bir illüstratör aslında, yaptıklarını karikatür ya da tasarım eskizi olarak gösterse kâfi. Mesela saatlerin erimesi bir fikir, ama o kadar süsleyip püslemek gereksiz. Çok abartılı biçimde formları uzatır, benim hiç hoşuma gitmez öyle şeyler. Bu açıdan bakıldığında konseptüelcilerin öncülerinden sayılabilir. Performansçıların da öncülerinden, çünkü bütün hayatı bir performans. Böylelikle bir şeyleri deşmiş de oldu aslında. Ama mesela 1971'de televizyonda elini cüzdanına götürerek "işte benim tanrım, ruhum burada" demişti. Yani bugünkü paraya tapanların da öncüsü. Zaten André Breton, onu çok reklam yapıyor ve gerçeküstü kurallara uymuyor diye gerçeküstücü gruptan kovmuştu. Ama sürrealizm denince büyük bir kitle Dali'yi ve kötü ressam-büyük şair René Magritte'i hatırlıyor.

MUAZZAM BİR BİLEK

Argun Okumuşoğlu: Dali'nin sevilmediği bir gerçek, ama başka gerçekler de var. İktidara geldikten sonra Franko'yu pohpohluyor ve hatta "faşizm ülkesinde yaşamak istiyorum" deyip İspanya'ya geri dönüyor ve Katalunya'ya yerleşiyor. Ama daha öncesinde Barselona'da anarşist gösterilere katıldığı için tutuklanıp hapis yatmışlığı var. Bu kadar kaygan bir adam...

Dali, despot bir babayla büyüyor, bir yandan Arap kökeniyle övünüyor. Çıkışı çok iyi, çok saldırgan bir sanatçı. Gizli gizli Picasso'ya hayranlık besliyor, ne yapıp edip Paris'te Picasso'yla tanışıyor, onun çevresine giriyor –ama Picasso Franko davasından sonra affetmiyor Dali'yi.

Dali'nin Buñuel ve Lorca'yla da ortak çalışmaları var. Sonraki dönemde Amerika'ya gidiyor, Walt Disney'le film yapıyor. Marx Kardeşler'le, Hitchcock'la çalışıyor. Tiyatrolara dekor yapıyor, modada Dior'la çalışıyor. Felâket üretken bir adam yani.

En baba resmi "Çarmıha Gerilmiş İsa"da alttan görür İsa'yı. O resmi kendisi Amerika'da bir hapishaneye hediye etmiş. Önce hapishanenin yemekhanesine konuyor. Ama yıllar sonra yemekhaneden alıp hapishanenin salonuna koymuşlar, çünkü herkes hapishaneyi ziyarete gidiyormuş, müze gibi...

Dali'nin patlaması Amerika'da oldu diyenler var, ama öyle değil. Amerika'da büyük bir şöhret yaptığına inanmıyorum. Tutucu Amerika sevmiyor Dali'yi, kaldıramıyor. Dali'nin Amerika çıkarması hiçbir zaman Beatles'ın Amerika konseri gibi olmadı. O zaman daha Amerika'da pop-art falan da başlamamış, Amerikalılar akın akın Avrupa'ya geliyor resim almaya...

Muazzam bir bilek olduğunu yadsıyamam, ama teknik anlamda beni içine alan bir konu yok. Sanatta şu çok önemlidir: Resmin önünde misin, arkasında mısın? Picasso da resmin önündeydi, ama arka tarafı muazzamdı. Dali dediğin zaman ne görüyorsun arkada? Mesela saatler. Camembert peynirinin güneşte eriyişini incelemiş, zamanın katılığını sorgulayarak, öyle bir resim yapmış. Konsept gayet iyi, ama o resmi evime asar mıyım, bilmiyorum.

Hep kendi önde, resmi arkada. Sonuna kadar her şeyi zorluyor. Mesela dalgıç kıyafetiyle, köpekler ve asalar eşliğinde Londra'da bir yarışma programına çıkıyor. Vitrinlerden motosikletle atlıyor. Bunlara gerek var mı? Yaptığın işler zaten konuşmuyor mu? Egosu çok yüksek, ama bunlar kendiliğinden oluşturulmuş hormonlu egolar. Picasso 28 yaşına geldiğinde dört büyük akımını bitirmişti. Dali'yse sürrealizmle başlıyor, öyle bitiyor, arada kübist bir şeyler var, ama o kadar. Velázquez'in "Las Meninas"ına çok hayranmış. Doksan yıl yaşadı, ama "Las Meninas"ın yanına gelebilecek bir resim yapmadı. Bence geleceğe de bir şey aktarmadı...

Böyle bir adamın karısına korkunç aşık olması ilginç. Gözü Gala'dan başkasını görmüyor. Gala öldükten sonra, şatoda münzevi bir hayat yaşamaya başlıyor. Karısını da o şatonun bodrumuna gömmüş zaten.

Sevdiğim tarafları yok mu, var. Her zaman sanatını sinemayla, tiyatroyla besliyor, ince bir su gibi akıp gitmiyor, ırmağın bütün kollarıyla gürül gürül gelip gitmiş bir adam.

Söyleşi: ***Çiğdem Öztürk***

"Baküsün Arabası", karton üzerine suluboya, 1953

28→

40 YIL ÖNCE: SES MECMUASINDA **FRANÇOISE HARDY**'NİN İZLENİMİ

Dali'yi bir de benden dinleyin

O en beğendiğim ressam, konuşması, yazıları, toplum içindeki kimseleri umursamayan davranışları ile beni daima etkilemiş gerçek bir dâhidir. Bu yüzden onun Cadaques'deki evine gittim ve harikalar diyarından kopmuş bu âlemde birbirinden güzel tam yedi uzun gün geçirdim...

Nicedir kendi kendime soruyordum, Salvador Dali niçin şarkı söylemez diye... Sanat alanının hemen her dalında neye el attıysa üstesinden gelen ve bu konuda zirveye çıkıveren adam, elbette bizim sahamıza da bir fırtına gibi girecekti. Ve her zaman olduğu gibi, olmadık bir denemeden daha yüzakı ile çıkmış çağımızın tek sanatçısı olarak herkesi hayretler içinde bırakacaktı.
Birçokları, Salvador Dali adını "çılgın", "deli" gibi sıfatlarla birlikte anarlar. O, açık saçık hikâyelere bayılan sosyete çevrelerine en resmî toplantılarda anlattıklarıyla şuh çığlıklar attıran, olur olmaz yerde reklam yapmak için boy gösteren, kafasının sanat yönünden çok ticarî yönü ağır basan bir çeyit soytarıdır bu kişilerin gözünde. Açık söylemek gerekirse, ben de uzun yıllar onu aynı gözle görmüştüm. Fakat eserlerine ilgi gösterdikten sonra kanaatim değişti. Hele gerçek sanat alanında eşsiz dehası ile nasıl ustaca at oynattığına tanık olunca onun hakkında bambaşka bir düşünceye sahip oldum.
Ben, Dali'yi daha iyi tanıyayım derken, o eserleri, sanatı ile beni biraz daha fethetti. Araştırmalarım, beni, son derece zeki, yaptığı gösterileri fersah fersah aşan ve çok daha derinliği olan bir adamla karşılaştırdı: Böylece, şair Dali, yazar Dali ve dört başı mamur sanatçı Dali'yi tanıdım.
Bu ünlü kişi ile tanışmamı bir tesadüfe borçluyum. Geçen yıl "Grand Prix" isimli filmimin ilk gecesinde bulunmak üzere New York'a gitmiştim. Niyetim orada topu topu üç veya dört gün kalmaktı. Bir dost beni ona tanıştırdı. Dali, Antonioni'nin bütün dünyada yankılar uyandıran "Blow Up" isimli filminin oynadığı sinemadan çıkıyordu. Baktım başının üstünde ne bir salata sepeti var, ne de Merihlilere özenip sırtına yaldızlı elbiseler giymiş. Her zamanki gibi muhteşem bıyıklarının ucunu iyice kıvırmıştı ve yanından hiç ayırmadığı topuzlu bastonunu sallaya sallaya geliyordu. Onu kendisinden başka kimseyi beğenmemek, hangi alanda olursa olsun başka bir sanatçı tanımamakla itham ederler. Oysa ayaküstü konuşmasında "Blow Up"ı ne kadar beğendiğini söyledi ve Antonioni hakkında bir alay övgü sıraladı.
Çeşitli renklerde elbiseler giyen, hippilerin en ünlüsü olarak bilinen, beyanatları ile birçoklarını çileden çıkaran ve sanatın her alanında hangi taşı kaldırırsanız altından fırlayıveren bu şahsı daha yakından tanımak istemez misiniz? Dali, İspanya'nın Catalan bölgesinde dünyaya gelmiş. Babası noter. Fakat ailesi, sanata ve özellikle resme ilgi duyduğu için Dali, geleceği bakımından bereketli bir çevrede yetişmiş. Onun skandal yaratma, etrafındakileri şaşırtma merakı iddiaya göre taa çocukluk çağından başlar. Tahsilini erkenden terk etmiştir ve aklına ne eserse onu yapmaktadır. Büyütüldüğü Cadaques isimli küçük şehirde herkes babasına böyle bir evlâda sahip olduğu için acıyarak bakmaktadır. Delikanlılık sınırını henüz aşmış bulunan Dali, daha o zamandan saç ve favorilerini uzatmaya başlamıştı. Ve yine, daha o zamandan, her gittiği yere başı altın topuzlu bastonunu da taşımayı alışkanlık edinmişti. Onun hayatta bir tek gayesi vardı: Resim idealini gerçekleştirmek için Madrit Güzel Sanatlar Okulu'na yazıldı. Ve başkentten defedileceği güne kadar beş yıl aralıksız burada kaldı. Doğduğu şehre âşık olan Dali, yine dönüp dolaşıp Cadaques'e gelmişti.
Bugün, Dali'nin evi yine Cadaques'dedir ve şahane Lligat limanına bakar. Aslında buna pek ev de denilemez ya... Düzensiz yapılmış, irili ufaklı fakat her bölümü bir diğerine nispetle basamak basamak yükselen bir yapılar dizisidir bu. Her bölümü uzun bir koridor birleştirir. Eşi Gala Dali, kocasının her hareketini olgunlukla karşılar.
Dali, mübalâğasız, bildiği yabancı dilleri yeryüzünde en iyi konuşan insanlardan biridir. Belki kendinden biraz fazla bahseder. Fakat içi sanat heyecanı ile kaynayan, kafası her an binbir yeni fikre gebe olan bir insan, bunları açığa vurmaz da ne yapar? O da hayatının her köşesine bu olağanüstü fikirlerini serpiştirmiştir. Mesela evinin bahçesinde hiçbir bitkiye rastlayamazsınız. Yalnız gelişigüzel yerleştirdiği otomobil lastiği öbekleri görürsünüz. Bir de garip şekilli heykeller yer alır bu bahçede.
Çocuklardan ve hayvanlardan nefret ettiğini de bizzat onun ağzından duydum. Buna da sebep olarak kendi dehasını gösteriyordu. "İnsan bir dâhi olunca çocuksuz yaşamalı. Çünkü dâhilerin çocukları daima çekilmez mahlûklar olur" diyordu. Evindeki tek hayvan bir yaban kedisidir. Bu arada hediye olarak verilen içi saman doldurulmuş bir ayıyı menekşe rengine boyamış, boynuna hippileri imrendirecek binbir renkli gerdanlıklar asmış ve bunu bir şemsiyelik haline getirip evinin holüne oturtmuştur.
Evinin her yanı ayrı bir garabet örneğidir. Bir köşesine "Sümüklüböcek Odası" adını vermiştir. Burada dev bir buğday tanesi ile ışıklı bir sümüklüböcek azmanı odanın tek eşyasını teşkil eder. Bir diğeri de "Yumurta Salonu"dur. Dali'ye kalsa evin kütüphanesini de ağıl haline sokacak, içi doldurulmuş koyunlardan raf ya da çekmece yapıp kitaplarını buraya yerleştirecek, yerlere de ottan dokunmuş halılar serecekti. Bereket eşi Gala karşı koymuş ve ressamın bu hevesi de kursağında kalmıştır.
Bu yaz, Dali'nin davetlisi olarak Cadaques'deki evinde bir hafta kaldım. Şimdi her günümü gerçekten çok iyi değerlendirdiğime inanıyorum. Bir yanda hayran olduğum bir tablosu duruyor, yanında zevkle okuduğum bir yazısını görüyor, onların hemen yanında da kendinden gayet emin hali, arkasından deli diye bahsedilmesinden adeta zevk aldığını gösteren tavırları ile Dali dolaşıyordu. Bence, kim ne derse desin o, bir dâhidir.
(Ses, 23 Kasım 1968)

"Salvador Dali ile orijinal bir fotoğraf çektirmek sanıldığı kadar güç bir iş değildir. Yeter ki onunla yan yana gelin... Onu fotoğraf çektirmeye ikna edin... Dali hemen dehasını kullanır, kimsenin hatırına gelmeyecek mekân ve dekorlar bulur, en orijinal pozu verir ve yanındakilere de verdirir."

SAYISAL

1. R.E.M.'in en genç üyesi **(bugün 48 yaşında) hangisidir?**
a) Michael Stipe b) Peter Buck c) Mike Mills d) Bill Berry

2. Şu R.E.M. şarkılarından hangisi single olarak yayınlanmamıştır?
a) 7 Chinese Bros. b) Driver 8 c) Star 69 d) Pop Song 89

3. "R.E.M.'in cazibesinin sırrı ne?" sorusunu Peter Buck şöyle yanıtlıyor: "Bilmem. Hepimiz uzun boyluyuz, belki ondandır." Bu uzunların en kısası M. Stipe **1.75 boyunda, peki** en uzun P. Buck'ın boyu **kaç?**
a) 1.91 b) 1. 88 c) 1.85 d) 1.95

4. Ekşi Sözlük'te **"4 ekim 2008 rem istanbul konseri" başlığı altında, 31 Ağustos itibariyle** kaç entry **vardı, tahmin edebilir misiniz?**
a) 3 b) 6 c) 84 d) 36

5. 1991'de listelerde 1 numaraya yükselen **ilk albüm "Out Of Time", grubun diskografisinin** kaçıncı **albümüdür?**
a) İkinci b) Beşinci c) Yedinci d) Dokuzuncu

6. Kayıtlarında 1970 yapımı 20 dolarlık iptidai bir davul makinasının **kullanıldığı R.E.M. hiti hangisidir?**
a) What's the Frequency, Kenneth? b) Losing My Religion
c) Everybody Hurts d) Man On The Moon

7. "Bu dünya kocaman ve capcanlı / Saatlerce ayakta kaldım sesini duymak için / Bu ışık burada seni ısıtmak için / Bu şarkı burada seni güçlü kılmak için…" Kayıtlara "On Birinci İsimsiz Şarkı" **olarak geçen bu parça** hangi R.E.M. albümünün **kapanışında yer alır?**
a) Fables Of The Reconstruction b) Green
c) New Adventures In Hi-Fi d) Monster

8. Michael Stipe, 1981 yılının mayıs ayında, 1066 Gaggle O'Sound kod adıyla tek başına sahneye çıkıp şarkılar söyledi. Nedir bu isimdeki 1066 sayısının hikmeti?
a) Stipe'ın dünya tarihindeki favori yılı
b) Stipe'ın babasının ordudaki sicil numarası
c) Stipe ilkokula 1966 Ekiminde başladı
d) Athens'da akıl hastanesinin bulunduğu cadde

9. İlk albüm "Murmur"daki "9-9" şarkısı insanoğlunun hangi korkusundan **bahseder?**
a) Yaşlanma korkusu b) Konuşma korkusu
c) Yükseklik korkusu d) Yalnızlık korkusu

10. R.E.M.'in, memleketleri Athens, Georgia'da, özellikle ilk dönemlerinde sık sık sahne aldığı **mekânın adı nedir?**
a) 11 Inch Club b) Star 88 c) 120 Sea Miles Bar d) 40 Watt Club

SÖZEL

1. R.E.M.'in ismini aldığı Rapid Eye Movement (Hızlı göz hareketi), **hangi alana ait bir terimdir?**
a) Sinema b) Uyku c) Meteoroloji d) Genetik

2. Patti Smith'in **geçen yıl yayınladığı cover albümü "Twelve"e hangi R.E.M. şarkısının yorumu** bonus track **olarak eklenmiştir?**
a) Talk About the Passion b) Man on the Moon
c) Imitation of Life d) Everybody Hurts

3. Teksas'ta, trafikten kilitlenmiş bir otobanda çekilen "Everybody Hurts" klibinin yönetmeni **(adı Jake), hangi ünlü yönetmenin oğludur?**
a) Ridley Scott b) Mike Leigh c) Oliver Stone d) Roman Polanski

4. REM, 1991 yılında yayınlanan Leonard Cohen tribute **albümü "I'm Your Fan"de** hangi şarkıyı **cover'ladı?**
a) Lover Lover Lover b) First We Take Manhattan
c) So Long, Marianne d) Sisters of Mercy

5. Bir dizesinde, ad ve soyadları L.B. harfleriyle başlayan dört ünlünün sıralandığı **(Leonard Bernstein, Leonid Brejnev, Lenny Bruce, Lester Bangs) R.E.M. şarkısı hangisidir?**
a) It's the End Of The World As We Know It b) Drive
c) The Sidewinder Sleeps Tonite d) Lotus

6. Türkiye'de, '80'li yılların Stüdyo İmge'sinde **R.E.M. hakkında ciddi biçimde kalem oynatan** ilk yazar **aşağıdakilerden hangisidir?**
a) Yavuz Baydar b) Halil Turhanlı
c) Gökalp Baykal d) Barbaros Devecioğlu

7. "R.E.M. bize aynı anda hem büyük hem de cool olmanın mümkün olduğunu gösteren ilk gruptu." Acaba kimdir bu methiyeyi düzen?
a) Steve Wynn (Dream Syndicate) b) Bono (U2)
c) Eddie Vedder (Pearl Jam) d) Lux Interior (The Cramps)

8. Gruptan 1997'de ayrılan davulcu Bill Berry bugün hangi işle meşgul?
a) Emlakçı b) Çiftçi c) Marangoz d) Ressam

9. Ekşi Sözlük'te R.E.M.'le ilgili başlıklar arasında **aşağıdakilerden hangisi** yoktur?
a) REM'in güğümleri kalaylı
b) REM'in tüm şarkılarının birbirine benzemesi
c) REM İstanbul'da konser versin
d) REM Diyarbakır'da konser versin

10. Michael Stipe, aşağıdaki sanatçılardan hangisini **keşfetmiş ve ilk albümlerinde prodüktörlük yaparak desteklemiştir?**
a) Jesse Malin b) Will Oldham c) Vic Chesnutt d) Jack Johnson

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU >> Sayısal: 1.a, 2.a, 3.b, 4.d, 5.c, 6.c, 7.b, 8.a, 9.b, 10.d Sözel: 1.b, 2.d, 3.a, 4.b, 5.a, 6.b, 7.a, 8.b, 9.d, 10.c

karga

EYLÜL 2008

02 09 08 Sa Tue **Out Of Concept** taifu
04 09 08 Pe Thr **Audio Boxing** Osman Kaytazoğlu/Ezgi Mutlu
05 09 08 Cu Fri **MainTIMEstream** Bahadır Dilbaz
06 09 08 Ct Sat **Rock'n Roll** Sizzle
07 09 08 Pr Sun **Haletiruhiye** Berk Öğüt
09 09 08 Sa Tue **Kuzgun** Özgür
10 09 08 Ça Wed **Beat Surrender** Saffet Sözen
11 09 08 Pe Thr **Present Tense** Elif İzbırak
12 09 08 Cu Fri **David Bryne & Brian Eno** Bahadır Dilbaz
"Everything That Happens Will Happen Today"

13 09 08 Ct Sat **Saltyspinzitfunky** Salty
14 09 08 Pr Sun **Haletiruhiye** Berk Öğüt
16 09 08 Sa Tue **Heartbreaker** Dj Riptide
17 09 08 Ça Wed **DEform-E** Ozan Maral
18 09 08 Pe Thr **Vertigo_go** Hilmi Tezgör
19 09 08 Cu Fri **Sek sek sekerek** taifu
20 09 08 Ct Sat **Audio Judo** Osman Kaytazoğlu/Bahadır Dilbaz
21 09 08 Pr Sun **Rock Bottom Riser** Dj Riptide
23 09 08 Sa Tue **Kuzgun** Özgür
24 09 08 Ça Wed **This Machine Kills Fascists** Ali May
25 09 08 Pe Thr **Cazır Cazır** Deniz K.
26 09 08 Cu Fri **JAMsession** Cem Çınlar
27 09 08 Ct Sat **on the BEATen tracks** Bahadır Dilbaz
28 09 08 Pr Sun **Rock Bottom Riser** Dj Riptide

KARGA ONİKİNCİ YILDÖNÜMÜ
YİRMİALTI EKİM PAZAR

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46 www.kargabar.org info@kargabar.org www.kargart.org info@kargart.org

[[R.E.M.

Zaten R.E.M.'siz günümüz geçmezdi, şimdi vuslat ânı gitgide yaklaştıkça, albümlerini teker teker koyup dinlemek bir başka güzel. 4 Ekim'de S.O.S. İstanbul etkinliği kapsamında senenin en büyük konserine hazırız. Yeni albümleri "Accelerate" sonrasında Q, Uncut, Mojo, Pitchfork'a söyledikleri ve arşivlerden derlediklerimizle Roll'da heyecanlı bir R.E.M. seyahatine çıkıyoruz...

RÜYALAR ALEMİNDE YİRMİ BİN FERSAH

Hemen herkes "Accelerate"in vurucu ve özlü olduğunda hemfikir. Yeni albümünüz hayranlarınızı ve eleştirmenleri hayal kırıklığına uğratan "Around The Sun"a bir reaksiyon mu?

Michael Stipe: "Around The Sun"da odak kaybı sorunu yaşadığımızı kabul ediyoruz. Ama şu gerçeği de gözardı etmeyelim: Albümdeki şarkılar gayet güzel. Ne var ki, stüdyoda onları yeterince parlatmayı beceremedik. Hepsi bu. Yeni albümümüzü övmek için bir öncekini yermek gerekmiyor.

"Accelerate"e başlarken kafanızdaki böyle kısa, sert bir rock albümü müydü?

Stipe: Mecburî istikamet oydu. "Around The Sun"da nasıl ve neden odak kaybına uğradığımız üzerine yaptığımız konuşmalardan sonra, R.E.M.'in alfabesine dönmekte karar kıldık: Doğrudan, çiğ, fazlalıklar tıraşlanmış...

Belki de o yüzden "Accelerate" için "kulağa pekâlâ R.E.M.'in 1980'lerin ortasında yapmış olabileceği bir albüm gibi geliyor" yorumları yapılıyor.

Stipe: Bu neredeyse hakarete varan bir yorum. Ben kesinlikle 21. yüzyılda yaşadığımı düşünüyorum. "R.E.M.'in alfabesine dönmek"ten kastım, eski albümleri tekrarlamak değil. O alfabeyle yeni cümleler, yeni öyküler yazmak. "Accelerate" nedense "Document" veya "Lifes Rich Pageant"la kıyaslanıyor. Bense enerjilerinden başka bir benzerlik bulamıyorum. Geriye dönüp bakma konusunda hiç iyi değilim. "Accelerate"e başladığımda albümün temasının bile hangi doğrultuda ilerleyeceğinden bîhaberdim. Yazdığım şeyi düşünmemeye, içimden gelmesine ve bilinçdışı bir ses olarak vücut bulmasına gayret gösteririm.

Mike Mills: İsteseydik bile 23 yaşındayken yaptığımız müziği yapamazdık. O günkü insanlar değiliz çünkü. Bu albüm R.E.M. 2008. Ne öncesi, ne sonrası. Ama insanların bir referans noktasına ihtiyacı var. Herkes bir şey dinlediğinde başka bir şeyle kıyaslıyor. Bunu anlıyorum, ama bizim için geçmişe dönmek gibi bir istek söz konusu değil.

"Accelerate"deki "Sing For The Submarine"de, bir yandan eski şarkılarınıza göndermeler yapıyorsunuz, bir yandan da geçmişteki benliğinizle konuşur gibisiniz. Ya da kendinizi izah etmeye çalışıyorsunuz...

Stipe: O şarkı benim rüya âlemimi temsil ediyor. Rüya hayatım uyanık haldeki hayatımdan epey farklı. Benim rüya âlemim gelecektedir, kıyamet sonrasındadır. Her şey paramparçadır ve yapıştırılmaya çalışılmaktadır. Zamkla, seloteyple... Albümün kapağı da bu fikri yansıtıyor. "Sing For The Submarine"in kaynağı rüyalarım değil, rüya âlemim. Dediğim gibi, kıyamet sonrasının ortamı. Ama, ürkütücü, korkutucu bir ortam değil. Sanırım birçok insanla paylaştığım bir vizyon bu. Yazarların, sinemacıların bilim-kurgu adına yaptıkları işlere bakıyorum, onlarda da aynı vizyonu görüyorum. Ve kendimi yalnız hissetmiyorum. Bilmem anlatabiliyor muyum? "Feeling Gravity" de rüya âlemimden çıktı, "Electron Blue" da öyle. "Sing For The Submarine", nevrotik bir adamın hayalleri. Şehri mahvedecek bir felaketten sevgilisiyle birlikte kaçmayı kuruyor kafasında. Tek kurtuluş çaresi bir denizaltına binmek. Ama o denizaltının yakıtı melodi...

İlk albümlerdeki şarkılarda Stipe'ın neden bahsettiğini biliyor muydunuz?

Peter Buck: Michael sürekli olarak ilk iki albümdeki şarkı sözlerinin bir şey ifade etmediğini iddia eder. Bence bu zırvanın daniskası. "Murmur"daki kimi şarkıların ithaf edildiği kişileri şahsen tanıyorum. Michael, sıra kendi yaptığı işe geldiğinde hep bir tarihsel revizyonist olmuştur. *(gülüyor)* "Murmur"un şarkı sözleri için çok fazla gayret sarf ettiğini biliyorum. Kelimeleri, cümleleri salt bir ses gibi kullanarak kendisini ifade etmeye çalışıyordu. Anlaşılmak gibi bir derdi pek yoktu.

Bono "alternatif rock olarak bir R.E.M., bir de U2 kaldı" dedi. Büyük grup olma hadisesini U2 yürütebiliyor. Biz o beceriden yoksunuz, iyi ki de yoksunuz.

Ama şimdi tersi söz konusu galiba. Örneğin, "Accelerate"deki "Man-Sized Wreath" adlı harika şarkının politik propaganda barındırdığı söylenebilir.

Stipe: Kesinlikle. O şarkıyı bir Martin Luther King gününden esinlenerek yaptık. Şu anki hükümeti protesto edenler, binaların tepesindeki keskin nişancıların gözetiminde yürümek durumunda kalmıştı. Bizce

LOSING MY RELIGION

Sihirli bir his

Tarih Aralık 1990, yer Athens - Georgia'da bir kulüp. O gece, Michael Stipe minör akorlu bir aşk şarkısıyla açtı konseri. "Losing My Religion"ı ilk kez canlı çalıyorlardı. Kulakları derhal yakalayan bir mandolin melodisi üzerine kurulan şarkının adı, güney eyaletlerinde "bıçak kemiğe dayandı" ya da "sabrım taştı" mânâsında kullanılan deyişten geliyordu.

"Losing My Religion"ın hikâyesi 1990 yazında başlamıştı. Peter Buck'ın mandoline hükmetmeye çabaladığı günlerdi. Bir riff yakaladı ve bunun bir şarkı için iyi bir temel olacağını düşündü. Temmuz 1990'da, geçici olarak "Sugar Cane" adını verdikleri şarkının demosunu yaptılar. Peter Buck, mandolinin yanısıra banjoya el atmış, Mike Mills de Fleetwood Mac'ten John McVie'nin bas gitarına nazire yaparak

çalmıştı. Stüdyoda unutulmaz bir an yaşanmıştı. Peter Buck, şarkının "sihirli bir duygu yarattığını" söyleyecekti.

İki ay sonra, R.E.M. "Out of Time" adını alacak albüm için New York'ta stüdyoya girdi. "Losing My Religion" adını alan şarkının vokali tek bir seferde kaydedildi. Georgia'ya dönüldüğünde, orgun yerini yaylılar aldı ve Atlanta Senfoni Orkestrası tarafından icra edildi. Michael Stipe, "Losing My Religion"ı Police'in "Every Breath You Take"ini sollamak için yazdığını söyleyecek, sözlerin otobiyografik olduğunu reddedecek ve şarkıyı "tutku üzerine klasik bir pop" olarak tanımlayacaktı.

"Losing My Religion", Şubat 1991'de, "Out of Time"dan önce piyasaya çıktı. Plak şirketi Warner Bros, şarkının albümün single'ı olarak yayınlanmasına önce karşı çıkmış, bu alışılmadık sound'un müzikseverlere hitap etmeyeceğini öne sürmüştü. Ne var ki, "Losing My Religion" radyolara ulaştığı anda gelmiş geçmiş en büyük hitler arasındaki yerini alacaktı.

R.E.M. DOSTLAR KOROSU: SEN BU PARÇAYI UÇURURSUN!

KRS-One

Bizi yapıştıran zamk

Michael'la (Stipe) beni birbirimize yapıştıran zamk, savunduğumuz davalar. Michael bizim felsefemizin canlı bir örneği. Ne zaman bir şeyi protesto edecek olsan, arayıp desteğini isteyeceğin bir dostunun olması çok iyi bir şey. Michael öyle biri. "Radio Song"a gelince, Michael beni arayıp dedi ki: "Bu parça tam olarak benim kalemim değil. Yaratıcı bir şey yapmak istiyorum. Sen bu parçayı uçurabilirsin." Çok gurur duydum. Los Angeles'ta bir araya geldik, onlar bana parçayı çaldı, ben de oturup sözlerini yazdım. Ciddi bir kafiyeydi, tam beyaz mainstream'e göre. Hiphop âleminden onları sattığım yolunda eleştiriler geldi, ama iplemedim.

GRANT-LEE PHILIPS (GRANT LEE BUFFALO)

Köpekler ve ayakkabılar

Bizi (Grant Lee Buffalo) "Monster" turnelerine davet etmişlerdi. Yedi gün, 24 saat birlikte takıldık, kafa çektik. Onları bir köpek çetesine benzetiyorum. İçgüdüsel bir şekilde kafa kafaya verip müzik yapıyorlar. Michael sık sık Los Angeles'a geliyor. Buluştuğumuzda ayakkabı almaya gidiyoruz. Ayakkabı alışverişi ortak zevkimiz. Bir de gazete bayileri. Michael'da dergi tutkusu var. Adını sökebilmek için ters çevirmeniz gereken türden dergileri okuyor. "Velvet Goldmine"ın soundtrack'i için birlikte bir şarkı yazdık, ama filme giremedi. Los Angeles'ta, çölün ortasında araba kullanırken bir yandan da defterine dizeler çiziktiriyordu. Arabasının her tarafında kâğıt parçaları var. Evinde de öyle, ortalık üzerine bir şeyler yazılmış kâğıt dolu. Ve fotoğraflar. Ve köpek maması. Sürü sepet köpek maması.

KATE PIERSON (B-52'S)

Doğal bilinç akışı

"Shiny Happy People"dan beri bana hep şu sorulur: "Michael Stipe gay mi?" Michael yalnız o konuda değil, her konuda gizemlidir. Bazen de egzantrik rolü yapar. Bence bir tür savunma mekanizması sadece. Çünkü, yakın arkadaşlarıyla birlikteyken hiç öyle değildir, çok açık, çok konuşkandır. R.E.M.'in grup dinamiği Talking Heads'inkine çok benziyor. Grubun diğer üyeleri kaleyi sağlam tutarak Michael'ın kabuğundan çıkmasını ve gerçek kimliğini ortaya koymasını sağlıyor. R.E.M.'le Athens bağlantısı dolayısıyla epeydir tanışıyorduk. Radio City'deki konserlerinden birinde, Michael'la kuliste karşılaştık, bana sarıldı ve kulağıma "yeni albümümüzde şarkı söylemek ister misin?" diye fısıldadı. Prince'in Minneapolis'teki stüdyosunda buluştuk. Çok karlı bir gündü, Michael'la birlikte kar kürerken bir resmimiz vardır, o günün hatırası olarak. Kayıtlar çok rahat geçti. Michael'ın söz yazmayı son ana bırakarak provalarda şarkıları anlaşılmaz sözlerle söylemesini hayranlık verici buluyorum. Şarkı istediği kıvama gelince sözleri yazmayı başlıyor. Ve böylece üzerinde çok iyi düşünülmüş sözleri, doğal bir bilinç akışı duygusu vererek söylüyor. "Out of Time"daki "Me In Honey"yi, "Country Feedback"i –o şarkıda "feedback" benim,

bu, insan haklarının suratına inen bir tokattan farksızdı.

Başkanlık seçimlerinde gönlünüz kimden yana?

Stipe: Barack Obama'nın sonuna kadar yanındayım. Clinton'ın seçim kampanyası onun gerçek yüzünü gösterdi. Nasıl oluyor da geride bıraktığımız bu yedi yıldan sonra hâlâ korku faktörünü seçmenlere karşı kullanabiliyorlar? Siyasetçilerin bana neden korkmam gerektiğini söylemelerinden bıktım. Obama ise umut vaad eden, zeki bir insan gibi geliyor. Washington'daki siyaset kulübünün dışından bir adam. Amerika'nın ihtiyaç duyduğu da bu. Obama'nın 21. yüzyılın ruhunu yansıttığını düşünüyorum.

Zamanın ruhundan söz etmişken, R.E.M.'in bugünün rock dünyasında nasıl bir yeri var?

Buck: Bu soruyu Bono'dan alıntıyla cevaplayayım. Son görüştüğümüzde, "alternatif rock olarak bir R.E.M., bir de U2 kaldı" dedi. *(gülüyor)*

U2 stadyumları sallamaya devam ediyor, ama siz son yıllarda biraz gölgede kaldınız galiba.

Mills: Biz bir dönem dünyanın en büyük grubuyduk, bu harika bir duyguydu, ama bizim için bir kariyer hedefi değildi. Büyük grup olma hadisesini U2 yürütebiliyor, öyle bir becerileri var. Biz o beceriden yoksunuz ve bence iyi ki de yoksunuz.

1996'da Warner'la yaptığınız 80 milyon dolarlık anlaşma rekor niteliğindeydi. Bu paranın ne kadarını görebildiniz?

Buck: *(gülüyor)* Pek rekor sayılmazdı. İyi iş çıkarmıştık, fakat benim pek umurumda değildi. Halen de değil. Boşandım, sahip olduklarımın yarısını kaybettim. Yine de bana hayatım boyunca yetecek olandan fazlasına sahibim. 1983'te, Pepsi reklamında gitar çalmam için 20 bin dolarlık bir teklif almıştım. Reddettim. Bertis *(Down, R.E.M.'in menajeri)* yaptığım şeyin saygın bir hareket olduğunu, ama banka hesabımın hiç de saygın olmadığını söylemişti. Ben de ona bir gün bu durumun değişeceğini anlatmıştım. O zamanlar olanaksız görünse de, durum değişti.

Değişen durum aranızdaki ilişkileri ve müziğe bakışınızı değiştirmedi mi?

Buck: Malî durumumuzun değiştiği yıllara geldiğimizde birbirimizi o kadar iyi tanıyorduk ki, yaptığımız işin büyüklüğü ilişkimizin yanında önemsiz kalıyordu. Albümlerimizin milyonlarca sattığı noktaya 21-22 yaşlarında gelmiş olsaydık, işler ters gidebilirdi. Ama zirveye çıktığımızda 34 yaşındaydım. Postayla platin plak almaya başladığımda bu durum komiğime gitmişti. Kendimi bir kilometre taşı gibi hissetmiyordum. Geçenlerde Jeff Tweedy (Wilco) ile konuşurken, bana o dönem gelen platin plakları kaldırıp dolaba attığımı hatırlattı. *(gülüyor)*

"Around The Sun"da neden odak kaybına uğradığımız üzerine konuştuktan sonra, R.E.M.'in alfabesine dönmekte karar kıldık: Doğrudan, çiğ, fazlalıklar tıraşlanmış...

Stipe: Para, yaptığımız işin çok tatlı bir yan ürünü. Ama bizim motivasyon kaynağımız değil. Müzik benim sevdam ve hayatımın işi. Etrafıma baktığımda akranlarımın pelteleştiğini, teslim bayrağı çektiğini görüyorum. Ben öyle olmak istemiyorum. Yaşı benden çok daha büyük öyle insanlar tanıyorum ki, ideallerinin peşini bırakmıyorlar, sürekli evriliyorlar, kendilerini aşıyorlar. Onları kendime örnek alıyorum. Şimdi gençlere baktığımda şöyle düşünüyorum: Evet, cildiniz harika, fakat sizin gibi olmak istemem.

Yaşlanmak nasıl bir duygu veriyor?

Stipe: İnanın bana, yaşlanmakla ilgili bir sorunum yok. Kaçınılmaz bir şey, öyle değil mi? Müzik dünyasında bu konunun bu kadar didiklenmesini anlamıyorum. Oyuncular bu muameleyi görmüyor. Tom Cruise benden sadece iki yaş genç. Kimse ona bu tür sorular sormuyor.

Geçmişte de, "baba rock'çu" etiketinden hoşlanmadığınızı söylemiştiniz.

Stipe: Bana doğru gelmiyor, o sıfatı hak etmiyorum. Ayrıca, mesela Chris Martin'i çağdaşım olarak görüyorum. Chris kaç yaşında? 31 mi, 30 mu? Aramızda onca sene var. Ama ben öyle düşünmüyorum. Aynı şeyi yapıyoruz. Bu benim olgunlaşmamış biri olduğum anlamına mı gelir? Bilmiyorum.

Mills: Pişmanlık duygusunu aşmak, mutlu yaşlanmanın en iyi yolu bence.

Buck: Yeniyetmeliğimde kafaya taktığım şeyler şimdi bana çok anlamlı geliyor. Zaman, ölümlülük, yapmak istediğim şeyleri gerçekleştirmek... Bunlar yarım asrı devirince meşru dertler oluyorlar. "Accelerate"e iyi konsantre olmamız gerektiğini düşünmemin sebebi de bunlarla bağlantılı. Kaç albüm daha yapabiliriz, bilmiyorum. Bana kalsa, dört tane daha yapmak isterim. Ama her birinin çok iyi olması gerekir.

» Boşa dualar, boş ağızlar, çok fazla tepki • Boşa dualar, boş ağızlar, tutkudan bahset • Herkes dünyanın ağırlığını taşıyamaz • Herkes dünyanın ağırlığını taşıyamaz •• Tutkudan bahset • Tutkudan bahset *(Talk About The Passion)*

» Hayat daha büyük • Senden daha büyük • Ve sen, ben değilsin • Gideceğim uzaklık • Gözlerindeki mesafe • Ah hayır, çok fazla söyledim • Yine başlıyorum •• Köşede duran benim • Sahne ışıklarındaki benim • İnancımı kaybediyorum • Sana yetişme çabasındayım • Ve bunu yapabilir miyim bilmiyorum • Ah hayır, çok fazla söyledim • Ama yine de yeterli değil • Gülüyorsun gibi geldi bana • Şarkı söylüyorsun gibi geldi • Çabaladığını gördüm gibi geliyor bana •• Her uyandığım saatin • Her fısıltısında • İtiraflarımı seçiyorum • Senden gözlerimi ayırmama çabasında • İncinmiş, kaybolmuş ve körleşmiş bir aptal • Ah hayır, çok konuştum • Yine başlıyorum *(Losing My Religion)*

» Gündüz uzunsa ve gece, gece seninse tek başına, • Bu hayattan bıktığından emin olsan da, ipin ucunu bı-

çünkü sesim neredeyse hiç duyulmuyor– ve "Shiny Happy People"ı birlikte söyledik. "Shiny Happy People"ı "Susam Sokağı"nda çaldıklarında, benim yerime bir kukla kullandılar. Buna alındım mı? Hayır. Gayet iyi bir fikirdi.

BILLY BRAGG

Peçeteye yazılan şarkı

Amerika'da siyasî sayılabilecek konserler veren o kadar az grup var ki, hep aynı insanlarla karşılaşıyorsunuz. KRS-One, Ziggy Marley, 10.000 Maniacs ve R.E.M. 1990'da, Peter'ın (Buck) Georgia - Athens'daki kulübünde verdiğim konserden sonra beni evine davet etmişti. Bir gece diye gittim, birkaç hafta kaldım. Peter'la "You Woke Up My Neighbourhood"u o günlerde yazdık. Şarkıya koyduğum isim, Woody Guthrie'nin Smithsonian Institute'da sergilenen bir resminde yazan bir cümleydi. Yine o günlerde John Keane'in stüdyosunda takıldık ve Peter "Everything" adlı şarkımda mandolin çaldı. Michael'la (Stipe) bir lokantada kâğıt peçeteye yazdığımız sözler de "Body of Water" adlı şarkı haline geldi. O peçete Michael'da kalsaydı, "Body of Water"u o yazmış olurdu, ama bende kaldı ve şarkıyı ben besteledim.

NATHALIE MERCHANT (10.000 MANIACS)

Evet, sevgili olduk

Michael'la (Stipe) 1983'te bir hayır konserinde tanıştık. Başta birbirimize kanımız ısınmadı. Ben ona gösterişçi geldim, o da bana fazlasıyla kibirli geldi. İnsanlar benim için "dişi Stipe" diyordu, bu da onun bana şüpheyle yaklaşmasına yol açmış olabilir. Bense onu pekâlâ çekici buluyordum, belki de o yüzden uzak durdum. Sonradan orada burada karşılaştık, birçok ortak noktamız olduğunu fark ettik ve dost olduk. İlişkimiz dostluğun ötesinde miydi? Evet, yakın dosttuk. Sevgili miydik? Evet, birkaç yıl birlikte olduk. Ama o ilişki çok eskide kaldı. Michael'ın en çok sevdiğim tarafı çok müşfik olması. Birkaç kez birlikte çalıştık. Kürtajın serbest bırakılmasını amaçlayan bir kampanya için "Photograph" adlı şarkıyı beraber yazdık. 10.000 Maniacs'ın albüm kayıtları sırasında Michael Los Angeles'taydı, stüdyoya geldi, "A Campfire Song"u birlikte söyledik.

THURSTON MOORE (SONIC YOUTH)

Courtney Love enerjisi

Los Angeles'ta Mike Mills'in de içinde bulunduğu bir grupla "Backbeat"in *(Beatles'ın Hamburg dönemini anlatan film)* soundtrack'ini yapıyordum. R.E.M. de "Monster"ı kaydediyordu. Mike stüdyoya gelip şarkılardan birini dinlememi istedi, çünkü Sonic Youth'un "Daydream Nation"ına benzediğini düşünüyordu. R.E.M.'i yıllardır tanırım, New York'a ilk gelişlerini çok iyi hatırlıyorum. O günlerin sığ müzik ortamında egzotik bir rock yaratmışlardı. "Daydream Nation"ı konserlerinden önce ısınmak için baştan sona çaldıklarını duymuştum. Stüdyoya gittiğimde Courtney Love oradaydı. Kurt Cobain'in ölümünden sonra ilk kez karşılaşıyorduk. Bir köşeye çekilip dertleştik. R.E.M.'ciler benden "Crush With Eyeliner"a katkı yapmamı istediklerinde, Courtney'den aldığım enerjiyle ve Iggy Pop'un bir şarkısından aldığım esinle, punk-glam karışımı tekinsiz bir vokal yaptım. Courtney o şarkının kendisi hakkında olduğunu mu söylüyor? Bunu duymamıştım. Ama, '90'larda hangi alternatif rock grubu Courtney hakkında şarkı yapmamıştır ki?

Michael Stipe, Mike Mills ve Peter Buck

"Up" ve "Around The Sun"dan hoşnut olmadığınız biliniyor. "Accelerate" sizin için "ya tamam, ya devam" albümü mü?

Buck: Evet, Michael bile, bir tane daha kötü albüm yaparsak, bu işi noktalayalım dedi.

Mills: Benim aklıma öyle bir şey gelmedi. Hepimizi hayal kırıklığına uğratan bir albüm yapmış olsaydık "artık tamam" demezdik, ama ciddi bir sorun yaşardık.

"Accelerate", Bill Berry'siz dördüncü albümünüz. Berry'nin gidişi nasıl bir etki yarattı?

Buck: Deprem gibi bir etki yarattı. Michael ve Mike bu eksilmeyle başa çıkamayacağımız düşüncesine kapıldı. Bense büyük bir grup olduğumuzu, Berry'nin ayrılığının üstesinden gelebileceğimizi düşünüyordum, neticede dediğim çıktı. Ama, "Up", "Reveal" ve "Around The Sun"da yaşadığımız sorunlardan bazıları da Berry'nin yokluğuyla bağlantılıydı.

Mills: Bill kalsaydı, daha iyi albümler yapabilirdik. Ama belki de tam tersi olurdu. Kim bilebilir?

Stipe: Dört kişi olmanın en büyük avantajı şu: Görüş ayrılıklarında net bir bölünme olur, iki kişi bir tarafta, iki kişi öbür tarafta yer alır. Üç kişi olunca, bir kişi hep açıkta kalıyor.

Peter Buck'ın "Around The Sun"da açıkta kaldığı gibi mi? "Up"ta da aynı şey olmuştu galiba.

Stipe: Peter "Around The Sun"dan hoşlanmadı. Ama şunu unutuyor: "Around The Sun"ı kaydetmeye başladığımızda bir de "best of" işine kalkışmıştık. Dolayısıyla, uzun bir kayıt süreci oldu ve düzenlemeler kesintiye uğradı. Ayrıca, o dönemde grup içi iletişimimiz de pek parlak değildi. Yine de "Around The Sun"daki şarkılar, canlı çaldığımızda plaktakinden çok daha iyi oluyor.

Buck: Stüdyo süreci çok sancılıydı.

Plak dükkânında sakalı, bıyığı enteresan bir abi gelip "bak birader, şu Velvet plağını mutlaka dinlemelisin" derdi. Download dünyasında böyle şeyler söz konusu değil.

Irak hikâyesi gibiydi. Niye girdiğimiz belli değildi, orada ne yapmak istediğimizi ve nasıl çıkacağımızı bilmiyorduk. Altı ay sonunda mükemmel bir kaydı çarçur ettik. Düzenlemeler o kadar kötüydü ki, şarkıları keşke ilk halleriyle yayınlasaydık diye düşünüyorum.

Mills: Çok şey öğrendik. Dersimizi aldık.

"Around The Sun"ın R.E.M.'in en az satan albümü olması sizi sarstı mı?

Stipe: Plak endüstrisi çöküyor. On yıl önce beli bükülmüştü, şimdi sürünüyor. Dolayısıyla, albüm satışlarındaki düşüşü R.E.M.'le ilgili bir sorun olarak görmüyorum.

Buck: "R.E.M.'in satışları düştü" lafına gülüp geçiyoruz. Elli milyon R.E.M. plağı satıldı bugüne kadar. O kulvarda bir şey ispat etmek zorunda hissetmiyoruz kendimizi.

Yine de "Around The Sun"ın 233 bin satması sizi üzmedi mi?

Buck: İnsanın biraz gururu inciniyor tabii.

Mills: Albümü yaptıktan sonra sizden çıkıyor. Milyonlarca satmasını istiyorsunuz elbette, ama her zaman öyle olmuyor. Hele bu çağda artık hiç olmayacak.

Stipe: 2008 itibariyle, bir albüm için "iyi iş yaptı" derken ne kastediyoruz? Çok sayıda insanın o albümü download etmesini herhalde.

Buck: Biliyorum, eski kafalılık gibi gelecek bu, ama ben vaktiyle bir plak dükkânına girip hayatıma yön verecek müzikler ararken sakalı, bıyığı enteresan bir abi yanıma gelip "bak birader, şu Velvet Undergro-

---

rakma • Kendini bırakma, çünkü herkes ağlar ve bazen herkes can yakar. •• Bazen yanlıştır her şey • Şimdi birlikte şarkı söyleme zamanı. • Gündüzün gece gibiyse, tek başına (devam et, devam et) • Kendini bırakacak gibiysen bile (devam et) • Bu hayattan fazlasıyla bıktığından emin olsan da, ipin ucunu bırakma.
(Everybody Hurts)

» Ellerimi kaldıracağım, gözlerim kapalı • Yürüyeceğim denize doğru • Ve vuracağım kendimi başka bir yerde • Ve bırakacağım •• Beni almasını çok arzuladım • Kurtuluşumu çok arzuladım • Çağrıyı bekledim • Bırakmak için. •• Bırak, bırak. • Bırakıyorum, bırakıyorum • Bırak, bırak • Bırakıyorum.
(Leave)

» Bırakıp gitmek daha kolaydır • Geride bırakılmaktan, • Bırakmaktan hiç gurur duymadım. • New York'u geride bırakmak kolay değildir hiç • Işıkların giderek azalmasını izledim.
(Leaving New York)

» Yürürken bir çuval taş taşıyacak olsam da • Yalnızca kafamı dik tutmaya bakarım • Neyin üstesinden

KURT COBAIN'E DAİR: KENDİNİ KORUMAYA ZAMAN BULMAK

Zihniyet farkı

Michael Stipe: Kurt'le beraber bir albüm hazırlıyorduk. Kurt kayıtlar için benimle Atlanta'ya gelecekti. İki yıldır bunun için ısrar ediyorlardı. Sıradaki turneye Nirvana ve R.E.M. olarak beraber çıkacaktık. Ölümünden önceki son birkaç hafta birbirimize çok yakındık. Fiziksel olarak görüşmesek de, her gün telefonda konuşuyorduk... Çok şaşırtıcı bir adamdı. Kurt'ün yaşamının ve ölümünün Amerikan toplumu üzerinde inanılmaz bir etkisi oldu. Onun ve grubunun bu derece büyük bir hadise olmasının sebebi, ülkemizde hâlâ mevcut olan kutuplaşmayı yaratmış olmaları: Bir tarafta Kurt'ü, hayattaki duruşunu, ölümünü ve çektiği acıyı anlamış olanlar, diğer taraftaysa hiçbir şey anlamayıp tarihi kendi bakışlarına göre tekrar yazmaya çalışanlar... Aradaki uçurum hiç bu kadar büyük olmamıştı. ABD'de birbirinden farklı iki dünya, iki farklı zihniyet var. Yalnızca Nirvana'yla ilgili değil, bütün konularda. Bir yanda Kurt'ü yeni Jim Morrison, buhranlı bir sözde grunge kuşağının sözcüsü olarak gören gerzekler var. Newsweek gibi dergilerin tavrı böyle mesela. Diğer yanda da, zavallı Kurt'ün yapayalnız acı çektiğini anlamış olan milyonlarca insan var. Benzer bir durum '87 ve '88 yıllarında benim de başıma geldi. Kuşağımın sözcüsü olduğumu yazmaya başladılar. Benim bu sözcü kılığına girmemi, o role soyunmamı istiyorlardı. Bu çok saçma. Kimse milyonlarca insan adına konuşmak istemez. Ne ben, ne Kurt, ne de James Dean! Bu sözcü hikâyeleri beceriksiz gazetecilerin ürünü. Ne hakla çıkıp "benim kuşağımın insanları şöyle düşünür, böyle giyinir" diyebilirim ki? Başkaları adına konuşmak istemiyorum. Kendimden bile bahsetmekten güçlük çekiyorum. Fakat zavallı Kurt'ün bütün bunlardan kendisini koruyacak zamanı olamadı. Şan, şöhret çok çabuk geldi ve onu yiyip bitirdi. Benimse etrafıma duvar örmek ve kendimi hazırlamak için yıllarım oldu. "Reckoning" ABD'de 5 milyon satmış olsaydı, şimdi hepimiz ölmüş olurduk.

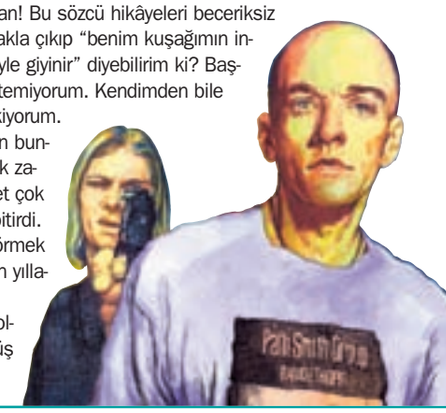

und plağını mutlaka dinlemelisin" derdi. Download dünyasında böyle şeyler söz konusu değil.

"Accelerate" "Around The Sun"dan daha az satarsa tepkiniz ne olur?

Buck: Öyle bir ihtimal olmadığını düşünüyoruz. Olursa mucize demektir. Kabulleniriz.

Son on yılda, R.E.M.'i bırakmayı düşündüğünüz oldu mu?

Stipe: Evet, 23 bin kere. Sanırım Peter ve Mike da aynı şeyi söyleyecektir. Bu işler kolay değil. Ama şikâyet etmiyorum, dünyanın en iyi mesleği bu.

Buck: Ben ayrılmayı birkaç defa ciddi olarak düşündüm. "Up"ı yaptığımız sırada resmen ayrıldım da. Sonra toplantılar yaptık ve sonuçta kararımı geri aldım.

Ayrılmak istemenizin temel sebebi neydi?

Buck: Çalışma tarzımız grup için iyi değildi, müziğimiz için iyi değildi, ayrıca hiç eğlenceli değildi. Ben aylarca bir südyoya kapandığımda mutsuz oluyorum. Michael, bir şeyin üzerinde ne kadar uzun çalışılırsa o kadar iyi olacağını düşünüyor. Ama öyle olmuyor, en azından R.E.M. için olmuyor. Yaptığımız iş dağılıyor, odak kaybı yaşanıyor.

Milyonlarca sattığımız noktaya 21-22 yaşlarında gelmiş olsaydık, işler ters gidebilirdi. 34 yaşımdayken postayla platin plak almaya başladığımda durum komiğime gitmişti.

"Up" döneminde sekiz ay stüdyoda kaldık, o sürenin büyük bir bölümünü bir kanapede oturup kitap okuyarak geçirdim. Beklemekten gına geldi. Benim bu çalışma tarzına kızmam onları kızdırıyordu. Sonuçta karşılıklı kızgınlık vardı.

Peki nasıl sulh oldunuz?

Mills: 1998'de kriz masası kurduk, uzun toplantılar yaptık, enine boyuna konuştuk. Bir tür evlilik terapisi gibiydi.

Üçünüz farklı şehirlerde yaşıyorsunuz. Buck Seattle'da, Mills Los Angeles'ta, Stipe New York'ta. Bu fiziksel ayrılık birbirinizle ilişkinizi ve müziğinizi nasıl etkiliyor?

Buck: Grubu kurduğumuzda aynı giysileri giyiyorduk, aynı plakları dinliyorduk, aynı evde oturuyorduk. Ama zamanla, yaş ilerledikçe insanlar farklılaşıyor. Ben artık Michael ve Mike gibi yaşayamam, onlar da benim gibi yaşayamaz. Konserlerden sonra Michael'la Mike âleme çıkar, ertesi gün "gece nasıldı?" diye sorarım, "şahaneydi" derler, "ama sen sıkıntıdan patlardın". Doğru söze ne denir! Ben bir mekânda saatlerce oturup içemem. Farklı hayatlarımız olmasından memnunum. Benim hayatım TV'de reality show olsa, reytingi sıfır çeker.

Sıradan bir gününüz nasıl geçiyor?

Buck: Müzik dinliyorum, ev işleri yapıyorum, çocukları okuldan alıyorum, yürüyüşe çıkıyorum, kitapçıları dolaşıyorum. Ben her iki günde bir, bir kitap bitiririm ve her gün 20 mil yürürüm.

Mills: Ben istasyonlarım arasında

gelmem gerektiğini umursamam • Gözlerinin içine bakmaya da hazırım • Gözlerimin içine bak • Ve eğer yakınlık görecek olursan • Kutla bu çelişkiyi • Ve düştüğümde bana yardım et • Yürü korkmadan.
(Walk Unafraid)

» Şimdi, geçmişin bütününden daha büyüktür • Büyüktür ve şimdi o bunu biliyor •• Sadece herhangi bir yerde olmak istiyor • Sadece olmak istiyor.
(She Just Wants To Be)

» Seni aradım, her yerde aradım • Seni aradım, her yerde aradım • Söyle bana neden buradasın • Yok olmaya geldim ben • Söyle bana neden buradasın • Yok olmaya geldim ben.
(Disappear)

» Kötü şiirler okudum • Telefonuna, • Saklıyorum mesajlarını • Sesini duyabilmek için yalnızca. • Hep dikkatle dinlersin • Acemi kafiyeleri. • Hep ismini de söylersin, • Sanki sen olduğunu • bilemeyecekmişim gibi, • En güzel halinle. •• Bir yolunu buldum • Bir yolunu, • Seni güldürmenin bir yolunu buldum.
(At My Most Beautiful)

Türkçesi: **Hilmi Tezgör**

mekik dokuyorum. Sabah kalktığımda bir süre bilgisayarla oyalanıyorum, sonra piyanoya geçiyorum, sonra tekrar bilgisayara dönüyorum, sonra da gitara. Çıkıp köpeğimi dolaştırıyorum, sonra tekrar gitar. Gün böyle geçiyor. Hiç de fena bir varoluş değil.

Stipe: Ben sinemayla, fotoğrafla uğraşıyorum... Şimdi heykele başladım, bronz heykeller yapıyorum. *(Birden susuyor, gözlerini kapıyor, çenesini restoranın hoparlöründen gelen müziğe doğru uzatıyor. "Madame Butterfly"ın ünlü aryası "Un Bel di Vedremo" çalıyor)* Malcolm McLaren bunun disko versiyonunu yapmıştı, dahiyane iş.

Cinsel yöneliminizi açıklamak sizi özgürleştirdi mi?

Stipe: Pek sayılmaz.

Peki rahatladınız mı?

Stipe: Biraz.

Yeniyetmeliğimde kafaya taktığım şeyler şimdi çok anlamlı geliyor. Zaman, ölümlülük, yapmak istediğim şeyler... Bunlar yarım asrı devirince meşru dertler oluyor.

Bu açıklamayı niye daha önce yapmadınız?

Stipe: 1980'lerde cinsellik konusunda kafam karmakarışıktı, kendime bile bir açıklama yapacak durumda değildim. Ama gizlim saklım da yoktu. Grubum, dostlarım ve ailem cinsel hayatımı biliyordu. Cinselliğim bence yeterince alenîydi.

Kamusal kişiliklerin eşcinsellikleri ni açıklamaları, bu konudaki toplumsal önyargıların kırılması açısından iyi bir şey değil mi?

Stipe: Böyle bakmıyordum, ama şimdi bunun ne denli önemli bir durum olduğunun farkındayım. Kamusal bir kişiliğin eşcinselliğini açıkça ortaya koyması, uzaklarda bir yerde bir gencin üzerindeki toplumsal baskıyı atmasında önemli bir rol oynuyor.

Cinsel kimliğiniz şarkılarla ilişkinize nasıl yansıyor?

Stipe: Yetişme çağındayken beni cinsiyeti belirsiz şarkılar cezbederdi. Ama yazdığım şarkıların birçoğunun cinsiyeti bellidir. "Reckoning"deki "7 Chineese Bros." mesela, benim bir çiftin arasına girmem üzerinedir. Ayrılmalarına sebep oldum ve ikisiyle de ilişki kurdum. Berbat bir durum, yapılacak şey değil. Ama gençtim ve salaktım. O albümdeki "So. Central Rain" de aynı ilişkiye dairdir. O zamanlar bildiğim şey hakkında yazıyordum, bildiğim şey de kendimdi. Sonra o tür bir şarkıyazarı olmadığımı farkettim. Ben kendime dair olmayan şeyleri daha iyi yazıyorum.

Ama "Lifes Rich Pageant"daki "These Days" otobiyografik bir şarkı gibi.

Stipe: "These Days" yazdığım nadir otobiyografik şarkılardan biri. Ama yeni albümdeki şarkıların tamamı kurmaca. "Mr. Richards" şu anki hükümetin herhangi bir üyesi olabilir. "Living Well Is The Best Revenge" haber medyasına dair. "Until The Day Is Done" ise başlangıçtaki Amerika fikriyle bugün gelinen noktanın ne kadar farklı olduğu hakkında.

Son yıllarda film yapımcılığına giriştiniz, "Velvet Goldmine", "John Malkovich Olmak" gibi ses getiren işlerin prodüktörlüğünü yaptınız. Sinemaya yönelmenizin sebebi ne?

Stipe: Mevcut filmlerin niteliğinden şikâyetçi olan bir sürü arkadaşım var. Gayet naifçe şöyle düşündüm: Bir yapım şirketi kurayım, şahane filmler yapalım. Tabii iş bu kadar basit değil. Ama idealizm benim için hep bir sıçrama tahtası olmuştur, yaptığım her şeyde.

Derleyen: ***Yücel Göktürk - V. Can Yazıcı***

SPINOZA - BLYENBERGH

KÖTÜLÜK MEKTUPLARI

Demek ki Âdem'e yönelik yasak, Tanrının Âdem'e bu ağacın meyvesinden yemesinin ölümüne sebep olacağını açıklamasından ibaretti. Tıpkı bize doğal anlama yetisi aracılığıyla zehrin ölümcül olduğunu açıklaması gibi. Eğer Tanrının bunu Âdem'e hangi amaçla açıkladığını soracak olursanız, işte cevabım: Bu bilginin onu daha yetkin kılması için. Şu halde, Tanrının Âdem'e niye daha yetkin bir irade vermediğini sormak, niye daireye kürenin bütün özelliklerini bahşetmediğini sormak kadar saçmadır.

Spinoza

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak Akal C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 351 83 24
www.norgunk.com / info@norgunk.com

Juliana Hatfield

'90'larda grunge ortalığı kasıp kavururken, Seattle'ın karşı yakasında, Boston'da okkalı bir indie harekâtı da gitar rock'unun dirilişini kutluyordu. Julian Hatfield, distorsiyonlu gitarların yanına yakıştırdığı genç kız sesiyle, kâh kendi gruplarında, kâh Evan Dando ve Lemonheads gibi ortaklıklarıyla, âleminin namlı isimlerindendi. Yıllardır yıkılmadı, gürültülü gitarlar ve şırıl şırıl pop'lar, rock'lar arasında gidip geldi. Şimdi de yeni albümü "How To Walk Away"le ve otobiyografisi "When I Grow Up"la arz-ı endam etti. Popmatters, Spin ve Paste Magazine'den naklen...

Patti'nin sesi, Beckett'in yüzü

Son albümünüz, yeni çıkan otobiyografinizle uyum içinde. Her iki çalışma da sanki geçmiş tecrübelerinizle bugün durduğunuz ve olmak istediğiniz yeri uzlaştırmaya çalışıyor gibi...

Juliana Hatfield: Okuyucunun ne çıkaracağını kestirmek güç. Hayatta kalmak için müzik yapan biri sırlarla doludur. İnsanlara şarkıları, üç dakikalık küçük eserleri veriyoruz ve dinleyenlerin de şarkılarla ve bunların ardındaki kişiyle ilgili bir takım fikirleri oluşuyor. Bu kitapla tüm bu gizemlerden sıyrılmaya çalışarak insanların gerçekten ne düşündüğümü görmesini istiyorum. Kendimi dürüstçe sunuyorum, zaaflarımı, arazlarımı, saçmalıklarımı gösteriyorum.

Kitabın manidar bir ismi var: "When I Grow Up" (Büyüdüğümde). 1967 doğumlusunuz, henüz büyümediğinizi mi düşünüyorsunuz?

Pasaklı bir rock kulübündeydim bir gün, "yetişkin bir kadın gerçekten böyle mi sürdürmeli hayatını" diye düşündüm. Müzik işinde kalmak olgunlaşmayı erteliyor muydu acaba? Bu işler biraz genç işi... Kitap iki bölümden oluşuyor: Beş yıl önce çıktığımız, bir ay süren, karavanla dolaştığımız bir turnenin ayrıntılı güncesi ve müzik hayatımın tarihçesi. Çocukluktan üniversitede müzik okuduğum yıllara, Blake Babies'e ve sonrasında solo dönemime, nihayet "How To Walk Away"in kayıtlarına kadar... Nasıl başladığım, hırslarım ve hayallerim, bu hayallerin birçoğunun nasıl gerçekleştiği ve aslında hiçbir şeyin hayal kurmak kadar kolay olmadığı, işlerin nasıl ters gittiği...

Yazarken aklını ve bedenini iyice verip odaklandığın zaman özgür hissediyorsun. Yazmak özgürlüktür. Geçen zamanı anlamlandırmak için yazmaktan daha iyi bir şey bilmiyorum.

Düzenli güncellediğiniz bir blog'unuz da var. Yazmaya nasıl merak saldınız?

Bir şarkıda ifade edebileceklerinden daha fazlasını aktarma isteği hem kitap hem de blog fikrine ilham oldu. Senelerdir hakkımda yazılmış birkaç paragraflık metinlerden edinilen inanışlar veya kulaktan dolma bilgilerden daha fazlasının olduğunu göstermek istedim. Blog'lar, şarkıların bir başına yapabildiğinden daha derinlemesine bir keşif duygusu yaratıyor. Kafama estiği gibi takılıyorum orada yazarken. Bir noktada blog formatından sıkılacağımı ve iyice deneysel bir kıvam tutturacağımı sanıyorum. Kitapta o kadar uçmadım. Yaşanmış sahnelerle örülü gerçek kesitleri öyküsel bir dille aktardım.

Şöhret olmanın bir tür bedeli olarak eleştirilerin odağı haline gelmek sizi kaygılandırmıyor mu?

Biraz. Diğer yandan, yıllardır insanlar hakkımda atıp tutuyor. Kitapla birlikte kontrol bana geçmiş oldu, yazılanları kabullenmek durumundalar. Ancak yine de, kitaba başlarken temel motivasyonum bu değildi. Öfkeyle veya hüsranla giriştiğim bir iş olmadı. Tek istediğim, üç dakikalık parçalardan daha uzun bir laf edebilmekti. Daha küçük bir kızken, şarkı yazmaz, müzik düşünmezden çok evvel yazar olmayı düşlerdim. Müzikle birlikte, yazarlığı ikinci plana ittim. Evet, sonunda bir kitaba başlayıp bitirdim ve yayınlandı. Mutluyum ve gururluyum. Yaptığım en zor şey oldu. Epey bir zaman ezdim, tam altı senemi aldı, çünkü tam olarak ne yaptığımı bilmiyordum. Bin sayfa olmasın diye üçte ikisini atmak zorunda kaldım.

Başka kitaplardan esinlenmiş miydiniz?

Kitabı yazmaya kapandığım dönem boyunca tüm rock hatıratlarından uzak durmaya çalıştım, ama müzikle hiç alâkası olmayan kimselerin hatıratlarını okudum.

Gürültüyü ve punk'ı rafa kaldırmışsınız yeni albümde. Erken dönem çalışmalarınızdaki grunge rock sound'una kıyasla bu albümde yumuşak bir pop hakim. Juliana "Jeckyl" ve Juliana

“Hyde” arasında gidip gelmek bilinçli bir tercih mi?
Geriye dönüp baktığımda nasıl olduğunu anlıyorum, ama asla plan program dahilinde gelmedim buraya. Hayatın doğal akışı içinde kendiliğinden zuhur etti her şey. Rock’a ihtiyacım var. Armonik şarkıları da seviyorum, kulak tırmalayıcı sesleri de. Sevimli ya da cafcaflı olsun, ama illâ rock’n’roll olsun. Tam da bu yüzden, bütünlüklü ve derli toplu, cilası bol, gayet pop işlerle nam salmış Andy Chase’le çalıştım. İkimizin bir arada yabani, ama usta işi, cool bir karışım çıkaracağımızı umuyordum. Özenle hazırlanmış, ama enerjisini muhafaza eden bir karışım...

Yeni albüm sesinizin imkânları açısından bir kilometre taşı gibi. Sesiniz genç kızlıktan çıkıp iyice oturmuş. Eskiden sesinizi dert eder miydiniz?
Deli ederdi beni, ama elimden bir şey gelmezdi. Allah vergisi işte. İnsanlar pek ciddiye almazdı beni. Ne büyük hüsrandı! Neden Chrissie Hynde ya da Patti Smith gibi cool bir sesim yok diye mızmızlanırdım. Üzerimde lanet vardı sanki. İşe yarar diye erken yaşta sigaraya başladım, ama ne fayda. Zaman ilerledikçe sesim kısılmaya başladı. İlk ve son albümlerim arasında fark var epeyce. Yine de hiçbir zaman cool rock’n’roll sesim olmayacak.

Amerika’da her bar grubu solistinin sesi Janis Joplin’inki gibidir. Sizse kendiniz gibi söylüyorsunuz...
Janis Joplin gibi olmak istemiyordum ki. Gerçekten farkedilir, orijinal bir ses istiyordum. Chrissie, Patti, hatta Courtney Love’ın çok esaslı, kayıtsız kalınamayacak sesleri var. Gençken, müzikal kahramanlarım Replacements’tan Paul Westerberg gibi adamlardı. Öyle sesim olamayacağına göre, ben de erkek sesli kadınlara yöneldim. Adam sesli yavrulara bayılırım.

“Rock’çu kadınlar” tabiriyle bir meseleniz vardı. Yirmi yılın ardından bu konu hâlâ sıcaklığını koruyor mu?
Sırf kadın olduğum için bir avuç kadınla birlikte anılmak gerçekten can sıkıcıydı. Erkeklerden “rock’çu erkekler” olarak bahsedilmemesi pek de adil gelmiyordu. “Rock’çu kadınlar” lafı, yaptığımız müziği küçük düşürücü bir hakaret. Ayrıca öbür kadınlarla da kadın olmak dışında herhangi bir ortak paydam olduğunu zannetmiyorum. Kadınların sözcüsü olmamı istedikleri her defasında geriliyordum, çünkü herhangi bir ortak noktamız yoktu. Rol modeli olmak istemiyordum, kendim zaten bir belaydım. Galiba insanlık biraz olsun gelişti ve gitar çalan kız durumuna alışıldı. Benim tüm derdim, bir şarkıyazarı ve müzisyen olarak kabul görmekti. Cinsiyetimden ötürü bir sınıflandırmaya tâbi olmak istemiyordum; müzik, cinsiyetlerüstü bir şeydir.

Tam da alternatif rock’un yükselişe geçtiği ‘90’larda hit olmuştunuz. O döneme karşı nostaljik duygular besliyor musunuz?
Hiç özlem duymuyorum, çünkü perişan haldeydim o zamanlar. Çok mutsuzdum. Yirmili yaşlardan kurtulmak için ölüyordum. Otuzlarıma geldiğimde çok mutluydum, şimdi de yaşlanıyor olmaktan mutluyum.

Boston sahnesinin bir parçası olmayı, o müzik ortamını özlediğiniz olmuyor mu?
Hayır. Grup olarak Boston’da başladık, ama hiçbir zaman kendimi o sahnenin parçası gibi hissetmedim. Boston’la ilgili kötü bir anım olduğundan değil. Yoksa, o muhteşem grupların arasında olmak harikaydı. Pixies, Throwing Muses... Müthiş gruplardı, ama asla onlardan biriymişim gibi hissetmedim.

Hâlâ çalıp söylemek hoşunuza gidiyor mu?
Kitapta tam da bu işten nasıl usandığımı anlatıyorum. Turnelerden nefret ediyorum, ama çalmak hoşuma gidiyor. Sahneye çıkıp sonra yok olmak istiyorum. Konserlerime gelenlere minnettarım. En az yirmi sene düzenli mesai yapmadan hayatımı sürdürebildim. Bu büyük bir şans. Müzik piyasası boku yedi artık. Son zamanlarda para bir mesele olarak kendini daha çok dayatır oldu. Albüm çıkarabilmek için neyim varsa gömdüm. Geri dönüşü olur mu, bilemiyorum. İnsanlar eskisi gibi CD almıyor, hem bu saatten sonra kim albümümü alır, bilmiyorum. Tutmazsa, gerçek bir iş aramanın zamanı gelmiş demektir. McDonald’s’da işe başlayabilirim yani. Bellki de kitap ilgi uyandırır ve turne işlerine son verip iyice yazarlığa soyunurum.

İnsanlar pek ciddiye almazdı beni. İşe yarar diye erken yaşta sigaraya başladım, ama ne fayda. Hiçbir zaman cool rock’n’roll sesim olmayacak.

Yazmakla çalmak arasında nasıl bir fark var?
Yazarken rahatım. Kendi özel alanındasın, telâşa kapılmana gerek kalmıyor. Cennet gibi. Aklını ve bedenini iyice verip odaklandığın zaman özgür hissediyorsun. Yazmak özgürlüktür. Müzik işi, bir sürü insan ve lojistik mesele demek. Yazarken kontrol sende. Geçen zamanı anlamlandırmak için yazmaktan daha iyi bir şey bilmiyorum. Kitapla uğraşırken, bir gün aydım: Rock yıldızı kumaşı yok bende.

Neler dinliyorsunuz şu sıralar?
Açıkçası epey bir süredir pek bir şey dinlemiyorum. Arabadayken radyo açık oluyor, beyzbol maçlarına takılıyorum. Son zamanlarda daha ziyade kitap okuyorum.

En sevdiğiniz yazar kim?
Samuel Beckett. Ruh arkadaşım. Sadece çok iyi bir yazar olduğu için değil, en muhteşem yüz hatlarına sahip olduğu için de. “Devam etmek gerekiyor, ben devam edemem, devam etmeniz gerekiyor, devam edeceğim ben.” Hayatımın hikâyesi budur.

Çeviren: ***Şahan Nuhoğlu***

Sun City Girls

Amerika Birleşik Devletleri'nin sınırlarına sığmayıp ilhamını başka topraklarda (ABD'nin bomba yağdırdığı yerlerde) arayan, tuhaf yakıcı gitarları ve maskeleriyle gizemli bir efsane olarak adları hafızamıza kazınan Sun City Girls, nihayet Roll'un radarına yakalandı. Son turnelerinin New York ayağında, Knitting Factory'de, soundcheck'le konser arasında Alan ve Rick Bishop biraderlerle söyleştik.

Elektro Gitarın Devrialemi

Turnenin ismiyle başlamak istiyoruz. "Brothers Unconnected" Charles Gocher'nin şarkılarından birinin ismi. Ancak, her ne kadar fiziksel olarak ayrılmış olsanız da, ismin ima ettiğinin aksine, aranızda çok güçlü bir bağ olduğu kesin. Turneye bu ismi vermenizin özel bir sebebi var mı?
Richard Bishop: Garip bir isim aslında. Şarkının isminin tam nereden geldiğini bilmiyorum, Charlie'den öğrenme fırsatım olmadı, ama turnenin niteliğine uyduğunu düşünüyorum. "Brothers Unconnected"i şöyle yorumluyorum: Her ne kadar ben ve Alan hâlâ müzik yapmaya devam ediyor olsak da, Charlie'nin yokluğunda biraz ayrı düşmüş durumdayız. Turnenin ismindeki "kopukluk" buna işaret ediyor.

Sun City Girls olarak çıkardığınız albümlerin sayısı hayli fazla. Genelde de albümlerinizin kaydediliş ve piyasaya çıkışları arasında zaman farkı var. Kayıtların albümleşmesi nasıl bir süreç? Son ürüne hangi aşamada karar veriyorsunuz?
Richard: Hiçbir zaman albüm çıkaralım diyerek stüdyoya giren bir grup olmadık. Genelde, çaldığımız her şeyi kaydetmeye çalışıyoruz. Albüm çıkarma vakti geldiğinde de, elimizde ne var ne yok, ona bakıyoruz. Çünkü araya giren zaman içinde malzemeyi unutmuş oluyoruz. Genelde arşivleri tarayıp birbirine uyan –ya da uymayan– kayıtları toparlama işi Alan'a kalıyor. Ya da kura çeker gibi, "şuraya biraz gamelan koyalım" filan diyoruz.

Endonezya'dan bir dangdut müzisyeniyle albüm yapmak gibi bir isteğim yok. O tür işleri Sting gibi adamlar yapar. İyi müzik hissedilir, kontrol çalandadır, uzlaşma yoktur.

Charlie'nin ölümünden önce yapmış olduğunuz, ama yayınlamadığınız kayıtları Sun City Girls olarak çıkarmaya devam edecek misiniz? Ayrıca Charlie'nin solo müzik çalışmalarını, film ve yazılarını yayınlamayı düşünüyor musunuz?
Richard: Evet, eski kayıtlarımızı Sun City Girls adıyla yayınlamaya devam edeceğiz. Charlie'nin kendi işlerini ise zaman içinde elden geçirip kendi ismiyle yayınlayacağız. Özellikle yazılarının yayınlanmasını çok isterim. Ardında bıraktığı günlükleri bir görseniz! Gerçekten muhteşem bir yazardı. Filmleri de aynı şekilde olağanüstü.

Charlie'yle birlikte son kez Berlin'de Transmediale festivalinde çaldınız. Bize bu konserinizden biraz bahsedebilir misiniz?
Richard: Konserin kendisi ne kadar iyi idiyse, yolculuk da bir o kadar kötüydü. Charlie o vakitler artık iyice hastaydı. Daha evvelden hastalanıp iyileşmişti, fakat sonradan hastalığı nüksetti. Konserden yaklaşık bir ay önce hastalığının çok ilerlediğini ve ölümcül olduğunu söyledi. Berlin'e gidecektik, ama Charlie'nin çalıp çalamayacağından emin değildik. O aralar Charlie'ye hap ve sıvı halde tonlarca morfin vermişlerdi. O da bunları sonuna kadar istismar ediyordu, çünkü ancak böyle kendisini iyi hissedebiliyordu. Berlin'e konserden bir buçuk gün önce vardık. Charlie zar zor yürüyebiliyordu, sadece haplar yüzünden değil, hastalığın yıpratıcılığından da. Festivali düzenleyenlerin bakışları "nesi var bu adamın?" der gibiydi, çünkü hasta olduğunu bilmiyorlardı. Aslında bizden başka bilen yoktu. Konser günü Charlie'ye sahneye çıkıp çıkamayacağını sorduk. Çıkamayacağını söyleseydi kostüm ve maskelerimizi giyecektik, davula da Neung Phak'tan Mark (Gergis) geçecekti. Fakat Charlie çalmayı gerçekten çok istediğini söyledi. Haplarını o günlük elinden aldık, kendini iyi hissetmesini sağlayacak neye ihtiyacı varsa getirdik ve gün içinde yavaş yavaş toparladı. Konser Berlin'de eski, çok güzel bir salon olan Volksbuhne'deydi. Soundcheck'i yaptığımızda Charlie hâlâ pek kendinde değildi. O yüzden en favori şarkılarımızdan onu çok zorlamayacak, az doğaçlamalı bir set listesi hazırladık. Konser sırasında Alan'la ben, bunun beraber son konserimiz olduğunun farkındaydık. Charlie de sonuna kadar oradaydı. Bu bizim için çok özel bir andı. İnanılmaz iyi çaldı. Canı yandığı çok belliydi, ama vazgeçmiyordu. Konser bir buçuk saat sürdü, biter bitmez haplarını verdik, ne kadar iyi bir performans olduğundan bahsettik. Acı çekiyordu, ama çok mutluydu. O günden beridir konserin video kaydını birkaç kez izledik, ne kadar iyi çalmış

Harbi Underground

Sun City Girls, Kuzey Amerika'nın tartışmasız en underground müzik grubu. 1980'lerin başında Phoenix - Arizona'da Alan Bishop, kardeşi Richard Bishop ve Charles Gocher tarafından kurulan grup, o zamanlar Meat Puppets, JFA gibi gruplardan mütevellit Arizona punk rock camiası içinden filizlenmiş. Daha öncesinde Alan ve Rick Bishop, Velvet Underground'dan Maureen Tucker'la birlikte kısa soluklu Paris 1942 grubunda çalmışlar; Charlie'yle tanışmalarının ardından 25 yıl sürecek olan Sun City Girls macerası başlamış. Her ne kadar bu macera başlangıcını punk müziğe borçlu olsa da, Sun City Girls dünyası masalların, mitlerin, absürd tiyatronun, bazen şizofrenik, bazense bütünüyle kafadan atma bir dilin, performans sanatının, müziğin kendiliğinden gizemli, esrik taraflarıyla duru güzelliği arasındaki o ince çizginin açtığı alanlarda büyüyüp gelişmiş...

Sun City Girls diskografisinin kaydadeğer bir kısmı '80'lerde kaset olarak eşe dosta elden dağıtılmış. Rick Bishop'un tebessüm ederek söylediği üzere, bu kasetlerin bir kısmını Arizona'nın farklı köşelerinde toprağa gömmüşler, ki grubun "underground" konumu sağlamlaşsın. Kasetlerin yanısıra, ilk birkaç albümlerini bir takım plak şirketleri aracılığıyla yayınladıktan sonra 1993'te kendi şirketleri Abduction'ı kurmuşlar. Yine aynı zamanlarda Arizona çöllerinden Washington eyaletinin yağmurlu iklimine göç etmişler. Ancak Phoenix için de, Seattle için de Sun City Girls'ün yuvası demek çok doğru olmaz. Grubun kurulduğu ilk yıllardan başlayarak özellikle Rick ve Alan, başta Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Güneydoğu Asya olmak üzere müzik ve ses odaklı uzun seyahatler yapmışlar. Hâlâ sürdürdükleri bu seyahatlerden topladıkları müzik, ses gibi malzemeleri ya da basitçe buralardaki bütün "karşılaşma"ların izlerini 2000'lerin başında kurdukları ikinci plak şirketleri Sublime Frequencies üzerinden yayınlamaya başlamışlar. Grubun 25 yıllık birlikteliklerinde ortaya çıkardığı sayısı belirsiz plak, kaset, CD, 45'lik ve filmin yanısıra, hem solo hem de başka sanatçılarla yaptıkları çalışmalar herhangi bir arşiv meraklısının kâbusu olabilecek düzeyde, hele bu albümlerin birçoğunun piyasada dolaşımda olmadığını düşünürsek. Richard Bishop, 1998 yılından bugüne, solo gitar çalışmalarına gerek albüm yayınlayarak (mesela Sir Richard Bishop adıyla "While My Guitar Violently Bleeds", "Salvador Kali" gibi başlıklar taşıyan albümler), gerekse Devendra Banhart, Bill Callahan, Will Oldham, Animal Collective gibi sanatçılarla turneye çıkarak devam ediyor. Alan Bishop, bir yandan Uncle Jim ve Alvarius B olarak albüm çıkarırken, diğer yandan Sublime Frequencies derlemeleriyle meşgul olup radyo kolajları yapıyor. Charles Gocher'nin de 1997'de yayınladığı "Pint Sized Spartacus" adlı bir solo albümü bulunuyor.

Charles Gocher'nin gelişiyle vücut bulan Sun City Girls, yine onun geçtiğimiz sene başındaki erken ölümüyle sonlandı. Her ne kadar biz bunun grubun anlattığı masallardan biri olduğuna, Charlie'nin bir sahil kasabasında günlerini balık tutarak geçirdiğine inanmak istesek de, Sun City Girls artık bildiğimiz biçimiyle yok. Charlie'nin ölümünden hemen sonra Alan ve Rick Bishop, grubun Sun City Girls adıyla devam etmeyeceğini açıkladı. Geçtiğimiz mayıs-temmuz ayları arasında da iki kardeş, hem Charlie'nin hem de grubun anısına 31 Kuzey Amerika şehrini kapsayan "Brothers Unconnected" turnesini düzenledi. Charlie'nin yaptığı kırk dakikalık "Handsome Stranger" filmiyle açılan konserler, Alan ve Rick'in akustik gitarla çaldığı şarkılardan ve Gocher'nin seyirciler üzerine serpiştirilen küllerinden oluşuyordu. *(O.A.)*

Richard Bishop, Charles Gocher ve Alan Bishop

olduğuna hâlâ inanamıyoruz. Bu tarihî performansın er ya da geç yayınlanacağını sanıyorum. Konserden yaklaşık bir ay sonra da Charlie'yi kaybettik. Üzücü, ama hayat bu, baş etmek gerekiyor.

Üçünüz beraber büyüdünüz, birlikte müzik yaptınız, film çektiniz, plak şirketi kurdunuz... Şu an geriye dönüp baktığınızda üretken olduğunuz tüm bu alanlardaki duruşunuzda bir değişim ya da evrilme görüyor musunuz?

Richard: Çalmaya başladığımız ilk zamanlarda bu hepimiz için yeni ve zor bir şeydi. Zaman ilerledikçe, film olsun, müzik olsun, yapmak istediklerimizi gerçekleştirmemiz gitgide kolaylaştı. Aynı zamanda insanların yaptıklarımız hakkında ne düşündüğüne de daha az önem verir olduk. Çünkü hepimiz biraz ukalâyız ve insanların bizi eleştirmeye yetkin olmadıklarını ya da basitçe, ne yaptığımızı anlamadıklarını düşünüyoruz. Bir de, belki söylemesi çok boktan ama, insanlığa karşı bir nefretimiz olduğunu gördük. Yani tabii ki herkese değil, kitlelere karşı. Nihayetinde insanların beklentilerini önemsemeyişimiz, kabul görmekle ilgilenmeyişimiz Sun City Girls'ün duruşunu belirledi. Müzikten hayatımızı kazanmaya da bu sebeple hiç uğraşmadık.

Konser mekânı seçimi sizin için önemli mi? Nerede çalacağınıza siz mi karar veriyorsunuz?

Richard: Bu da seneler içinde değişen şeylerden biri. İlk zamanlarda mekân seçme şansımız yoktu. '80'lerin başında "all-ages" kulüplerde, punk rock barlarında, fırsat bulduğumuz her yerde çalıyorduk. Son 15 senedir ise bir "booking agent"ımız var. Bu sayede nerede çalacağımız hakkında daha çok söz sahibiyiz. Bu turnede galerilerde, koltuklu, lüks tiyatro salonlarında, burası (Knitting Factory) gibi ayakta durmalı kulüplerde çaldık. Mekânlar arasındaki farklılığı görmek ilginç oldu. Örneğin Chicago'da eski, klasik, koltuklu bir tiyatro olan Lakeshore'da çaldık. Orada seyirci koltuklarına hapsolmuş gibiydi, gösteriye pek dahil olamadılar. Boston'daki tiyatro ise daha küçüktü, yine koltukluydu, ama bu sefer seyirci sahneyle gayet iç içeydi. Yani Chicago'da, herkes kibarca yerinde oturup dikkatle müziği dinledi. Tabii iyi ama, bu kadar kibarlık bizim çok da aradığımız bir şey değil. Biz daha ilk günlerden beridir seyircinin laf atmasına alışığız. Şimdilerde ise sadece arkadaşlarımız laf atıyorlar, sırf onlara "siktirin gidin!" diyeceğimizi bildiklerinden. Öte yandan burası gibi, insanların ayakta durdukları kalabalık kulüplerde işler çığrından çıkabiliyor, bazen iyi, bazense kötü mânâda.

Sözleri anlamadan müzikle ilgilenmem garip karşılanıyor. "Dylan'ın ne dediğini anlıyor musunuz?" "Hayır." "Ama seviyorsunuz değil mi?" "Evet, harika!" İşte aynı şey.

Hiç Arizona - Sun City'de çaldınız mı peki?

Richard: Grup ilk kurulduğunda, genellikle Sun City'de, ailelerimizin evinde prova yapıyorduk. Sun City Girls ismi de oradan geliyor zaten. Ama hiç konser vermedik, çünkü orada bizim çalabileceğimiz türde bir yer yok. Sun City'deki tek konser mekânı Sun Dome diye bir yer, orası da Glenn Campbell, Lawrence Welk gibiler için.

Plak şirketiniz Abduction'ı kurmanızdaki etken neydi? O zamanlar başka plak şirketleriyle anlaşmalı bulunuyordunuz...

Richard: Hiçbir zaman plak şirketleriyle sözleşmeli olmadık, kontrat imzalamadık. Abduction'ın kurulmasından önce albümlerimizi çıkaranlar genelde arkadaşlarımızdı. Sözgelimi Majora'da arkadaşımız Nick (Schultz), "Torch of the Mystics"i

Alan ve Richard Bishop Knitting Factory konserinde (foto: Olgu Aytaç)

ve bir-iki başka işimizi yayınladı. Sonraları, biz daha sık albüm çıkarmak isteyince Alan bu işi kendimizin yapmasını önerdi. Abduction o şekilde, plak şirketlerini bertaraf etmenin bir yolu olarak başladı yani. Bir takım şirketlerden öneriler aldıysak da, tanımadığımız insanlarla çalışmak istemedik, çünkü müzik piyasasına hiç güvenmiyoruz. Herkesin tek derdi para kazanmak, kâr etmek. Eğer müziğimiz birilerine bir miktar para kazandıracaksa, o kişilerin yine kendimiz olmasını istedik. Fikir şöyleydi: Albüm çıkar, bin kopya bas, sat ve yeni baskısını yapmak yerine başka bir albüm çıkar...

Söyleşilerinizde müzik eğitimi vermekle hiç ilgilenmediğinizi okuduk. Aynı zamanda, usta-çırak ilişkisinin çok yaygın olduğu Hint müziği ve kültürüne çok ilginiz var. İleride genç müzisyenlere ustalık yapmayı düşünüyor musunuz?

Richard: Hayır, düşünmüyorum. Aslında duruma göre değişir. Müzik öğrenmek isteyenler için genel olarak iki seçenek var: Biri okula gitmek, diğeriyse doğru insanlarla takılmak. Ben müzik teorisi bilmiyorum. Her zaman kulaktan çaldım. Ders isteyenler oldu, ama benim için ders vermek yerine öğrenmek isteyenlerle oturup beraber çalmak daha ilginç. Hem kendi kendine çalmaya çalışmanın daha eğitici olduğunu düşünüyorum, çünkü asıl o zaman ortaya ilginç işler çıkıyor. Diğer yolu, yani müzik okuluna gidip teori filan öğrenmeyi de anlayabiliyorum. Ama sonuçta önemli olan bu bilgiyle ne yapıldığı. Okula giden insanlardan pek azı gerçekten kayda değer bir şeyler üretiyorlar. Kendimi "usta" konumunda hiç görmedim, ama birileriyle oturup beraber çalmak ve bundan neler çıktığını görmek ilginç bir şey.

Zamanında sizin payınıza bir usta düşmüş ama. Birçok söyleşinizde dedenizin hayatınızdaki etkisinden bahsediyorsunuz. Müziğinizdeki çeşitliliği ona borçlu olduğunuzu söyleyebilir misiniz?

Richard: Evet, dedem ud ve keman çalardı. İşin ilginç tarafı, onu çalarken pek görmezdik. Daha çok bize ilham kaynağı olduğunu söyleyebiliriz. Aslında, ailenin Lübnanlı tarafının tamamı sanatla çok ilgili. Sanat onlar için kültürlerinin önemli bir parçası, bizi de bu konuda her zaman çok yüreklendirdiler. Müzik eğitimi filan vermediler, ama çalmamız konusunda hep destek oldular. Galiba şu an hâlâ müzik yapıyor olmamı buna borçluyum. Çünkü pekâlâ bir işe girmiş, evlenip çoluk çocuğa karışmış, borç harç içinde biri olabilirdim. Gerçi bunlar için hâlâ vaktim var ama...

Alan Bishop: Seninle kim evlenir ki?

Richard: Biliyorum, biliyorum...

Dedenizin üzerinizdeki etkisi sadece müzikle sınırlı değil. Lübnan'da doğmuş büyümüş, Brezilya'da yaşamış, sonra Amerika'ya göçmüş. Gittiği her yerde kendini evinde hissetmiş biri gibi. Sizin uzun seyahatleriniz de bundan izler taşıyor. Bu açıdan, sizin için "ev"in bir yer değil de, çevreyle kurulan bir ilişki biçimi olduğunu söyleyebilir miyiz?

Richard: Çok doğru. Phoenix'e çalmaya gittiğimiz bir sefer, Sun City'de teyzemizi ziyaret etmiştik. Bize dedemizin daha 14 yaşındayken nasıl Lübnan'dan kalkıp Brezilya'ya gittiğini, Amazonlar'da bir kauçuk çiftliğinde çalıştığını anlattı. Yeterince para biriktirince Lübnan'a geri dönmüş, evlenmiş, karısını, kardeşlerini alıp Amerika'ya göçmüş. Hayatı boyunca hep çalışmış, ama müziği de bırakmamış. Ben o yaşlardayken onun yaptığını yapamazdım. Ama şimdi dünyanın herhangi bir yerine rahatlıkla seyahat edebiliyorum. Bir gün başka bir ülkede yaşamayı istesem de, tek bir yer seçip oraya yerleştiğimi pek düşünemiyorum. Çünkü bir yere, eve bağlı olmak, burada da, başka yerde de aynı şey. Galiba ben daha çok yolda olmayı seviyorum, son birkaç senedir de sık sık yolculuk ediyorum. Tabii bu işler ne yazık ki paraya bakıyor. Şimdilerde, turneye çıkıyorum, para kazanıyorum, ardından geziyorum, sonra geri gelip tekrar turne, para, gezi... Hâlâ çoğunlukla Asya'da dolaşıyorum, ama Mısır'a tekrar gitmek isterim. Türkiye ve İran'a da. Irak'ı unutun zaten, imkânsız. İran'ı da Amerika ve İsrail bombalayıp yerle bir etmezse tabii.

Alan: Elini çabuk tut!

Richard: Evet, evet... Sırada orası var.

Amerikan kültürü ve müzik geleneğiyle nasıl bir ilişkiniz var?

Richard: İlginç aslında, Amerikan müzik geleneği hakkında yeterince bilgim olduğunu söyleyemem. Erken dönem caz ve biraz da blues'la ilgiliyim. Bana göre Hindistan için raga müziği neyse, caz ve blues da Amerika için aynı şey, yalnız çok daha genç bir müzik. Ama çok fazla şey üretilmiş ve hâlâ üretiliyor. Zaman geçtikçe, ilgimi çekecek bir şeye rastlamam zorlaşıyor. Noise grupları mesela. Bir noise modasıdır gidiyor, herkes bir noise grubunda. Ben de böyle bir grupta çalıyor olabilirdim, çünkü kolay para kazandırıyor, ama çoğunlukla içi boş. Bütün o hışırtı, gürültü ancak bir saniye için iyi. Benim dinlemek isteyeceğim müziğin bugüne kadar duyduklarımdan farklı olması gerekiyor, yoksa ilgimi çekmiyor. Sözgelimi, doğuya, Ortadoğu ya da Kuzey Afrika'ya gittiğinizde buralarda binlerce senedir yapılmakta olan müziğin hâlâ ilginç bir yanı olduğunu görüyorsunuz.

Sokaklarda, pazarlarda eskiden müzisyenlere daha sık rastlanırdı. Sokağı temizleyip güzelleştirme kaygısı var artık. Kültür ortadan kaldırılıyor. Korkunç bir şey!

Her seferinde daha önceden duymadığım yeni şeylere rastlıyorum. Çoğu zaman vokallerin bilmediğim dillerde olması da benim yararıma işliyor. Şarkıların neden bahsettiğini anlamadığımdan, sadece müziği hissedebiliyorum. Kısaca, Amerika'da çok iyi şeyler yapılmış olduğu kesin, önceki yüzyılların Avrupa'sında olduğu gibi. Ama bunlardan biraz uzağım, çok da araştırmıyorum.

Sublime Frequencies için, yaptığınız bu gezilerin çok güzel bir ürünü diyebiliriz. Tarihsel olarak baktığımızda, sömürgecilik ne kadar yıkıcı olmuş olsa da, farklı kültürlerden insanların birbirleriyle etkileşmelerine sebep oldu. Bu etkileşimin izleri belki en açık şekliyle müzikte görülüyor. Sublime Frequencies projenizin nasıl başladığını merak ediyoruz...

Alan: 1983'te Rick'le beraber Fas'a yaptığımız yolculukta başladı. Gezi boyunca mümkün oldu-

ğunca çok ses topluyordum, birçoğu bizim Faslı müzisyenlerle çaldıklarımızın kayıtlarından ibaretti. O gezide topladığım ses ve radyo kayıtlarıyla "Radio Morocco" adlı bir kolaj yaptım. Daha sonra bunu alışkanlık haline getirdim ve gittiğim her yerde ses kaydetmeye başladım. Ardından, 1985'te, Mısır ve Filistin'e, daha sonraları da Asya, Güneydoğu Asya, Hindistan ve yine Ortadoğu'ya gittim. 1983'teki ilk denizaşırı yolculuğumdan başlayarak, bu şekilde malzeme topluyordum. Topladığım sesleri ve yaptığım kolajları da yakın çevremde kaset değiş-tokuşu yaptığımız birkaç arkadaşımdan başkasıyla paylaşmayı düşünmüyordum. Aynı zamanda diğer ülkelerin müziklerine karşı her zaman ilgim olmuştur. Özellikle Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Güneydoğu Asya müziklerini topluyor, bunlar hakkında okuyup araştırma yapıyordum. Rick ve başka birkaç arkadaşımızın da benzer ilgileri vardı. Sözgelimi, 1985'te yaptığım "Radio Palestine", ilk olarak arkadaşımız Robert More'un bastığı, Filistinlilerin haklarını konu alan bir şiir toplamasının ekinde kaset formatında yayınlanmıştı. Yıllar içinde buna benzer şeyler oldu. Nihayet 2000'lerin başlarında gelişigüzel de olsa toplanmaya başladık: Rick, ben, aslen Libyalı olan Hisham Mayet, Climax Golden Twins'den Robert Millis... Robert, aynı zamanda, bir kitap ve eski 78'liklerden oluşan "Victrola Favorites"in de yapımcısı. Özellikle world music 78'likleri topluyor. World music lafını kullandığıma inanamıyorum!

Richard: Putumayo oğlum, Putumayo...

Alan: Neyse, Charlie de bu gruba dahildi. Ayda bir-iki kere toplanıp birbirimize kamerayla yaptığımız 35-40 dakikalık çekimleri gösterecektik. Elimizde başka hiçbir yerde rastlamadığımız ilginç video çekimleri, sözgelimi Burma'daki Nat Festivali'nden görüntüler, Fas'tan bir takım çekimler ve yıllardır topladığımız radyo kayıtları vardı. Bir plak şirketi kurarak bunları yayınlayalım dedik. Ben, Hisham ve Rick 2003'te bu işe giriştik.

Sublime Frequencies albümlerinin en büyüleyici tarafı, yaşamın sıradan yanlarına işaret ediyor olmaları. Özellikle "Choubi Choubi" içimizi hayli ferahlattı. Amerikan işgalinden beridir Irak, sadece savaş ve yıkıma indirgendi, ülkenin ismi yalnızca bunlarla anılır oldu. "Choubi Choubi"yi dinleyince insan, orada halen hayatın devam ettiğini, insanların ağladığını, güldüğünü, aşık olduklarını, belki kalplerinin kırıldığını hatırlayıveriyor...

Alan: Evet, hayat her yerde devam ediyor, savaş meydanında olsanız da. İnsanlar orada felaket senaryoları yaşıyor; bir yanda savaş, diğer yanda ülkelerinin yerle bir edilmesi, alışık oldukları her şeyin değiştirilmesi, kültürün temellerinin hiçe sayılması... Bütün bunlar olup biterken, onlar hem hayatta kalma mücadelesi veriyorlar, hem de hepimizin uğraştığı gündelik meselelerle başa çıkmaya çalışıyorlar.

Bir de bu müzikte uçsuz bucaksız bir haz var. O hazzın kendisi de son derece politik. Bu müziği yayınlamak da gayet politik bir duruş.

Alan: Bunu söylemeniz, görmüş, anlamış olmanız çok güzel. Bunlar bizim pek lafını etmediğimiz şeyler. Sublime Frequencies'de politik ya da kültürel bir mesaj verme çabasıyla hareket etmiyoruz. Birçok kişi bana plak şirketimizin politik bir söylemi olup olmadığını soruyor. Bense kültürel bir söylemimiz var demeyi tercih ediyorum. Batı toplumlarının, dünyanın az gelişmiş yerlerinden gelen insanlar hakkındaki fikirleri belli kalıplara hapsolmuş. Bu insanlarla hiç tanışmıyorlar, tanışıyorlarsa da bu Amerika'da, Batı Avrupa'da gerçekleşiyor. İşte efendim, bir Sih taksi şoförü görüyorlar, türbanıyla dalga geçiyorlar. Son derece klişe ve o dalga geçtikleri insanların ülkelerinde yaşamanın nasıl bir şey olduğuyla alâkası bile olmayan fikirlere sahipler. Irak, Endonezya, Burma, Kuzey Kore gibi yerlerin müziklerini duymak ise orayı ve burayı doğrudan bir iletişime sokuyor, çünkü bu müzikleri oralarda gidip aramazsanız, karşınıza çıkması imkânsız. Belki Detroit'te bir bakkala girip choubi kasedi bulabilirsiniz, ama asıl iyisini bulmak için bütün o kasetleri taramanız lâzım, zira son derece boktan, synthesizer'lı, kötü Amerikan r&b'si gibi choubi'ler de var piyasada. İnsanlar bizim iyi müziğe ulaşmak için ne kadar uğraştığımızın farkında değiller galiba. Öte yandan, bir araya getirdiğimiz müziğin çok otantik olmadığını söyleyebiliriz, çünkü bu ülkelerdeki müziğin genelini temsil etmiyor. Sadece en sevdiğimiz şarkıları topladığımız bu güzel dokümanlar için pek çok dolambaçlı yoldan geçmemiz gerekiyor.

Söyleşilerinizde Jimi Hendrix, Led Zeppelin gibi elektro gitar ağırlıklı müzikleri dinleyerek büyüdüğünüzü söylüyorsunuz. Elektro gitarın hayatınızda her zaman önemli bir yeri olmuş gibi. "Cambodian Cassette Archives", "Guitars of the Golden Triangle", "Princess Nicotine", Batı Sahra'dan Group Doueh gibi Sublime Frequencies albümleri de bu enstrümanın harika kullanımlarının örneklerini sunuyor.

Alan: Elektro gitar kesinlikle en favori enstrümanlarımızdan biri. Sadece favori de değil, benim, Rick'in ve Sublime Frequencies'deki herkesin hayatında önemli rol oynuyor. Hepimizin çaldığı, çok sevdiği bir enstrüman.

Bir noise modasıdır gidiyor, çoğunlukla içi boş. Ama Ortadoğu ya da Kuzey Afrika'da binlerce senedir yapılmakta olan müziğin hâlâ ilginç bir yanı var.

Elektro gitarın dünya üzerindeki hareketi takip edilerek yakın tarihimiz çok daha gerçekçi bir şekilde yeniden yazılabilir. Dünyanın uzak köşelerinde bu enstrümana rastlamak nasıl bir şey?

Alan: Her karşılaşmanın ayrı bir hikâyesi var. Galiba bizim elektro gitar antenlerimiz var, en aklımızda olmadığı zamanlarda bile etrafta sesini ayırt edebiliyoruz. Tabii sürekli kötü müziklere maruz kaldığımız zamanlar da olmuyor değil. Çoğu zaman, aradığımız şeye ulaşmak imkânsızken, aramadıklarımız her yerde bizi bekliyor oluyor. Bazen ne aradığımızı da bilmiyoruz zaten.

Doueh'le karşılaşmanız nasıl oldu?

Alan: Doueh'ninkine benzer bir gitar sound'u duyacağım hiç aklıma gelmezdi. Üç sene önce Fas ve Cezayir'e gitmek üzere hazırlık yapıyorduk. O zamanlar daha Saharawi müziği dinlememiştim. Piyasada bir-iki Fransız plak şirketinden çıkma CD'ler vardı, ama bunlar çoğunlukla o yörede kullanılan tinidit adlı enstrümanın akustik kayıtlarıydı. Belki bir-iki elektro gitar kaydı da vardı, ama onlar da fazlasıyla parlatılmış, temiz stüdyo kayıtlarıydı. Yine de ilginçti, çünkü stilleri çok kendine özgü. Fas'ta nereye gideceğimize karar vermeye çalışırken, hazır gelmişken bir festival filan yakalayabilir miyiz diye bakınıyorduk. O sırada internette bölgedeki değişik yerlerin müziklerinden örnekler veren bir harita buldum. Kuzeye doğru Berber davulu ve vokali, Fez'den klasik müzik, Kazablanka'dan halk müziği derken, güneyde Hassaniya bölgesine bir link gördüm, merak edip tıkladım ve sadece o iki dakikalık sesi duydum, kulaklarıma inanamadım. Şaşkınlıkla Hisham'ı çağırdım. Daha önce böyle bir şey duyup duymadığını sordum. Belki de pek bilinmeyen, birisinin şans eseri bu web sitesine koyduğu bir şeydir, bulmamız da imkânsızdır diye düşündük, ama hakkında yazabileceğimiz her şeyi not ettik, müziği de kasede kaydedip yanımıza aldık. Fas'a gittiğimizde elimizde kasetçalar, herkese "bu nedir, nereden bulabiliriz" diye soruyorduk. Bir akşam Essaouira'da (Suveyre) radyo dinleyip kanallar arasında gezinirken, aynı sound yeniden karşıma çıktı! Bu sefer dinlediğim parçalar daha sonradan yayınlayacağımız plağın ilk iki şarkısıydı. Hisham'la oturmuş, bu olağanüstü müziği dinleyip kaydediyor, bir yandan da laflıyorduk: "Tanrım, bu muhteşem, bu ilahi bir gitar sesi! Nasıl olur da kimse daha önce bundan bahsetmez? Büyük bir suç bu! Bütün etnomüzikologları dava edelim, hepsini öldürelim, bütün akademisyenleri de! Boyuna bambu ksilefondan bahsedip duruyorlar. Kimin umrunda? Saçmalığın daniskası! Neden Doueh'nin gitarını daha önce hiç duymadık? Ya da Burma'da çalındığı şekliyle piyanoyu? Eşi benzeri olmayan şeyler bunlar. Oysa bambu ksilefon Amazonlar'da da aynı, Filipinler'de de, Kuzey Rusya'da da, her yerde aynı!" O gidişimizde elimiz boş döndük, daha sonraları bunun Batı Sahra'da bulunabileceğini öğrendik. Birkaç ay sonra Hisham Batı Sahra'ya gidip Doueh'yi buldu. O zamandan beri de bağlantıdayız. Tabii başka hikâyeler de var. Cezayir'de mülteci kamplarında yaşayan müzik grupları var sözgelimi; benzer tür müzik yapıyorlar. Mali ve Nijer'e doğru gidince müzik değişiyor. Bibi Ahmed ve Grup İnerane, bunun daha cilalı versiyonu olan Tinariwen, Nijer'de de Tuareg müziği var. Bu müzisyenlerin gitarlarını zamanında Muammer Kaddafi temin etmiş. Bu adamlar Batı Sahra gerilla örgütü Polisario için İsrail ve Amerika'yla dost olan Fas'a karşı savaşıyorlarmış. Kaddafi onlara sadece silah yardımı yapmakla kalmamış, gitar alabilmeleri için para yardımı da yapmış, ki örgütün mesajı müzik yoluyla topluluklar arasında yayılsın. Kaddafi '70'lerin sonundan itibaren bütün Nijer müzisyenlerini bu şekilde desteklemiş. Bu bir '80'ler fenomeni, elektro gitarın bölgede kullanılmaya başlanması o zamana denk geliyor. Ondan önce başka tür telli enstrümanlarla akustik müzik yapıyorlarmış. Dediğim gibi, gitarla karşılaşmamız her yerde farklı oluyor, hepsinin ayrı hikâyesi var. Tayland'da diyelim, elektro phin ile yapılan molam (mor lam) müziği çok ilham verici.

Gittiğiniz yerlerdeki müzisyenlerle kurduğunuz ilişkiler sadece müzikle sınırlı değil. Arkadaşlık ilişkisi gibi duruyorlar daha çok.

Alan: Aynen burada olduğu gibi. Bir şehre gittiğinizde, müzisyenlerle zaman geçirir, onları daha yakından tanıma imkânı bulursunuz. Hayattan, ortak şeylerden bahsedersiniz. Tabii oralarda durum buradakinden biraz daha farklı. Onlar için hayatlarını kazanabilmek çok daha zor.

İleride diğer ülkelerdeki müzisyenlerle çaldıklarınızı yayınlamak ya da onlarla yeni kayıt yapmak gibi fikirleriniz var mı? Sublime Frequencies'in bir sonraki adımı bu olabilir mi?

Alan: Ben böyle bir şeye çok sıcak bakmıyorum açıkçası. Seyahat ederken zaten birçok müzisyenle çalıyoruz. O sırada yanımızda bir kayıt cihazı varsa kayıt da ediyoruz, ama bunları yayınlamak gibi bir fikrimiz yok. Çünkü bence bu Doğu ve Batının bir araya gelip "haydi dost olalım" müzikçiğini çalmaları hiç ilginç değil. Tabii gittiğimiz yerlerde yaşıtımız, benzer müzik geçmişi olan, birlikte bir şeyler yapmak isteyen birileri çıkarsa o

ayrı. Baba Zula ve Zen'in elemanı benimle irtibata geçti mesela, şimdi adı aklıma gelmiyor... **Murat Ertel.**

Alan: Hah, evet. Eminim onunla benzer ilgi alanlarımız var ve ortak bir iş ilginç olabilir. Ama bir köy çalgıcısı, molam grubundan bir adam, Endonezya'dan bir dangdut müzisyeni ya da Grup Doueh, Ömer Süleyman'la beraber albüm yapmak gibi bir isteğim yok. O tür işleri Paul Simon, Peter Gabriel, David Byrne, Bill Laswell filan gibi adamlar yapar.

Richard: Ve Sting!

Alan: Sting, evet, tabii ki! Ben hep bu tür ortak işlerin gayet sıkıcı olduğunu düşündüm. Bir araya geliyorsunuz, çalıyorsunuz ve ortaya kötü bir müzik çıkıyor, çünkü iki taraf arasında bir uzlaşma sağlanması gerekiyor. İyi müzik hissedilir, kontrol çalandadır, uzlaşma yoktur. Arkadaşlar arasında beraberce çalmak eğlence için güzel, ama ciddi proje olarak kesinlikle düşünmem.

Türkiye'deki örneklerinden bildiğimiz kadarıyla, geleneksel müzikte sözlerin önemi büyüktür. Bir ozandan diğerine sadece müzik değil, sözler de aktarılır. Sublime Frequencies'deki dillerle sizin nasıl bir ilişkiniz var?

Alan: İyi bir soru. Benim dil hakkında düşüncelerim şöyle: Birçok kişi bana sözlerini anlamadığım müzikleri nasıl sevebildiğimi soruyor. Bu çok akıl almaz bir şey! Nasıl böyle düşünüyor olduklarını anlayamıyorum. Ben müzisyenim, ama aynı zamanda yazarım da. Yaptığım besteler kadar yazı yazmışlığım da var. Ancak dinlediğim bir şarkı konuştuğum, bildiğim bir dilde değilse, sözleri anlamamayı yeğliyorum, çünkü genelde şarkı sözleri beni hayal kırıklığına uğratıyor. Çünkü çoğunlukla aşk şarkısı ya da onun gibi basit temalı bir şey oluyorlar. Ama dili anlamıyorsam, o zaman sözleri nasıl istiyorsam öyle düşünebilirim, müziğin kendisinden aldığım hislerle şarkının anlamını istediğim gibi kurabilirim. Bu bence müzik aracılığıyla iletişim kurmanın en iyi yolu, sesin basit, temel ve kendi kendini ifade edebilen niteliğiyle. Beni müziğe bağlayan da zaten bu. Ancak daha sonra, müziği sevmişsem, ne anlama geldiğini merak ederim. Ama dediğim gibi, çoğu zaman hayal kırıklığına uğruyorum. Sözleri anlamadan müzikle ilgilenmem çok garip karşılanıyor. O zaman ben de "peki siz Amerikan müziğini seviyor musunuz?" diye soruyorum, Çoğu zaman sevdiklerini söylüyorlar, ben de sözlerin hepsini anlayıp anlamadıklarını soruyorum. "Bob Dylan'ın ne dediğini anlıyor musunuz?" "Hayır." "Ama seviyorsunuz değil mi?" "Evet, harika!" İşte aynı şey. Onlar bizim müziğimizi seviyorlar, biz onlarınkini. Onlar kendi müziklerine artık pek saygı göstermiyorlar. Ben bizim müziğimize hâlâ bir miktar saygı gösteriyorum, ama onların müziğine daha meraklıyım, çünkü buranın müziğine doymuş durumdayım. İlham almaya ihtiyacım var ve onu da dışarıdan almam gerekiyor. Çünkü müzikle besleniyorum. Günde yüz şarkı, hatta daha fazlasını da yiyebilirim.

Büyük plak şirketleri bu piyasaya girdiklerinde, o bölgede varolan yerel müziği manipüle ediyorlar genellikle.

Alan: Evet "yeni sound" diyorlar.

Sonuçta ortaya son derece kişiliksiz bir müzik çıkıyor. Siz de gittiğiniz ülkelerde benzer müdahalelere rastlıyor musunuz? Bu durum yerel müziği nasıl etkiliyor?

Alan: Evet, her yerde aynı. Çok üzücü. Her geçen sene daha da kötüleşiyor. Değişimi görmemek mümkün değil. Tabii başka şeyler de var, karaoke gibi. Karaoke ciddi bir mesele, çünkü fiziksel mânâda müzik grubunu ortadan kaldırıyor. Grup yerine tek bir adam, klavyenin başında müziği programlıyor ve şarkıcılar birbiri ardına çıkıp şarkı söylüyorlar. Plastik müzik. İnsanlar da bunu kültür diye, eğlence diye kabul ediyorlar. Hal böyle olunca, kötü müzik dinlemekle kalmıyorsunuz, bir de üstüne kötü icra edilmiş müzik dinliyorsunuz. Halbuki müzik kötü de olsa, bir elektro gitar, Hammond org, davul, bas gitarla belki kulağa hoş gelebilir.

Ve bu süreçte bazı sesler, enstrümanlar yok oluyor.

Alan: Evet, yok oluyorlar, çünkü artık modern elektronik yöntemlerle sesleri simüle etmek çok kolay. Popüler müzik dünyanın hemen hemen her yerinde mahvolmuş durumda. Tabii halk müziği ve geleneksel müzik halen çalınıyor, eş-dost toplantılarında, düğünlerde, festivallerde, sokakta... Sokaklar ve pazarlarda da eskiden müzisyenlere daha sık rastlanırdı, ama şimdi onlar da uzaklaştırılıyorlar. Aynı Amerika ya da Avrupa'da olduğu gibi, bu ülkelerde de sokağı, pazarı temizleyip güzelleştirme kaygısı var. "Şu kör sokak çalgıcısını burada istemiyoruz, herkesi rahatsız ediyor, gitsin köyüne dönsün!" gibisinden bir yaklaşım. Ya da "dukun", sokakta iksir satan bir tür büyücü. Asıl ilginç olan tam da bunun gibi şeyler. Bu gibi insanlardan oluşan kültür ortadan kaldırılıyor. Korkunç bir şey! Bunun gibi meselelerden haberdar olmak istiyorsanız radyoyu açmanız yeterli, her şeyin sırrı orada. Yeni bir yere gittiğinizde radyoyu açın, duyduğunuz orada olup bitenin ta kendisidir.

İnsanlara korku salmaya çalışıyorlar; "oralarda kadınlarına burka giydiriyorlar" filan diyorlar. İnsanlar birbirlerinden uzak ve farklı olduklarını düşünüyor, ama yanılıyorlar.

Charlie'den alıntı yapacak olursak: Siz kafa karıştıran, yol şaşırtan "disoriental" bir felsefe benimsemişsiniz . Bize göre hem Sublime Frequencies albümleri, hem de Sun City Girls müziği de her yönden bu felsefenin ürünü.

Alan: Evet, oldukça.

Tabii burada "orient" ile Doğuya da bir gönderme var. Siz Doğu ve Batı arasındaki geniş muğlak gri alanı sadece tanımakla kalmıyor, aynı zamanda bunun altını da çiziyorsunuz. Sadece müzikten aldığımız hazza bakacak olursak, Doğu ve Batının birbirinden çok da farklı olmadığını söyleyebilir misiniz?

Alan: Ben, kişisel olarak, hiç farklı olmadığını söyleyebilirim, çünkü her iki tarafta da artık yabancı hissetmeyecek kadar uzun vakit geçirdim. Başka ülkelere gittiğimde burada olduğumdan farklı davranmıyorum, zaten buna gerek de yok. Artık hemen hemen her yerde kendimi evimde hissettiğimi söyleyebilirim. Tabii ki birçok noktada fikir ayrılıklarımız var ya da yaşam tarzlarımız farklı, ama bunlar benim için çok önemli değil, çünkü özünde aynıyız. Dünyada kontrolü elinde tutmak isteyen güçler insanları birbirlerinden ayrı tutmaya uğraşıyorlar, çünkü ancak böyle güç sahibi olmaya devam edebilirler. Dolayısıyla da herkesi kendi yerine hapsedip içlerine korku salmaya çalışıyorlar; "orada korkunç bir yaşam tarzı var, kadınlarına burka giydiriyorlar, günde beş kere dua etmeleri gerektiğini hatırlatan bir tanrıları var ve bu çılgın müziği dinliyorlar" filan diyorlar. Böyle olunca insanlar, birbirlerinden kopuk, uzak ve farklı olduklarını düşünüyorlar, ama yanılıyorlar. Bence eğitim sistemi, özellikle de akademi, her şeyi inanılmaz zorlaştırıyor, sadece kendi özel kulüplerine girebilen ayrıcalıklı bir kesim ne dediklerini anlayabilsin diye. Aynı şey büyük şirketler ve iş dünyası için de geçerli. Tabii bütün bunların bir gayesi var, gücü belli bir kesimin elinde tutarak dünyanın işleyişi hakkında söz sahibi olmak. Bunu anlamak zor değil.

Nihayetinde hepimiz aynı şekilde el çırpıyoruz...

Alan: Doğru. Daha birçok şeyi aynı şekilde yapıyoruz. Hepimiz yiyor, içiyor, uyuyoruz, beraber takıldığımız arkadaşlarımız var, hayattan bahsediyoruz, vesaire. Herkesin kendi problemleri, hayalleri, ümitleri var... Belki bir gün, büyük olasılıkla yakında değil, bilmiyoruz, ama deniyoruz, değil mi?

Söyleşi: ***Ceyda Karamürsel - Olgu Aytaç***

ROLL KİTAPLIĞI

Bülent Somay Çok Bilmiş Özne (Metis)
Can Yücel Portreler (Doğan)
Carol Off Acı Çikolata –Çikolatanın "Tatsız" Öyküsü (İletişim)
Constantin Von Barloewen *(haz.)* Bilgiler Kitabı (Versus)
İlhan Berk Toplu Şiirler (YKY)
İshak Reyna Ha Hayat Ha Edebiyat (Everest)
John Berger Talihli Bir Adam (Agora)
Jose Saramago Görmek (Can)
Judith Butler Cinsiyet Belası (Metis)
Klaus Kreiser - Christoph K. Neumann Küçük Türkiye Tarihi (İletişim)
Meltem Ahıska - Sahir Erdinç Anda (Everest)
Memduh Şevket Esendal Ayaşlı ile Kiracıları (Bilgi)
Orhan Pamuk Masumiyet Müzesi (İletişim)
Özgür Taburoğlu Dünyevi ve Kutsal –Modernlerin Maneviyat Arayışları (Metis)
Salvador Dali Büyük Mastürbatör (Varlık)
Slavoj Zizek 1968 (Encore)
Stephen Kern Nedenselliğin Kültürel Tarihi (Metis)
Tim Parks Sevgili Mimi (Kanat)
U.Uraz Aydın Sihir ve Ütopya –"Yüzüklerin Efendisi"nde Romantik Eleştiri (Versus)
William Blake Masumiyet ve Tecrübe Şarkıları (İş Bankası Kültür)

Smyrna'nın melez geleneği

Roll sayfalarında son zamanlarda Muammer Ketencoğlu'yla, Kırıka'yla bir İzmir dirilişini izliyoruz. Peki İzmir'in tarihsel genlerinde nasıl bir müzikal ufuk yatıyor? Yüzyıl başı İzmir'inin çeşitli veçhelerine mercek tutan "İzmir 1830-1930" derlemesine başvuruyoruz...

Maddiyattan uzak doğasıyla müzik, melezliğe tüm diğer sanatlardan daha fazla uygundur. Zaten Smyrnalıların da tercih ettiği tür budur. Şehirden bize ulaşan ses yankılarına kulak vermek, bir 1922 Eylül ayının külleri altında gizli kalmış sırları bize gösterebilir.

(...) Yunanlı sanatçıların başvurduğu ritm çeşitliliği olağanüstüdür. Kıta ve ada Yunanistan'ında kullanılan ezgi türleri –sirto, sirto kalamatianos, ballos–, Mikrasiate –karşılama, zeybek–, Balkan –hora, hassaposervikos–, "Panoryantal" –çiftetelli– ezgileriyle ve Orta ve Doğu Avrupa ritmleriyle –mazurka, polka, vals, marş– birlikte görülür. Habanera bile eksik değildir. Daha da şaşırtıcısı, teorik olarak uyuşmayan iki melodik sistemin bileşimidir: Modal sistem ile tonal sistem.

Smyrnalı müzisyenler genellikle bütün Ortadoğu'nun yüksek müzik geleneklerinde mevcut makamları –birkaç değişiklikle– kullandıklarından, modal sistem egemen olsa da, vokal kısmın modal tarzda kaldığı, ama enstrümantal bölümlerin her iki sistemi de sırayla kullandığı parçalara Batılı tonal gamlar sızmayı başarıyordu. Özellikle Smyrna'ya özgü bir müzikal yaratıya yol açan şey, heterojen görünümlü bu öğeler arasındaki bu bileşim tarzıdır.

Çeşitli dans ritmlerini ölçüsüz bir vokal biçime katan ve ünü şehrin çok ötesine uzanan Smyrna amanés'i (Yunan gazeli) bu müzikal melezliğin en iyi örneğini oluşturur. Örneğin –vokal üslûbu ünlü rebetiko şarkıcısı R. Eskenazi'nin öncüsü– Bayan Pipina'nın yorumladığı "Tabahaniotikos", standart Yunanca geleneğine yakışır ikili dizelerden oluşan habanera ile hassaposservikos'u bir araya getirir ve bütün bunlara da gitar ve mandolin eşlik eder. I. Tsanakas'ın okuduğu "Madzora" majör gamlı enstrümantal bir valsle başlar ve modal nitelikte bir doğaçlamayla devam edip bir ballos'la tamamlanır. Vokal doğaçlama, tıpkı bir dantel gibi, süreğen bir ballos ritminin üzerine yerleştirilebilir. Papaguika'nın ve trio'sunun yorumladığı şu mükemmel "Smyrneikos ballos"ta da bu görülür. Zeybek bile bu karışımdan kaçamaz, çünkü Panhellinion firmasının bir kataloğunda 1919 yılında Kula'nın kaydettiği bir Zeybekiko amanés'ten söz edilmektedir.

Smyrna'nın en popüler amanede'leri (Uzunhavalar) olan ve daha adı bile hem Doğu'ya hem Batı'ya aidiyete işaret eden "minore manes" için ne denebilir? Genellikle habanera ritminde enstrümantal bir girişle başlar. Sonra, şarkıcının adı V. Sofroniyu ya da K. Nuros ise, ses, Bizans litürjisinin ilahileri tarzında kesik kesik çıkar. Nihayet, keman, sanduri'nin desteğiyle, Orta ve Doğu Avrupa Çingenelerinin ve klezmorim'lerinin (Yahudi çalgıcılar) icra ettiklerine yakın melodik-ritmik motifler çıkartır.

Ama melezlik olgusuna müziğin getirdiği açıklama sesle sınırlı değildir. Müziği icra edenlerin ve dinleyenlerin müziğe atfettiği anlama ve kavramlara kadar uzanır. "Ortadoğu'da müziğin mistik gücü"nden söz eden J. During şunu belirtir: "Sufiler her saatin kendi 'ân'ı, yani kendine özgü kalitesi ve etkisi olduğunu kabul ederler. Bu kerâhat vakitleri gündoğumu, gün batımı ve gece, özellikle de geceyarısından şafağa kadar olan zamandır. Bu anlar müzik çalmaya en uygun olanlardır." Ancak bu aynı kerâhat ânlarının minore'nin özel bir kategorisini belirtmekte kullanıldıkları da doğrudur. Bu minore, minore/amanes tis kalynihtias/tis avyis (geceden/şafaktan) adı altında da bilinir ve sufilerinkine neredeyse tıpatıp benzer müzikal (ve şiirsel) bir yaklaşımı ifade eder: "Tek bir an sevinirim, şafak sökerken / Kalbim yatışıp da iç çekmeye son verdiğinde."

(...) [Yunanlı müzisyenlerin] çoğunluğu, yeterli gelir elde edebilmek için, rıhtım kafelerinin "aristokratik" müdavimlerinin karşısına, keza civardaki halk balolarına, Yunan olduğu kadar Levanten, Türk, Ermeni ve Yahudi de olan bir kitlenin önüne de çıkıyorlardı. (...) Smyrnalı Yunanlılar her müzikal ufka açılmayı benimsemişlerdi.

Milliyetçi söylemlerin giderek sertleştiği bir bölge ve dönemde bu kasıtlı tercih, günümüze kadar makul kalan son derece politik bir anlam edinir. Gerçekten de, kimilerinin bizi Doğu ile Batı'nın birbirinden tamamen farklı ve içkin olarak antagonist varlıklar olduğuna inandırmak istedikleri yerde bu iki kavramın sonuç itibariyle gayet somut bir gerçekliğin, dünyanın sürekliliği ve daimî temas gerçekliğinin tersi yönde giden zihinsel yapımlardan başka bir şey olmadığını kanıtlar, ama bu yine de tekbiçimlilik anlamına gelmez.

Smyrna örneği Osmanlı İmparatorluğu'nun etnik-dinsel, kültürel ve toplumsal bileşenlerinin "aşırı-döllenme"sinin mümkün olduğunu kanıtlar. Smyrna bir "küçük Paris" olmanın ötesinde, yalnızca bazı Batılı kültürel modelleri benimsemekle kalmamış, ama gerçekten sürekli yeniden şekillenen coğrafî ve tarihsel bir uzamın sanat ve zevklerinin iç içe geçtiği bir pota olarak işlev görmüştür.

Basma Zerouali *(yaz.)* **Marie-Carmen Smyrnelis** *(der.)*, "İzmir 1830-1930 –Unutulmuş Bir Kent Mi?" (İletişim)

ROLL KARABURUN ŞENLİĞİNDE: YILDIRIM AYTAÇ'LA TÜRKÜLERİN PEŞİNDE

Haritadan bakınca çok uzak, ama gidip görünce ruhumuza çok yakın bir belde Karaburun. Beşinci Karaburun Şenliği vesilesiyle bir kaçamak yaptık, güzel yemekler yiyip güzel konserler izledik. Bir de Yıldırım beyle tanıştık: "Gönlümdeki Aktopraklar – Karaburunlu Rumlarla Türklerin Öyküsü" ve "Uyuyan Güzel Karaburun" kitaplarının yazarı, Köy Enstitülü emekli öğretmen ve türkü derlemecisi Yıldırım Aytaç anlatıyor...

YORGİ'nin aşkı başka

Karaburun Şenliği'ndeki konserleri takip ettiniz, değil mi? Nergis Çay Bahçesi'nde evvelsi gün Muammer Ketencoğlu, dün Baba Zula vardı.

Yıldırım Aytaç: Muammer Ketencoğlu, Karaburun'un birkaç türküsünü de söyledi... İzleyicinin nabzını gerektiğinde yükseltmesini, gerektiğinde düşürmesini iyi bilen bir sanatkâr. Baba Zula'nın şarkıları o kadar önemli değildi, ama onlar da tansiyonu gayet güzel ayarladı. Çalgıcıların ustalığı oradadır zaten. İki konserden de çok zevk aldım. Benim yöremde böyle konserler pek olmuyor, televizyonda da bunların hiçbiri yok zaten.

Siz Karaburunlusunuz, ama öğretmen olarak ülkenin pek çok yerinde bulunmuşsunuz.

1934'te burada doğdum. İlkokulu Sayıp (Saip), Ambarseki köyünde bitirdim. 1950 yılında, İzmir - Buca'daki Kızılçullu Köy Enstitüsü'ne girdim. O yıldan itibaren siyasî nedenlerle Köy Enstitüleri'nde kızlarla erkeklerin bir arada bulunmaları uygun görülmediğinden dolayı erkek öğrenciler dağıtıldı. Ben de arkadaşlarımla beraber Samsun - Ladik'te Akpınar Köy Enstitüsü'ne gittim.

1946'dan sonra, İnönü'nün attığı geri adımdan dolayı Köy Enstitüleri'nin gitgide fonksiyonunu yitirdiği söylenir. Sizin döneminizde o eski idealizm muhafaza ediliyor muydu bu okullarda?

Evet, çünkü işi iş başında öğrenirdik. Köy Enstitüleri'nde yüzde 50 kültür, yüzde 25 tarım, yüzde 25 tekniğe dayalı bir eğitim veriliyordu. Bizde büyük bir kültür iddiası yoktu, ama geniş bir kültür iddiası vardı. Mesela haftada altı saat tarım dersimiz vardı: O günkü tarım teknolojisinin inceliklerini Amerika'dan Marshall yardımlarıyla gelen filmlerde izliyorduk. Bir yerlerde bir traktör gördüğümüzde yadırgamıyorduk, makineyle tarımı okullarda da uyguluyorduk. Tarım uygulama bahçesinde herkesin 16 metrekarelik yeri vardı. Biber mi dikeceksiniz? Tohumundan hasatına kadar hangi yollar izlendiğini öğrenirdik. Bağımız vardı, meyve bahçelerimiz vardı. Hangi meyve ne zaman çiçek açar, ne zaman meyveye döner, ne zaman hasatı yapılır? Bunu hem göreceksiniz, hem yetiştireceksiniz... Okul sayesinde demir bağlamasını, harç karmasını, sıva yapmasını, badana boyayı, duvar örmesini biliyorum. Sadece ben değil, oğlum, kızım, gelinim, hatta hanım, alırız fırçaları, kendi işimizi kendimiz görürüz. Tüm Köy Enstitüsü öğrencileri bu hasletlere sahiptir.

Neden Köy Enstitüleri '50'lerin ortalarında tamamen kapatıldı?

Çünkü bazılarını korkuttuk. Motorun üzerine biniyorum, motora hâkimim; atın üzerine biniyorum, ata hâkimim; elime mala alıyorum, ustayım; fırçayı alıyorum, badanacıyım; çapayı alıyorum, tarımcıyım; sınıfa giriyorum, öğretmenim. Hem de öyle lafta öğretmen değil. Köylü dayıya bir şeyler götüren bir öğretmen!

Kim korktu sizden?

Ağalar korktu. Ağanın çocuğu İstanbul'da okuyor, ama kendisi köyü yönetiyor. Ben köylüye doğruyu dürüstü öğretirsem, ağa orada sözünü yürütebilir mi? "Bu adamlar köylüyü uyarıyor, ben yarın öbür gün bu köye hâkim olamam" diye düşündüler. İnönü'nün kulağına üflediler, öyle düşünmek onun da işine geldi, "bu haytalarla baş edemeyiz" dedi. Çünkü ben kimseyi dinlemiyordum, gerçeği biliyordum. Niye bilmeyenle bir olayım? Köy Enstitüleri'nde eleştiri de serbestti. Öğrenci öğretmenini ve müdürünü eleştirebilirdi. Söz konusu olan bir kötülükse eğer, müdür dahi olsa yapamazdı. Çünkü kötülüğün zararı hepimize... Ben köy çocuğuyum, gene köye geri döneceğim: Bu bilinçle yetiştirildik. Memleketimin neresinde ve hangi şartlarda olursa olsun, kültürü oraya götüreceğime dair yeminimiz vardı bizim.

Köy Enstitüsü'nde müzik dersleri nasıldı?

Haftada iki saat müzik vardı. Mandolin çalardık. Öğrenci okuldan mezun olduğu zaman, en az yüz şarkıyı, türküyü ve marşı mandolinle çalabilecek ve öğretebilecek düzeydeydi. Mesela "Sürer eker biçeriz / Güvenip ötesine / Milletin her kazancı / Milletin kesesine" diye bir Ziraat Marşı vardı... İstiklâl Marşı'nı da mandolinle çalardık, solfejini yapar, çalar söylerdik...

> **Ağalar bizden korktu. Ağanın çocuğu İstanbul'da okuyor, ama kendisi köyü yönetiyor. Ben köylüye doğruyu dürüstü öğretirsem, ağa orada sözünü yürütebilir mi?**

Karaburun türkülerini derlemeye ne zaman başladınız?

1976'da Karaburun'a tekrar geldiğimde, birkaç arkadaşla beraber bu işe başladık. Bugün derlenmiş 22 türkümüz var. TRT İzmir radyosundan emekli Nihat Kaya bu türküleri notaya aldı.

Bu türküler tahminen hangi senelerde yakılmış?

En yenisi olan "Yorgi'nin Türküsü" bile yüz senenin üzerinde.

Ne anlatıyor "Yorgi'nin Türküsü"?

Yorgi, şeytan tüyü olan bir Rum genciymiş. Kadınlar ona çok ilgi duyarmış. En son Sayıp köyünden bir Türk kadınıyla ilişkisi olmuş. Bunu duyunca Rumlar "vazgeç bu sevdadan, başına bir şey gelir" demişler. Ama Yorgi o kadar çok seviyormuş ki, nasihatlerin üzerinde durmamış. Sonunda, ne halin varsa gör diye Yorgi'yi dışlamışlar. Türkler de, "Rumlarda kadın yok muydu da, gele gele bizim Türk gelinine tebelleş oldun" demişler. Yorgi buna da aldırış etmemiş. Çünkü aşkı karşılıklıymış. Bir akşam, Sayıp'la Ambarseki köyleri arasındaki Aşlamacık yokuşunda Yorgi'ye pusu kurmuşlar. Bu çukur, ıssız, tenha yer, ne Sayıp'tan ne Ambarseki'den görünür, herhangi bir ses olsa ne o taraftan ne bu taraftan duyulur. Yorgi o gece orada hançerlenerek öldürülmüş. Yorgi'nin anası "oğlum iftiraya kurban gitti" diyor, ama Sayıplı gelin "Sayıp'tan çıktım yol bulamadım, bohçamı koyacak yer bulamadım, sevdiğim Yorgi'ye yar diyemedim" diyor. Belli ki kadının da Yorgi'ye ilgisi var. Böylece aşk uğruna Yorgi canından olmuş. Saygı duymak lâzım aşkın bu kadar büyüğüne.

Nasıl izini sürdünüz bu türkünün?

Bu türkünün üç yıl peşinden koştum. Şunu da

Aytaç'ın kitapları için, "Yıldırım Aytaç, Saip Köyü, Karaburun - İzmir" adresine veya 0232 731 29 02, 0538 869 07 47 numaralı telefonlara başvurulabilir

Baba Zula Karaburun'da

eşitlik sapağı

"Çeşme otoyolunda gaza basmış giderken, Karaburun sapağından sapmak". Türkçede böyle bir deyim var mı? Yoksa da, olmalı. Çünkü hakikaten insanın dünyası değişiyor, zaman algısı farklılaşıyor, kafası başka türlü çalışıyor, gördüğü rüyalar bile güzelleşiyor...

Alt tarafı 1 saatlik yol, kıyıdan kıyıdan gidiyorsunuz, dilenci vapuruyla Boğaz'da iskele iskele dolaşır gibi, denizin koynunda sevimli köyler aşıp Karaburun'a (İzmir Yarımadasının kuzey ucuna) varıyorsunuz. Nüfus: 2932. Rakım: 43. Tamamdır, artık siz de Karaburunlusunuz. 2932 kişiden birisiniz. Buranın misafiri, yazlıkçısı, turisti, muristi yok. Adım atan herkesi "yerli" kılan bir büyüsü var.

Orada Baba Zula'yı seyrettik. Grup, bu sene beşincisi düzenlenen Karaburun Şenliği'nin gediklisi. Konserleri çok güzeldi. Zaten konser falan değil, başlıbaşına şenlikti, esenlikti. Cüneyt Cebenoyan Birgün'de "Baba Zula ile Karaburun halkının ilişkisi başka türlü bir şey. Her sanatçının yaşamak isteyeceği türden bir ilişki yaşıyor grupla Karaburun halkı. Ne desem abartı olmaz; bir tür bütünleşme, bir hemhal olma" diye yazdı. Murat Meriç Radikal'de "Baba Zula, Karaburun'da Pink Floyd edasıyla dolaşmakta haklı" dedi. Mehmet Tez Sabah'ta gösteriyi "yılın konseri" ilan etti. Arkadaşlar az bile söylemiş...

Zen'den Baba Zula'ya uzanan yol, biraz da "biz çalarız, beğenmeyen gider" anlayışından "bunda beğenilmeyecek ne var?" geleneğine geçişti. (Birincisi cesaret, ikincisi cesaretin yanında metanet ister.) Karaburun'da şahit olduk ki, Murat Ertel ve arkadaşları daha da öteye gidip izleyiciyle ortaklaşa muhabbetin dilini çözmüşler. İnsana '70'li yılların yazlık sinemaları gibi çekirdek çitleyerek, çay, meşrubat, bira içerek maaile müzik izleme imkânı sunan Nergis Çay Bahçesi'nde, ahali o gece köyün muhtarının kızını evlendiriyordu sanki.

Karaburun rüzgârıyla, üzümüyle, nergisiyle, isyanıyla meşhur. (Nâzım Hikmet "Şeyh Bedrettin Destanı"nda boşuna mı diyordu "yârin yanağından gayrı her şeyde / her yerde, hep beraber / diyebilmek için".) Bu kasaba, cazibesini "merkezkaç" yapısına borçlu galiba. Bütün güzelliklerini köyler, koylar, tepeler arasında eşitçe paylaştırmış. En güzel deniz hangisi, kabakçiçeği dolması nerede yenir, taze palamut nereden bulunur, kime sorsanız gösterir, seçenek bol, daha nice keşiflere açık bir yer…

Şenliğin kapanış gecesinde, belki de hiç gitmeyin, burada kalın, dercesine gök delindi, şimşekler çaktı, karanlıkla aydınlık, dağlarla deniz birbirine girdi, sabaha kadar tabiatın mucizelerini gözlerimiz faltaşı izledik. Dönüş yoluna koyulmadan evvel Ambarseki köyünün panoramik manzaralı kahvesine uğradık. Kahveci, demli çaylarla birlikte masaya şaka gibi kendi şiir kitabını bırakıverdi. "Sevgi Yolunda", Ferhat Alpyıldız. Bizim dört çay, bir kitap vardı, nedir borcumuz?.. Masada alelacele göz atarken 38. sayfanın ucunu kıvırmışız: "Tez antitez sentez / Nükleer kimya, biyo kimya / Bir türlü anlamıyorum / Seni dünya". *(D.B.)*

öğrendim: Bundan kırk-elli yıl önce Ambarseki köyünden birisi Sakız'a gidiyor. Yattığı otelin altı tavernaymış. Gece saat ikide, uykusunun arasında, Türkçe sözlerle, eskiden beri bildiği bu türküyü duyuyor. Hemen kalkıyor, pijamayla tavernaya iniyor, türküyü söyleyerek kapıdan içeri giriyor. Rumlar "sen nereden geldin" diye soruyor, "bu türkünün yakıldığı yerden geldim" diye cevap veriyor. Karşılıklı Türkçe konuşmaya başlıyorlar, sabaha kadar birlikte eğleniyorlar... Zaten buradan giden Rumları orada dışlamışlar, "sizin babanız Rum değil" demişler, "çünkü Rumca konuşmasını bilmiyorsunuz". Balkan Savaşı'ndan sonra, sepette kedisiyle, kafeste kuşuyla Rumlar buradan kendi istekleriyle gitmişler. Ama Sevr antlaşmasından sonra Anadolu sevdası coşunca tekrar geri gelmişler. Zaten dilleri Türkçe. Buraya geri gelen bu Rumlara Rumca öğretmek için Yunanistan'dan hocalar göndermişler. Buradaki Rumlardan kunduracı Dimitri, komşusu Çavuşoğlu Mehmet Efendi'ye demiş ki, "ne güzel dilimiz vardı, bize bu bilmediğimiz dili niye örgetip durular ki? Bu azap reva mı bize?"

Karaburun'un en tanınmış türküsü hangisi?

"Asmalı Mençere" 300 senelik bir türkü'dür. Muammer Ketencoğlu da konserde bu türkümüzü okudu. Ama türkünün sözlerinde hata var. Kabahat, türküyü derleyen Müjgan Ağaoğlu'nun. "Merdivenim kırk ayak" diye söyleniyor, oysa "mor divanım kırık ayak" olacak. Devamında, "kırığına koydum dayak" olması gerekirken –yani divanın kırık ayağına dikme koymuşlar– "kırkına vurdum dayak" diye yanlış söyleniyor...

"Asmalı Mençere"nin öyküsü nasıl?

"Pencere"ye mençere derlermiş. Manisa sarayından buraya, Topal İbrahim Ağa'ya bir gelin gelmiş. Çeyizinin arasında iki tane de asma çubuğu varmış. "Bu nedir" diye sorulunca, "bizim saraylarda yediğimiz üzümün asmasından" diye cevap vermiş. Bu asmaları pencerenin iki yanına dikmişler. Üstüne bir de çardak kurmuşlar. Bu asmanın mahsulü olan üzümlere de, çubukları getiren Sultan Gelin'e ithafen Sultaniye denmiş... Asmalı mençerenin olduğu ev Sayıp köyünde. Şimdi Andrew isimli bir İngiliz evi satın aldı, restore etti. Bina duvarlarının genişliği bir metreden fazla. Ev aynı zamanda mahkeme olarak da kullanılıyormuş. Yapılan temel kazılarında eski kelepçeler, kubur denilen çakmaklı tabancalar bulundu.

Sultaniye üzümü Manisa'nın diye bilinir. Karaburun sultaniyelerinin ne farkı var?

Dünyadaki en tatlı üzüm sultaniye üzümüdür. En iyisi iki yerde yetişiyor: Karaburun'da ve Yunanistan'daki Gliffa ve Korint'te. Karaburun'dakinin glukoz oranı yüzde 64, diğerlerinin yüzde 62 olarak ölçülmüş. Yunanistan akıllılık etmiş, buradan kaçan bağ tarımını iyi bilen kişileri Eğriboz yarımadasının kuzeyine ve Korint'e yerleştirmişler. Karaburun'daki sultaniyeyi orada yetiştirmeye başlamışlar... Tıkız üzüm, güzel üzüm... Bir zamanlar Mordoğan'daki Hacızade Ahmet Bey bunun ticaretini yapmış. İngiltere "üzerinde güneş batmayan imparatorluk" olarak bilinirken, İngiliz beyleri çayını Seylan'dan, peynirini Hollanda'dan, salamını Macaristan'dan getirirmiş, kuru üzümünü de Karaburun'un sultaniye üzümünden...

Müziğe ilgi duyduğunuzu ne zaman fark ettiniz?

Köyde bir ilkokul öğretmenim vardı. Biz o zaman 10 yaşındaysak, o da 18 yaşındaydı. Köy Enstitülüydü. Orada öğrendiklerini öğretiyordu bize. Ben hemen bu türküleri hıfzediyordum ve hatasız söylüyordum. İlk onun dikkatini çekmişim.

Çocukluğunuzda duyduğunuz ilk türkü neydi?

Rahmetli anacığımın söylediği bir türkü vardı: "Oğlanın elinde, lüver belinde, kız çıkmış pencereye, peşkir elinde, yalabık çoban, ne güzel oğlan, boynuma dolan". İlk öğrendiğim türkü buydu. Çocukluğumda enstrüman çalan kimse görmedim, benden önce ud çalanlar varmış. Rumlarsa keman ve tef çalarlarmış. Ayrıca, bu yörelerde köy kadınlarını oynatan kişiler varmış. Bunlar debleh dediğimiz toprak dümbelek veya tepsi çalarlarmış ve kınalarda, düğünlerde kadınlara ritm tutarlarmış. Şimdilerde düğünlerimize Urla'dan ve Seferihisar'dan zurnacılar geliyor. Yöremizdeki Çingene bir aileden kişiler ise klarnet çalarmış. Ancak o aileden bir kişi kaldı şimdi. Bu ailenin lâkabı Bangi'ydi. Çoğu ailenin böyle lâkabı vardı.

Sizin ailenin lâkabı neydi?

Bize İmamlar derler. Babadedem şecereli imammış, köyün muhtarıymış. Anne tarafım da icazetli imam dediğimiz, köyün çocuklarını okutan, ezanını, mevlûtunu okuyan bir imammış. Yobazlıkla ilgileri yokmuş. Babadedem 1918'de kardeşini Darülfünun'da okutmuş. Anadedem sürekli İstanbul'un makamlı türkülerini mırıldanırmış. Daha o zamanlar radyo, telefon yokken "bir zaman gelecek, mağripte konuşulacak, maşrıkta duyulacak" dermiş. Her iki sülâlemle de iftihar ediyorum, tutucu olmayan, hoşgörülü insanlarmış.

Bir gününüz nasıl geçiyor, evde müzik dinliyor musunuz?

Benim günüm beni aşıyor. Yapacak o kadar çok işim var ki. Teybim, pikabım, kasetlerim var. İzmir'den, İlahiyat Fakültesi'nden çok aydın bir hocamızla tanıştık, bana Hafız Burhan, ve Kani Karaca'nın sesinden okunmuş makamlı ezan kasetleri verdi. Onlarla meşgulüm şu sıralar. Dinlediğim Kur'an'la, ezanla başka bir âleme uçuyorum. Görmediğimi, duymadığımı görmek, duymak sevdasındayım. Daima yeninin peşindeyim. Dün buradaysam bugün oradayım. Almış olduğum eğitimin ruhu böyle. Son günün son nefesine kadar, pır pır pır pır, daima ileri. Geri vitesim yok benim. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Salih Nâzım Peker - Derya Bengi***

KONSER

S.O.S. İstanbul!

R.E.M.

Rock'n'roll tanrıları dualarımızı duydu, dileklerimiz gerçek oldu! 4 Ekim'de Kuruçeşme Arena'daki sosyal sorumluluk ruhunu yükseltmeye çağıran günübirlik festival tadındaki etkinlikte Ayyuka ve Mor ve Ötesi'nin ardından İngiltere'den deneysel rock ve saykodelyanın hakkını veren Spiritualized ve nihayetinde R.E.M.'i dinleyeceğiz. Çevre ve kültürel miras meseleleriyle uğraşan sivil toplum örgütlerinin izleyicilerle buluşacağı platformda, huzursuz ruhlara Michael Stipe ve ekibi "It's the end of the world as we know It" diyecek.

The Vibronics

Reggae ve dub camiasının yeni nesil prodüktörlerden Steve Vibronics'in kaptanlığındaki The Vibronics, 11 Ekim'de Studio Live Technik'te Dread Culture Soundsystem ile sahne alacak. Ekibe eşlik edecek Madu kilise korolarında yetişmiş, '80'lerden beri kendi sözünü söylüyor, türün en iyi yorumcularından biri olarak kabul görüyor. Saat 21:00 itibariyle İngiltere'deki soundsystem kültürü üzerine "Musically Mad" isimli bir de belgesel gösterilecek gecenin diğer isimleri ise Selekta Firuzaga, Ras Memo, 12 Metreküp ve vokaliyle Almanya'dan MC Jojo Banton.

Peyote'de bu ay

Canlı Sahne: *5 Eylül* **The Revolters - DDR** / *6 Eylül* **Rumblefish** / *10 Eylül* **Liz Fando - Nordik** / *11 Eylül* **Gevende** / *12 Eylül* **Kupka - Moskoff!** / *13 Eylül* **Şenol Küçükyıldırım (Ways)** / *17 Eylül* **Opal - Buz** / *18 Eylül* **Proje: Chet Baker** / *19 Eylül* **Viya - Konstrukt** / *20 Eylül* **Proudpilot - Kaluza** / *24 Eylül* **Ars Long - Tripart** / *25 Eylül* **Derin ve Serin - Paralel** / *26 Eylül* **Hariçten Gazelciler - Kırkbinsinek** *27 Eylül* **Ayyuka** // **DJ Sahnesi:** *10 Eylül* **Hakan Tamar - Bora Şimşek** / *11 Eylül* **Akın The DJ** / *17 Eylül* **Kuzey Yıldızları: Emre Özalp** / *18 Eylül* **"Bunalım": Serdarcharliebrown** / *20 Eylül* **70'ler Disko-Funk: Murat Beşer** / *24 Eylül* **Alışılmadık Sesler: Emre Aksoy** / *5 Eylül* **Deneysel Dub: Osman Kaytazoğlu**

18. Akbank Caz Festivali

9-19 Ekim arasında 18. Akbank Caz Festivali'yle İstanbul caz burcuna geçiyor. Genç cazcılara sahne imkânı sağlayan yoğun programın üç ası var: Yıllarca Asya'yı arşınlayan Stephan Micus, bölgenin binlerce yıllık çalgılarını, gelenekleri bu dünyayı algılayabilmek için müzikal bir potada birleştirmiş bir dünya müzisyeni. Bizatihi bir ekol olan taklidi nâmümkün saksofoncu James Carter quintet'iyle boy gösterecek. Basın ve viyolonselin duayeni, eski tüfek Ron Carter ise "Dear Miles" adlı setiyle eski dosta selâm çakacak... Festival mekânları Aya İrini, CRR, Akbank Sanat Merkezi, Babylon, Talimhane ve Ghetto...

Ron Carter

Mamma Mia!

ABBA'nın hit olmuş şarkılarıyla anlatılan ve ismini bizzat bir ABBA şarkısından alan meşhur müzikal 7 Ekim'de İstanbul Gösteri Merkezi'nde (eski Mydonose Showland) perdelerini açıyor. Fonda Akdeniz, düğün hazırlığı yapan genç Sophie Sheridan'ın babasını bulma hikâyesini konu alan yapım Broadway'de tüm zamanların en çok hasılat yapan gösterisi olma unvanına sahip. Tom Hanks ve ABBA üyelerinin yapımcılığını üstlenerek sinemaya aktarılan müzikal 1999'dan bu yana, 170'den fazla şehirde sahnelenmiş. Şimdi de 12 Ekim'e kadar, Yeşilköy'de altı gösteri var.

ABBA

Signals From Outside 8: Astro

Elektronik ve deneysel müzisyenleri memlekete buyur eden TRansmit Müzik, Signals From Outside gecelerinin sekizincisinde Japon noise'unun öncü isimlerinden Cosmic Coincidence Control Center'dan Hiroshi Hasegawa (Astro), solo performansıyla 18 Eylül'de Dogzstar'da. Gecenin ses çıkartacak diğer isimleri Bulgaristan'dan Martin I ve Türkiye'den Analog Suicide...

Grup Yorum

Memleketin müzik hayatındaki en uzun soluklu yürüyüşü Grup Yorum sürdürüyor. Çok badireler atlatıldı, ama bir müzik grubundan ziyade bir okul, bir işaret fişeği oldu ekibin varlığı. 6 Eylül gecesi Harbiye Açıkhava sahnesinde 23 senenin birikimi kayda düşülecek, eski dostlara, yoldaşlara selam çakılacak, yenileriyle özgürlük ve eşitlik türküleri yakılacak, binlerce yürek bir umut olacak...

FESTİVAL

Filmekimi

İKSV tarafından düzenlenen Filmekimi, yedinci yaşında 10 - 16 Ekim'de yine Beyoğlu Emek Sineması'nda, bu yıl da dünyanın belli başlı festivallerinde gösterilen, çok ses getiren ödüllü yapıtlara ve ustaların son filmlerine yer veriyor. 21 filmin gösterileceği Filmekimi boyunca her gece 21:30 seansında bir filmin galası var. Öne çıkan ve merakla beklediğimiz yapımlar arasında Woody Allen'dan "Vicky Cristina Barcelona" başı çekiyor. Setini bu defa Barselona'da kuran Allen, yeni fetişi Scarlett Johansson'un yanında Javier Bardem ve Penélope Cruz'a yer vererek yine pek sevdiği kadın-erkek ilişkileri ve cinsellik konusuna el atmış. "Tanrıkent"in (City of God) yönetmeni Fernando Meirelles, José Saramago'nun romanı "Körlük"ü perdeye aktarmış. Festival seyircisinin "İnsan Kaynakları", "Para Yok Zaman Çok" ve "Güneye Doğru" filmleriyle yakından tanıdığı Laurent Cantet'nin son filmi "The Class", 21 yıl aradan sonra son Cannes festivalinde Fransa'ya Altın Palmiye'yi kazandırmış bir yapım. Wim Wenders'in son numarası "Palermo Shooting" metafizik bir gerilim filmi, kadro nefis: Dennis Hopper, Lou Reed, Patti Smith, Milla Jovovich, Die Toten Hosen'ın solisti Campino... Michael Winterbottom'ın çözülen bir ailenin dramını konu aldığı son filmi "Genova", Napoli mafyasını epik bir görsellikle, birbirine bağlanan beş öyküde çeken Matteo Garrone'nin "Gomorra"sı, "Amerikan Güzeli"nin senaryo yazarı ve sevilen TV dizisi "Six Feet Under"ın yaratıcısı Alan Ball'un Arap kökenli bir kızın gözünden Amerika'daki ırkçılık ve bağnazlığı kurcaladığı "Towel Head", İsrailli yönetmen Ari Folman'ın uzun metrajlı savaş karşıtı animasyon belgeseli "Waltz with Bashir" biletleri çabucak tükenecek filmlerden bazıları. *www.iksv.org*

"Vicky Cristina Barcelona"

FİLM

Tatil Kitabı

"Tatil Kitabı", karne günü öğretmenin verdiği tatil kitabını sınıfın bıçkınına kaptırıp üzüntüsünü içine atan, cin gibi zeki ama suskun bir ilkokul çocuğunun, dahası (zalim) babasının, (bir türlü yırtamayan) abisinin ve (yorgun demokrat) amcasının öyküsü. Taşrada (Silifke) yaz bunaltısı uzak plan dingin bir kamerayla, gösterişsizce, başarıyla aktarılıyor. Müzik hiç yok, diyaloglar kıt ama yerli yerinde; tıpkı filmin kahramanı küçük Ali gibi içine kapanık (belki de içine açık), patlamasız, taşmasız, dürüst bir film. Seyfi Teoman'ın bu ilk uzun metrajlısı, İstanbul'da, Slovakya'da, İtalya'da hak ettiği ödülleri kazandı. Dikkat dikkat: 12 Eylül'de sinemalarda vizyona giriyor.

MEKÂN

Karga Bar

Doğumgünleri 26 Ekim, ama burçları karga. 12 yılı gerinde bırakacak mekân İstanbul'da nefes aldıran adreslerden biri oldu hep. Muhabbete en güzel müziği meze yaptılar, uzunca bir süredir plastik ve sahne sanatlarıyla, canlı performanslarla çıtayı yüksettiler. Yaşgünü partisinde sürprizler, çekilişler, zırvalıklar yok. Karga sound yeter! Karga gibi uzun ömürler dileriz, partiyi kaçırmayız...

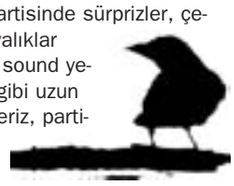

SERGİ

Suyun Bir Arada Tuttuğu

Heykelden fotoğrafa, filmden videoya, diapozitiften ses enstalasyonlarına uzanan çeşitlilikte 37 çağdaş sanatçıdan 122 yapıtın yer alacağı "Suyun Bir Arada Tuttuğu" başlıklı sergi 10 Eylül'den 11 Ocak'a dek İstanbul Modern'de açık kalacak. Cindy Sherman, Gordon Matta-Clark, Nan Goldin, Jeff Wall, Gilbert & George, Fred Sandback, Cecil Beaton, Bernd-Hilla Becher ve Nil Yalter gibi isimlerin çalışmaları "Performans", "Mekânlar ve Yerler" başlıkları altında toplanmış. Çağdaş sanatta '70'lerden bugüne uzanan kesişim hatları ve dönüşüm üzerine fikir veren "Performans" bölümünde, '70'lerle birlikte sanatçıların kendi bedenlerini keşfetmelerinin, kimlik meselesi ve feminist başkaldırının işlerindeki "yönetsel" tavra nasıl sirayet ettiğini, yeni ifade biçimlerini bilhassa Sherman ve Goldin'in fotoğraflarından okuyabileceğiz...

Cindy Sherman

Salvador Dali

Deli ya da dahi, o Dali. Sakıp Sabancı Müzesi Picasso, Rodin ve Abidin Dino'dan sonra bir başka ilahı, sürrealizmin en ikonografik fırçalarından Salvador Dali'yi ağırlıyor. Yağlıboyalar, çizimler ve grafiklerden oluşan 270 eserin yanısıra el yazmaları, fotoğraflar ve çeşitli dokümanların yer alacağı sergi 19 Eylül - 19 Ocak arasında gezilebilir. Not düşelim, bizi bekleyen seçki, koleksiyonun sahibi Gala-Salvador Dali Vakfı'nın İspanya dışında sergilediği en büyük geçici sergi olacakmış.

DANS

Alvin Ailey American Dance Theater

Dünyada dans algısını dönüştüren ve en tanınmış dans topluluklarından biri olan Alvin Ailey American Dance Theater, 50. yıl turnesi kapsamında üç özel gösteri sahnelemek için 17-18-19 Eylül'de 20:30'da Lütfi Kırdar'da olacak. Altı kıtada, 71 ülkede, 21 milyon izleyiciye ulaşmış ekip klasik baleden modern, caz ve etnik dansa kadar farklı tarzları bir araya getiren koreografilerini gospel, caz ve popüler müzikler eşliğinde sahneye taşıyor... *www.iksv.org*

YARIŞMA

Lennon ve Ono

Tek Bayrak

Bayrak histerisi, orjisi malûmunuz. Her ülkenin benzer ritüelleri var. Bir de hiç bulaşmak istemeyenler var. Buyrun burdan yakın! Küresel yurttaşlığı temsil edecek bir bayrak tasarımı yarışması açılmış. "Kazanan" bayrağın üretimine geçileceğini ve dünya vatandaşları için kullanıma sunulacağını duyuralım. Detaylı bilgi için: *www.adbusters.org*

İNTERNET

Paraketa

Paraketa bir internet gazetesi. Hedef kitlesi "sokaktaki insan". Yayın kurulu, idarî heyeti, tiraj kaygısı yok, ama daha hayatî kaygıları var. Lafı var ve lafı olan herkese, bilhassa lafı edilmeyenlere açık. İsmiyle müsemma, denizle ilgililer... Akdeniz, çevre, küçük balıkçı, küçük üreticinin yanında atıyor nabızları. Yakında çağdaş edebiyatla ilgili yazılar da başlayacakmış, balık tarifleri yolda... Önemli not: Ethem Özgüven'in "4857" adlı Tuzla tersaneleri gerçeğini aktardığı belgeseli siteden izlemek mümkün.

PERFORMANS

3. Jonglörlük Festivali

Ekim, Akdeniz'in en güzel aylarından. Antalya-Tekirova'daki Sundance Camping bir kez daha Jonglörlük Festivali'ne evsahipliği yapıyor. Gitmek için jonglör olmaya gerek yok, meraklılar için atölye çalışmaları tertiplenmiş zaten. Dileyen çadırını yüklensin, bungalov ya da ağaç evler, lezzetli ve hesaplı mutfak mevcut. Koy koy tekne turu, atlı gezmeler, denize doymak, Phaselis'in keşfi, doğayla hemhal olmak size kalmış. 6-12 Ekim arasındaki festivalin ayrıntıları www.j-fest.com'da.

THE KILLS

Kaptanım Beefheart

The Kills'in VV kod adlı şarkıcısı Alison Mosshart'la müzikal bir geyik...

İlk aldığın plak?
Hatırlamıyorum. Yaşadığım yerde plakçı dükkânı yoktu. Radyodan kasete kayıt yapar, walkman'imde dinlerdim.
İlk gittiğin konser?
Florida'da Dirty Poodle diye bir gruptu. Şarkıcının adı Scott Becky idi. Tırnaklarını maviye boyar, sörf gitarı çalardı. Şarkı sözleri sürreeldi. Bir keresinde mektuplaşabilelim diye bana adresini yazmıştı bir kâğıda. Adresin yanına evinin, arabasının, bahçe çiti-

nin ve çimlerin üzerinde bir horozun resmini çizmişti.
Favori albümün?
"Ice Cream For Crowby", Captain Beefheart.
Annen baban neleri severdi?
Müzik dinlemezlerdi. Ama geçenlerde evi karıştırırken babamın plaklarını buldum. Bir sürü Rolling Stones, Pink Floyd vardı.
Hangi şarkıcıyı seven biriyle asla evlenmezsin?
Avril Lavigne.
Müzik endüstrisinde mutlaka değişmeli dediğin şey?
Müzik endüstrisinin kendisi. İşin özünde sanat kalmamış durumda. Gerçek sanatçılar bir risk olarak görülüyor, çünkü onları bir kalıba dökemiyorsun.
En beğendiğin albüm kapağı?
Captain Beefheart, "Trout Mask Replica". Don'un suratında ölü bir balık vardır hani. Don balığın çok pis koktuğunu söylemişti bana.
iPod'unda neler dinliyorsun?
Bütün Beefheart albümlerini. Sesi o kadar samimi ve şarkı sözleri o kadar garip ki... Moondog'un "The Viking Of Sixth Avenue" albümü ve Townes Van Zandt da dinlediklerim arasında.
Keşke ben yazsaydım dediğin şarkılar?
"Waiting Around To Die", Townes Van Zandt veya "Do You Like Me?", Fugazi.
(Independent, çev: Ogan Güner)

SILVER JEWS

Fon müziğine son

1994'ten beri faal olan New Yorklu grup, "Lookout Mountain, Lookout Sea" isimli altıncı albümünü çıkardı...

Müziği galiba artık hepimiz başka işlerle meşgulken dinliyoruz. Son albümünü birkaç defa evde yazı yazarken dinledim. Sonra bir gün metroda, etrafta beni rahatsız edecek bir şey yokken bir kere daha dinledim ve karşıma bambaşka bir şey çıktı.
David Berman: Çünkü hayatınla bir bağlantı oluşturdu, değil mi? Öbür türlüsü aşağılık fon müziği zaten. Benim müziğim de bu ilgiyi hak edecek kapasitede. Filmler bu ilgiyi hâlâ talep edebiliyor. Bir yandan film seyredip bir yandan iş yapamazsınız. Müzikteyse birçok şey kaynayıp gider.
Bu durum işini zorlaştırıyor olmalı...
'90'ların sonundaki tekno ve elektronik müzik patlamasında bunun bir trend olacağını sezmiştim. Bugün mühim olan fon! Fon müziğinin arkasına saklanmak kolaydır. Güzel bir müziktir dinlediğin, başarılıdır, ta ki yanlışlıkla bu müziği konsantre olarak dinleyinceye kadar. Birden aslında anlamsız, rahatsız edici unsurlarını duymaya başlarsın. Benim hayatta bir şansım olması için insanların standardının yüksek olması lâzım. Sen standardını yükseltmezsen ben kaybederim. Mainstream'e dönüşürüm.
Bir resim sergisine iştirak ettin. Bu senin gibi Nashville'li bir müzisyen için sıradan bir sanat ortamı mı?
Hayır, tamamen havadan düşen bir projeydi. Biri benden küçük bir çizim istedi. Evet, çizim yapıyorum, içimden gelen kaba saba şeyler çiziyorum. Bunları yollayınca sergiye dahil oldum. Ama resim dünyasına ait değilim. Müzik ya da şiir dünyasına da ait değilim. Aslında bir aldatmacayı oynuyorum. Üç alanda da azıcık iyiyim. Arada bir yerlerde gidip gelerek rol kesiyorum.
Yine de üzerindeki ilgi giderek artıyor gibi. Bunu hissetmiyor musun?
Hayır, tam tersine... Arkamdan "bu hâlâ buralarda mı?", "bunu yapacak kadar iyi mi?" türü laflar konuşulduğunu hissediyorum. Silver Jews plağı alan insanlardan daha çok "Silver Jews'dan nefret ediyorum" diyenlerin varolduğunu hissediyorum. Google'da "Silver Jews'dan nefret ediyorum" araması yapsana. Ben bir kere yaptım. Neler döküldü, sorma.
(Village Voice, çev: O.G.)

THE WALKMEN

Ya metal, ya Santana

New York rock rönesansının mimarlarından The Walkmen, "You & Me"yle şehir hikâyelerine devam ediyor...

Bu gruptan evvel de şarkı söyler miydin?
Hamilton Leithauser: Biraz. Aslında kimse istemeyince iş başa düştü. En iyi söylediğim albüm bu sonuncusu ol-

du galiba. Güven kazandım, çalışmaktan daha fazla hoşlanır oldum. Önceki albümlerde enstrümanlar hep çok belirleyiciydi.
Sizin için blog'larda enteresan tabirler var. Biri "kereste".
Nasıl yani? Kaslı, yapılı bir erkek mânâsında mı?
Şu daha güzel: "Öğlen sarhoşluğu gibi."
Bu daha açıklayıcı.
Müziğinizde bir ağırlık var, ama karanlık da sayılmaz...
Önceki albümlerimiz daha karanlıktı galiba. Giderek güneşli, ışıklı taraflarımızı görmeye çalışıyoruz.
Grubun yarısı New York'ta, yarısı Philadelphia'da oturuyor. Nasıl anlaşıyorsunuz?
Kışın zor oluyor, gaz ocağını yakıp kapanıyoruz, içerisi dumanaltı oluyor, ne var ne yok çalalım diyoruz, ama nihayetinde ya bir metal riff'iyle ya Santana'yla işi bağlıyoruz. Belki bir-iki fikir üstünde oynaşıyoruz, ama bir yere varmıyor genellikle. Sonra da, ortaya pek bir şey çıkarmadan iki saatlik yola geri dönüyoruz.Yazın da içerisi dışarıdan daha sıcak oluyor. Manyakça bir durum valla.
Albüm hazırlığı ne kadar sürdü?
İki sene. Epey tartıştık, hatta kavga ettik her bir parça üstünde. "The Long Time Ahead Of Us" mesela, sekiz ay boyunca basbayağı sert, hacimli bir rock parçasıydı. Aylar sonra slow çalalım dedik, hakikaten güzel oldu. Ama o noktaya varmak aylar aldı. Tuhaf süreçler bunlar.
Banyoda şarkı söyler misin?
Elbette. Ne söylediğimi bilmem, ama söylerim. Bu sabah jogging yaptığım için yorulmuştum, söylemedim. Jogging aslında hiç hazzetmediğim bir şeydir, ama bazı sabahlar kendini yaparken buluveriyorsun işte.
(Larecord, çev: Merve Erol)

LEILA

Kılavuzum Prince

Londra'da yaşayan İranlı elektronika müzisyeni, üçüncü albümü "Blood, Looms and Blooms"u yayınladı...

Tam çocukluktan çıkarken, İslâm devrimi nedeniyle İran'dan kaçıp Londra'da hayata sıfırdan başlamak zor olsa gerek...
Leila Arab: Evet ama, bir yandan da çok şanslıydım. Çok sevgi dolu, koruyucu ve neşeli bir aile kabilesinin içinde büyüdüm. Bu ortam sayesinde daha yeniyetmelikte DJ olabildim, sonra fakülteyi bırakıp Björk'ün grubuna klavyeci olarak katılabildim ve derken kendimi tam olarak müzik yapmaya verebildim.
Yeni albümün acı ve ıstırapla doğduğunu insan hissedebiliyor...
Birkaç sene önce, ikinci albümümden hemen sonra, annemi, ardından da babamı kaybettim. Onların ölümü beni göçertti. Kahvaltıda ne yiyebileceğime zar zor karar verirken, şarkılar yapmak aklıma gelebilecek en son şeydi. Bunlar tabii ki herkesin başına gelen şeyler, ama biz bütün yaşadıklarımızdan sonra, sürgünde, küçük bir ordu

gibiydik. İki general beni ve kardeşlerimi yalnız bırakıp gitti. Beste yaparken hiçbir şey yapmazken olduğundan daha az üzüntü çektiğimi fark edince tekrar müzik için kolları sıvadım. Albümdeki 12 parçanın anahatları çok uzun süreden beri kafamdaydı. İşe koyulunca, bu parçaları kimlerin seslendirebileceğini düşünmeye başladım. Benim kılavuzum Prince olmuştur, onun albümlerindeki çeşitliliği çok seviyorum. Müziğimi bir patchwork dokur gibi tasarlamayı ve mikrofonu dostlarıma uzatmayı tercih ettim.
Önceki albümde de beraber çalıştığın Luca Santucci, Martina Topley-Bird ve kızkardeşin Roya gibi yakınlarına başkaları da eklenmiş, ama en büyük sürpriz Terry Hall'un varlığı...
Martina beni Terry Hall'la tanıştırdı. İlk defa Terry bizim eve geldiğinde arkadaşlarımın hali çok matraktı. Kafalarında Specials'ın solisti tam mânâsıyla efsanevî bir şahsiyetken, karşılarında bu kanlı canlı, ufak tefek adamı görünce epey bir şaşaladılar.
Müziğini nasıl tarif edersin?
Tam mânâsıyla bir sound kölesiyim. Uç noktalarda equaliser'larla sesi işleyerek derinden dönüştürüyorum. Parçalarımı bir defada miksliyorum. Bugün müzik çok sınırlı ve dengeli bir yelpazede seyrediyor ve bu da bana sıkıcı geliyor. Benim müziğimdeyse fazla iniş çıkış var; yaşayan, soluk alıp veren bir müzik. Başka bir şeyle uğraşırken fonda dinleyeceğiniz bir manzara değil!
(Libération, Les Inrockuptibles, çev: Siren İdemen)

SENOR COCONUT

Elektronik çaça

Uwe Schmidt'in bir sürü müzikal projesinden en çok tutulanı Latin-elektronik harmanıyla Señor Coconut'ın "Around The World"ü yayınlandı...

İlk albümünüzü ne zaman aldınız?
Galiba on yaşımdaydım, "Susam Sokağı"nın müziklerini almıştım. Ama 13-14 yaşlarımda ciddi olarak müzikle ilgilenmeye başladım, Kraftwerk'lerin, Brian Eno'ların ardından Yeni Romantiklerle bir başka elektronik dalgası geliyordu. Adam and The Ants gibi standart rock gruplarını dinlerken ben de bu yeni dalgaya takılmaya başladım. O davul makinaları, synthesizer'lar, sonra müzisyenlerin görünüşleri beni büyülemişti. O sıralarda müzik yapmaya da başladım, bizimkileri kandırıp küçük bir davul seti almıştım, bodrumda kendi kendime çalıp duruyordum. 15'ime geldiğimde nihayet bir davul makinası edinmiştim. Giderek sadece hardrcore ya da endüstriyel elektronik müzik dinler oldum. Melodiyle, popla bütün alâkamı kesmiştim.
Bir sürü müstear isminiz var. Bunlar müzikal türleri ayırt edebilmek için mi?
İlk albümden sonra bir çalışma yöntemi olarak düşünmüştüm farklı isimleri. Plak şirketleriyle ilişkimi makûl düzeyde tutmaya da yarıyordu. Ufkumu genişletmeye, yeni müzikler dinlemeye çalışıyordum. Her hafta bir EP çıkarırdım o zamanlar.
Señor Coconut ismi ilk ne zaman çıktı?
İlk albümden sonra, para pul da yoktu, kız arkadaşımın ardından Kosta Rika'ya gitmiştim. İlk defa orada ciddi anlamda Latin müziği dinledim. Bu müzikal dilden çok etkilenmiştim. O sıralarda kulüp müziğinden, pist için müzik yapmaktan da sıkılmıştım. İlk Señor Coconut albümünü hazırlarken Şili'ye taşındım, albüm basıldı, herkesin beni artık unutacağını zannediyordum, ama bir anda bütün dünyadan teklifler almaya başladım.
Meşhur şarkıları cover'lamak bilinçli bir tercih miydi?
Latin kültürüne daldığımda bir sürü derleme albüm dinliyordum. Latin müzisyenler de bir sürü meşhur şarkıyı yorumluyor. Bir noktadan sonra şarkı kolektif hafızanın bir parçası haline geliyor. Benim çıkış

noktam, geçmişe ait bir şeyi bugüne ve geleceğe taşımak. Latin müzisyenlerin sözlerini bile bilmeden '70'lerden bir parçayı yorumlaması bana müthiş geliyor, bir şekilde yeniden kurulan şarkıyı dinleyince bambaşka bir ışık görüyorsunuz orada. Bu albümde Daft Punk'ın "Around The World"ünü vaktiyle egzotik müzikler yapan Les Baxter'dan etkilenerek çıkardım. Bir kere mottoyu böyle koyunca, diğer şarkıların her birini de başka başka ülkelerden seçtim. "Sweet Dreams" ritmiyle, melodisiyle tam bir çaça mesela. "Da Da Da" ya da İsviçreli grup Yello'nun '80'lerin başlarında ilk sample tekniklerini kullanarak yaptığı "Pinball ChaCha" da öyle. Elektronik olarak yapılmış bir parçayı akustiğe çevirmek de güzel oluyor.
(Electronicbeats, çev: M.E.)

AIMEE MANN

Kısa öyküler toplaması

Evvelce 'Til Tuesday grubunda bulunan Mann, altıncı solo albümü "@#%&! Smilers"ı yayınladı...*

Önceki albümün "Forgotton Arm"da, zora girmiş bir ilişkiye dair öyküsel bir dil tutturmuştun. Yeni albümünde benzerlikler var mı?
"Smilers" daha çok kısa hikâyeler toplaması gibi. Bu defa her şarkının kendi sedasını yaratmasına izin verdim.
Yıllar içinde farklı türlerde çalışmaların oldu. Bugün müziğini nasıl tarif ediyorsun?
Biçim umurumda değil. Şarkıdır aslolan. Düzenleme ve enstrümantasyon da şarkının ruhunu besler. Geçen albümde cayır cayır elektrikli gitar vardı, şimdi yok. Bu sefer tuşlu çalgılar ailesinin hakimiyeti var.

Paul Thomas Anderson "Manolya" filmini şarkılarının üzerine kurmuştu. O tecrübe şarkı yazımına etki etti mi?
Hem de nasıl! Yazarken bambaşka bir odak geliştirmeme yaradı. Daha öyküsel bir noktadan bakıyorum artık. Esasen "Forgotton Arm" da çekilmemiş bir sinema filmi için film müziği. "Smilers"ın büyük bölümünü de aynı kafayla yazdım, ama her şarkı kendi hikâyesini anlatıyor.
Kendini Amerikan folk müziğiyle ve köklerle bağdaştırıyor musun?
Sanırım müziğimin yaslandığı bir taraf bu, ama dinleyenler bunun ne kadarının farkına varıyor, bilemem. Güneyde büyüdüm, kanımda var.
Neler dinliyorsun bu sıralar?
Çok fazla bir şey dinleyemiyorum ne yazık ki. National'ı çok beğendim. Geçen senenin en harikulâde mahsullerindendi. M. Craft'a sardırdım son zamanlarda. Herif bir fenomen, müthiş bir şarkıcı ve şarkıyazarı.
Ufukta yeni projeler var mı?
Karikatür çizmeyi öğreniyorum. Şu an berbatım, ama bir grafik roman yazma hayalim var. Düşüncesi bile çok heyecanlandırıyor. Bir başka proje de "Forgotten Arm"ı Broadway'de müzikal olarak sahnelemek.
Uzun zamandır müzik endüstrisinin içindesin. Son yıllarda neler değişti?
Müzikten geçinmek anlamında en boktan zamanlardayız. Albüm satışları ortada. Kendi adıma rahatım, çünkü kendi küçük plak şirketim var. Büyük şirketler yaratıcılıktan anlamıyor. Albüm kapağını dilediğim gibi tasarlayabilirim artık. Ancak ucuz bir iş çıkarmamak, stüdyonun kirasını ödeyebilmek için de para gerek. Müzikle ilişki giderek değişiyor, eskisi gibi müzik satın alınmıyor, elden ele CD'ler dolaşıyor ya da internetten indiriveriyorsun işte. Yakında akustik ev kayıtları yaygınlaşacak.
(Prefixmag, Folkmusicabout, çev: Şahan Nuhoğlu)

RON SEXSMITH

Kaçış stratejileri

Kanadalı ozan, dokuzuncu albümü "Exit Strategy of the Soul"u yayınladı…

Son albümündeki "Brandy Alexander" daha önce Feist'ten dinlediğimiz bir şarkı.
Hikâyesi uzun... Birkaç sene önce bir gece, Feist'e bir tür brendi olan bu kokteylden bahsettim. Bir vakitler John Lennon ve Harry Nilsson'un en hızlı zamanlarında takıldığı kuvvetli bir içki. Feist bu kokteylin etkisini karmakarışık bir aşk hikâyesiyle mukayese eden bir şarkı sözü yazdı. O kadar hoşuma gitti ki, üstüne bir müzik yazdım. Şarkı iki sene önce, çok çıplak ve süssüz haliyle Feist'in albümünde yer aldı. Bense daha geniş bir orkestrasyonla kendi albümüme almak istedim.
Bu albüm, önceki albümlerine göre daha sıcak, daha soul'a kaçan tonlar içeriyor. Son dönemde yeni müzikal keşifler mi yaptın?
Judee Sill'i keşfettim ve müziğine hemen vuruldum. Olağanüstü bir ses. Şarkılarını duyduğumda, sanki bütün hayatımı hiç bilmeden onu bekleyerek geçirmiş olduğumu hissettim.

Öte yandan, hâlâ Tom Waits dinlemeye devam ediyorum tabii.
Bazı kayıtlar için Küba'ya da gittiniz, değil mi?
Prodüktörüm Martin Terefe'nin fikriydi. Bazı şarkıların fena halde nefesli çalgıları istediğini söyleyip duruyordu. Kayıtları İngiltere'de yapıyorduk, tanıdığı bir takım müzisyenlerle işi halledeceğini zannediyordum. Ama kafasında yekten Küba'ya gitmek varmış. Acayip sıkı müzisyenler var orada hakikaten.
Albümün adı ("Ruh İçin Çıkış Stratejisi") nereden?
Irak işgali hakkındaki haberleri izlerken aklıma geldi. Bir de yıllardır içimde biriken bir his var: Metroda tren beklerken ya da bir köprüden aşağı bakarken, açıklanamaz bir aşağı atlama hissi beliriyor içimde. Bir intihar arzusu değil bu, ama bir şey çekiyor beni. Aslında korkuyorum, çünkü bu dünyayı seviyorum. Ruh da dünyada habire böyle bir şey yapıyor: Nasıl kaçacağını planlayıp duruyor...
(Les Inrockuptibles, Jam!, çev: D.B.-M.E.)

THE TING TINGS

Cool'luğa veda

'80'lerin ve bugünün ritmlerini sindirmiş kederli disko-rock'uyla Ting Tings, "We Started Nothing"le alkışlanıyor...

Ani gelen şöhret sizi şaşırttı mı?
Katie White: Bir numaraya çıktığımızı öğrendiğimizde memlekette, Manchester'daydık. Etrafımızda eş-dost, aile efradı, deli gibi içip eğlendik. Sürekli yurtdışında, turnede olduğumuz için grubun nasıl bir seyir izlediğinden haberimiz yoktu. "That's Not My Name" single olarak yayınlanana kadar, çok dar bir çevrede kısıtlı sayıda bastığımız plaklarla tanınıyorduk ancak.
Jules De Martino: Bizim olayımız ev partileriydi. Canımız sıkılıyordu, eğlence arıyorduk, her ne kadar müziği çok ciddiye alsak da bu grubu da zaten kazayla kurmuş sayılırız.
Katie: Baktık ki bira parasını kaldıramıyoruz, eski bir televizyondan bozma bir bağış kutusu yaptık, gecenin sonunda neredeyse kirayı toparlamıştık. İş öyle öyle ciddiye bindi.
Bütün şarkılarda bir kaderini eline alma teması var sanki...
Jules: Evet, daha önceki tecrübelerimiz sayesinde müzik piyasasından iyice soğumuştuk. Herkes ipleri kendi elinde tutmaya çalışıyor doğal olarak, ama bizim itkimiz olayları kontrol etmekten ziyade akışına bırakmak, özgürlük alanı açmak...
Katie: Cool olmayı filan bir yana bıraktık. Provalarda "bu Ting Tings'e uymaz" filan demiyorduk, zihnimizi, elimizi açık tuttuk.
Enstrümanları, kayıtları sadece ikiniz üstleniyorsunuz...
Jules: Geleneksel bir çalışma biçimi sayılmaz. Ben davul çalarken Katie kayıt masasına oturuyor mesela, çok hâkim olmasa da. İkimiz de kendi başımıza ruhumuzdan bir şeyler katmaya çalıştık.
Katie: Tatlı tatlı folk söylemeyi ben de seviyorum, ama sıkıldım da. Bu yüksek tempolu şarkıların ardındaki yabancılaşma ve soğukluk da hissedilsin istedim.
(Official interview, çev: M.E.)

Akıl, doğar doğmaz ölen bir böcektir. Delilik bu böceği her gün yeniden dünyaya getirir. **MELİH CEVDET ANDAY**	Yaşam gizemlidir çünkü ölümle birlikte gelir: hiçbir yaşam yoktur ki daha şimdiden bir ölme olmasın; hiçbir yaşam yoktur ki daha şimdiden içinde mühürlenmiş olduğu alev tarafından tüketilmekte olmasın. **WALTER BENJAMIN**	Tuhaf uzun bir sokaktı ve ben susuyordum Bir kız memelerini bırakıp gidiyordu Aşıktım ve hep seni soyuyordum aklımda Bir adam çarşıyı üstümüze kapıyordu → **İLHAN BERK**
Tanrı göklerin eksiksizliğidir; aşk insanın eksiksizliğidir. **VICTOR HUGO**, Sefiller		

MONKEY
Journey To The West
(XL)

Monkey o kadar eşi benzeri görülmemiş bir proje ki, anlatmaya başlarken Gorillaz'dan başka bir dayanak, bir çıkış noktası bulmak zor. Bunda bir tehlike de yok, Damon Albarn & Jamie Hewlett ikilisinin elinden çıkma yeni mültimedya gösterisine benzeyebilecek tek oluşum yine Gorillaz. Hayvanlar âleminden yakın akrabalar, anime karakterler ve yol hikâyeleri iki projede ortak olsa da, "Journey To The West" çeşitli hikâyelerden oluşan bir "yol çizgi filmi" değil, zira karşımızda tüm görkemiyle bir opera eseri duruyor. 16. yüzyıldan bir Çin romanının müzikal oyuncaklarını Albarn'ın, görsel konseptiniyse Hewlett'ın üstlendiği, Chen Shi-zheng'in yönetmenliğinde oluşturulan sahne uyarlaması için söylenebilecek en güzek söz aslında "comic-opera". Bunu isterseniz komik bir opera olarak da okuyabilirsiniz...

Hindistan'a yolculuk eden maymunun mitlerle dolu yolculuğunu Doğu-Batı iteklemelerinden, zorlama müzikal sentezlerden, kirli beyaz bakışlardan kurtarabilmenin çok az yolu var. Albarn-Hewlett ikilisinin görsel/müzikal dehası, cin fikirleri ya da mizahları bile buna karşı koymakta zorlanabilirdi. Opera, büyük korolar, Uzakdoğu yaylı enstrümanları, elektronik sesler ve distorsiyonların birlikteliğinin bütün sentezlemeleri hafızadan silecek kadar iyi tınlaması, bu adamların tüm bu kargaşayı bir arada tutacak bir tutkalın arayışında olmamarından geliyor. Oyun kurmaktan çok, oyun izlemek istiyorlar. Merak ettikleri her şeyi kurcalamak, eğlenmek ve zevk almak uğruna imajsızlaşmayı göze alıyorlar. Brit-pop'un küçük prensiyken yerel enstrümanları keşfeden, sonra –neyse ki sömürüye girmeden– Mali müziğine sardıran, 2000'lerin en cesur pop projesine imza atan, derken Londra punk'larının ruhunu yeniden hatırlatan ve hâlâ sade ve inandırıcı kalmayı başaran adamdan bahsediyoruz. Bir de üzerinde Gorillaz kahramanlarının olduğu, kilise süslemelerine benzer vitraylar yapan, Tank Girl'ü hayatımıza kazandıran diğer tuhaf adam var tabii...

Sözlerde Çince metne neredeyse sadık kalan "Journey To The West"in soundtrack'i sahnede çalan müzikleri temel alsa da, görece bağımsız. Ama albümü görüntülerin hayalini kurmadan dinlemek de mümkün değil. Dinlerken her anın, her melodinin bir sahneyi canlandırdığını duyuyorsunuz. Daha önce hiç denenmemiş bir popu temsil eden 22 kısa parça yerine 22 sahneden oluşuyor diyelim en iyisi "Journey To The West" için. Gorillaz'ın "dubby" baslarını duyuyoruz, ardından atari müziği, sonra Damon'ın etnik müziklerle samimi yakınlaşmaları ve Çinli bir orkestra... Kıtalararası bir gidip gelme değil bu, tüm kıtalar bir olup da bir maymun krallığı oluşturuyor sanki. Zaten bahsi geçen batıya yolculuk da tahmin ettiğimiz Batı değil, Çin'den Hindistan'a uzanan bir yolculuk. Yolculuğun fon müziklerinin operadan sonra en yakın olduğu şey bir bilgisayar oyunu müziği olabilir. Kahramanının sabırsız ve bazen çığlıklar atan bir maymun olduğu ve arka planda küçük Çinli kızların salınarak şarkı söylediği bir platform oyunu belki.

Arp, Uzakdoğu popu, koro, solistler, elektronik efektler ve tüm şamatayı yormadan bir arada tutan prodüksiyonun kusursuzluğunu kurcalamamalı, çünkü o artık "a priori" bir bilgi. İyi bir espri filmin parçası değil de filmin kendisi olduğunda anlatılması güçleşir ya, Monkey'nin müzikal arka planını da şovun bütününden ayırmak zor. Albarn-Hewlett ikilisinden tek başına bir albüm, video ya da parça üretmelerini bekleyemezsiniz zaten. Bir fikrin etrafında dönen çok boyutlu bir dünya yaratıyorlar her seferinde. Yüzyılın ilk sirk operasının perdesini açanlar da nihayetinde onlar oldu.

Seda Niğbolu

ALEJANDRO ESCOVEDO
Real Animal
(Shore Fire)

Sadece '70'lerin ortasında kurulan San Francisco'lu punk ekibi Nuns'ın üyesi olması bile tarihe geçmesi için yeter de artardı Alejandro Escovedo'nun! 1978'de Sex Pistols'ın son Amerika konserini açmışlardı. Sonrasında Escovedo durmadı, Rank and File ve kardeşiyle kurduğu True Believers'la bugün artık pek meşhur olan alternatif country'nin tohumlarını attı... Kardeşinden bahsetmişken, müzisyen bir aileden geldiğini de hatırlatalım. İki akrabası, Pete Escovedo ile kızkardeşi Sheila E örneğin... Biri Santana'nın perküsyonistiydi, diğeri Prince'in davulcusu, bir ara pop star mertebesine bile yükselmişti. Escovedo, 1990'lardan itibaren solo albümler çıkarmaya başladı. Hak ettiği saygıyı gördü, ancak hiç popüler olamadı. Mutsuz evlilikler yaşadı, internette bir sitede okuduğumuz bilgi yalan değilse intihara bile kalkıştı... 2003'te Hepatit C yüzünden ölümün kıyısından döndü. Tedavi masraflarını eş-dost karşıladı, o sıralar şerefine kaydedilen "Por Vida: A Tribute To The Songs of Alejandro Escovedo" adındaki albümün geliri de kendisine aktarıldı... Escovedo, hastalığı atlattıktan sonra, 2006'da John Cale prodüktörlüğünde "Boxing Mirror" adındaki albümünü çıkardı. Yeni plak "Real Animal" ise T-Rex ve David Bowie'nin ünlü yapımcısı Tony Visconti eşliğinde kaydedilmiş. Escovedo bu kadar görüp geçirdikten sonra elbette geçmişinden bol bol besleniyor. Hayatının belli belirsiz ipuçlarıyla dolu şarkılar yazıyor. Müziği nasıl keşfettiğini, hastalığını "Golden Bear"la, bir rock'n'roll grubunda olmanın nasıl bir şey olduğunu "Chip'N'Tony"yle anlatıyor, Nuns günlerini "Nun's Song"la anıyor, New York'un bohem hayatına "Chelsea Hotel '78"le dalıyor –kendisi de bir ara bu ünlü otelde yaşamıştı... Tüm albümde rock'n'roll'un altından giriyor, glam'in, punk'ın, blues ve soul'un üstünden çıkıyor. Deri ceketi, yılan derisi çizmeleri, briyantinli saçları, güneş gözlükleri, kovboy şapkasıyla tekinsiz bir David Lynch karakteri Escovedo... Şarkı yazarlığı açısından bakarsak, Bruce Springsteen, Iggy Pop ve Elvis Costello'nun üyesi olduğu canavar familyadan, Lou Reed misali bir "rock'n'roll hayvanı"! "Real Animal"da öyle bir kükrüyor ki, her notada içiniz tir tir titriyor. *İlker Aksoy*

Zig Zag (Independent Drawing Gig 4 Istanbul) 10 Ekim-31 Ekim arasında Hafriyat Karaköy'de... Sergide, çizimi farklı şekilde kullanan sanatçılar (yurt dışından 9, Türkiye'den 14 sanatçı) yer alacak. Açılışta Klaustro ve Daire 2: General Gramofon'un canlı müzik performansları var.

Kadınların kızların ardından gittim durdum
Öptüğüm yerlerin içimde durulmuyordu
Üç kez yokuşu indim çıktım boncuklar aldım
Kocaman kırmızı ağzın ki hiç bitmiyordu →
İLHAN BERK

Hayatta en tehlikeli şey, gerçekleşmiş hayallerdir. **MICHAEL ENDE**, *Momo*

Aşk, elde olmayan bir şeyi bunu talep etmeyen birine vermektir. **LACAN**

INFADELS
Universe In Reverse
(Wall Of Sound)

Infadels, Liverpool'dan çıkma bir beşli. Kasabian, Primal Scream, Hard-fi sevenler bu grubu da seveceklerdir. 2006 çıkışlı ilk albümleri "We're Not Infadels"dan pek çok şarkı kulüplerde fazlaca çalınmıştı. Süpersonik dâhi Jagz Kooner'in prodüktörlüğünü yaptığı "Jagger 67", "Can't Get Enough", "Topboy", "Murder That Sound" gibi şarkıları içeren bu şaşırtmacalarla dolu albüm, DJ'lere aradığı farklı tadları vermişti. Bunun sonucu olarak, grup 2006'dan bu yana 300'den fazla festivale davet edildi. Sahne enerjileri de albümlerini aratmayacak kadar iyi olan Liverpool'lu beşlinin yeni albümünün habercisi, yaz başlarında piyasaya çıkan "Free Things For Poor People" isimli 45'lik oldu. Şarkının tanıtımı için 2 bin Sterlin, bir otobüsün tepesinden saçıldı. Primal Scream'i akla getiren melodisiyle şarkı hemen kendini sevdirdi ve İngiltere indie single listelerinde 1 numaraya kadar çıktı. Kısa süre sonra da on şarkılık "Universe In Reverse" albümü piyasaya sürüldü.

Albümün prodüktörlüğünü Martin "Youth" Glover (Verve, Depeche Mode) yapmış. Açılış şarkısı "Circus of Mad" kendine hemen alıştırıyor, bizi şaşırtmacalarla dolu bir yolculuğa hazırlıyor. Ancak ikinci şarkı "Make Mistakes"le albümün genel sound'u iyice netleşiyor: Yüksek tempolu, radyo ve festival dostu, melodik, rock'la elektronika arasında salınan melodiler... Akılda kalıcı nakaratlar, bolca cayır cayır gitar, tempolu baslar, enerjik davullar, olaya zenginlik katan klavyeler ve efektler albümün her tarafına yayılmış durumda. Erken bir kapanış hissiyatı veren "Don't Look Behind You" dışındaki şarkıların hepsi hareketli. Kafanızı boşaltmak için dışarıya çıktığınızda ya da yola koyulduğunuzda yolculuğun keyfini artıracak, gidilen mesafeyi kısaltacak şarkılardan oluşan çalışmada favorileri şarkılarımızı "Circus of Mad", "Make Mistakes", "Play Blind", "Free Things For People", "Code1" ve "Universe In Reverse" olarak sıralayalım.

Infadels'in ikinci albümü, ilk albümün sunduğu deneysel dans-rave-indie karışımını ve taze liğini sunmuyor, Glover'in kılavuzluğunda kaydedilen mainstream electronika-rock melodilerden oluşuyor. Ayrıca kuşku yok, grup "Universe In Reverse"le yine festivallerin gediklisi olmayı garantiliyor. İlk albümü beğenenler, mukayese yapmasa ve bu albümü kendi başına ele alsa iyi olur.

2008'in en iyi işlerinden olmasa ve bir şeylerin eksik olduğunu hissettirse de, tekrar ziyaret etmek için çok güzel anlar da barındırıyor albüm. Infadels'i bu albümdeki bazı parçalara bakarak vokal tarzı yüzünden bazen Hard-fi'ya, melodileriyle Kasabian'a, klavye kullanımları sebebiyle Killers'a benzetebilirsiniz. Ancak bu şunu değiştirmeyecek: 20 Aralık'ta ülkemizde de konser vermesi beklenen Infadels, bu albümdeki hareketli şarkılar sayesinde festivallerde, kulüplerde epey yeni arkadaş edinecek.

Adnan Uludağ

ALBERT HAMMOND JR.
¿Cómo te Llama?
(RCA/Black Seal)

The Strokes'un ritim gitaristi Albert Hammond Jr. grubundaki tüm elemanlardan çok daha çalışkan çıktı. Son Strokes albümü 2006 tarihli "First Impressions Of Earth"den sonra iki solo albüm piyasaya sürdü. Bunların ilki gene 2006 tarihli "Yours To Keep"di, ikincisiyse bu yazının da konusu olan "¿Cómo te Llama?" oldu... Albert Hammond Jr.'ın Strokes'daki kariyerine bakacak olursak, grubu birlikte kurdukları solist ve şarkı yazarı Julian Casablancas'ın nispeten gölgesinde kaldığını görüyoruz. Yazdığı şarkılar "Room On Fire"da yer alan "Automatic Stop" ve birkaç başka parçadan ibaret... Hammond gibi iyi bir şarkı yazarının bu derece geride durması şaşırtıcı, ama bu durumun, mesela Blur'daki Damon Albarn ve Graham Coxon'un arasındakine benzer bir gerilime sebebiyet vermediği de açık. Anlaşılan bugünlerde çoğu yan projeleriyle uğraşan grup elemanları görevleri bölüşmüşler, üstlerine düşeni ellerinden geldikçe iyi yapma gayreti içinde yuvarlanıp gidiyorlar –en azından öyle gözüküyorlar... Biz de bir taşla iki kuş vuruyoruz. Hem solo ve yan projelerin keyfini sürüyoruz, hem de Strokes'dan mahrum kalmamış oluyoruz...

Babası vaktiyle "It Never Rains In Southern California", "When I Need You" ve "To All The Girls I've Loved Before" gibi pek çok hite imza atmış bir şarkıcı olan küçük Hammond'ın da şarkı yazarlığının sırrını çözdüğü "¿Cómo te Llama?"yla iyiden iyiye açığa çıkmış. Muhteşem olmasa da, eli yüzü gayet düzgün bir indie rock plağı var elimizde zira. İçinde "You Won't Be Fooled By This" gibi bir zarafet timsalini, "Borrowed Time" ve "Miss Myrtle" gibi Jamaika menşeli iki şarkıyı, "Spooky Couch" adında, piyanonun başına Sean Lennon'ın geçtiği bir enstrümantali barındırıyor. Kapanışı ise "Feed Me Jack Or: How I Learned To Stop Worrying and Love Peter Sellers" gerçekleştiriyor ki, bu yavaş şarkı albümün en iyi parçalarından biri... Son yıllarda bol bol Neil Young mı dinlemiş Hammond Jr.? Olabilir. Yanında biraz da Pavement ve Spoon belki de... Bu birikimin üzerine tüm yaratıcılığını solo işlerine saklamasını ve kimsenin ondan büyük beklentiler içinde olmamasını koyun. Strokes'unkiler kadar güçlü olmasalar da, çok yönlü ve yoğun bestelerinin formülü ortaya çıkıyor gibi. Strokes'la Hammond arasındaki küçük farklar bile kulağınızda oldukça değişik tatlar bırakıyor. "The Strokes varken" diye düşünmeyin yani, kesinlikle deneyin! *İlker Aksoy*

AMANDA PALMER
Who Killed Amanda Palmer
(Roadrunner)

Son yılların müzik dünyasına hediye ettiği en güzel gruplardan Dresden Dolls'un üyesi Amanda Palmer. Üstelik de ikilinin şarkıları bestelemekten sözleri yazmaya, albüm kapağını tasarlamaya tüm yükü üstünde taşıyan elemanı. Müzik kariyerine de '90'ların sonunda kendi başına kaydettiği demolarla başlamıştı. Solo bir albümle yola devam etmesi de herhalde kaçınılmazdı. Geçen sene kendi adıyla yayınladığı Death Cab For Cutie cover'ı "I Will Follow You Into The Dark"ın kazandığı başarının da bu solo albüm sürecini hızlandırdığı bir gerçek galiba –ayrıca merak etmeyin, Dresden Dolls da dağılmadı.

İsminde David Lynch'in "İkiz Tepeler"ine gönderme yapan –dizinin fanlarının en çok sorduğu soruymuş "Laura Palmer'ı kimin öldürdüğü"– ilk albümü Ben Folds'la kaydedilmiş. İkisinin ahbaplıklarıysa, Dresden Dolls hayranı olan Folds'un Palmer'a attığı bir hayran mail'iyle başlamış. Albümün diğer misafirleriyse, açılış parçası "Astronaut (A Short History of Nearly Nothing)"de çelist Zoë Keating (Folds'un orkestrasında keyboard ve vurmalılardan sorumlu müzisyen, indie grubu Rasputina'nın üyesi), "Guitar Hero"da East Bay Ray ve "What's The Use Of Wond'rin'?"de Annie Clark... Palmer, bir zamanlar bu şarkıların Dolls albümlerine koyamadıkları piyano baladları olduğunu söylemiş. Ancak üzerinden defalarca geçildikten sonra galiba vardığı nokta yeniden Dresden Dolls sound'u olmuş. Tabii şarkılar şahane oldukça kimin umurunda? Eğer, Dresden Dolls'un çığlık çığlığa sahnelediği Brechtyen punk kabaresini seviyorsanız, "Who Killed Amanda Palmer"ın yeni marşlarına da kesinlikle bayılacaksınız. *İlker Aksoy*

→53

ÖZÜR 1. Geçen ay Ercüneyt Özdemir söyleşisinde Memduh Şevket Esendal'ın adını Mahmut Şevket diye yazdığımızı farkedince yüzümüz felaket kızardı. Ne kadar özür dilesek boş.
2. Geçen ayki söyleşide, birkaç yerde, Peter Murphy'nin Bauhaus turnesini tamamlayarak İstanbul'a döndüğünü yazdık. Oysa Murphy, kendi solo turnesinden dönmüştü.

Akşama doğru bir aşçı dükkânına girdim
Sana benzeyen incecik atlar geçiyordu
Sonra birdenbire büyük bir sessizlik oldu
Bu dünyadan İlhan Berk geçti dedim yürüdüm
İLHAN BERK

Anılar bizim için saatleri kimi zaman yan yana ilerletirler, kimi zaman da üstüste yığarlar. **YUKİO MİŞİMA**, Yaz Ortasında Ölüm

The Walkmen
You & Me
(Gigantic)

Altı-yedi sene öncesi, New York kıpır kıpır. The Strokes garage rock'a tekrar can verirken, Interpol post-punk'ı küllerinden doğuruyor. Aynı dönem ve şehirde eskiciden satın alınmış gibi tınlayan keyboard'lar ve mütemadiyen çınlayan gitarlarıyla The Walkmen peydah oluyor, Hamilton Leithauser'ın boğuk ve isyankâr vokalleriyle can bulan "Wake Up" ve "We've Been Had" metropol yalnızlarının sesi oluyor. 2004 tarihli "Bows+Arrows" beşliyi daha da bilinir kılıyor, "The Rat" grubun bütün külliyatını gölgesine alıyor. The Walkmen o zamanlar da, şimdiki gibi, ortalıklarda olmayı seven, boyundan büyük laflar eden bir grup değildi; şarkı sözlerine hayatla bu kadar alıp verememeyi sığdıran insanların spot ışıklarından rahatsız olması zaten normaldi. Belki de bu yüzden 2004'ten beri daha münzevi bir hayat sürmeye başladı The Walkmen. Aceleye gelmiş bir uzunçalar yayınladılar, Henry Nilsson'ın John Lennon prodüktörlüğünde yaptığı otuz senelik "Pussy Cats" albümünü tekrar kaydettiler, başka cover'lar yaptılar, hatta bir roman yazıp yeni yıl şarkıları bestelediler. Onlar kendi hallerinde takıladursun, metropol yalnızlarının sesi unvanını The National kaptı.

"You & Me", grubun silkinip kendine geldiği albüm. Kendilerine has sound'larını koruyan grup, şarkılarının özünü oluşturan kaybolmuşluk, anlam

verememe, geçmişe özlem ve yeni başlangıçlara heves gibi temaları kafası karışık bir adamın düşünce akışı içerisine oturtuyor. Söz konusu adam gençlikten orta yaşlara geçiş yapmış, yılların yorgunluğunu üzerinde taşıyan bir adam. Artık yer değiştirmekten, partide gördüğü kızların parmaklarındaki yüzüklerden bıkmış, sevdiğiyle evlenip bir yerlerde ev inşa etme hayalleri kuran bir adam. Ama yıllar aktıkça yerinde sayan, gökyüzünü izlemekten başka bir şey yapamayan, terk edemeyen bir adam. Kulaklarını kötü haberlere tıkayıp rüyalara sığınıyor, birileri kararlar verirken o sadece bekliyor, edilgenliğini ancak sarhoş mektuplar yazarken kırıyor. Bir kadını, bir günü ya da bir şehri özlüyor, ama yine de yeni yıldan ya da yeni bir ülkeden medet umuyor. Sonunda da kasabadaki en güzel kızı kaybediyor. Bütün bunlar ayışığının altında geçen uzun gecelerde cereyan ediyor.

Elimizde "The Rat" gibi can alıcı bir şarkı yok bu sefer, ancak bu durum The Walkmen ruhuna vakıf olmayı daha kolaylaştırmış. Genelde sakin ilerleyen şarkılar grubu vezir eden davulcuları ve Leithauser'ın ısırgan sesi sayesinde sürekli gelgitlerden geçiyor. "Four Provinces" gibi bir-iki görece yüksek tempolu şarkının dışında albümün mücevherleri, gelgitlerin daha sert yaşandığı "In The New Year", "The Blue Route" ve "I Lost You". Bir de ilk single "On The Water". The Walkmen şehir romantiklerinin ve tutunamayanların kanına tekrar giriyor "You & Me" ile, kendilerine yakışan bir albüme imza atıyor. *Yiğit Atılgan*

Jaguar Love
Take Me To The Sea
(Matador)

Jaguar Love'ın bileşenlerine bakınca, bir açığı kapayacakları kesin gibi gözüküyor. Grubu geçen yıl kuranlar, dağılan Seattle'lı art-rock topluluğu Blood Brothers'ın baskın vokalisti Johnny Whitney ve gitaristi Cody Votolato ile '90'ların en elektriklilerinden Pretty Girls Make Graves'in bateristi J. Clark. Sadece iyi değil, özlenen müzisyenler bunlar. '90'larda Domino'nun, Touch & Go'nun, Matador'un hem çok pop-melodik hem de jilet gibi keskin garaj punk'larını, art-rock'larını yapan, ham enerjiden beslenen çok az kişi kaldı ortalıkta.

Şayet ihtiyaç duyulan mânâlı gürültülerse, Amerika'nın her daim en iyisi olan Portland'dan çıkma Jaguar Love belki bu hasreti giderebilirdi, ama "Take Me To The Sea"de hiçbir şey kağıt üzerinde durduğu gibi durmuyor. Albümün kötü olmak gibi bir sorunu yok; sorunu sürekli potansiyelini hissettirip hiçbir şeyi sonuna kadar götürmemesi. En iyilerden "Highways Of Gold"la dinlemeye başlarken, albümü vezir de rezil de edebilecek olanın Whitney'in vokali olduğunu anlıyoruz. '70'lerin glam yıldızlarını, biraz da feminenlikle maçoluk gibi fantastik bir birleşimi ne yapıp edip yakalayan '80'lerin hair-band gruplarını hatırlatan falsetto vokal, temposu yüksek parçaları çığlıklarıyla daha da ateşliyor, heyecanı düştüğündeyse geçkin ve kilo almış eski bir MTV starına dönüşebiliyor. "Vagabond Ballroom", "Jaguar Pirates" gibi cayırtılı gitar/vokal parçaları ve ritmik bateri devreye girdiğinde o yadettiğimiz '90'lar, kendinden önceki yirmi yılın da desteğini alarak canlanıyor. Ama albüm gerisini getirmiyor ve kapanış parçalarıyla birlikte iyiden iyiye sıradanlığa gömülüyor. J Clark'ın Pretty Girls Make Graves'in dans edilebilir ve mekanik ritmlerini geri getirdiği, Votolato'nun gitarına abandığı "Antoine and Birdskull" gibi birkaç iyi ansa, ancak potansiyellerini savunmaya yarıyor. Müzikal toleransınızın yüksek ve tek isteğinizin biraz hareketlenmek olduğu, hele ki klasik rocker damarınızın kabardığı anlar için hiç de fena olmayan bir boşluk doldurma albümü "Take Me To The Sea". Ama içinden seçilecek birkaç parça etkisini yitirdiğinde, geri kalanıyla birlikte hızlıca unutulacaklar arasına girmekten başka seçeneği de yok. *Seda Niğbolu*

LEONARD COHEN

Görkemli Kaybedenler

Kanadalı ozan-şair Leonard Cohen, Kanada edebiyatının Yirminci Yüzyıl'da verdiği en önemli eserlerden biri kabul edilen romanı 'Görkemli Kaybedenler'de okuru, dil oyunları ve iç monologlarla bezeyip insanlık tarihinin din ve toplumsal eylemlerini kullanarak kurguladığı yarı-biyografik bir aydın sorgulamasına davet ediyor. Kanada'nın Hıristiyanlaştırılması, Cizvitlerin din uğruna yaptıkları, Kızılderililerin yaşamı ve ilişiğinde gelişen olayların Kanada özelinde genel insanlık tarihine yansımasını, Cizvitlerin azize ilan ettiği Mohawk kızı Catherine Tekakwitha'nın öyküsüyle birleştirip hepsini entelektüel ve çağdaş bir aşk üçgenine yerleştiren Cohen, anlatı tarzıyla okura bir yandan zekâ düzemlinde meydan okuyor, diğer yandan okuru hüzünle gülümsetebiliyor.

En Sevilen Oyun

Dünyaca tanınan, saygın folk besteci ve şarkıcısı, Kanadalı şair Leonard Cohen, Montrealli ve Yahudi bir ozanın çocukluğundan erişkinliğe kadar geçirdiği, geleneklerle kuşatılmış, özgürlük arayışı, aşk ateşi, sanat ve insanlık kaygıları ve yoğun cinsellikle yüklü, sancılı bir büyümenin hikâyesini, dönemin toplumsal olayları ve ülkesinin kültürel hayatıyla birleştirerek anlatan, yarı-otobiyografik ilk romanı 'En Sevilen Oyun'la okurda hafif bir gülümseme ve dolu gözler bırakıyor.

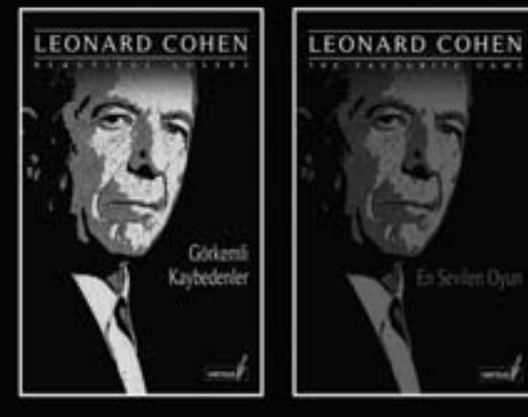

versuskitap.com

0.216 418 27 02

versus

ONBEŞŞARKI

Aimee Mann Phoenix
Ali Ekber Çiçek Haydar Haydar
Asa Jailer
Barış Manço Sarı Çizmeli Mehmet Ağa
Billy Joel Movin' Out
The Fall Crew Filth
Franz Ferdinand Lucid Dreams
Leslie Hall Zombie Killer
Marvin Gaye What's Going On?
Michael Franti and Spearhead Remote Control
One Day As A Lion Wild International
Parka I Don't Wanna Fight You Tonight
Primal Scream Urban Guerilla
Waldeck Memories
Yeasayer Wait For The Summer

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

Arthur H L'Homme du monde
Beck Modern Guilt
Bloc Party Intimacy
Conor Oberst Conor Oberst
CSS Donkey
Fleet Foxes Fleet Foxes
Gece İçinde Saklı
Josephine Foster This Coming Gladness
Lambchop OH (Ohio)
Laura Nyro New York Tendaberry
Pilli Bebek Olsun
Seu Jorge America Brasil o disco
Walter Becker Circus Money
Wire Object 47
Yasemin Mori Hayvanlar

ŞARAP ŞARKILARI

Bee Gees Wine and Women
Dean Martin Little Ole Wine Drinker, Me
Emmylou Harris Two More Bottles of Wine
Eric Clapton Bottle of Red Wine
Fountains Of Wayne Mexican Wine
Gönül Akkor Şarap Koy Kadehime
Kreş Yarım Kalan Şarap
Loretta Lynn Wine, Women and Song
Merle Haggard I Buy the Wine
Nancy Sinatra Summer Wine
Rolling Stones Blood Red Wine
UB40 Red, Red Wine
Vanessa Paradis L'eau et le Vin
The Who Old Red Wine
Zeki Müren Şarap Mahzende Yıllanır

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

ZERO / Kadıköy
1. Ellen Alien Sool
2. Bloc Party Mercury
3 Eddie Vedder
Into The Wild
4. Fleet Foxes Fleet Foxes

LALE PLAK / Beyoğlu
1. Musica Para Los Amigos
Calle 54 Presents...
2. SMV Thunder
3. Nicholas Payton Into The Blue
4. Jülide Özçelik Jazz İstanbul

KARGA / Kadıköy
1. John Mellencamp
Young Without Lovers
2. Paul Weller God
3. To Rococo Rot From Dream...
4. Robert Fripp
The Zero of the Signified

ARAF / Beyoğlu
1. Mon Coté Punk Youssef
2. No Blues
Columbus Stockade
3. Ginkobiloba
Le Gitan de Candolle
4. Cibelle Green Grass

İNGİLTERE albüm

1. The Script Script
2. ABBA Greatest Hits
3. Duffy Rockferry
4. Coldplay Viva La Vida
5. Noah & The Whale Peaceful, The World...
6. Kid Rock Rock 'N Roll Jesus
7. Jane McDonald Jane
8. Sharleen Spiteri Melody
9. The Ting Tings We Started Nothing
10. Rihanna Good Girl Gone Bad

ABD albüm

1. Jonas Brothers A Little Bit Longer
2. "Mamma Mia!" (Soundtrack)
3. Kid Rock Rock 'N Roll Jesus
4. Miley Cyrus Breakout
5. Sugarland Love On The Inside
6. Lil Wayne Tha Carter III
7. Coldplay Viva La Vida
8. Bande Originale (B.O.F.) Camp Rock
9. Rihanna Good Girl Gone Bad
10. Jonas Brothers Jonas Brothers

FRANSA albüm

1. Coldplay Viva La Vida
2. Francis Cabrel Des Roses & Des Orties
3. Duffy Rockferry
4. Laurent Voulzy Recollection
5. Carla Bruni Comme Si De Rien N'était
6. Vox Angeli Vox Angeli
7. Christophe Maé Mon Paradis
8. Julien Doré Ersatz
9. Renan Luce Repenti
10. Slaï Caraïbes

ŞARKI DEĞİL TARİH!

The Shocking Blue Venus

Hollandalı Shocking Blue'nun 1969 tarihinde tüm dünyada hit olan single'ı... Şarkı "Daha Hınzır İki Adam", "The Brady Bunch Movie", "Unutulmaz Titanlar" filmlerinde çalındı. Orijinal versiyondan 16 yıl sonra, 1985'da Bananarama tarafından cover'landı ve 1986 listelerine damga vurdu. Bu yeni versiyon "Romy and Michele's High School Reunion", "Amerikan Pastası 3: Düğün" filmlerinde çalındı, MTV'de Beavis and Butthead parodilerine konu oldu, Gillette reklamlarında kullanıldı... 1981'deki (yine Hollanda çıkışlı) Stars On 45 grubunun ünlü potpurisinde yer alan "Venus" Rusya'da '70'li yılların başında gizli hippi kültürünün simge şarkısıydı ve nakarattaki "she's got it"e nazire, "Shizgarah" adıyla tanınıyordu. Şarkı Ukraynalı Ruslana tarafından da yorumlandı.

Arama motoru

http://vids.myspace.com/ Ara

Dionysos & Olivia Ruiz
Dionysos & Olivia Ruiz - Tais toi mon coeur

F.M.
F.M., Certain People, clip

Man Man
MAN MAN - "Mister Jung Stuffed"

CSS
CSS - Left Behind

The Verve
The Verve - Love Is Noise

Arman Méliès
Arman Melies - Casino

Iron and Wine
Boy With a Coin - Iron and Wine

M83
M83 - Kim & Jessie

dEUS
dEUS - Slow

Ian Brown
Ian Brown - F.E.A.R. (UNKLE Remix)

Dinleyici istekleri Ara

Golden Silvers Arrows of Eros
(Londra'dan synthesizer'lı, danslı rock üçlüsü)
www.myspace.com/thegoldensilvers

Amazing Baby The Narwhal
(New York'un göbeğinden Ortadoğu havası)
www.myspace.com/theamazingbaby

Get Well Soon You Aurora You Seaside
(Almanya'dan Scott Walker'ımsı bir seda)
www.myspace.com/youwillgetwellsoon

The Clik Clik Went To A Party
(Fulham'dan elektro pop)
www.myspace.com/theclikclik

Sinkane Autobahn
(Sudanlı Ahmed Gallab'dan Brooklyn'li psychedelia)
www.myspace.com/sinkane

Florence and The Machine Hospital Beds
(İngiltere'den tedirgin edici, vahşi bir folk)
www.myspace.com/florenceandthemachinemusic

Syclops Where's Jason's K.
(İngiltere'den deneysel elektro manyetik dalga)
www.myspace.com/syclopsband

Cocknbullkid On My Own
(Gana'dan Londra'ya modern synth-pop)
www.myspace.com/thecocknbullkid

Kitty, Daisy & Lewis Going Up The Country
(Londra'dan ferahlatıcı poprockabilly)
www.myspace.com/kittydaisyandlewis

Calexico Two Silver Trees
(Yeni albüm "Carried To Dust"tan)
www.myspace.com/casadecalexico

[Marvin Gaye]

1984'ün 1 Nisan'ında, 45. doğumgününü kutlamaya bir gün kala hayatını yitirdiğinde, soul müziğin zirvesindeki isimlerden biriydi. Dahası, '60'ların başından beri çıkardığı liste başı plaklarla, "I Heard It Through The Grapevine" , "What's Going On" gibi albümlerle beyazlara siyah müziği sevdiren adamdı. Prince'ten önceki prensti, Stevie Wonder'ların, Michael Jackson'ların yolunu aydınlatmıştı... Bugünlerde onun gelgitlerle dolu hayatı beyazperdeye aktarılıyor, hakkında iki film birden çekiliyor: Biri F. Gary Gray'in yönettiği "Marvin: The Life Story of Marvin Gaye", diğeri Lauren Goodman'ın yönettiği ve Jesse L. Martin'in Gaye'i canlandırdığı "Sexual Healing"... Roll'da bu ay tarihten süzülüp gelen bir misafir var. Son stüdyo albümü "Midnight Love"ın hemen ardından, ruhsal çöküntü dönemlerinin kısa bir süre öncesinde, 1982 yılında Les Inrockuptibles dergisi, Marvin Gaye'le bir mülâkat yapmış...

Tanrının açık çeki

Son albümünüz "Midnight Love"da (1982) çok yeni, çok taze bir şey var. Bu etkiyi uyandıran şey synthesizer kullanımı olabilir mi? Niye önceden daha fazla synthesizer kullanmıyordunuz?
Marvin Gaye: Birçok plağımda kullandım, kullanmaz olur muyum! Ama, bugüne kadar hiç tam mânâsıyla bir "synthesiser albümü" kaydetme fırsatım olmadı. Bu sefer şansımı değerlendirmek istedim. Birbirine benzeyen, rutin halini almış plaklar yapmaktan usanmıştım biraz. Bir önceki albüm iyi iş yaptı diye illâ aynısını tekrarlamam gerekse, tam bir show-business kölesi olurum.
Bu albüm son üç albümünüze kıyasla daha ticarî gibi duruyor. Uzun süreden beri arzu ettiğiniz bir şey miydi böyle bir değişiklik?
Açıkçası, bu albümün son beş albümümden daha ticarî olduğunu söyleyebilirim, diğerlerinin hiçbiri satış açısından bu kalibrede değildi. Yeni plak şirketimden çok memnunum *(Marvin Gaye, Motown'dan ayrılarak CBS'e geçmişti)*. Çok zor bir dönemimde bana yardımcı oldular. Bana iyiliği dokunan insanları mutlu etmeyi severim. Biliyorsunuz, "şunu yapamam, bunu yapamam" diyen sanatçılardan değilim. Ben her şeyi yapabilirim. Belli bir zamanda ne yapabileceğime ise koşullar karar verir.
Bütün enstrümanları çalıyor olmak sizi gururlandırıyor mu?

ÇİNGENEYİM BEN. NİÇİN YERİMDE DURACAKMIŞIM Kİ? BENİM İŞİM SAĞA SOLA GİTMEK, BİR ŞEYLERİ GÜNYÜZÜNE ÇIKARIP İFŞA ETMEK. EVİM YOK, BENİM EVİM YERYÜZÜ.

Bir anlamda evet. Ama bu kendimi büyük bir teknisyen olarak gördüğüm anlamına gelmez. Bu albümün benim için bir temel oluşturmasını, üzerinden kendimi geliştirebileceğim bir zemin olmasını umuyorum. Enstrümanlarla ilişkim benim açımdan çok kıymetli ve özel, onun için de bunu sahnede teşhir edip binlerce kişiyle paylaşmaktan pek hoşlanmıyorum. Müziğimi seviyorum, ama konserlerde tek kullandığım şey o değil. Benim istediğim, insanları duygulandırmak, coşturmak, heyecanlandırmak. Eğer müziğimi kendim yaparsam, bunu başaramam. Yeterince derin olmaz. Ama emeline ulaşmamı sağlayan başka silahlarım, başka yeteneklerim de var.
Albümün kapağında yargıç Mednick'e teşekkür ediyorsunuz. Motown'la sözleşmenizi feshedebilmenize o mu yardımcı oldu?
Hayır, o iflastan çıkmama yardımcı oldu.
İflas noktasına nasıl geldiniz ki?
Ah, benden çok daha zengin olup da topu diken çok fazla insan olduğuna eminim. Benim durumuma gelince, sebepleri çok çeşitliydi... Açıklaması kolay değil. Duygusal nedenler olduğu gibi, tamamen maî nedenler de var. İlk defa olmadı, allah bilir yine başıma gelir.
Peki ama onca para nereye gitti? Kızlara mı, uyuşturucuya mı?
Evet, çoğu. Biliyorsunuz, 10-12 yıl önce risk almaya başladım.
Niçin? Sorunlarınız nedeniyle almaya mecbur kaldığınız riskler miydi?
(gülüyor) Hayır, sorunlarımla alâkalı olduğunu sanmıyorum. Başıma ne geliyorsa, hayata karşı duyduğum tutkudan, merakımdan ve kendimi kaptırmamdan geliyor. Ruhanîliğin zirvelerine çıkabilmem için önce sefahatin dibine vurmam gerekiyor. İyi sanatçı olmanın başka bir yolu yok dostum.
Sonunda derin bir bunalıma sürüklenmekten korkmuyor musunuz?
Zaman zaman. Ama, yukarıdaki daha doğarken bana sağlam bir sinir sistemi bahşetmiş. Kendimi iyi bir

→57

at gibi görüyorum, bu sayede bir sürü talihsizlikle baş edebildim. Yaptığım işi yapmak için doğmuşum ben, bundan eminim, bu nedenle de başıma gelenleri göğüsleyebiliyorum.

Motown'daki son yıllarınızda pek de mutlu görünmüyordunuz.

Sanatsal açıdan çok mutsuzdum.

Sanatçı kaprisi denen şeye sahip değilmiş gibi görünüyorsunuz, en azından Stevie Wonder gibi müzisyenlere göre çok daha az kaprislisiniz sanki...

O konuda da, biraz kendine has biriyim. Benim tavrım daha farklı, sanatımla ve müziğimle çok gurur duyuyorum. Prensiplerine son derece bağlı bir insanım. Bir karar almam gerektiğinde, mesela siyasetle ilgili bir konudaysa, mutlaka kendi bildiğim doğrulara, ilkelerime göre hareket ederim. Eğer plak şirketim bunu takdir etmiyorsa, ne yapalım, onların sorunu! Hiçbir zaman geri adım atmak istemedim.

Şu anki durumunuz Motown'dakinden çok farklı, özellikle de hit üstüne hit çıkarmak mecburiyetinde olduğunuz '60'lı yıllardan. O müthiş baskı üzerinizden kalktı mı?

Baskı hakikaten de müthişti, çünkü rekabet çok sertti, özellikle de, tabirimi mazur görün, çoluk çocuğa yönelik müzik alanında. Hakikaten de veletler için müzik yapılıyordu... Bizden tek beklenen hit üstüne hit çıkarmaktı. O dönemde, bir siyah şarkıcının değeri son çıkardığı plakla ölçülüyordu. Son plağı iyiyse, herif iyi demekti. Veletler için şarkılar yapıyorsan, çok sayıda fan'ının olması gerekir. Yoksa, ayakta kalamazsın.

Bu sizin için çok acı olmalı, hem bir numarasınız hem de üzerinizde öyle bir baskı var...

Hayır, umursamıyordum. Sanırım, bu mesleğin alengirli numaralarını anlayabilmek için biraz fazla gençtim. Motown da çok gençti. Şarkı söylemeye devam edebileyim diye onlara üstüne para bile verebilirdim. Bugün bile, ne derece kazıklandığımı bilmeme rağmen, çok kırgın değilim. O kadar da mühim değil, sağlık olsun. O zamanlar bunlara katlanmam gerekiyordu, yoksa bugün olduğum yere gelemezdim.

Kindar biri değilsiniz anlaşılan.

Niçin kindar olacakmışım ki? İntikam hiçbir şeyi tamir etmez! Ama geçmişte öyleydim. Şimdi de arada sırada "beni istismar edenler cezalarını bulsalar iyi olur" diye içimden geçirmiyor değilim. Her şey bir yana, üstesinden geldiğim engellerin az buz olmadığının farkındayım ve bu bana büyük bir tatmin hissi veriyor. Galip durumdayım ve mutluyum. İntikam fikrini bastıracak ve öteki yanağımı uzatacak kadar güçlü hissediyorum kendimi.

1971'de "What's Going On"u kaydettiğinizde, albüm o günün bağlamı içinde, örneğin, Vietnam savaşına muhalefetiyle çok ses getirmişti. Bugün, Reagan ve Thatcher döneminde, o tarz bir albüm yapmaya hazır hissediyor musunuz kendinizi?

Siyasetten ya da tartışmalı konulardan bahsederken çok ihtiyatlı olmak lâzım. Özellikle de sanatsal ya da kavramsal bir faaliyetin içindeysen. Çok politize bir şeyler yapmak gibi bir niyetim yok. Buna karşılık, toplumsal alanda, elbette mücadelenin içinde yer alırım, bu başka bir şey, biraz peygamber gibi, bir haberci gibi. Böylece, dinleyici şarkı sözlerimden istediğini alabilir ve onlara inanabilir. Ama bundan daha fazla kendimi adamayı da istemem doğrusu. Her zaman kendilerini, sağlıklarını, mallarını falan tehdit ettiğimi düşünen bir takım manyaklar olacaktır. Onları tanıyıp bilmek istemiyorum. Ben sadece kurtarılabilir olanlara hitap etmek istiyorum. Siyasetle, hükümetlerle, dünyanın nasıl örgütlendiğiyle o kadar da ilgilenmiyorum. Çünkü bütün bunlar hakikaten iğrenç. "What's Going On" zamanındakinden daha da üzüntülü ve kaygılıyım. Çünkü her şey daha kötüye gitti ve daha da kötüleyecek. Bunun bilincinde olmak lâzım, ben bilincindeyim. Hepsi bu.

Albümlerinizin hangisi size en çok zevk verdi?

Kendi zevkim için yapmıyorum ki albümleri. Gençken zevk için yapardım, ama artık geçti o devir. Albümlerimi, insanlara ihtiyaç duydukları, arzuladıkları şeyleri vermek için yapıyorum. Plak kaydederken, zor durumdaki birinin o durumdan çıkmasına yardımcı olabilmeyi ümit ederim hep, müziğimle ya da sözlerimle benim de onun dertlerine uzak olmadığımı göstermek isterim. Önemli olan da bu.

İlk parlayan albümünüz "I Heard It Through The Grapevine" çok devrimci bulunmuştu, özellikle de teknik açıdan. Hatta bazıları "modern voodoo müziği" olduğunu öne sürmüştü. O plağı kaydederken, çok özel ve özgün bir şey yaptığınızı düşünüyor muydunuz?

Tam olarak değil, hayır. Öyle düşünüp tavır alamayacak kadar gençtim ve henüz kendimi sanatçı olarak görmüyordum. Yorumladığım şarkılardan bir şey çıkarılabilmesi, bir albüm oluşturulabilmesi için elimden geleni yapmaya çalışıyordum sadece. O zamanlar Temptations'la da çalışan, çok parlak bir prodüktör olan Norman Whitfield'la stüdyodaydım. Makûl gözüken bir yol gösterdi ve ben de atıldım. Eğer tek başıma tercihte bulunacak olsaydım, muhtemelen başka tarzda söylerdim, ama işte görüyorsunuz, yorumculuğun öyle bir avantajı var, daha önce açılmış bir yola dalmakla yetinebiliyorsunuz. Yorumculuk önemli bir şey: Bazı insanlar ruhlarındakini ifade edemezler, yorumcuysa bunu onların yerine yapar.

HİÇBİR ZAMAN İYİ BİR DANSÇI OLMADIM. BİR ŞARKICI OLARAK KENDİMİ NE KADAR RAHAT HİSSEDİYORSAM, BİR EĞLENDİRİCİ OLARAK DA O KADAR RAHATSIZ HİSSEDİYORUM.

MARVIN GAYE TRIBUTE
Marvin Gaye'in hit şarkıları bugüne kadar Rolling Stones, The Who, The Band, James Taylor, Jerry Garcia, Erykah Badu, Madonna & Massive Attack, U2, Stevie Wonder, Neneh Cherry, Lisa Stansfield, Soul Asylum, Ben Harper, The Strokes, Anita Lane, Rickie Lee Jones, Coldplay, A Perfect Circle, Cyndi Lauper, Wyclef Jean gibi yüzlerce şarkıcı tarafından yorumlandı.

Bir söyleşide, '60'lı yıllarda, James Brown ve Jackie Wilson gibi çok hareketli sahne gösterileri olan müzisyenlerle kıyaslanmaktan hiç hoşlanmadığınızı söylüyordunuz.
Ya evet. Bunu söyledim, çünkü o dönemde yani teenager'lar için şarkı yapmaya başladığım zamanlarda, bir şarkıcının başarıyı yakalaması için sahnede çılgınlar gibi dans etmesi gerektiğine inanırdı herkes. Halbuki, kimilerinin dediğinin aksine, ben hiçbir zaman iyi bir dansçı olmadım. Aslında, hiçbir zaman özellikle eğlendirici de değildim. Şarkıcıyım, dolayısıyla biraz da eğlendiriciyim, ama o kadar. Bir şarkıcı olarak kendimi ne kadar rahat hissediyorsam, bir eğlendirici olarak da o kadar rahatsız hissediyorum. Oyunun kurallarını yerine getiriyorum, bunu da bütün iyi niyetimle yapıyorum, ama bundan hoşlandığımı söyleyemeyeceğim.
Bu iki boyutu barıştırmayı nasıl beceriyorsunuz?
Yaratıcı bir sanatçı ve yaratıcı bir insan olmaya çalışıyorum. Mesela, sahnedeki kılık kıyafetim konusunda yaratıcı olmaya gayret ediyorum. İnsanın dinleyicisine açgözlü ve paragöz olmadığını, bu işi para için yapmadığını hissettirmesi çok önemli. Hakikaten olduğun şeyi, yani derinliği olan bir insan olduğunu yansıtan bir tavra, edaya sahip olman lâzım. Dinleyicinin sana inanabilmesi lâzım. Sanatçı sahne üzerindeki varlığını meşrulaştırabilmeli. Bu boyut benim için çok önemli.
Motown'ın kanatları altında büyüyüp onun adeta bir ekol olan tarzını benimsedikten sonra, "What's Going On"da bireyselliğinizi ortaya koymanız zor olmadı mı?
Bu soruya soytarı gibi görülmeden cevap vermek çok zor. Açıkçası, bu konuda hiçbir şey bilmiyorum. Bu tür şeylerle ilgilenmemeyi tercih ettim hep. Benim tavrım bu. Her ne kadar 25 yılda bu meslekte çok şey öğrendiğimi düşünsem de, size itiraf etmem lâzım, hiçbir şeyi planlamıyorum dostum. Bu benim işim değil. Ben sadece bir sanatçıyım. Yalan söylemek ve kendimi her işi kontrol altında tutup ayarlayan bir "business" dehası gibi yutturmayı istemem. Zaten böyle bir şey söylemem çok mânâsız olur. Dürüst kalmayı tercih ediyorum. Dürüstlük sahip olduğum en büyük erdemlerden biri. Aynı zamanda, en korkunçlarından da biri. Başıma ne geldiyse bu kahrolasıca dürüstlük yüzünden geldi. Ama niçin değişmem gerektiğini, dürüstlükten neden vazgeçmem gerektiğini de bilemiyorum. Ayrıca, alçakgönüllü olduğumu da düşünüyorum, ki bu meslekte çok ender rastlanan bir şeydir. Tutarlılığını koruyan, mütevazı bir insanım. Kendi benliğine inanan bir insanım, ama kişiliğimin bu yanını tehlikeli ya da kırıcı bir şekilde kullandığımı sanmıyorum. Daha başka ne söyleyebilirim ki size? Sanki elimden tutuluyormuş gibi, kutsanmışım gibi hissediyorum. Yüksek bir tabiattan olduğuma inanıyorum. Yaptığım albümlerin beni varlık nedenime doğru yönelttiğini hissediyorum.

RUHANİLİĞİN ZİRVELERİNE ÇIKABİLMEM İÇİN ÖNCE SEFAHATİN DİBİNE VURMAM GEREKİYOR. İYİ SANATÇI OLMANIN BAŞKA BİR YOLU YOK DOSTUM.

Yerleşiklikten hiç hazzetmiyorsunuz gibi...
Çingeneyim ben. İşim bu benim. Niçin yerimde duracakmışım ki? İnsanlık durumu benim ilgimi çekiyor. Yüreğim ve meraklı ruhum o kadar geniş ki, aynı yerde durmaya katlanamıyorum. Benim işim, sağa sola gitmek, bir şeyleri günyüzüne çıkarıp ifşa etmek ve şarkılarımda onları anlatmak. Evim yok. Benim evim yeryüzü. Ama orada kendimi çok iyi hissetmiyorum. Ölene kadar yeryüzünde yaşayacağım, bir de ölümümden sonra, eğer reenkarne olmak zorunda kalırsam... Ama, şu an itibariyle, kendimi yeryüzünde çok iyi hissetmiyorum.
Bu hayatınızdan önce başka bir hayatınız olduğu hissine hiç kapılıyor musunuz?
Elbette. Hangi biçim altında olduğunu bilmiyorum. Ama şimdi bu başka bir hikâye. Eğer uzun uzun bu konuda konuşmaya karar verirsek, size bazı bilgiler verebilirim. Bir takım endişelerimden ve bazı déjà vu hislerinden önceki hayatımın neye benzediğimi tahmin edebiliyorum.
"I Want You" zamanında kafanızı niçin kazıtmıştınız?
Bilmem. Sanatçıların çoğu gibi benim de biraz çatlak olduğumu söyleyebilirim sadece. Hepimiz biraz kaçığız.
Birbirinden tamamen farklı iki esin kaynağınız var gibi: Bir yanda, tanrı ve kıyamet; diğer yanda, seks ve uyuşturucular. Bir ikiye yarılmadan mı söz etmeliyiz, yoksa bu ikisi birbiriyle bağdaşıyor mu?

MARVIN GAYE'İN ACI SONU

Baba Gay, oğul Gaye

Marvin Gaye'in sorunlar yumağı halindeki ruhsal hayatının kökeninde, babasıyla yaşadığı fırtınalı ilişki yatıyordu. Babası, vaiz Marvin Pentz Gay, katı disiplinli, şiddete eğilimli bir kişilikti, oğlunu sudan sebeplerle dayaktan geçirirdi. Marvin Gaye'in delikanlılığa adım atışıyla birlikte, baba-oğul sık sık yumruk yumruğa kavga eder olmuştu. Baba Gay, aynı zamanda gösterişe düşkün, havai, cinsel kimliği gelgitli bir adamdı. Karısı Alberta'nın giysilerini giymekten hoşlanırdı. Marvin Gaye'in, aile soyadına "e" harfini eklemesi yalnızca "gay"in toplumsal sakıncasını bertaraf etmek istemesinden değil, babasına benzeme endişesinden kurtulma arzusundan kaynaklanıyordu. Ne var ki, baba-oğul ruhsal anlamda tek yumurta ikizi gibiydiler.
1960'larda, "Siyah Sinatra" lâkabıyla müzik dünyasının zirvesine çıkan Marvin Gaye, 1970'lerin sonuna doğru dibe vurmuştu. Bunda, değişen toplumsal ve müzikal iklim kadar, Gaye'in uç noktadaki kokain bağımlılığı, bu bağımlılığın körüklediği paranoya ve sado-mazo cinsel hayatının yarattığı komplikasyonların da rolü vardı.
1982'de, "Sexual Healing"le yeniden müzik listelerinin zirvesine çıkan Marvin Gaye, annesinin ağır böbrek rahatsızlığı nedeniyle aile evine dönmüştü. Ancak, ruhsal sorunları derinleşmiş, meçhul bir suikastçının kendisini öldürmek için peşinde dolaştığına ilişkin paranoyası tehlikeli boyutlara ulaşmıştı. "Divided Soul" (Bölünmüş Ruh) adlı Marvin Gaye biyografisinin yazarı David Ritz'e göre, "Siyah Sinatra"nın yatak odası "The Exorcist" filminden bir sahne gibiydi. Gaye, meçhul suikastçiden korunmak için evin her tarafında high-tech tedbirler almıştı. Gelgelelim, "katil" dışarda değil, yandaki odadaydı.
1984 martının son günlerinde, Marvin Gaye, hareket halindeki otomobilden atlayarak intihara teşebbüs etti, ölümden kılpayı kurtuldu. Ne var ki, dört gün sonra talih ona sırt çevirecekti. Aradığı bir sigorta poliçesini bulamadığı için öfkeden köpüren baba Gay, oğlunun odasına dalacak, orada bulunan karısı Alberta'nın üzerine yürüyüp şiddetle azarlayınca, oğlu Marvin de onu tekme tokat odadan attı. Baba Gay, birkaç dakika sonra, vaktiyle oğlunun kendisine hediye ettiği 38'lik tabancayla geri dönüp bir adım mesafeden Marvin Gaye'e iki el ateş etti. Soul kralı, babasının kurşunlarıyla can verdi.
Açılan davada, baba Gay'in avukatları müvekkillerinin nefsi müdafaa yaptığını, ayrıca beynindeki küçük bir tümörün aklî melekelerini etkilediğini ileri sürdü. Bunlara Marvin Gaye'in kanında bulunan uyuşturucu da eklenince, mahkeme "hafifletici sebepler"i dikkate alarak cinayeti beş yıl ağır hapisle cezalandırdı. Gaye'in annesi Alberta kocasından derhal boşandı ve 1987'de vefat etti. 1998'e kadar hayatta kalan baba Gay ise, ömrünün sonuna kadar, oğlunu öldürdüğü ana dair hiçbir şey hatırlamadığını iddia etti.

UNUTULMAZ DÜETLER
Marvin Gaye, '60'lı yılların sonunda Tammi Terrell'la pek çok düet kaydetti. Ta ki Terrell'ın, 1970'te, 24 yaşında, beyin tümörü sonucu vefatına kadar.

PLAK KAYDEDERKEN ZOR DURUMDAKİ BİRİNE YARDIMCI OLABİLMEYİ ÜMİT EDERİM HEP, MÜZİĞİMLE VE SÖZLERİMLE ONUN DERTLERİNE UZAK OLMADIĞIMI GÖSTERMEK İSTERİM.

Aradığınız kelime ikiyüzlülük mü? Durun, size açıklayayım. Hayır, ikiyüzlü değilim. Hakikaten değilim. Son derece dürüstüm. Maddî olsun, manevî olsun, hayatın her veçhesi hakkında kendimi ifade ediyorum. Devekuşu gibi davranıp seksten bahsetmemem gerektiğine mi inanıyorsunuz? Ben bir sanatçıyım, biliyorsunuz. Dolayısıyla da her şeyden söz ederim. Seksten de.

Kendinizi Hıristiyan olarak mı görüyorsunuz?

Hıristiyan, İsa'ya inanan demek. Daha netleştirirsek, Hıristiyan kişi İsa'nın yolundan giden insandır. Bu da şu anlama geliyor: Bir Hıristiyan, İsa gibi davranmalıdır. Mantıken, "acaba ben İsa gibi mi davranıyorum?" diye kendi kendime sormam gerekir. Açıkçası, bu küçük oyunda, benim skorum çok da parlak değil! Ah, o kadar da berbat değil, ama şampiyon da değilim. Bu arada kendimi hep Hıristiyan olarak gördüm, çünkü Tanrı'yı seviyorum ve ona inanıyorum. Henüz tam mânâsıyla olgunlaşmış bir Hıristiyan olmayabilirim, ama bunun için sıkı çalıştığımı söyleyebilirim.

Babanız ne tür bir papazdı?

Babam pentekotist denen papazlardandı. Kökenlerinden gurur duyan bir aileden geliyorum. Derimizin renginden ve manevî dünyamızdan, kibire vardırmadan, gurur duyuyoruz. İyi bir şey bu.

Mahallede size "papazın oğlu" denir miydi?

Evet, ufakken bu hiç de kolay bir durum değildi. Sürekli olarak arkadaşlarıma onlar gibi olduğumu, yani normal olduğumu kanıtlamak zorundaydım. Bazen kabul görmek için pek de ahlâklı sayılmayacak şeyler yapmak zorunda kalırdım. Papazın oğlu damgasından kurtulmak için mücadele etmek zorundaydım.

Dinî olmayan müziğe yöneldiğinizde ailenizin tavrı nasıl oldu?

Playgirl'ün orta sayfası için çıplak poz verseydim, ailem biraz öfkelenirdi. Ama böyle bir şey yapacağımı sanmıyorum. Hayır, şarkı sözlerim onları hiç şoke etmedi. Asla yazmamam gereken birkaç şey yazmış olabilirim tabii, ama o kadar. Peki, ne yapayım istiyorsunuz ki? Arada sırada biraz vahşi olabiliyorum.

Aldığınız din eğitiminin üzerinizde hâlâ bir etkisi var mı?

Kurumsal anlamda din açısından, yok. O tür dini mânâsız ve ikiyüzlü buluyorum. Benim Tanrım benim içimde. Herkes için de böyledir. İnsanın kendi Tanrısıyla temas kurması için onu kendisinde araması yeter. Ellerime, kollarıma dünyanın açlarını doyurmaya yarayabilecek altınları, elmasları takıp takıştırıp kiliseye gidemem. Kurumsallaşmış dine saygı duymuyorum.

Tanrınızla çatışmalarınız var mı?

Hayır, ben bir sanatçıyım. Dolayısıyla, benim açık çekim var.

Maneviyattan ve kehanetten çok bahsediyorsunuz, ama yeni albümünüzde bunlar hiç geçmiyor.

Doğru, ama bundan sonra bunlardan söz etmeyeceğim anlamına gelmez bu. Boş zamanımın büyük bir kısmını hayatın anlamını kavramaya çalışmakla geçiriyorum. Bütün insanların aynı şeyi yapmaları gerektiğine inanıyorum. Herkes varoluş hakkındaki bu soruyu kendisine sormalı. Bütün soruların en sarsıcı olanı bu. Bundan kaçmak çok ağır olabilir...

Sık tekrarlanan bir rüyanız var mı?

Hayır, artık yok. Gençken, habire, binlerce kişinin karşısında şarkı söylediğimi görürdüm rüyamda, dünyanın en büyük şarkıcısı olduğumu haykıran bir insan seli... Ne anlama geldiğini bilemiyorum. Çok da mütevazı bir imaj vermiyor herhalde hakkımda. Ama özür dilerim, sadece doğruyu söylemek istedim.

'70'li yılların ikinci yarısında siyahî müziğin büründüğü çehre sizi hayal kırıklığına uğrattı mı?

Hayal kırıklığı mı? Çok seyrek olarak hayal kırıklığı yaşarım. Hayal kırıklığı dönemimi üç yıl boyunca Avrupa'da yaşadım. Daha birkaç yıl bu tür duygularla karşı karşıya kalmayacağımı umuyorum. Ama yine de kendimi hazırlıyorum, her zaman insanın başına gelebilir.

Bugün Rick James ya da George Clinton gibileri miadını doldurmuş, beş para etmeyen eğlencelik şeyler söylüyorlar. Halbuki vaktiyle, James Brown ve Otis Redding'in bayağı sağlam fikirleri olan, manevî değerler taşıyan sözleri vardı.

Böyle olması üzücü değil mi?

Hayır, üzücü değil. Öngörülebilir bir şeydi bu. Dinî metinleri okumak ya da bazı kâhinlerle konuşmak bunun mantıkî bir gelişimin parçası olduğunu anlamaya yeter. Dünya böyle bir yöne gidiyor ve epey korkunç bir şeye doğru gittiğimize inanıyorum. Bu bir kehanet. Yakında albümler bunlardan da bahsedecek. Zamanın ruhu dostum.

Bir söyleşide "müzik Tanrıdır" demiştiniz. Ama sizin müziğiniz seksi ve hazları kutsuyor. Tanrı'nın en güzel hediyesinin seks olduğunu söyleyebilir miyiz?

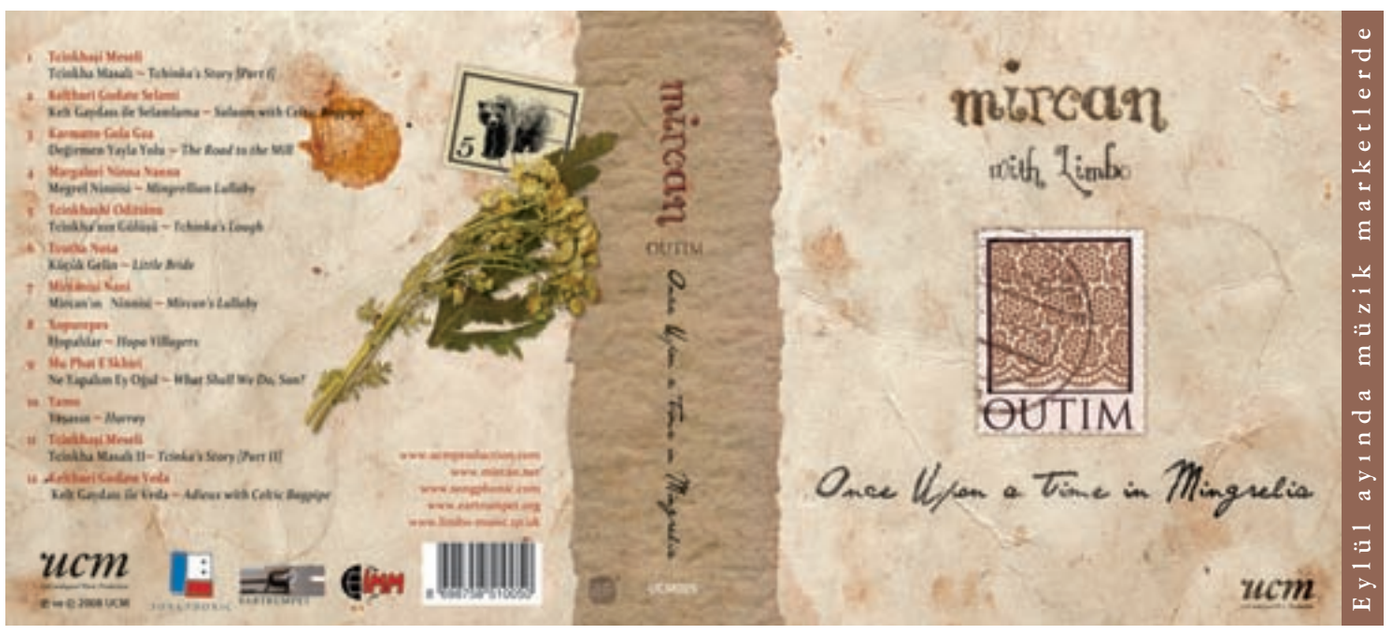

Hayır, tam olarak değil. Seks... Ben yaratma eylemi tabirini tercih ediyorum. Bu, Tanrı'nın bize verdiği en güzel hediye işte. Seks bu eylemin başlangıçta öngörülmemiş olan sürekliliği, bir devamı. Biraz daha iyi kulak vererek dinlenirse, en fazla seksten bahseder gözükenler de dahil, bütün şarkılarımda manevî bir bağlam olduğu görülebilir. Seksin kötü ya da zararlı hiçbir yanı yok. Sadece biraz tedbirli olmakta fayda var, şimdi bütün bu hastalıklar varken... Bütün her şeyin bir nedeni var: Tanrı. Tanrı aptal değil. O ve tabiat anamız insanların çılgınlıklarına nasıl son vereceklerini biliyorlar: Bize küçük virüsler gönderiyorlar. *(gülüyor)* Ahlâka ve haysiyete saygı duyulduğu sürece, sekste hiçbir sorun yok. Sorunlar insan seksüel eylemden saptığında ortaya çıkıyor.

Bekaretinizi ne zaman kaybettiniz?

Bekaretimi mi? Bir erkek için bu kelime biraz tuhaf geliyor. Hiç kendimi öyle, yani bakir olarak düşünmemiştim. Komik kelime! Neyse, 16 yaşındaydım.

Hafızanızda yer eden bir deneyim miydi?

Ah, tabii. Hakikaten. Bir fahişeyleydi. Askerdeydim ve şap yeme hadisesinden yeni çıkmıştım; bilirsiniz, orduda, cinsel isteği azaltmak için şap verirler. Sanıyorum, subaylar barakalarda acayip şeyler dönmesinden korkuyordu.

Sonunda gerçek bir star olarak kabul gördünüz. "Normal" hayattan uzaklaşmaktan korkmuyor musunuz?

Her an kendim olamamaktan mı? Evet. Biraz şizofrenim. Önemli bu. Bazen, içimden ağlamak geliyor, ama kendimi gülmeye zorluyorum. Bu meslekte sürekli iyi görünmek zorundasın. İnsanlar çok nadir olarak hakiki Marvin Gaye'i görüyor.

Plak sanayiinde ırkçılık hâlâ sizin için o kadar tahammül edilmez boyutlarda mı?

Her zaman varolan ve sanılandan çok daha vahim olan bu durumun farkında olmanız beni çok memnun etti. Ama ne yapalım, tek başıma pek bir şey gelmez elimden. Dünya böyle işliyor.

"Midnight Love" eğer tutmamış olsaydı...

Muhtemelen emekliliğe ayrılmış olurdum. Zamanımın geçtiğini, miadımı doldurduğumu düşünürdüm.

SEKSİN KÖTÜ YA DA ZARARLI HİÇBİR YANI YOK. SORUNLAR İNSAN SEKSÜEL EYLEMDEN SAPTIĞINDA ORTAYA ÇIKIYOR.

Ama "Midnight Love"ın yakaladığı başarı arş-ı âlâya doğru yürüyüşümde beni cesaretlendiriyor, bunun hangi biçimde olduğu önemli değil. "Sexual Healing" her yerde bir numara, bu da beni son derece mutlu ediyor. Ama eskiden hissettiğim mutlulukla aynı mutluluk değil bu. Gençliğimdeki benmerkezci mutluluktan çok farklı. Daha olgun bir mutluluk.

Genelde mutlu bir insan mısınız?

Hayır.

İnsan sanki üzgün, hüzünlü olduğunuz hissine kapılıyor.

Evet. Üzgünüm, çünkü şizofrenim. Bambaşka tutkular, arzular ve... kadınlar arasında çekiştiriliyormuşum gibi geliyor. Üzgünüm, çünkü nereye doğru gittiğimizi biliyorum: Çok aşağılara... Üzgünüm, çünkü sesimi duyurabilmek için eğilmek zorunda olduğumu görüyorum.

Çeviren: ***Siren İdemen***

KENDİ ÖLÜMÜNÜZE TANIK OLSAYDINIZ, HAYATINIZIN GERİ KALANINI NASIL YAŞARDINIZ?

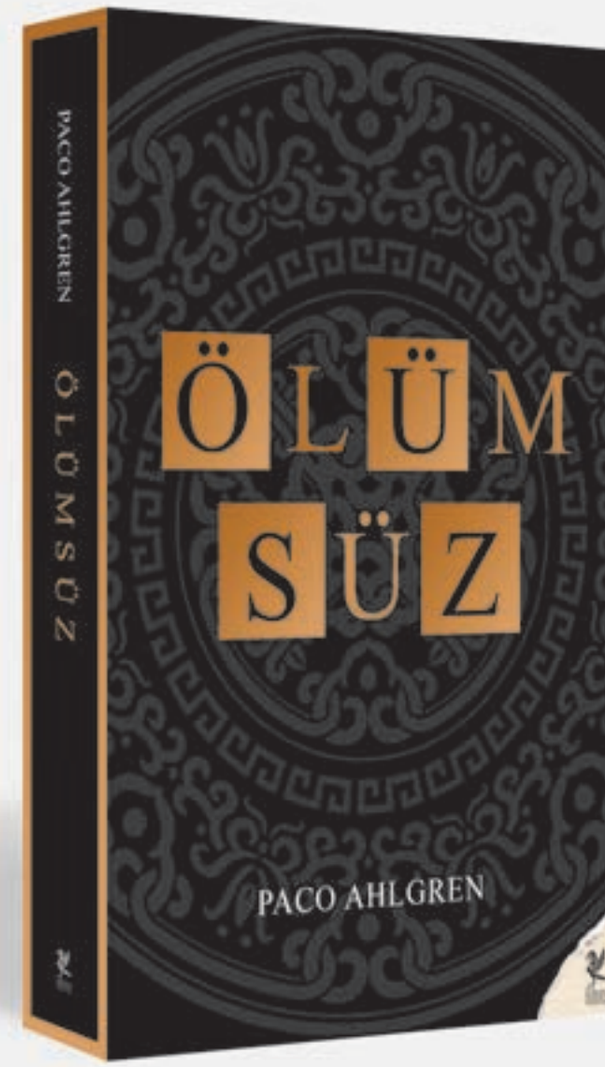

Borsanın dalgalanmalarından kuantum fiziğine, ekonominin çöküşünden taoizm ve satranca, paralel evrenlere ve hiçliğe değin uzanan, soluk soluğa bir maceranın romanı.

Bütünlükteki tüm olasılıklar karşınızda.

TÜM KİTAPÇILARDA

SİREN YAYINLARI - EYLÜL
Yatak Odası Dersleri • **Tom Perrotta**
Yeraltı Çocukları • **Grant Bailie**

SİREN YAYINLARI
Tünel Geçit Han, B Blok 309-312 Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 243 45 65 Fax: 0212 251 05 32
info@sirenyayinlari.com www.sirenyayinlari.com
SİREN YAYINLARI

ansiklopedi

g→

GAMELAN

Endonezya müziğinin geleneksel orkestrasına verilen ad. Java dilinde "vurmak" anlamına gelen "gamel" sözcüğünden geliyor. Arkasına eklenen "-an" eki de bu edimin kolektif yapıldığına işaret ediyor. Yani, "hep birlikte vurmak" anlamında bir sözcük. Gamelanlar irili ufaklı binlerce adadan oluşan Endonezya'nın çokdilli, çokkültürlü coğrafyasında yöresine göre çeşitlilik gösterse de, Java, Bali ve Sunda üslûpları bu müziğin esaslarını belirlemiş. Hangi bölgede olursa olsun, tipik bir gamelan, gong seti, metalofon, ksilofon, davullar, yaylı ve mızraplı telli enstrümanlar, bambu flütler ve şarkıcılardan oluşuyor. Fakat bu enstrümanlar her bir orkestra için özel olarak imal edildiği ve tonları spesifik olarak belirlendiği için, gamelanlar birbirine benzemiyor. Her birinin sedası farklı... Ayrıca icracılar değişebiliyor, ama enstrümanlar her zaman orkestrada kalıyor. Böylece o gamelanın özgün sedası kuşaktan kuşağa geçerek korunuyor.

Kökeni Hindu-Budist kültürün Endonezya'ya hâkim olduğu Ortaçağ'a dayanan gamelan, bu geçmişi yansıtan gizemleri de içinde barındırıyor. Enstrümanlar bugünkü formuna Hindu egemenliğinin sonuna tekabül eden Majapahit İmparatorluğu döneminde (1293-1500) kavuşmuş. Ama öteki sanat dallarındaki ağır Hint etkisinin aksine, gamelan müziğinde Hint müziğini anımsatan tek unsur vokal tekniği. Java mitolojisine göre, gamelan, Hindu takviminde sıfırıncı yıla denk gelen Saka döneminde (MS 167), günümüzün Lavu Dağı'nda yaşayan tanrı Sang Hyang Guru tarafından öteki tanrılarla iletişmek için icat edildi. Bu iş için önce bir gong yapan Guru, daha sonra karmaşık mesajlar için iki gong daha yaptı ve böylece gamelan'ın altyapısı oluşmuş oldu. Gene de bilinen en eski gamelanlar 12. yüzyılda yaşadı, daha öncesi tevatür... Gamelan müziği, konserlerin yanında danslara, "vayang" adı verilen kukla gösterilerine, ayinlere ve kutlamalara eşlik etmek için kullanılagelmiş. İcracılardan asgari dans ve şiir bilgisi beklenirken, dansçılardan çok daha fazlası, orkestrada çalabilme yeteneği isteniyor. Kuklacının icracı olması gerekmiyor, ama maestro gibi orkestrayı yönetebilmesi lâzım. Gamelan ayinleri ise, zaten hayli zengin olan etnik mozaiğe eklediği boyutlarla göz kamaştırıcı bir antropolojiye açılıyor: Paganist, şamanist, Hindu-Budist dönemlerin üstüne, Latin sömürgeciliğinin getirdiği Katolik Hıristiyanlık ve Arap yayılmacılığıyla gelişen İslâm da gamelan müziğiyle bütünleşmiş. Endonezya'ya, hatta Malezya'ya özgü sûfi gamelanlar olduğu gibi, kimi adalarda kilisede İsa'nın ruhuna "halelluyah" okuyan gamelanlar da var.

Bir gamelan orkestrasının inşası ve tonlaması son derece karmaşık bir işlem. Örneğin Java gamelanlarında iki tür tonlama sistemi kullanılıyor; slendro'da bir oktav tamı tamına eşit beş notaya bölünürken, pelog'da eşit olmayan yedi notaya bölünüyor. Bu iki tonlamanın bir arada kullanılması ise, özgünlüğün tanımı olabilecek cinsten bir fark yaratıyor. Orkestranın içindeki enstrümanların bir kısmı (özellikle flütler) slendro ile tonlanmışken, pelog enstrümanlarından yedi notanın sadece beşini kullanması isteniyor. Böylece gamelan müziğine Batı müziğinden hayli farklı bir kimlik kazandıran "tonal kayma" oluşuyor. Gamelan müziğinin "heterofonik" yapısından etkilenen Batılı bestecilerinin başında gelen Debussy'nin 1889 Paris Dünya Fuarı'na davet edilen Javalı bir gamelan topluluğundan çok etkilendiği biliniyor. Debussy'nin bestelerinde doğrudan gamelan müziğine yapılmış herhangi bir gönderme bulunmasa da, yapısal olarak yararlandığı söyleniyor. Bela Bartok, Francis Poulenc, Benjamin Britten, John Cage, Steve Reich ve Philip Glass, gamelandan etkilenen öteki Batı müziği bestecileri arasında yer alıyor.

m→

MARKLIN

Model tren hastalığının alamet-i farikalarından biri. Yüzyıldan uzun bir geçmişi bulunan, hem modellerde, çevre düzenlemelerinde, raylarda, aksesuarda, boyutlarda, hem de elektrikten dijitale geçerken kumanda mekanizmasında sürekli bir gelişme kaydeden model trencilik, kimileri için, gerçek hayatı unutturacak, evi barkı dağıtacak derecede ciddi bir iş. Halen binlerce kulüp, internet sitesi bu alanda faaliyet gösteriyor, tecrübeler paylaşılıyor, takaslar yapılıyor. Märklin, bir sürü model tren üreticisinin en ba-

balarından biri. 1859'da Almanya - Göppingen'de, Theodor Friedrich Wilhelm Märklin tarafından bir oyuncak fabrikası olarak kurulup giderek bu alanda uzmanlaşan firma, üç ray sistemini getirmesinin yanında, dijital kontrole geçişte de öncü oldu. Bugüne kadar yaptıkları aslına uygun modellerin haddi hesabı yok.

n→

NESİN

Soyadı yasası çıkınca Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları belli bir tarihe dek soyadı almaya zorunlu kılındı. Babam da bana,

– Oğlum, bize bir soyadı bul! dedi.

Babamın bu önerisine çok sevinmiştim. Öyle bir soyadı bulacaktım ki, hem çok güzel, hem çok özgün, hem çok anlamlı olacaktı, başka hiç kimsede de olmayacaktı.

Günlerce kendimize uygun bir soyadı düşündüm. Sonunda buldum: Kıral. Bu buluşuma bayılmıştım. İki anlama birden geliyordu; hem kır ve al, hem de kıral (kral) anlaşılıyordu. Aman bu ne önemli bir buluştu!

O günlerde kimi gazeteler yurttaşları ivedi soyadı almaya özendirmek için, soyadı alanları ilan ediyordu. (...) Akıllı bir ben miyim koca Türkiye'de! Her gün Son Posta'daki soyadı dizelgesinde birkaç Kıral ya da Kral soyadı almış olanların ilanları çıkıyordu. Örneğin bunlardan biri klişeci Alaettin Kıral'dı. Benim gibi daha ne çok kral ve ne çok kırıp almak isteyer vardı! İyi ki o güne dek Kıral soyadını almamıştım.

Dersliklerin kapılarında tahta çerçeveli küçük boyutlu karatahtalar vardı. O karatahtaya, o saatteki dersin ve öğretmeninin adı yazılırdı tebeşirle. Bizim sınıfa ders vermeyen bir öğretmen vardı. Çok ağır ağır, çok yavaş yavaş devinen bir adamdı. Bigün koridordan geçerken Fransızca kısımlarının dersliklerinden birinin kapısındaki tabelada o öğretmenin adını ve soyadını gördüm. Saygımdan ötürü adını yazmıyorum. Yeni aldığı soyadı Üşenmez'di. En üşengen adam gibi görünen Üşenmez soyadını almıştı. Soyadı konusunda ilk şaşkınlığım orada, o zaman başladı. İnsanların çoğu, kendilerinde olmayanı özlüyor ve bu özlemlerini anlatan soyadı alıyordu. Sıskacık biri bakıyorsunuz Güçlü, Polat, Yiğiter gibi bir soyadı almış. İki-üç kuşak geriye gidince

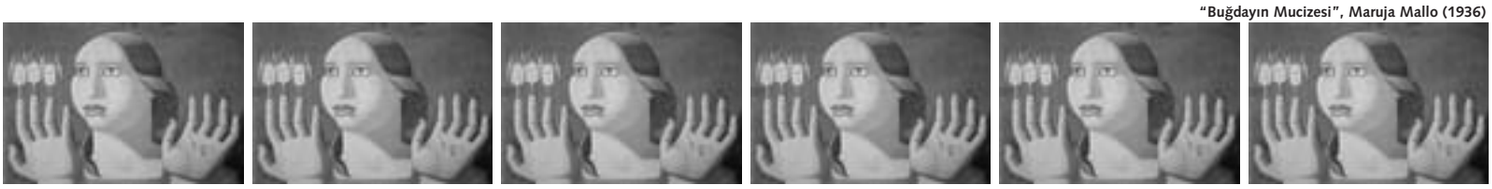

"Buğdayın Mucizesi", Maruja Mallo (1936)

Türk olmayanlar, bakıyorsunuz, Türkkan, Türker, Türkmen ya da Türkman gibi soyadları almışlar. Elbette böyle soyadları seçenler içinde öteden beri Türk kökenli olanlar da var, ama Türk olmaya özenenler de var.
(...) Felsefe dersine çok ilgi duyduğum, felsefeye ilgi duymaya başladığım yıldı. Alacağım soyadı hem alçakgönüllü, hem de anlamlı olmalıydı. Soyadı olarak Nesin'i işte bu düşüncelerle seçtim. Beni herkes Nesin sorusuyla çağırdıkça, ben de kendimin ne olduğunu düşünmeliydim. Nesin? Evet, ben neyim? Ne olduğumu düşünmeliydim. O yaşımda düşünmenin çok zor olduğunu anlamıştım, hele ne olduğunu düşünmenin... Sonraları, böyle bir soyadı almış olmamla çok gönendim, çok kıvandım. Dünyada bir benzeri olmayan bir soyadıydı.
Aziz Nesin, "Yokuş Yukarı"

S→

SILL, JUDEE

'70'lerin hakkı yenmiş, ama son yıllarda yeniden doğan şarkıcısı, şarkı yazarı. Klasik müzikten çokça etkilenen folk-rock'unda dinî ve mistik ögeleri çokça kullanmış, ama suçla, belayla, uyuşturucuyla kol kola bir hayat sürmüştü...
1944'te Kaliforniya - Oakland'da doğdu. Babası filmler için egzotik hayvanlar bulan bir adamdı, daha sonra bir bar açtı. Judee bardaki piyanoda epey vakit geçiriyordu. Sekizine geldiğinde babasını kaybetti, arkasından abisi de bir trafik kazasına kurban gitti. Ağır alkolik olan annesi "Tom ve Jerry"nin çizeri Ken Muse'la evlendi. Bu evliliği reddeden Judee, evde kavga gürültü de eksik olmayınca, kendini bir anlamda serseriliğe verdi. 15 yaşına geldiğinde silahlı soygundan sabıkalı bir adamla beraber olmaya başladı, sağda solda benzin istasyonlarını, alkol bayilerini soymaya koyuldular. Yakalanan Judee, dokuz aylık ıslahevi cezası aldı. Islahevinin kilisesinde org çalmayı öğrendi, daha sonra müzik eğitimi aldı.
1965 yazında annesini kaybedince, Hıristiyanlık ve okült hakkında kafa yormaya başladı, daha sonraları evleneceği klavyeci Bob Harris'le tanıştı, eroin iptilâsını da ondan kaptı. Sahte çek yazmaktan hapse atıldı. Çıktığında geçinebilmek için fahişelik yaptı, "tek derdim o iğneyi damarıma saplamak" diyordu. "Beyaz barış" dediği maddeden –LSD'den– "kara barış"a, eroine geçmişti. 1966'da The Leaves grubundan John Beck'le tanıştı. Sill'in şarkısı "Dead Time Bummer Blues"u kaydetmelerinin ardından gruptan ayrılan Jim Pons, yeni grubu The Turtles'ı da "Lady-O"yu okuması için ikna etti. Şarkı 1969'un hit'lerinden biri olmuş, Asylum plak şirketinin sahibi David Geffen'i de etkilemişti. Daha önce Laura Nyro'yu da çıkarmış olan Asylum'la yaptığı anlaşma ve aldığı avans sayesinde Judee biraz belini doğrulttu. Kendi adını taşıyan ilk albümünün ilk hiti "Jesus Was a Cross Maker"dı, şarkının prodüktörlüğünü de Graham Nash yapmıştı. İyi eleştiriler alan albüm ticarî bir karşılık bulamadı.
İkinci albümü "Heart Food"u 1973'te çıkaran Sill, bir radyo programında Geffen'in eşcinselliğini ima edince firmasının desteğini de yitirdi, Asylum'la ilişkisini de bitirmiş oldu. İkinci albüm, ilki kadar bile satamadı. Yavaş yavaş müzik sahnesinden silindi, eskisi kadar ortalarda görünmez oldu...
O aralar birkaç kez otomobil kazası geçiren Sill sırtını fena halde incitmişti. Sorunlu geçmişi yüzünden doktorlar kendisine morfin yazmak istemiyorlardı. Acıya dayanamayan Sill, çareyi yeniden eroine başvurmakta buldu. Üçüncü albümünü dört kişilik bir grupla bir günde kaydetti. Plağın kapağını bile çizmişti, hatta bir Asylum logosu da yapmıştı, ama şirket bir daha hiç kapısını çalmayacaktı. Son yıllarında bir karavanda yokluk içinde bir hayat sürdüğü, tecavüze uğradığı, ağrılarının dayanılmaz biçimde arttığı söyleniyor. Eski dostlarının uzun yıllar kendisinden haber alamadığı Judee, 1979 kasımında, Kuzey Hollywood'daki yoksul bir mahallede aşırı dozdan ölü bulundu...
Judee Sill'in müziğinde country ve folk klasik müzikle çokça iç içe geçiyordu. Bir söyleşisinde kahramanlarının Bach, Ray Charles ve Pisagor olduğunu söylemişti. Sözlerindeyse dinsel ve mistik ögeler ağır basıyor, ruhsal coşkuyla bağışlanma arzusu arasında gidip gelen bir dizi duygu metaforik anlatım düzeyi yüksek cümlelerle veriliyordu.
Sill'in iki albümü 2003'te yeniden basıldı. Üçüncü albümü de "Dreams Come True" adıyla, Jim O'Rourke'un yeni miksleriyle ilk defa günyüzü gördü. Geçen sene yayınlanan konser derlemesi "Live In London: The BBC Recordings 1972-1973" ise sadece gitar ve piyanoyla ne denli büyük bir etki yaratabildiğini gösteriyordu...

t→

TORCHY

Orijinal adı "Torchy The Battery Boy" olan, İngiliz yapımı, televizyon için kukla filmleri serisi. TRT'nin televizyon tekeli olduğu '70'lerde, çocuk kuşağında yayınlanan "Pilli Bebek" doğal olarak büyüklerin de ilgisini çekmişti. Çağın ruhunu yansıtan "elektrikli kukla" fikri, televizyonla yeni tanışan izleyiciyi cezbediyordu. Kafasında bir lamba bulunan Pilli Bebek'in karton füzesi, insanın aya ayak basmasını kabullenmeye çalışan muhayyilelere hitap ediyordu. Ancak serinin aya gidilmeden önce, 1958'de yapıldığını ve İngiltere'de ilginçliğini sadece iki sezon koruyabildiğini hatırlatalım. Türkiye, teknoloji çağının ürünü bu acayip kuklayı yaklaşık yirmi yıl sonra izleyebilmişti.
İlk bölümünde tanıştırıldığımız ak saçlı Fransız oyuncak yapımcısı Mr. Bumbledrop (Mr. B), köpeği Pom Pom'la birlikte serinin demirbaşıydı. Pilli Bebek, çocukların dostu bu ihtiyar tarafından, yaramaz çocukların hışmına uğramış, kırılıp atılmış, kaybolmuş veya zor durumdaki oyuncaklara yardım etsin diye yapıldı. Yani bir tür "süper kahraman"dı. Sahip olduğu "sihirli ışık"la sorunları çözer, çocukları sevindirirdi. Pilinin azaldığı veya bittiği zamanlarda filmin tansiyonu artardı. Böyle bölümlerde mutlaka bir şey olur, dostlarından biri pilini doldurarak onu hayata döndürürdü. Yorulmak bilmez bir iyilik savaşçısı olan Pilli Bebek, her seferinde bize ayrı bir ahlâkî ders verirdi. Yaramaz çocuklara "doğru yolu" gösterirdi. İlerleyen bölümlerde ağaçlarda çöreklerin, tarlalarda lolipopların yetiştiği, silme çikolata dolu göletlerin bulunduğu sihirli ülkeyi keşfetti. Dostlarıyla buraya yerleşip her biri dev bir meyva olan evlerden bir köy inşa ettiler. Ama Pilli Bebek "şarj olmak" için dünyaya gidip gelmek zorundaydı. Velhasıl en az TRT kadar tuhaf bir karakterdi.

Z→

ZİLİGURTİ

Orhan Kabataş'ın "Kıbrıs Türkçesi'nin Etimolojik Sözlüğü"nden, aynen okuyoruz: "Ziligurti: Beddua sözü. Zıkkım. Zilli (çıngıraklı, çengelli) + kurt (tenya bağırsak kurdu)"...
Anlaşılan, belli yörelerde yaşayan Kıbrıslıtürkler, bir çeşit bağırsak kurdunu zillikurt olarak adlandırmış. Kıbrıslırumlar tarafından da benimsenen bu ifade, Rumlar arasında bir hayvan hastalığının (ziligurtin) ismi olmuş. Zamanla Kıbrıslırumlardan tekrar Kıbrıslıtürklere geçen sözcük, "ziligurti çıkarasın" halini almış.
Bugün "ziligurti çıkarmak" veya "ziligurtini çıkarmak" deyimi, telafuzu biraz değişmekle birlikte, hem Kıbrıslırumlar hem Kıbrıslıtürkler arasında "Kapa çeneni" anlamında kullanılıyor. Duymaktan hoşlanmayacağınız bir şey söyleyen, kötü haber veren veya bıkkınlık verecek kadar çok konuşan kişiye "Ziligurti çıkarasın" deniyor. "Haspa çıkar" (kes sesini; sus) veya "Hem hasbanı hem da ziligurtini çıkar" şeklinde de kullanılıyor. Kıbrıslırumlarda ise, "ziligurti", "vgazo zilikourti", "bgazo zilikourtin" ve "efkalamen zilikourtin" şeklinde kulanılıyor. En yaygın kullanım olan "vgazo zilikourti", eskiden hastalık kapmak mânâsında kullanılsa da, bugün daha çok "kes sesini" anlamına geliyor. "Bgazo zilikourtin", yorgunluktan geberiyorum; "efkalamen zilikourtin" ise sıcaktan piştim, ölüyorum mânâsına geliyor.

Pırıl pırıl zırhlarını kuşanmış, tepeleri sorguçlu tostoparlak miğferler giymiş, yüzleri siperlerinin ardına gizli soylu yiğitlere rastlıyordu. Çocuk dönüp dönüp arkalarından bakıyor, tavırlarına, şöyle zırh, miğfer, omuzluklar tek parçaymış gibi bellerinin üzerinde kurumla bir yandan bir yana dönüşlerine öykünmek geçiyordu içinden. İşte, yenilmez şövalyelerin arasındaydı, silah elde onları savaşta izlemeye, onlar gibi olmaya hazırdı işte! Ama izlediği iki şövalye atlarına binmek yerine, üzerinde kâğıtlar yığılı bir masaya geçip oturdular, iki büyük komutan olmalıydılar kuşkusuz. Delikanlı koşup kendini tanıttı: "Ben müteveffa Marki Gherardo'nun oğlu, şövalye adayı Rossiglioneli Rambaldo'yum! Sevil Surları dibinde kahramanca çarpışarak şehit olan babamın öcünü almaya geldim!"
İki adam ellerini tüylü miğferlerine attılar, alt yanından, boğazlıktan ayırarak çıkardılar, masanın üzerine dayadılar. Ve miğferlerin altından iki dazlak, sarımtırak kafa, derisi biraz pörsümüş, her yanından sarkmış iki yüz, rengi solmuş kaytan bıyıklar çıktı: İki yazman, kâğıt doldurmakla ömür tüketen iki kocamış memur suratı. Parmaklarını tükürükrediler. "Bir bakalım, Rossiglione, Rossiglione..." diyerek kocaman bir kayıt defterinin sayfalarını çevirmeye başladılar. "İyi ama senin kaydını dün yaptık ya! Ne istiyorsun? Neden birliğinde değilsin?"
"Hiçbir şey, yani bilemiyorum, bu gece uyku tutmadı, savaşı düşündüm de, ben babamın öcünü alacağım, biliyorsunuz, Emir Isoarre'yi öldürmeliyim, bu iş için aramam gereken bir yer varmış... Hah, buldum: Düello, Öç Alma ve Onur Lekeleri Genel Müdürlüğü nerededir acaba?"
"Bak, bak, bak! Daha dün geldi, bugün ayağının tozuyla başımıza neler çıkarıyor! Genel müdürlüğü kim söyledi sana?"
"Şu şey şövalye var ya, o söyledi, adı her neyse, hani bembeyaz zırhı olan..."
"Offf! Bir o eksikti! Varolmayan burnunu sokmadığı iş de yoktur zaten!"
"Nasıl varolmayan? Burunsuz mu yani?"
"Kendi başı nasıl olsa ağrımaz diye başkalarının başını ağrıtmaya bayılır."
"Kendi başı niye ağrımaz peki?"
"Başı var mı ki ağrısın? O öyle, varolmayan bir şövalyedir işte..."
"Varolmayan da ne demek? Ben gördüm ya işte! Bal gibi vardı!"
"Ne gördün ki? Bir demir yığını... O, varolmadan olan biridir, anladın mı, çaylak?"

Italo Calvino, "Varolmayan Şövalye"

Balıkesir Burhaniye'de açılmayı bekleyen "Kuvayi Milliye Anıtı"
Fotoğraf: Derya Bengi

YASEMİN MORİ • MARVIN GAYE • JULIANA HATFIELD • PİLLİ BEBEK • GECE • SUN CITY GIRLS

ISSN: 1307-4628

ROLL 133

112480 **eylül-ekim** 2008/09 **6 YTL**

ÇİFTE KAPAK

İSTER ÖYLE İSTER BÖYLE

BAYİNİZDEN İSTEYİNİZ